

မောင်ဝေ

ဖွဲ့
တင်ဆက်သည်

ကဗျာစွဲနည်းနိသျည်း

ဒေါ်တင်ဆွေ-မြရသော်

ပြန်တည်းကအုပ်တိုက်

၁၅၀၊ ဧရာဝတီတိုင်း၊ ရန်ကင်းမြို့

ဥပဒေကြမ်းစီမံခန့်ခွဲရေး
 ၁၉၅၃-၅၄ ခုနှစ်

(က) ထုတ်ဝေသူ၏ရက်ချက်	၁၀၈	၈
(ခ) ဤစာအုပ်	၀
ဧည့်ပြန်ခြင်း			
၁။ ကဗျာဝ နှစ်			၀
၂။ ကဗျာ-အမျိုးပေါင်း			၄၆
၃။ ကဗျာဆိုတာ-တာလဲ ?			၇
၄။ ကပ်ဘို့ ရေးသမျှ-ကဗျာလား ?			•
၅။ ကဗျာဖွဲ့နိုင်စွမ်း-အရည်အချင်း			၁၀
၆။ ကဗျာသွင်တို့၏ ဆရာကြီးများ			
ပြုစုခြင်းခန်း			
၇။ အသတ် ၁၀-ပါး		၁၇	
၈။ အသတ် ၂-မျိုး		၂၀	
၉။ ကာရန် ၆၄-ပါး		၂၂	
၁၀။ အသံ ၄-မျိုး		၂၇	
၁၁။ အသံ ၄-ပါးကို ဝဏ္ဏ-လဟု ခွဲဝေပုံ		၃၁	
၁၂။ အစပ်, အဟပ် ၆-ပါး		၃၂	
၁၃။ နုစာထပ်စပ်နည်း ၈-မျိုး		၄၂	
၁၄။ ခွဲထားစပ် ၂-မျိုး		၅၂	
၁၅။ ကြိယာ [၆၀-မျှက ညွှန်ပြထားသည်]		၅၅	
ခွဲနည်းစုဝေ ခြင်း			
၁၆။ (က) သံပေါက်ငယ် စပ်နည်း			၆၀
(ခ) သံပေါက်ကြီး စပ်နည်း			၆၃
၁၇။ (က) ရှစ်လုံးခွဲ ပြန်စာ ကဗျာ စပ်နည်း			၆၄
(ခ) ကပ်တွန်း ဝ-လုံးခွဲ စပ်နည်း			၇၀
(ဂ) နုစာ ဝ-လုံးခွဲ စပ်နည်း			၇၁
၁၈။ ဝဏ္ဏိက ဝသွင်း စပ်နည်း			၇၄
၁၉။ လင်္ကာ စပ်နည်း			၇၇
၂၀။ (က) ငွေမျိုး စပ်နည်း			၈၂

ပြည်ထောင်စု ခြုံငုံစီမံခန့်ခွဲရေး ဝန်ကြီးဌာန
 * * * * *
 ဗဟိုဌာန၊ ဝန်ကြီးရုံး၊ ဝန်ကြီးဌာန

(၁) ငွေချေးကြီးများ စပ်နည်း	၉၂
(၂) ကောင်းပင်ညှပ် ငွေချေးကြီး	၉၅
၂၃။ ငွေချေးသဖြန် စပ်နည်း	၉၆
၂၄။ ကြီးချီး စပ်နည်း	၁၀၀
၂၅။ ကြီးချီးသဖြန်၊ ကြီးချီး ဝိုချင်းဘို စပ်နည်း	၁၀၇
၂၆။ လေးချီး စပ်နည်း	၁၀၈
(က) လေးချီးပယ် စပ်နည်း	၁၁၂
(ခ) လေးချီးပုလဲ စပ်နည်း	၁၁၃
(ဂ) လေးချီးလတ် စပ်နည်း	၁၁၄
(ဃ) ထပ်တွန့် လေးချီးကြီး စပ်နည်း	၁၁၅
(င) စာတောင် လေးချီးကြီး	၁၁၉
(စ) ရှေးလေးချီးကြီး စပ်နည်း	၁၂၀
၂၇။ လေးချီးသဖြန် စပ်နည်း	၁၂၂
၂၈။ သိပ်ချီ စပ်နည်း	၁၂၃
၂၉။ လှမ်းချင်း စပ်နည်း	၁၂၅
၃၀။ တောလယ် စပ်နည်း	၁၂၈
၃၁။ တေးထပ် စပ်နည်း	}..... ၁၃၄
(က) တေးထပ်ပယ်	
(ခ) ၃-ချက်ညီ တေးထပ် စပ်နည်း	
(ဂ) တေးထပ်ကြီး စပ်နည်း	
(ဃ) ရှစ်ဆယ်ပေါ် တေးထပ် စပ်နည်း	
(င) ၃-ချက်ညီ ရှစ်ဆယ်ပေါ် စပ်နည်း	
(စ) ထပ်တွန့် ၃-ချက်ညီ ရှစ်ဆယ်ပေါ် စပ်နည်း	
(ဆ) ၃-ချက်ညီ ထပ်တွန့်၊ ရှစ်ထပ်ချ-ရှစ်ဆယ်ပေါ် စပ်နည်း	
(ဇ) လှေးတောင်ညှပ်၊ ရှစ်ဆယ်ပေါ် စပ်နည်း	
၃၂။ သာ စပ်နည်း	
(က) ပိုင်စံရာ စပ်နည်း	}..... ၁၅၀

(၁) အဖြည့်ခံ ရာဂ စပ်နည်း	၁၅၉
(ဂ) ရိုးရိုးရာ စပ်နည်း	၁၆၄
(ဃ) ကေရိန် ရာဂ စပ်နည်း	၁၇၀
၃၃။ ရာဂ စပ်နည်း	၁၇၄
၃၄။ ထွန်တော်ထံ စပ်နည်း	၁၇၆
၃၅။ အန်ချင်း စပ်နည်း	၁၈၀
၃၆။ ဟမ်းချင်း စပ်နည်း	၁၈၂
၃၇။ ဖျို စပ်နည်း	၁၈၃
၃၈။ ခေးချင်း စပ်နည်း	၁၈၆
၃၉။ မော်ကွန်း စပ်နည်း	၁၈၉
၄၀။ သမိုင်း စပ်နည်း	၁၉၀
၄၁။ သံပိုင်း စပ်နည်း	၁၉၂
၄၂။ သံချပ် စပ်နည်း	
၄။ ဆန်းနည်း အခန်း	၁၉၆
၄၃။ ဆန်း-ဟူသည်	၁၉၇
၄၄။ ပါဠိဘာသာနှင့်-ဆန်း	၁၉၈
၄၅။ မြန်မာဘာသာနှင့်-ဆန်း	၂၀၁
၄၆။ ဆန်းစစ်ခြင်း၏ နောက်ဆုံး အခွင့်	၂၀၃
၄၇။ ကဗျာအရာနှင့်-ဆန်း	
၅။ ဆန်စင်္ကာနည်း အခန်း	၂၀၄
၄၈။ အလင်္ကာ-ဟူသည်	၂၀၆
၄၉။ ပဒေသီယ ဝ-ပါးနှင့် အခြေ	၂၂၀
၅၀။ ဝါကျ ခေါ်သည့်-ပါးနှင့် အခြေ	၂၃၂
၅၁။ ဝါကျအတ္ထု ခေါ်သည့်-ပါးနှင့် အခြေ	၂၃၉
၅၂။ အလင်္ကာ (အလင်္ကာရ ၂-မျိုး)	၂၄၆
၅၃။ သဒ္ဓါလင်္ကာရ ၁၀-ပါး	

ထုတ်ဝေသူ၏ မှတ်ချက်

“မြန်မာပြည် စာအုပ်တိုက် မှ အေပရဲလ်လ အတွင်း-
“ကဗျာဖွဲ့နည်း-နိဗ္ဗာန်” စာအုပ် ထွက်မည်” ဟူသော
ကျေညာချက် တစ်ရပ်ကို ထွန်းခဲ့သည့် ဂျွန်ဝါရီလက ပင်
ထုတ်ဝေခဲ့တာ ကျွန်ုပ်တို့၏ စာတတ်ပရိသတ်များအား
ထင်ကြို စောပီးစွာ အသိပေးခဲ့ခြင်းကို သတိ ပြုကောင်း
ပြုကြပေလိမ့်မည်။

အေပရဲလ်လ အတွင်း က ပင် ထွက်ရန် ဖြစ်လျက်
အတတ်ကြောင့် ယခု ဝှန်လ စတုတ္ထပတ်ကျမှ ဤ “ကဗျာ
ဖွဲ့နည်း-နိဗ္ဗာန်” ကို ထုတ်ဝေရသနည်း....။

ဤအချက်ကို ထုတ်ဝေသူအနေနှင့် ကျွန်ုပ်တို့၏ စာတတ်
ပရိသတ်များအား ရှင်းလင်း အစီရင်ခံရန် လိုအပ်မည် ဟု
ထင်ပေသည်။

“ကဗျာဖွဲ့နည်း-နိဗ္ဗာန်” ဟူသော အမည်ဖြင့် ကဗျာ
ပဒေသ စာအုပ် တစ်အုပ်ကို ကျွန်ုပ်တို့သည် စီစဉ်ထားခဲ့ရာ-
(၁) ရှည်လျားလှစွာသော မြန်မာစာပေ သမိုင်းဘဏ္ဍာ
တွင် ယခုထိုင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပြီ ဖြစ်သော ကဗျာ အဖွဲ့
ဖွဲ့နည်းတို့၏ ကဗျာပဒေသများ တစ်ခု မကျန် ပါဝင်ခဲ့
ထားပေမည်နှင့် အားထိုး စုံလင်စေလိုခြင်း၊ (၂) ဆိုင်ရာ
ဆိုင်ရာ အဖွဲ့ချိုးများဖြင့် ပတ်သက်သော ထိုသို့ ထိထိ
မှတ်သားထိုက်သည့် ဗဟုသုတများစုံလင်စေလိုခြင်းဟူသော
အဓိက စေတနာကြောင့်.... စာမျက်နှာများမှာ မူလ မှန်း
ထားသည်ထက် အဆမတန်ပိုမို များပြားထားခဲ့ပေသည်။

စာမူကံဒာများ မူလ မှန်းထားချက်ထက် ပိုမို လာမှု
 ကြောင့်.... (၁) စက်ဘင်ပုံနှိပ်ရာ၌ စာသင်ကျောင်းများ
 ဖွင့်လှစ်သော ဂျွန်လ အတွင်း အချိန်၌ ထွက်နိုင်ရန် ခဲယဉ်း
 ခြင်း၊ (၂) စာအုပ် ရွေးနှုန်းကိုလည်း ယခုထောက်ဖြင့်
 ထုတ်ဝေရန်ခဲယဉ်းခြင်း- ဟူသော အခက်အခဲ များကြောင့်
 ကျွန်ုပ်တို့သည် အကြပ်အတည်းနှင့်ရင်ဆိုင်နေရစဉ် ကျွန်ုပ်၏
 ရောင်းချခြင်းဖြစ်သူ ဦးတင့်ဆွေ မှာလည်း “ကဗျာသင်နည်း-
 နိဗ္ဗာန်” အမည်ဖြင့် ကဗျာပဒေသ စာအုပ် ထာအုပ်ကို
 အသင့်ရေးပြီးဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရသဖြင့် “ကဗျာဖွဲ့နည်း-
 နိဗ္ဗာန်” အမည်ဖြင့် စီစဉ်ထားသော ကျွန်ုပ်တို့၏ စာမူကို
 “ကဗျာ ဘာရတ်” အမည်ဖြင့် ပြောင်းလွှဲ၍ နောက်မှထုတ်
 ဝေရန် စွမ်းဆိုင်လျက်.... ဦးတင့်ဆွေ ၏ “ကဗျာသင်နည်း-
 နိဗ္ဗာန်” စာမူကိုပင် “ကဗျာဖွဲ့နည်း-နိဗ္ဗာန်” အမည်သို့
 ပြောင်းလွှဲကာ ယခုကဲ့သို့ ဂျွန်လအတွင်းအချိန်၌ထုတ်ဝေရန်
 အစီအစဉ်ကို အရေးပေါ် ပြောင်းလွှဲ စီစဉ်လိုက်ခြင်း ဖြစ်
 ပေသည်။

ထိုသို့ အစီအစဉ်ကို ပြောင်းလွှဲ ထုတ်ဝေ လိုက်ခြင်းဖြင့်
 အချိန်တိုတိုနှင့်မသိ မလို လိုရင်း ရောက်အောင်လေ့လာနိုင်
 သော ယခုစာအုပ်ကို ကောင်းစွာ လေ့လာနိုင်ရခြင်း ဟူ
 သော ခုလားနိတရကိုပင် ပိုမိုရရှိလာသည်ဟု ဆိုရပေမည်။

ထို့ကြောင့် ဤစာအုပ်ကိုလည်း အပေရုတ်လ အတွင်း
 တွင် ထုတ်ဝေနိုင်ခဲ့စေ ယခု ဂျွန်လ စတုတ္ထပတ်ကျ မှ
 ထုတ်ဝေခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ထုတ်ဝေသူ

ဤစာအုပ်

ဘာကြောင့်-ရေးသနည်း ?

ကျွန်ုပ်သည် ရှုမဝ၊ စာပေသစ်၊ မြဝတီ၊ မဂ္ဂဇင်းတို့မှာ
 အယ်ဒီတာ အဖွဲ့ဝင်တဦးအဖြစ်ဖြင့် လုပ်ကိုင်နေခဲ့စဉ်ကပင်
 အချစ်ရင်အနယ်နယ်မှ ပေးပို့ကြသည့် “ကဗျာ” များကို
 ရွေးချယ်ရသဖြင့် ယခုကဲ့သို့သော ကဗျာကျမ်းစာကျမ်းကို
 ရေးသားသို့ရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါသည်။

သို့သော် ကျွန်ုပ်ကား ကဗျာအကျော်အမော် ဘယောက်
 ဟု လက်ဦးထိုး၍ပြုလောက်အောင် တတ်ကျွမ်းနားသည်ခဲ
 သောကြောင့်ကား မဟုတ်။

ရှုမဝမဂ္ဂဇင်းမှာ လုပ်ကိုင်နေစဉ်- တနေ့သောအခါ ရှုမဝ
 ဆရာကျော်က.... “ကိုတင့်ဆွေ ဟောဒီကဗျာတွေကိုကြည့်
 ပြီး တော်မည်ထင်တာတွေကို ခပ်ဗျားသဘောကျချွေးချွတ်
 ပြီး ဓမ္မဇင်း၌ထည့်သို့ရန် အဆင်သင့်လုပ်ထားဗျာ၊ သဘော
 မကျတာတွေကိုတော့ သူ့နဲ့ပိုင်ရှင်ထံသို့ ပြန်ပြီးပို့လိုက်
 ပေါ့....” ဟု ပြောပြီးလျှင် အချစ်ရင်အနယ်နယ်မှပေးပို့
 ထားကြသော ကဗျာများကို စုပေါင်းထိမ်းဆည်းထားသည့်
 ကဗျာရိပ်တွဲကြီးဘုရားကို ကျွန်ုပ်လက်ထံ ပေးအပ်လိုက်ဖူး
 ပါသည်။

ထို့ပါ၍ ကျွန်ုပ်လည်း အချိန်အား ကလေးများချတိုင်း
 ထိုကဗျာရိပ်တွဲကြီးကိုကြည့်ရှုလျက် ရွေးချယ်သင့်သည်တို့
 ကို ရွေးယူထားပြီးလျှင် ပြန်ပြီးပို့သင့်သည်တို့ကိုလည်း စာမူ

ရှင်များသို့ အရေးတယူပြန်လည်ပို့ခဲ့သည်မှာ ထိုစဉ်ကရှုမဝ
သို့ ထက်တည့်စမ်းကြားသည့်ကဗျာရှင်များ အသိပင်ဖြစ်ပ
လိမ့်မည်။

သို့သော်-ကျွန်ုပ်ကား အမှတ်မဲ့ပြန်ပြီးမရှိ မှု့အချိန်ရလျှင်
ရသလို ကဗျာပဒေသ များကိုပါ ဣန္ဒြာဏ် ရေးသားလျက်
ပို့ခဲ့ဖူးပါသည်။ ထိုသို့-ဣန္ဒြာဏ် ပေးလိုက်မှုကြောင့်ပင်
အချို့သော ကဗျာရှင် များက ထပ်မံပြီး အကျယ်တဝင့်
ရေးသားဣန္ဒြာဏ်ရန် ကောင်းဆိုလာပြန်ပါတော့သည်။

ကျွန်ုပ်ထည်း အချိန်မရသဖြင့် ထိုကိစ္စတာဝန်မှအေးပါ
စေတော့ဟု ရည်မှန်ပြီး ၎င်းတို့ထံသို့ကဗျာ ပဒေသကျမ်းများ
အနက်မှ သင့်တော်မည်ထင်ရသည့် ကျမ်းတို့ကိုသာကြည့်ရှု
လေ့လာတို့ရန် "ထမင်းချေပုလား-လျာအွဲ" သဘောမျိုးဖြင့်
ခပ်တွင်တွင်ပင် ဣန္ဒြာဏ်ရေးခဲ့ရပြန်ပါတော့သည်။

သို့သော်ကျွန်ုပ်၏ထမင်းချေပုလား-လျာအွဲသည် အမှုကား
ကျွန်ုပ်ကိုယ် ပြန်လည်၍ အမှုပတ် လာပြန်ပါတော့၏။
အကြောင်းကား...ကဗျာပြီးကောက်ပေါက်ထိုထံမှ "ဆီစာ
အုပ်မျိုးကို ကျွန်တော်တို့ ကျွန်ုပ်တို့ရှု ထိုမရဘူး ဒါကြောင့်
ရန်ကုန်လို စားအုပ်ပေါက်နေရာမှာ မရ ရအောင်ရှာပြီးပို့ပေး
စမ်းပါ။ ကျသရွှာစိုက်ကိုပေးပါမည် မိတ်ချပါ..." ဟု
ကောင်းဆိုလာပြန်သောကြောင့်ပါပင်။

ထိုစာအုပ်များမှာ ယခုလိုအခါတွင် ရှားဖွဲ့၍ ရသိုရန်
မလွယ်ကူမှန်း သိပါလျက်နှင့် အလုပ်များထွန်း၍ တာဝန်
ပြီးလျှင် ပြီးကောင်း သဘောဖြင့် ဣန္ဒြာဏ် ပေးလိုက်မိသော
ကျွန်ုပ်မှာ ထိုထံရှူး ကိုယ်ပြန်ပြီး ပတ်လာတော့ပြီ ဖြစ်၍

မည်သို့မှ မထက်ပိုင်တော့သည့် အလျောက် အထက်ရှိ
သော ဣန္ဒြာဏ်အတိုင်း ကျွန်ုပ်ကိုယ်တိုင်ပင် ရေးသားတို့ရန်
ဆုံးဖြတ်လိုက်ပြီးလျှင် ရသမျှ အချိန်အားကလေး အတွင်းမှာ
ထုတ်ဝေ နှင့် အနည်းငယ်ပီရေးသားလျက်ထုတ်ဝေလိုက်ချ
ပါတော့သည်။ [ကျွန်ုပ်အား ကဗျာ စာအုပ်ကို တွင်တွင်
အရှာခိုင်းကြားသည့် တက်သစ်စ ကဗျာရှင်ကလေး ထို့
သည့် ယခုစာအုပ်ကိုဘဲ ကြည့်ရှု လေ့လာနိုင်ကြပါပြီ ဟု
ထိုက်တွန်းလိုပါတော့သည်။]

ဘယ်လို ရေးသနည်း ?

ယင်းသို့ ရေးသားရာ၌ထည်း ကဗျာ၏ ပဌမ ဆင့်မှာ
ကာရန်ညီထွက်သောဖြစ်သည်ဟု ကဗျာ လိုက်စားသူတိုင်း
အချို့စွဲအောင် မှတ်ယူနေခဲ့ကြ သော်လည်း ထို ကာရန်မှာ
အချုပ်အားဖြင့်ကဏ္ဍကာရန်(ဂရုသံ)၊ ထဟုကာရန်(ထဟုသံ)
၂-မျိုးသာ ရှိနေသဖြင့် အသံမှန်တို့ရန်ထည်း အရေး
ကြီး သည့် အလျောက် ကာရန်ထက် အသံကို အဓိက
ထားပြီး မှန်ပြရေးသားပြုလိုက်ရပါတော့သည်။

ဥဒါဟရန် အားဖြင့် ပြီးပုံည ရေးသည့်... "ကောင်း
ခြောက်ဆယ်-ချပ်နှင့်၊ သွေးထပ်ထပ်ရုပ်ညီ..." ဟူသော
တေးထပ်ကို "ကောင်းခြောက်ဆယ်လေးဆင့်" ဟူ၍၎င်း၊
"ကောင်းခြောက်ဆယ်လေးချက်" ဟူ၍၎င်း ဤသို့စသည်ဖြင့်
ထဟုကာရန်သံချည်းရေးခဲ့လျှင် အမှန်ပင် ဖြစ်နိုင်သော်လည်း
အကယ်၍ "ကောင်းခြောက်ဆယ်-လေးထိ" စသည်ဖြင့်
ကဏ္ဍကာရန်သံနှင့်ရေးမိခဲ့လျှင်မူကား ဤကဗျာသည့် ကာရန်၏

အလိုအားဖြင့် မှန်သည်ဟုဆိုရမကောမူ အသံ၏ အလိုအား
ဖြင့်ကား မှားသည်မည်ထေတော့၏။

ထိုသို့မှားခဲ့သောကြောင့် ခင်းကဏ္ဍကိုရွတ်ဖတ်သောအခါ၌
ရွတ်ဆိုခြင်းမရှိနိုင်လောက်အောင် အခက်အခဲနှင့် များစွာကြုံရ
ပေတော့မည်။ အချို့အချို့သော ကဏ္ဍ များမှာ ကာရန်
အနေအထား အသုံးအနှုန်းစသည်တို့ ပြည့်စုံ ထုံထုံနေခဲ့ပါ
လျက်နှင့် ရွတ်ဆိုရာ၌ ထောက်တောက်တောက်၊ စပေန်တန်
ဖြစ်ပြီးနေခဲ့ကြသည်မှာ ဤသဘောကြောင့်ပင်ဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် ဤ “ကဏ္ဍခွဲနည်း-နိဿည်း” ကျမ်းတွင်
ကာရန်နှင့် ဂရု-ထဟုတို့ကို အစဉ်အမြဲပူးတွဲ၍ အရေးတကြီး
စည်းမျဉ်းဥပဒေထုတ်ပြီး တကျ-တန၊ ဣန်မြဲ ထားပါသဖြင့်
အလွယ်တကူကုန်သောသူတို့သည် ကာရန်ကိုအမှတ်ပြုရင်းပင်
အသံသဘောကိုပါ တပြိုင်နက်တည်းပါဝင်သွားပေအောင်
ကြိုးစားမှတ်ယူ ကြရာမည်။ [ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ ကဏ္ဍတို့
သည် အကျယ်ပြုထားပါသည်။]

ဘယ်လို သင်မည်နည်း ?

ဤစာအုပ်ကို ဘာကြောင့် ရေးရကြောင်း ဘယ်လိုရေး
ထားကြောင်းတို့ကိုနားထောင်ခဲ့ကြပေပြီ။ အားပြင်အားဖြင့်ကား
ဤစာအုပ်သည် ကဏ္ဍပဒေသများကိုသာ သမ်းမှန် အတိုင်း
စည်းကမ်းတကျ ဣန်မြဲပေးနိုင်ခြင်းမဟုတ် ဖြစ်သဖြင့်၊ ခင်း
ကဏ္ဍပဒေသများကို ကြည့်ရှုရုံမျှဖြင့်ကား မည်သည့် အခါမှ
ကာဏ္ဍထုတ် စာရင်းထံသို့ ငှ်ရောက်နိုင်လိမ့်မည် မဟုတ်

သေးသည်ကို စောစောကပင် နားထည်ထားနှင့် စေလိုပါ
သည်။

ထို့ပါ၍ ကဏ္ဍအမည် စာဆိုတော် တယောက်၊ သို့မဟုတ်
ကဏ္ဍထုတ် စရင်းဝင် တယောက်၊ သို့မဟုတ် ကဏ္ဍတို့
မြန်မြန်ဆန်ဆန် ရေးစပ် ဖွဲ့ကုံးနိုင်သူ တားယောက် အဖြစ်သို့
ရောက်နိုင်သည့်ဖြစ်ရပ်နည်းကို ကျွန်ုပ် ထက်ထွေးအားဖြင့်
ညွှန်ကြားလိုက်ရပါလျှင်-

- (က) ကဏ္ဍ၏ စည်းမျဉ်းဥပဒေဖြစ်သည့် ကဏ္ဍခွဲနည်း နိဿည်း
များကို ပဌမ နားထည် ထားခဲ့ရမည်။
- (ခ) ဗုဒ္ဓိယ မိမိ စီကုံးလိုသည့် ကဏ္ဍမျိုးကို ၃-၄-ပုဒ်ထက်
မနည်း အလွတ်ခဏ္ဍိုင် ကောင်းစွာ ညီတတ်ရမည်။

ဤသို့ လိုရင်းအချုပ်ထုတ်ပြထားသည့် အင်္ဂါ ၂-ပါးနှင့်
သာ ပြည့်စုံခဲ့ပါလျှင် ကဏ္ဍကို မြန်မြန် ရေးသား စီကုံးနိုင်
သည့် သို့မဟုတ် ကဏ္ဍကို မြန်မြန် တတ်ထွယ်နိုင်သည့် သူ
တဦးအဖြစ်သို့ အထူးပင် ချောက်ဖျက် သွားပါလိမ့်မည်။
ထို့ကြောင့်ပင် ရှေးဆရာများကလည်း-

“ + + + + စပ်မှနည်းရေးလိုလျှင်၊
တောကိုသာ-ရေအောင် ကျွက်ပါကော၊
ခင်လူတူး-မျိုးသိင်္ဂါ၊ စိုစိုနှင့်ချာ၊
ပြီးထိန်တဲ-ကိုးစိန်လွှာဝယ်၊
နိဗ္ဗိန်ဝါ ဟို.....တောက်ပါလိမ့်လား-”

ဟု အချုပ်သဘောကို ရေးသားကာ အထွယ်နည်းကို ညွှန်
ကြားခဲ့ကြသေးပေပြီ။

ထို့ပါ၍ ကဏ္ဍကို အစသင်ရသော သူ့အတွက် ထွယ်ကူ

သည့် ခြတ်ထမ်းမှာ ဤစာအုပ်တွင်ပါရှိသည့် ဥပဒေများကို မှတ်ယူပြီးနောက်၊ ပြုထုတ်ပုံစံအရိပ်ဖြင့် နမူနာသီးခြား ထုတ်ပေး ပြုထားသည့် ကဗျာမျိုးတို့ကို နှုတ်ထက်ရွှေ့ အရကျက်ထားပြီးမှ ကဗျာကို စပ်တပ် စီကုံးကြပါဟု အချုပ်အားဖြင့် တိုက်တွန်း လိုပါကော့သည်။

ထိုထို့လိုက်နာပြုကျင့်ခဲ့ပါလျှင် အဆွေသည် ကဗျာတတ်နယ်အတွင်းသို့ မကြာမီပင် ထပ်စားရင်းဝင်ကာ ပေါ်ထွင် ထင်ရှားပြီးလာကော့မည်ကို ယခုကပင် ကြိုတင်ပြီး ရဲရဲစုံစုံ ကွန့်ပ်ပြောဆိုထားနှင့်နိုင်ပါကော့သည်။

စာတတ်နယ် ပေတထောက်ဖြင့် အခေါက်ခေါက် အခါခါ နားပုနားသာ ပြုလုပ်ကြားသည့် ညီမထေ- ညီမထေ တို့၏ တောင့်တသွေးချို လိုအပ်သောဆန္ဒကို ထည်း ဤ “ကဗျာ- နှစ်နှစ်- နိဗ္ဗာန်” ကျမ်းက ဖြည့်စွမ်း ကျညီ သွား ထိစုံညီ ဖြစ်ပါသကည်း။

ကဗျာတတ်အတွင်း စာရင်းဝင်နှင့်ကြပါစေ။
အင်းစော့။

၁၉၅၃-ခု၊ မေလ
ရန်ကင်းမြို့။

ကဗျာ နှစ်နှစ် နိဗ္ဗာန်

နုမော တထာ တဂဝတော အရဟတော
သမ္ဘာသဗ္ဗုဒ္ဓဿ။

○ ဣနိမြခဏိး

ကဗျာ နှစ်နှစ်။

မြန်မာလိုအိန္ဒိယဝင်ထဲရှိ “ကဗျာ” ခေါ်သည့် အမည် တရပ် ဝင်ရောက် ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သည်မှာ နှစ်ပေါင်း ကြာ ထောင်နှစ်သွေးထပြီ ထိုသော် ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သော အချင်း အခြားကိုကား အတိအကျ ပေါ်ပြဆိုရန် ထွတ်ကုပ္ပသည် မဟုတ်ပေ။

ထေးထုံးကပ်ကဗျာကိုကား ရှုစဝင်ဆရာတို့၏ အလိုအား ဖြင့်... ပုံပြည့်၌ သတ္တရာ၏ ၂၆၆-ခုနှစ်တွင် နန်း တက် တော်မူသော (ပုံပြည့်၏ ခုနှစ်ဆက်ပြောက် ဖြစ်သော)- သောလည်ကြောင် မင်းကြီးထက်ထက်ဝယ်ခေးသည့်” သိုးက

လေး"၍ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကားလည်း ထင်ဟောပြောကြား
သည်.....ဟု အယူရှိကြား။

အချို့ဆရာတို့ကမူ...သက္ကရာဇ် ၄၁၆-ခုနှစ်တွင် မင်း
မြတ်စွာသည် ပုဂံပြည် ၁၁-ဆက်မြောက်ဖြစ်သော သာဓက
မွန်ဗျား မင်းလက်ထက်တွင်..... ဆေးတော် မြို့မင်းကီး-
(မြို့စောထီး) မင်းကြားကြီး လက်ထက်ကတည်းက သက္ကရာဇ်
ဘာသာမှ မပွား၊ နောက်-မြန်မာစာသာယာပြန်ဆိုရေးသားခဲ့
သူသည် မေတ္တာရပ်ခံသတ်တို့ အရှင် ဗုဒ္ဓဘောဓိ မဟာထင်
လင်္ကာဖြင့်စပ်ဆိုရေးသားတော်မူသဖြင့် မြန်မာ ကဗျာမှသည်
သာဓကမွန်ဗျားမင်းလက်ထက်ထိုရောက်မှသာ အစပြုခဲ့သည်-
ဟု ယူဆကြပြန်သည်။

မင်းပြင် ဆရာအချို့ကလည်း သက္ကရာဇ် ၅၃၆-ခုနှစ်တွင်
နန်းတက်တော်မူသော ပုဂံမင်းဆက် ၅၀-မြောက် ဖြစ်သည့်
နရပတိစည်သူမင်းကြားကြီး၏လက်ထက်ကတည်းက အနုပညာ
သို့မဟုတ်အမတ်ကြီးသော အမတ်တို့မှာရေးသားခဲ့သည့် "သုတည်း
တယောကံ၊ ကောင်းဘို့ရောက်မှ" အစရှိသော အမျက်ခြေ
လင်္ကာ ၄-ပုဒ်မှ အစပြုပြီးဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်....
ဟု ဆိုကြပြန်လေသည်။

အထက်ပါ ရာဇဝင်ဆရာတို့၏ စကားကို အတိုချုပ်၍
ဆိုရင်လျှင် မည်သို့ပင် အယူအဆထွဲပြားနေခဲ့စေ
ကာမူ ၄-ပုဒ်စပ် မြန်မာကဗျာလင်္ကာရွဲစပ်ပီပုဒ်ကား....
ပုဂံခေတ်ထိုရောက်လာမှသာ စတင်ဖြစ်ထွန်း ပေါ်ပေါက်ခဲ့ရ
သည်....ဟု မှတ်ယူရပေတော့မည်။

ထိုရာတွင် အမှန်စစ် အားဖြင့်ကား ကဗျာလင်္ကာမှ

သည် မည်သည့်လူမျိုးမှမဆို လူပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်
လာသောအခါ သားသတ်အမေများ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့စကတော်
မင်း...ပေါ်ပေါက် သာဓကမြို့ဖြစ်ပေသည်။

အကြောင်းတော်ကား...လူမျိုးသဗ္ဗိဒ္ဓိသည် ထိုမဟုတ်
သောသည့်အခါကတည်းကပင် ဖျားထွန်းသည့်အခါ၊ ဖျော်ရွှင်
ထွန်းသည့်အခါ၊ ကလေးတို့ ရော့ကစားသည့် အခါများ၌
ကောင်းကောင်းဆို-ဟိုပြည်-သည်ကမ်း မြို့နေခဲ့ကြ-ရာတွင်
မူ အသတ်-အစပ်-ကာရန်များ ညီညွတ် ကွဲပြားခဲ့ကြပြီးလျှင်
"ကဗျာ" အဖြစ်ထိုရောက်လာနိုင်သောကြောင့်ပါပင်။

ထိုသော် ၎င်းကဗျာမျိုးတို့မှာ စာပေရေးသားသည့်ခေတ်
ထို မဆရာလင်္ကာသေးသဖြင့် မထင်ပေါ်နိုင်ခဲ့သေးချေ။ ပုဂံ
ခေတ်ထိုရောက်ရှိလာသောအခါ၌မူကား....စာဖြင့်ရေးသား
သည့်ခေတ်ထို ရောက်လာတော့ပြီဖြစ်၍ ထိုအခါတွင်မှ စာ
ဖြင့် ရေးသားမှုကိုပြုကြတော့၏။ ထိုအခါ မြို့လုပ်သည့်အခါ
ကာလကိုပင် ရာဇဝင်ဆရာတို့က "ကဗျာလင်္ကာ စ.ပြီးပေါ်
သည်"ဟု အယူရှိခြင်းဖြစ်ဟန်တူလေသည်။

ထိုသို့သောကြောင်းများကြောင့်မြန်မာလူမျိုးတို့အတွက်
ဖြစ်သည့် ကဗျာလင်္ကာထိုရောင်းများသည်လည်း လူမျိုးဖြစ်ပေါ်
လာစကပင် ဖြစ်ထွန်းလာခဲ့ကြပြီးလျှင် ပုဂံခေတ်ထို ရောက်
လာသောအခါ၌ကား....စာပေဖြင့်ရေးသားကြပြီး "ကဗျာ"
ဆိုသည့်အမည်ပညတ်ဖြင့်လည်း ကပ်မွန်းကာထပ်ထပ်
ရှားရှား အထိအမှတ်ပြု ဆိုက်တော့ပြီ....ဟု မှတ်ယူသင့်မှ
ပေသည်။

ကဗျာ အမျိုးပေါင်း။

ဤသို့မျှ "ကဗျာ" ခေါ်သည့် ဝေါဟာရ တစ်ခုမှာ မြန်မာ စာပေနယ်ထဲသို့ ပင်ရှောက် ထားခဲ့ပြီးလျှင် ကမ္ဘာ့ဝင်္ဂို ဗြိတိန် ဝေဟင်စု မြန်မာနိုင်ငံ ဝေဟင်တွင် ထိုစဉ်ခေတ်ကာလက ကဗျာ ဝန္တဝင်အားဖြင့် ထင်ရှားခဲ့သကဲ့သို့-

- ၁-ပုဂံခေတ် (ပေဘုတ်စာခေတ်) ၄-တောင်ငူခေတ်
- ၂-ပင်းယခေတ် ၅-ညောင်ရမ်းခေတ်
- ၃-အင်းဝခေတ် ၆-ကုန်းဘောင်ခေတ် (ပဌမ)

၇-ကုန်းဘောင်ခေတ် (ဒုတိယ) -

များစွာရှိသည့် ရောက်ရှိလာသော အခါ၌မူ ခေတ် အမျိုးမျိုး ပြောင်းလွဲလာခဲ့သည့်အလျောက် ကဗျာ စာပေရပ် ဘက်မှ ထွက်ပေါ်လာခဲ့ပြီးသည့်ကဗျာပင်မ ပင်စည်ကြီးမှ-

- (က) လက်ခံ
- (ခ) ဝိဟ (သီချင်း)-

ပုဂံ၌ အကျိုးကြီးနှစ်ကိုး ခွဲထွက်ပြာဝေခဲ့ပြီးလျှင် အမျိုးမျိုး အထွေထွေသော အဖွဲ့အနွဲ့ အစပ်အဟပ်များ ပေါ်ပေါက်

လက်-— ဤသည်မှာ ဆွဲဆွဲဝင်ဝင်ဆိုရသော အစပ် အဟပ် အသံ ကဗျာတို့ဖြင့် အလုံးရောက် မှတ်သား၍ နားစားတန်းသာ သာယာတူပင် စီကုံးခဲ့ဆိုသည့် အဖွဲ့မျိုးဖြစ်သည်။ ပုံစံအားဖြင့်-သံပေါက်, ရတု, ချောင်း ဝေဠု

သီချင်းကဗျာ အတိုးအမှတ်တို့နှင့် စည်းကိတ် ဝါးကိတ်ဖြစ်စေ (မကိတ် ဝါးဖြစ်စေ) အသံထိရည်ရှည် လွင်လွင် ကပ်ကပ်နှင့် ဆွဲဆွဲဝင်ဝင်ဆိုရသည့် အဖွဲ့မျိုးဖြစ်၏။ ပုံစံအားဖြင့်-ဌေးချိုး, ပြုံးချိုး, လေးချိုး, တေးအပ်, တော လယ်, ပတ်ပျိုး, ကြိုး, ခွဲ ဝေဠု။

အခြေအတာ နာမည် နာမ အမျိုးမျိုး ထိုးဖြင့်ထည်း ခေါ်ဆို အပူတ်ခွဲကြွေထေကုန်သည်။

ထို့သို့ ထိုးပွားနယ်၍ လာခဲ့ကြသည့် ကဗျာ အမျိုးပေါင်း ၇ မျိုးအခါ ကမ္ဘာ့ဝင်္ဂိုမှတ်မိသမျှ စုပေါင်းချေထွက်၍ ပြုရ

လက်ခံ	လှေချင်း	ပတ်ပျိုး, ပတ်ပျိုက်
သီချင်း	ထဲချင်း	ယိုးဒယား
သီချင်း	အင်ချင်း	ခွဲ
သီချင်း	စိုင်းချင်း	ကြိုး, ကောင်းကင်ကြိုး
သီချင်း	ယာချင်း	သီချင်းခံ, သီချင်းကြိုး
ဓမ္မ	ကာချင်း	တေးအပ်
ရတု	ကျားချင်း	နက်သံ
လှေတား	သံပေါက်	သီကီသံ
ချောင်း	သံချပ်	ပုံကြိုးသံ, မှိုထောက်သံ
အချင်း	ဝဲရိုက်ဝဲသွင်း	စည်တော်သံ
အင်းချင်း	တောင်ထဲတွန့်	လှေတော်သံ
လွင်ချင်း	သဖြန်	ကလိုင်းသံ, ကရင်သံ
ပြုံးချင်း	ဌေးချိုး	ဗျားကပ်မင်းအူသံ
လှေချင်း	ကြိုးချိုး	တောစာ
ထွန် (မှန်း) ချင်း	လေးချိုး	ခေတ္တစာ, ကြွတောစာ
အင်ချင်း	သံချို	စတားမြေ, ဝင်းလက်ာ
	ဘောလယ်	ပြဇာတ်တေး

မြန်မာကဗျာ (၇-မျိုးစွဲ) -

ဝေဠုဖြင့် အလွန်ပင် ပွားများ လာခဲ့ကြပေပြီ နောက် နောက်ကာလခေတ်အခါ၌လည်းမည်မျှထိုးပွားလာဦးမည်ကို

မေရီရသောရေ။ လူထို၏ခန္ဓကာထူးတမ်းစဉ်အာရ တွန်း
ကန် ထွင်ရှားမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာကြပြီးလျှင် တစ်ခေတ်သော
အခါတွင် အမှန်ရရ ထိုးဝှားဦးမည်ကား မလွဲပါတော့ချေ။

ကဗျာဆိုတာ ဘာလဲ ?

ကဗျာဂန္ထဝင်၊ ကဗျာပင်မကြီးမှစွားလာသည့် အကိုင်း
နှုတ်ကြီးနှစ်ခုပဲ။ တဖန် ၎င်းမှပေါ်ထွား ပြန်ကျယ်လာသည့်
ကိုင်းသေးကိုင်းမြွှာခေါ် ကဗျာအမျိုးမျိုးများ ၎င်းတို့ကို ထိရှိ
နဲ့ကြိုရပေပြီ။

တဖန် ဤနေရာ၌ ထိထားတို့လိုလာပြန်သည်မှာ မူလပေါ်
ပင်မကြီးဖြစ်သော "ကဗျာ" ဆိုသည်မှစ၍ အဓိပ္ပါယ်ပင်ဖြစ်
၏။ ကိုင်းသေးကိုင်းမြွှာဖြစ်သည့်ကဗျာတို့၏ ပုဒ်နက်ကိုကား
စစ်နည်းဥပဒေတို့ပြုသည့်နေရာကမှ ပေါ်ပြပါတော့မည်။

ထို့ကြောင့် မူလပေါ် အစဉ်ဟောင်းကြီး၏ အနက်ကို
သေတ္တာရ၍ စစ်ဆေးကြည့်လိုက်သောအခါ "ကဗျာ" ဆို
သည့် ဝေါဟာရစကားရပ်ကား မြန်မာစကားစစ်ဟုတ်ခဲ့ပါ
ရေ။ သတ္တုစွာသာသာလား ကားဗျ၊ ကာဗျ၊ ဟူသည့် ပုဒ်များမှ
၎င်းပါဠိဘာသာသာ ကာဝိယ၊ ကာဝေယျ၊ ကဗ္ဗ၊ ကာဗျ၊
ဟူသည့် ပုဒ်များမှ၎င်း ဆင်းသက် သက်နွယ်ပြီးလျှင် မျက်
ပြောင်လှသော ဝေါဟာရစကားကရပ်သာဖြစ်၏။

ထို "ကဗျာ" ဆိုသည့် ပုဒ်အနက်ကို ပါဠိအကျော်ဆရာ
မော်တို့က "ကဝိနံ ဣဒံ ကဗျံ" ဟု ဝိကန္တိ ဝုဒ္ဓတီ ဟူ၍၎င်း၊
"ကဝိဗ္ဗိ အဝံ ကဗျံ" ကဝိနံ အဟံဝါ ကဗျာ" ဟူ၍၎င်း ဖွဲ့ဆို
စီကုံးခဲ့ကြကာ "ပညာရှိ ကဝိတို့၏ (သို့) ဟုတ်- ဝိရင်း-

ဆင်တို့ ခွဲ ဆိုတတ်သော သူတို့၏) ပစ္စည်းဥစ္စာ" ဟု ခေါ်ဆို
သောကြောင့် ဖြစ်၏။

ထိုတို့ ထုတ်တုတ် နှင့် လိုရင်းအာရုံအားဖြင့်ကား ကို
ထုတ်သွါ၏ မြန်မာပြန် အဓိပ္ပါယ်မှာ "ပညာရှိ ကဝိတို့၏
စီကုံးဆိုထားသည့် အဖွဲ့အနွဲ့" များပင်ဖြစ်ပါတော့သည်။

ကဝိတို့ရေးသမျှ ကဗျာလား ?

ထိုင်းသို့ ကဗျာသင်္ချာအနက်သည် ပညာရှိကဝိတို့၏ သုံးစွဲ
ရေးသားပစ္စည်းဥစ္စာကို ခေါ်ဆိုရခြင်းသာမည်။ ပညာရှိကဝိတို့
ရေးသားစပ်ဆို စီကုံးသမျှကိုကား "ကဗျာ" ဟု မခေါ်ဆို
ဆိုက်သေးချေ။ ကာကံနှင့် ဝိဘာ(ထိချင်း) မျိုးကိုသာ "ကဗျာ"
ဟု ခေါ်ဆိုရချေမည်။ ဥဒါဟရုဏ်အားဖြင့်-

"ဒိန်းမကိုသည် သူတော်ကောင်းတည်းဖြစ်မှုကား ရန်ရှင်းကြမ်း
သမ်းသော သား မြွေး ကျား ကျွန် တို့ကို ဆုံးမပျံ့ပြင်၍ လက်ဝတ်
ဝတ်စားကျန်တောင် လုပ်ကွေးအပ်၏။ မြေဆေးရေ ကပ် လင်ခြင်း၊
အိပ်ရာတို့ကို သက်သင်ခြင်း၊ နိ သာ ကမ်း ထေ့ညိုကို ကပ်လင့်စေ
ခြင်း ဤသူတော်ကောင်းတို့၏အကျင့်နှင့် ပြည်ရုံစွာလုပ်ကွေးအပ်၏။"

ဟု ဆိုသည့် မနုဇမ္မသတ် စကားမျိုး တို့နှင့် တော်မီပာဝတ္ထု
အနက်ဝတ္ထု စသော ကျမ်းတို့၌ ရေးသား စီကုံးထားသည့်
စကားမျိုးတို့ကိုကား ဥာဏ်သွားထက်ချွန် ပညာဝန် ကဝိတို့
ပင် ရေးသားစီကုံးထားသည် မှန်ပါသော်လည်း ၎င်းတို့ကို
"ကဗျာ" ဟူ၍ မခေါ်ဆိုဆိုက်ခဲ့ပါသေးချေ။

ထိုသို့သော အကြောင်းကြောင့် သက်ရှိသက်ဝဲ့ဝတ္ထုအရ
တို့၏ အမျိုးမျိုးအစားစား အထွေထွေဖြစ်သည့် အကြောင်း

အရာတို့ကို အစပ်မှန်၊ အသက်တာရန်မှန်၊ အသန်မှန်ဟု ဆို
 အပ်သော ကဗျာပဒေသတို့ဖြင့် တက္ကသိုလ်(နားစည်းစိမ်ငှိမှု)
 ဝါကားထိလိမ္မာ(စကားချောစောပြေပြစ်မှု) သုခုမာရဏ (ဇာတ်
 ရွတ်ထွယ်မှု) နားဖြစ်လေးအောင် ဖွဲ့စပ်ပုံကူးသုံးနှုန်းထားသမျှ
 ဖြစ်သည့် အရာတို့ကိုသာ မြန်မာတို့ ဝေါဟာရနယ်အတွင်း၌
 "ကဗျာ" ဟူ၍ ဝယ်စာရင်း ထွန်းနှံ့ခြင်းကို ခံယူရနိုင်ခဲ့
 ကေတု၏။

ကဗျာဖွဲ့နိုင်ရန် အရည်အချင်း။

ယင်းသို့ ဖြစ်ရလား- ကဗျာကောင်း ကဗျာဖွဲ့ ကဗျာ
 လှရည်ချွန်များကို ဖွဲ့စပ်ထိန်းနိုင်သည့် ကဝိသူနှင့် ပညာဝန်
 ပုဂ္ဂိုလ်တို့အနက် တယောက်အပါအဝင် ဖြစ်စေဆံ့.... ဟု
 ဝါသနာငွေ့ဝန် လုံ့လသန်နေသောသူသည်-

- ၁-သဒ္ဒါကျမ်း၊
- ၂-ဆန်းကျမ်း၊
- ၃-အလင်္ကာကျမ်း၊
- ၄-အထိစာန်ကျမ်း-

ဆိုသည့် ကဗျာအခြေခံ ဤ-၄-ကျမ်း ကို ရှေးစက္ကပင်
 သိမ္မာနားလည်ထားနှင့်ခဲ့ကြရမည်။ ၎င်းတို့ကိုနားလည်ခဲ့ပါ
 နှင့် ကဗျာဖွဲ့စပ်ပုံကူးနိုင်စေတတ်သည့် ကဗျာဆရာ အဖြစ်သို့
 ရောက်ရှိနိုင်မည်ဟု အလင်္ကာဆရာက မိန့်ဆိုမှာကြားထော်
 မှခဲ့၏။ ထိုကြောင့်-ကဗျာဖွဲ့စပ်ဆိုပါလျှား-

၁- သဒ္ဒါကျမ်းကိုတတ်ထားရခြင်း။ ၎င်း ကျမ်းသည် အက္ခရာ
 သရ၊ ဗျည်း၊ နှစ်-နာမ်စား၊ ကေပုစ်-မဟုတ်၊ ကာရက-အ၊
 ကာရက၊ ဝိဘတ်၊ လိပ်၊ ကံ၊ ကတ္တု၊ ဤယာ၊ ဝညတ်နတ်-

သဒ္ဒါနတ်၊ သဒ္ဒနတ်-ကာရကနတ်၊ စေတနာတို့ကိုသိပြီးစားသည့်
 ကျမ်းဖြစ်၍ ၎င်းတို့ရှေးဦးစွာနားလည်ထားရမည်-ဟုဆိုလိုသည်။

ထို့ထက် ယခုခေတ်၌သာ အိုမျှသ သဒ္ဒါ ကျမ်းကြီးကို
 ဆောင်ရွားနိုင်ခဲ့စကားမှ အတန်းကျောင်းများတွင် ကျောင်း
 သားများအတွက် မူလသဒ္ဒါကျမ်းကို မြီးမြီး ပီစဉ်ရေးသား
 ထားသောကြောင့် မြန်မာသဒ္ဒါကျမ်းကို နားလည်စေမိမ္မာ
 ထားခဲ့ပါလျှင်လည်း မြန်မာကဗျာ အရာ၌သင့်တင့်လျောက်
 မတ်စေတုပြီဟု ဆိုသင့်ပါပေပြီ။

၂- ဆန်းကျမ်းကိုတတ်ထားရခြင်း။ ၎င်းကျမ်းကား ဂိုဏ်းစကား
 နည်း၊ ဂိုဏ်းစကားတို့၏ ကျိပ်စပ်ကိုတတ်နည်း၊ ဂရုသံ လဟုသံများကို
 မှတ်ယူနည်း၊ ဖွဲ့နည်း၊ စပ်စပ်နည်း၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် ကဗျာ ပဒေသ
 အမျိုးမျိုးတို့ကို တမ်းမှန်အတိုင်း ညွှန်ပြသင်ကြားပေးသည့် ကျမ်း
 ဖြစ်ရာကား ၎င်းကျမ်းကိုလည်း နားလည်ထားရမည်-ဟု ဆိုလိုပြန်
 ပါသည်။

ထို့ရာတွင် ၎င်းကျမ်းသည် မြန်မာကဗျာသင်သည့် နေရာ
 များ၌ အစပ်-အဟပ်၊ ခံနည်း- အုပ်နည်း၊ ထပ်နည်း- ကွပ်
 နည်း စသော ကာရန်အနေအထား၊ တက်သံ- တိုဝသံ- သက်
 သံ- နိဂ္ဂိသံ၊ သံညွှတ်- သံထင်စသော အသံအနေအထား ဤသို့
 စေသည်ဖြင့် စပ်ပုံစပ်နည်း ပီပုံစီနည်းတို့ကို နည်းလမ်းတကျ
 ညွှန်ပြပေးသည့် ကျမ်းမျိုးသာ ဖြစ်ရကား။ ယခု ဖော်ပြ ညွှန်
 ကြားနေသည့် "ကဗျာဖွဲ့နည်း-နိဿယ" ကျမ်းမျိုးဟု ဆိုသင့်
 မှစေတု။ ထိုကြောင့် ယခုကျမ်းမျိုးကို နားလည် ထားခဲ့ပါ
 လျှင်လည်း သင့်တော်လောက်ပါပေပြီ။

၃- အလင်္ကာကျမ်းကို တတ်ထားရခြင်း။ ၎င်းကျမ်းမှာ အလင်္ကာပါ
 “ဆန်း” ခေါ်သည့် နည်းပုံပေါ်တွင်ထား၍ စီကုံးရေးသားခြင်း
 တို့ကို တပန်းအဖွဲ့အစည်းဖြင့် ဤသို့ရေးရာ ဂုဏ်မြောက်နိုင်သည့်ပြင်
 ရေးသွင်း အပြစ်ရောက်မည် ဤသို့တင်စား၍ ဖွဲ့ဆိုတတ်ပါမှ နားလည်
 ပီယဖြစ်မည်။ ဤသို့ရေးသော အမျိုးမျိုးအထွေထွေတို့ဖြင့် အရာရွာနှင့်
 အလိုက် လိုလေသေးမရှိ သုံးနှုန်း တတ်လေအောင် တန်းဆင့်
 ဆင်ယင်မှုကို ပြုဆိုဆွဲနိဿယ ထားသဖြင့် ၎င်းကိုလည်း နားလည်
 တားကြဲမည်-ဟု ဆိုလိုပြန်သည်။

ဤသို့ဂုဏ်ပေါင်းပြည့်စုံလှမ်းခဲ့သည့် အလင်္ကာကျမ်းကို
 တတ်ကျွမ်းထားခဲ့ပါလျှင် မည်သို့တိုင်းအောင် ခရီးရှောက်နိုင်
 သည်ကို အောက်ပါ ဥပမာဂုဏ် ပုံစံတလေးဖြင့် နားလည်
 သင့်ထောက်ပါပြီ။

လောက၌ မျက်နှာမဲ့ ပုံစံအားဖြင့် ကျွမ်းကျင်စွာ တတ်
 မြောက်ပြီးသော “ပန်းပု” ဆရာသည် ဝိပဿနာပုံစံဖြင့်
 “ပန်းပင်ချစ်တု” တစ်ခု၌ အရွက်ကိုအဝါရောင်၊ အဖူးကို အနီ
 ပျော့ရောင်၊ အစွင့်ကိုအနီရင့်ရောင်၊ ရိုးတန်ကို အဝါရောင်
 ရောင်.... စသည်ဖြင့် ဆေးငြိမ်းပန်းခဲဖြင့် တန်းဆင့် ဆင်ယင်
 ပေးလိုက်ပါမှ ထိုချစ်တု ပန်းပင်၏ အရိုး- အရွက်- အဖူး-
 အစွင့်တို့သည် သဘာဝကျနစွာဖြင့် သာသာ တင့်တယ်ပြီး
 ရှုချင်စရာပင် ရှုကြည့်မဝအောင် ဖြစ်ပေါ်လာစေနိုင်သကဲ့သို့
 အလင်္ကာကျမ်းသည်လည်း ဝိပဿနာပုံစံလိုသည့် ကဗျာကို
 မုဒု၊ ဥပမာ၊ ဥပမာန၊ ဥပမထု၊ ရူပက၊ ပိသေသန-ပိသေယု၊
 ဂုဏ်-ဂုဏ်စာစသော တန်းဆင့်ပတ်သော်ဖြင့် တန်းဆင့်ဆင်ခြင်
 နားအရသာ ကောင်းတန်းဆင့်တွင် လိုလေသေး မရှိစွာ စေ

အောင် ဖွဲ့စပ်စီကုံးသုံးနှုန်းနိုင်သည့် စွမ်းပကားသတ္တိနှင့်ပြည့်
 စုံ ဖြစ်ပေသည်။

ထိုအခေါ်ခွဲကား ထိုအလင်္ကာကျမ်းရင်းကိုဖြန့်မောဘာသာ
 ဖြင့် ဆိုတွင်ထပ်ရှားစွာ ပြန်ဆိုရေးသား ထုတ်ဝေထားပြီး
 ဤသို့ နားကျပ် ကြည့်ရှုလေ့လာနိုင်စွင့် ရကြပြီဖြစ်၍ ၃-
 အလင်္ကာ အလင်္ကာကိုစွဲပြီးမြောက်နိုင်ပါစေအံ့။ [ထိုအ
 သင်ခွဲကား ဆိုင်ရာ အခေါ်သို့ကျမှ ဆင်သံမျှပေါ် ပြပါပြီး

ဤအရာ၌ စကားစပ်လာသဖြင့် မှာကြား လိုသည်မှာ
 အလင်္ကာကားသာဖြင့် ဖွဲ့စပ်ထားသည့် တရား၊ ရှိတ်စဉ်းပထား၊
 စသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ကဗျာများကိုသာ ဆေးလားပြီး တချိုးပပ
 တစ်ကြိမ် ဖြစ်နေကြသော သူတို့သည် ကျွန်ုပ် ဆွဲနိဿယ
 သည် “အလင်္ကာကျမ်း” ကို ပဋ္ဌမ ကြည့်နုဂိုဏ်းပါအားဟုသာ
 ဆိုလိုက်ချင်ပါစေအံ့။

၃- အလင်္ကာကျမ်းကို တတ်ထားရခြင်း။ အလင်္ကာကျမ်း ဆိုသည်မှာ
 လောက တစ်ခု၏ ဝေဇာန် ပင်ယာယ် စကားလွယ် မှားကို ဝန်
 ယူနိုင်သကောက် အမျိုးမျိုးအထွေထွေ ထုတ်ပြထားသည့် ကျမ်း
 ဖြစ်၍ ၎င်းကျမ်းကိုလည်း ကောင်းကုံး ကြယ်ဝေ့ ဖြစ်လာနိုင် ပါစေ
 နှင့် အပေါ်ဆေးရမည်-ဟု ဆိုလိုပြန်ပေသည်။

လောက ဥပမာ ပုံတူရာအားဖြင့် သင်ကြားတတ်မြောက်
 ပြီးသော “ပန်းပု” ဆရာသည် မည်သို့တိုင်းအောင် စွမ်းနိုင်
 နှင့် ဖြစ်ခဲ့ပါသော်လည်း ဝတ္ထု၊ ရှိပါစွသာ လိုရာ
 အလိုကို ထုလုပ်နိုင်သကဲ့သို့ ပေါ်ပြပါ ကျမ်းသုံးကျမ်းကို
 မည်သို့ပင် တတ်ကျွမ်း နားလည်ခဲ့စေကာမူ ကဗျာပိုင်း ရေး

သားရဲပုဂ္ဂိုလ် အရာဌာနနှင့် ဝေပျာသည့် ဝိသေသရာ စကားထုံး ပန်ယာသံများ မကြွပတ် မပြည့်စုံပြန်ပါက ကဗျာစိတ်နှိုး၍ ရတောဒုမည်မဟုတ်ချေ။

ထို့ကြောင့် ပန်းပုအတတ်ကို ကောင်းစွာ တတ်မြောက် ပြီးနောက် ဝိသေသရာကြီးသည် အကြမ်းခန့်ရာ၌ သုံးစွဲ ဘိုရန် သစ်သားစသော ပစ္စည်း အထည်ကြမ်း၊ အနုနေရာ၌ အနုနှင့်ပျော်စေ့ ဆင်စွယ်စသောပစ္စည်းချောများကို ရှာဖွေ စုဆောင်းကာ အရန်သင့် ထားရသကဲ့သို့ ကဗျာ အကျော် ကဝိမော်ဖြစ်လိုသော သူတို့သည်လည်း တောသံ- ဝနေသံ- ရသော စကားရိုင်းများ၊ တီးသံ နန်းသံ-ကြငန်းသံ စသော စကားယဉ် စကားချောများ.....၍ သို့စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုး သော ဝေါဟာရ စကား အစားစား ဘိုကိုစည်းပူးလေ့လာ မှတ်သားထားကြရသည်။

ယခုအခါတွင် ၎င်းအတိအကျ ကျမ်းအစား ကာလပေါ် ဝတ္ထုဆန်းများမှ ပန်းစကားသံ-တောသံများ၊ ဓာနောင်နန်း ထွင်း ဂုဏ်နာကြေ့၊ စသောဇာတ်စကားကြီးများမှ စကား ယဉ်များ၊ ဝေါဟာရတ္ထ ပကသဒ္ဓိ- ဝေါဟာရတ္ထဒီပနီ၊ စသော ကျမ်းဂန်များမှ မြန်မာသဒ္ဓါနတ်များ- ၍သည်တို့ကို လေ့လာ မှတ်သားထားလျှင်လည်း ပြည့်စုံ လုံ့လောက်ပြီဟု ဆိုထိုက်ပါတော့ပြီ။

ဤသို့လျှင် ကဗျာအခြေခံ ကျမ်း ၄-ကျမ်းကို ကဗျာပရဂု ထံစွန့် ထုလိုသော သူမှန်သမျှသည် အပါးဝစ္စာ လေ့လာ တတ်ကျွမ်းနားလည်ထားရမည်ဖြစ်ပါသတည်း။

အထက်ပါစကားများကို အကျဉ်းချုပ်၍ လိုရင်း ထုတ်

ထိုက်ပါလျှင် ကဗျာအင်္ဂါသည် အတတ် ဝတ္ထာရပ်ကား ထု သားပန်နှင့် ထိုက်တန်သည့် အရာမဟုတ်၊ ဥပဏိသွား ထက်၌ ပညာဝန်ကပ်တို့နှင့်သာ ထိုက်တန် စစ်ဆိုရသည့် သို့မဟုတ် ပညာရှိကပ်တို့သာ မိုက်ဆို ခိုးရင်နိုင်သည့် ပညာ သား ဖြစ်ကြောင်းကို ထင်ရှားစွာပေးတော့ပြီ။

ထို့ကြောင့် “ကဗျာ” ဆိုသည့် စုန် အနက်ကို “ပညာရှိ ကပ်တို့၏ ပစ္စည်း-ဥစ္စာ၊ တကဲ့ပညာရှိကပ်တို့ရှိသောဖြစ်သည်” ဟု စတုရန်းဖွဲ့ဆိုခန့်မှားထားခဲ့ခြင်းဖြစ်ပေသတည်း။

ကဗျာချင်တို၏ ဆရာကြီးများ။

ထိုကတည်းကလည်း ကဗျာသင်္ကန်းကို ဖွဲ့စွာ စိမ်းလိုသော သူသည် မည့်သည့်အခါမျှ မမေ့အပ် မနမ့် ထိုက်သည့် ထုဒုနတ်နေကိုး ကဗျာဥပဏ္ဍာယ်အင်္ဂါထိုက်သည့် “ကဗျာ ထွင် ဆရာကြီး” များကိုလည်း မခြိတ်သောမျက်စိ မပိတ် သောနားတို့ဖြင့် နာယုမှတ်သားကာ ရှိသလေးစားကြရပေ ခြင်းမည်။

ဆရာကြီးများဆိုသည်မှာ အချုပ်အားဖြင့် တေးတောင် နေ၍ စိတ်နှိုင်းရက် ချုံစေးပျက် ခြောက်များ၊ မိုး-လေ ဥတု၊ မုတ်တစ်နိ-တစ်တိများစသော သက်မဲ့ဘိနှင့် လှပချောမွေ့ တိုင်းခွဲ ရရာကောင်းသည့်အကောင်အထည်ဖြင့်၊ သာယာ ခြင်းထူး မျိုးအား စေတနာသော အဝတ် စသောသက်ရှိ အရာများကို ဆိုလိုပါသည်။

ထိုစကားကို ထင်ရှားစေပါဦး။ ကဗျာအတတ်ကို လေး စားမှတ်နတ်ဖြင့် လိုက်စားလေ့လာပြီးမျက်စိ နားကို ဖွင့်

ထားသောသူသည် ထက်ဝက် (တဝက်) သာ ဝှင့်နှင့်ထေ
ပြီးသော ကြာပန်းဝှင့်ကသေးကို မြင်လိုက်ရရှိခြင်း ပင် ထေ
ကြာပန်းဝှင့်က မိမိအား-

“ဆို...ကဗျာသွင်! ကျွန်ုပ်ကိုကြည့်စမ်းပါ၊ ကျွန်ုပ်ဟာ ပ
ရက်ကို ဓမ္မသုံးထံ ပျားပိတုန်းကလေးနဲ့ ငြိမ်သေးစေမယ် ဖြစ်
ပုန်းသောင်း လည်လျောင်းရာမြစ်တံ၊ အိမ်ကောင်း အိမ်မွန်ကတ
နဲ့ တူလှတဲ့ တဝက်သာ ဝှင့်နှင့် ရသေးတဲ့ ကြာပန်းဝှင့်ပါ။
ကြောင့်ပို့ ကျွန်ုပ်ထက် ဂုဏ်ပေါင်းပွင့်ပြီး ခင်မင်နှစ်သက် ဖျော်
တော်ဆက်စရာ ကောင်းလှတဲ့ အနုဝတ္ထုများ ဖြစ်ပေးရဲ့လား
ကျွန်ုပ်ကို ကြည့်ရစို့ သိပ္ပံရဲ့ ကဗျာဟ ပါတော့”

ဆိုသည့် တိုက်တွန်း သပေသာပပသာပင်ကို ဖြစ်ပေါ် ထာစေ
ပြီးလျှင် ဂုဏ်မြောက်လှသည့် ကဗျာပေါင်းများစွာကို အထွတ်
တကျနှင့်ရစေနိုင်တတ်လေသည်။

ထိုမှတစ်ပါးသည်း ၎င်းနည်းတူ ပန်းချီ-ပန်းနွယ် များကို
မြင်ရသောအခါ ဥပဇာတ်ပို၍ပေါ်လျှင်-

“ဆို...ကဗျာသွင်! ကျွန်ုပ်ကိုကြည့်စမ်း ပြီးလော့၊
ကျွန်ုပ်ကိုဟာ ဘော တောင်သလော ဟေမဝါတွင်း ဝယ် ပင်ရင်း
ယက်ကုပြီး သုတ်မြို့တဲ့ သေယာဉ်နန်းကို မန်းဆင်ကိုပို့ ရောက်စေ
ကုန်တဲ့ ပန်းချီ မန်းနွယ်တို့ပါ။ အခါကြောင့် ကျွန်ုပ်ကိုပဲ ဝှင့်ညွှာ
ယက်ဆိုင် ခွက်နိုင်ပန်အောင် ဖောက်ဆပ်ပွင့်နှင့် အဖုံနဲ့ ပတ်မီရန်
ဝင်းဖန်ဖန်နဲ့ သင်းပျံကြည့်ထို အဖုံနဲ့ကို အဖုံဆန်းဆန်း ကဗျာ
တန်ပါတော့”

ဆိုသည့် ၎င်းတို့၏ တိုက်တွန်း ခြီးဆော်မှုကို ရလိုက်ပြီး
ကာ ကဗျာဖွဲ့နည်း ကဗျာကောင်းများ ပေါက်စွာ ထာစေနိုင်ပြန်
ပါသည်။

၎င်းနည်းတူ တိမ်းကောင် တိမ်လိပ်များကို သာသာကြည့်

...ကောင်းသည့် အချိန်၌ ရှိကြည့်မိပြန်သော အခါမှာ

“ဆို...ကဗျာသွင်! ကျွန်ုပ်ကိုကြည့်စမ်းပါ၊ ကျွန်ုပ်ဟာ ပ
ယာ ဆည်းပူးလေးနဲ့ အကြိမ်များတောင်ထိန်းတွန်းပါ ကွန်
မြို့ကြရတဲ့ တိမ်ကောင် တိမ်လိပ်၊ တိမ်ခြင်တိမ်ခဲ၊ တိမ်မ တိမ်စွယ်
သွပ်ပေါ်ပေမဲ့ ကျွန်ုပ်ဟာ မုန့်ရန်ညွှားပြီး တိမ်ညွန့်ကို စားလဲ
အသေတိုရုံ မြင်လားနဲ့ ၎င်း၊ မုသောက် အကင်ဆင်ရပ်သွင်၎င်း၊
ဒွာတွင်ကုရင် သမင်ဥတ္တရ ဥသတနဲ့ ၎င်း၊ တောဖျိုင့်ဝှင့် တောင်ပု
တောလေးနဲ့ ၎င်း၊ မမေးထင်တင် သွင်ပြင်မူရာ တူကြပါပေသေး
တယ်၊ ဒီအတွက် ကျွန်ုပ်ကိုကြည့်စမ်း ဆေးရောရင်သွင် ပေါ်ပေါ်လွင်
အောင် ထင်ဆင်မြို့မြို့ ကဗျာဖွဲ့ပါတော့”

၎င်းတို့က မေးပြောဆိုသော်လည်း ပြောဆိုနုတ်သကဲ့
ကဗျာဆရာ၏ နှစ်လုံးတွင်းမှာ အကွင်းသားပေါ်လာပြီး
ထွက် ကဗျာအဖွဲ့နဲ့ လူရည်ရွှန်းများကို ထွတ်ထွတ် ကျကျနှင့်
အဖွဲ့ထုတ်နိုင်တတ်လေသည်။

၎င်းပြင် တော တောင် ဝှင့် မိန့်ပိုင်များထဲသို့ ရောက်
သွားခဲ့ပါကလည်း ၎င်းကမ္ဘာ့သဘာဝ ပင်ကိုယ်အလှ များ

“ဆို...ကဗျာသွင်! ကျွန်ုပ်ကိုကြည့်စမ်းပါ၊ ကျွန်ုပ်တို့
ဟာ မိမိလန်း စိုပြည်ပြီး စီရန် အလှအောင်ကံ၊ တော တောင်
ကောင်းစိုင့်-မြိုင်ရဲ့၊ ချုံ-ဆူပျပ်-အမြင်၊ ပုခွေင် ခင်တန်း၊ စိန်စမ်း
တောင်စောင်၊ ရေ-ကုန်းကြောင်းနဲ့ ရေချင်း မြောင်း အင်း ဆိုင်
ထုံးဆိုင် ပတ္တန်းတို့ပါ။ ဒါကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့ရဲ့ ပင်ကိုယ် သဘာဝ
ရူပကို ခွင့်ဟ ကြည့်နဲ့ ကဗျာကူးပါဦးတော့”

ဟု မိမိအား ထုတ်ပေါ်ညွှန်ပြောပြောသောအခါ ထင်ထာ

ပြီးလျှင် သဘာဝကျသည့်အတိုင်း အနှုန်းတို့ဖြင့် ကဗျာပွဲအတွင်း အများများကို ပွင့်မြီးသားနှင့် တတ်ပြန်လေသည်။

ဤသို့လျှင် တော-ကောက်-ချေ-မိ၊ မီး လေ ပွတု၊ ရတု ရာသီ တိမ်နီတိမ်ဝါ စသော သက်ဝင်အတ္ထု အစုစု တို့နှင့်၊ ရုပ်လွင်အေးမော ဆိုပြော ပြောပြစ် ပျိုးဆက်ညီညွတ် ကြည်သာ ရှုပ်ပြားသဖြင့် ဝတ္တံနိုးစရာ ကောင်းလှသည့် သံဗျာသား သံဗျာ ထိုးစသော သက်ရှိအရာအပြာဖြာအုတ်က အသက်ကဗျာလျှင် အား ပင့်ထိတ်ခေါ်-ဝါလျက် ကြွေးကြော်သဖြောကြား နေသ လိုလိုနှင့် ဟန်ဆောင်ခွင့် တက်စုလ ဝိမိသို့၏ မင်ကိုယ် သဘာဝကိုပွင့်သည့်နိဿယဖြင့် ပြောရောက်ရှိနေခဲ့ထက်လေ၏။

ရင်းတို့နှင့်ပေါင်းဖော်၍ စုံရွယ် ရမှသာလျှင် သတပတ် ဩပဒ်ယာ တည်းတူးသော ကဗျာပန်းရွှာသည် သာယာ ဖြစ်ပေးပြီး ချိုမွှေးအေးသိမ်သာကာ နှစ်သက်သွယ် ကျွဲနှင့် ဖြန့်နှင့် ထိခိုက်စွဲ ကားကား တငြိုးငြိုးလျှင် ကြွေး ရွေး စွင့်စွင့် ဖါးရရား တင့်ကျက် ဗျာနှင့် ပွင့်နိုင်ခဲ့ကြ ကုန်သည်။

အကယ်၍ ထိုကဲ့သို့သော ကဗျာအရာကြီးများကို မမြင် ခဲ့ မကော့ခဲ့ရပါက (ထိုမဟုတ် မရှိခဲ့ကြပါက) တောတောင် မိမိ စစ်၊ ပန်းချီ ပန်းနွယ် စသည်တို့၏ သာယာကြည်မှု နေကြပ်များကို အတတ်နည်းဖြင့် ကဗျာရှင်သည် သိကုန်စပ် ဆိုနိုင်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် အမျိုးမျိုး အစားစားသော သက်ရှိ သက်မဲ့ အရာမှန်သမျှတို့ကား ကဗျာရှင်၏ဆရာကြီးများ ပင် ဖြစ်နေ ခဲ့ကြသဖြင့် ရင်းတို့ကိုလည်း ဂရုတစိုက်မှတ်သား နာယူခြင်း ဆိုသည့် ပျိုးသမ္မတို့ အစဉ်မြီကြကုန်ရာသည်။

၂ အခြေခံ ဝေဖန်း

အသက် ၁၀-ပါး။

လူအများသားပေါ်ပြီမည့် အခင်းကား ကဗျာပညာကို သိထိစားလိုသူတို့အား အခြေခံရတုံးကာတာသဖွယ် ပြုဆင် ထားနှင့်ကြရမည့် အရာများဖြစ်၍ အထက်ပါ ဣန်ကြား ထေးတို့ ကဲ့သို့ ပေါ့ပေါ့ဆဆ နဖော်နပ် နှင့်လှရိုသေရုံဖတ်ရှု ဆေးထာ၍ မမြင်နိုင်ပါတော့ချေလျှင် ကြောင့် ဤအခင်းကို အထူး သတိ ပြုရပေမည်၊ လေ့လာ ရပေမည် အထဲတွဲ အောင် မှတ်သားထားကြရမည်။

တစ်အမော်တို့၏ ကဗျာကျော်များကို သတိထား၍ကြည့် ခဲ့ပါလျှင် “သတ်-စပ်-ကာရန်အညီ” ဆိုသည့် မှာထားရက် ခွဲထူးကလေးကို တွေ့ရပေလိမ့်မည်။ ကဗျာတပုဒ်ကို ခွဲဆိုက်ကူးရာ၌ ရင်းအင်္ဂါသုံးထိနှင့် ပြည့်စုံ ညီညွတ်နိုင်သိုရန် နှုတ်ကုလှသည် မဟုတ်၊ ထိုသို့ဖြစ်ခဲ့ခြင်း ကြောင့်လည်း ရင်းအင်္ဂါ ၃ ချက်နှင့် ပြည့်နှက် ညီညွတ်သာသည့် ကဗျာကို များစွာတန်ဖိုးထားပြီး ကဗျာဂုဏ်မြောက်ခဲ့ပြီဟု ချီးကျူးကြ ပေ၏။ ထို့ကြောင့်လည်း ဖော်ပြပါ မှာထားချက်တရပ်ဖြင့် အမွှန်းကပ်ကာ ခွဲထပ်ဆိပ် နှင်းအပ်ထားလိုက်ခြင်းဖြစ်ခဲ့ရ လေသည်။

သို့ပါ၍ ကဗျာအတတ်ကို ကဗျာဂုဏ် မြောက်စွာဖြင့်
စိတ်ရေးသားလိုသောသူသည် ကဗျာလင်္ကာ သိရင်း ယို့၏
အဦးအစ အကြောင်းရင်းမှလ အခြေခံ ဖြစ်နေခဲ့ကြ ကုန်
သော-

- * ၁။ အသတ်-အလတ်
- ၂။ ကာရန်-အသံ
- ၃။ ကြီးထား-
- ၄။ ကြီးထား-
- ၅။ ကြီးထား-

ထို့ကို အသုံးဂရုပြုကာ လေ့လာ တတ်ကျွမ်း ထားနှင့်ရပေ
မည်။ အကယ်၍ အခြေခံ ပင်မ ကြီးများ ကိုနားထောင်ခဲ့ပါက
“ကဗျာ အတတ်ကို မသင်ကြားကြချင်ပါနှင့်တော့” ဟူ၍
သာ ယိုတိုတုတ်တုတ် မှာထားရှောင်ပေးတော့သည်။ သို့ပါ၍
ရင်းအခြေခံများကို ပေးပေးထွင်ထွင် နှင့် ထင်ထင်ရှားရှား
နားထောင်၍ ကြိုပါးစရန် အစဉ်အတိုင်းပေးပြုပေးပြီးနား

အသတ် သို့မဟုတ် “သတ်ဆတ်” ကား မြန်မာစာပေ
၏ ရေသောက်ခြစ်ကြိုးဖြစ်သော မြန်မာသင်ပုန်းကြား အလို
အားဖြင့် ၁၀...ပါးရှိခဲ့၏။ ၎င်းတို့မှာ-

- ၁။ က, သတ်-က
- ၂။ ဝ, သတ်-ဝ
- ၃။ ဝ, သတ်-ဝ
- ၄။ ည, သတ်-ည
- ၅။ က, သတ်-က
- ၆။ န, သတ်-န
- ၇။ ဖ, သတ်-ဖ
- ၈။ ဝ, သတ်-ဝ
- ၉။ ယ, သတ်-ယ
- ၁၀။ ဝ, သတ်-ဝ

* ကာရန် ၆၄ ပါးအနက် အသတ်တံနှင့်စုစုပေါင်းရသည့်
အသံတို့ကို “အသတ်” ဟု ခေါ်၍ ၎င်းအသတ်တံနှင့် ပေါင်းစပ်
စုစုပေါင်း အသံတို့ကို “အလတ်” ဟု ခေါ်၏။

* အနီးအနားရှိ ပုဒ်ချင်း အသံချင်း တွဲတက် မျှတသည့်ကို
“အစပ်” အစားရှိ ပုဒ်ချင်း အသံချင်းစပ်စောင် “တစ်” ဟူ၍
မည်ကို “အဟပ်” ဟု ခေါ်လိုသည်။

...ဖြင့်စီ ၎င်း ၁၀...ပါးကိုပင် မြန်မာစာပေစောကထာ
...အသတ်ကြီး” ဟု ခေါ်ဆိုထားခဲ့ပြန်ပေသည်။

သို့ပါ၍ ကဗျာသောကဝယ် ရှေ့အစဉ်အသာက ထင်
...သုံးသည့် “သတ်ခြေကော်ထွေ သတ်ခြေကော်ပါး”
...သည့် စကားရပ်ကို မမှတ်ယူသင့်တော့ပေ။ ကဗျာ
...အသံအရာကျော်ထိုလည်း သတ် ၆-ပါးဟူ၍ ပညတ်ခဲ့
...သည့်ကဗိသက္ကဏာ စာတို့ထွင် အရှင် ဝိဝိတ္ထာစာရ၏ သတ်ပုံ
...သတ်ထွန်းကို အကြောင်း သာဓက အမျိုးမျိုးဖြင့် အကြိမ်
...ကိုပင် ပယ်ဖျက်ကုန်ကွက်ခဲ့ဖူးကုန်ပေပြီ။ [ဤကျမ်းကား
...ဖြစ်ထမ်းမျှသာဖြစ်၍ ပညာရှိများ ရေးသားဖန်တွက်ခဲ့ဖူး
...သည့် အကြောင်း သာဓက တို့ကို ဤနိ အကျယ်ဖြင့်သာ
...ပါပေ။]

ထို့ကြောင့် ကဗျာအတတ်ကို ဂုဏ်မြောက်စွာ ဖွဲ့ဆိုလို
သောသူသည် ကဗျာစပ်ရာစယ်က က-သတ်ကို က-သတ်
ခွင်း၊ ဝ-သတ်ကို ဝ-သတ်ချင်း၊ စ-သတ်ကို စ-သတ်ချင်း၊
ဤသို့ စသည်ဖြင့် အသတ် ၁၀ ပါးအလိုက် အသက်တူချင်း
ကိုသာ စပ်ဆိုကြရပေမည်။ ဤသို့ဖြစ်သာနိုင်စေရန် သတ်ပုံ
ကို ဂရုစိုက်လေ့လာပါ။ အသတ်ကာရန်ရှားဖွဲ့ မရသဖြင့် မိမိ
၏ သဘောမျိုးဖြင့် အသတ်ချင်းတူလေးအောင် သတ်ချင်သလို
ဆွဲယူ၍ သတ်ပတ်လိုက်သည့် သတ်ပုံအသက်မျိုးကို အသုံး
ရှောင်ကြဉ်ပါ။ ယခုခေတ်တွင် ကဗျာမြတ်ကလေး များပုံပင်
ဤသို့သာ အတ္တနာခေတ် သတ်ပုံမျိုးတွေ ပေါ်များထွက်ရှိ
နေခဲ့ကြပေကုန်ပြီ။

အမျိုးကလေးတို့ အမျိုးသော ကဗျာကျမ်းများ၌ ပြသည့် ဥပဒေနှင့် တစ်တစ် ကာရန်ကလေးတို့ ရုတ်တရက် ရှာ၍မရ အငြိမ့် အယူအဆကလေးတို့ မှားယွင်းသွားမည်ကို စိုးရိမ် လှသောကြောင့် မထွဲမရှောင်သာထွန်း၍ ပညာရှိများ မျက်စိ မြိတ်ကာ စပ်ဆိုမိခဲ့သော ပျို့-လင်္ကာတို့မှ စပ်နည်းကို စေရာ တဆ တွဲနိဿည်းဖြင့်-

၁။ င,သတ်နှင့်	၉။ ငယ်သတ်
၂။ ည,ကြီးသတ်နှင့်	၁၀။ လုံးကြီးဟင်ဆံခပ်
၃။ တ,သတ်နှင့်	၁၁။ သတ်
၄။ န,သတ်နှင့်	၁၂။ သတ်-

တို့ကို ထွဲသတ်ယှဉ်ဟပ်၍ စပ်ဆိုကြကုန်၏။

၎င်းတို့ကား မည်သို့ပင် အသတ်ချင်းတူညီနေခဲ့ စေကာမူ အချင်းချင်း ထွဲသတ် ယှဉ်ဟပ်၍ စပ်ထုံး မပြုလုပ်ရစေ၊ အကယ်၍ စပ်ဆိုမိခဲ့သော် ကဗျာ လမ်းမှန်ဖြစ်သည့် နည်း ဥပဒေများကိုထော်လှန်ခဲ့လေသောကြောင့် ဘဂ္ဂရိတိ ခေါ်သ သင့်သည်-ဟု ရှေးကဗျာဆရာတို့ မိန့်ဆိုခဲ့ကြ ကုန်သည်။ [၎င်း ဘဂ္ဂရိတိခေါ်သ အကြောင်းကို နောက် ဖော် ပြုလတ္တံ့ သော အလင်္ကာနည်းအခန်းတွင် ခေါ်သနေရာ၌ ထင်ရှား ပြတ်သာရွာ ရှေးမြင်ရပါလိမ့်မည်။]

သို့ပါ၍ ပေါ်ပြပါ သတ်ဆစ် ၁၀-ပါးကိုအထူးသတိမူပ။ အကြင်အတည်းနှင့်ရင်ဆိုင်နေရသောကြောင့် မစပ်ချင်ဘဲနှင့် မျက်စိ မြိတ်ကာ စပ်လိုက်ရသည့် စပ်နည်းမျိုး ကိုလည်း ရှောင်ကြဉ်နိုင်သမျှရှောင်ကြဉ်ပါကုန်။

ထိုကဲ့သို့ နည်းတနည်းကား ရှိသားသေး၏။ ၎င်းကား (၁) ပုဂ္ဂလိကသတ် (၂) သာမဏ္ဍိယအသတ်ခေါ်သည့် နည်း တို့ဖြစ်၍ ပုဂ္ဂလိကသတ် ဆိုသည်မှာ- မြန်မာ သင်ပုန်းကြီးလာ သတ်ပုံစံ ခုစကောင်းသည့် ပေါ်ပြဲခဲ့ပြီးသော မူလအသတ် ၁၀-ပါးကိုပင်ခေါ်သည်။ သာမဏ္ဍိယသတ်ဆိုသည်မှာကား ပုဂ္ဂလိကသတ်ကို ယူထားသဖြင့် ထို ပုဂ္ဂလိကသတ်၏ အစွမ်း သတ္တိပါဝါဖြင့် ရနိုင်-ယူနိုင်၊ ခုစကောင်း-ယူစကောင်းသော အသတ်မျိုးကိုခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။

ထိုသို့ရှိခဲ့ ပြန်သောကြောင့် သဒ္ဒါစည်းမျဉ်း ဥပဒေအရ ပုဂ္ဂလိကသတ်ကိုယူခဲ့လျှင် ထို ပုဂ္ဂလိကသတ်၏ သတ္တိပါဝါဖြင့် သာမဏ္ဍိယခေါ် ပါဠိမျက် (သဒ္ဒါနုသာရီ- ပါဠိနုသာရီ) ခေါ် အသတ်တို့ကိုလည်း ယူနိုင်သေးသည် မည်လေ သော့၏။

၁-သို့ပါ၍ ပုဂ္ဂလိကသတ်ဖြစ်သည့် က,သတ်ကို ယူလိုက် သဖြင့် ပါဠိကဗျာသာသဒ္ဒါပုဒ်မျဉ်းတို့မှပြောင်းရွှေ့သတ်ကျော သာသော ၁-သတ်, ၈-သတ်, ၂၀-သတ်ခေါ်သည့်သာမဏ္ဍိယ အသတ်တို့ကို ယူစပ်နိုင်ခြင်းကိစ္စသည် အကျိုးဝင်ပြီးသွားရ သောကော့သည်။ [ပုဂ္ဂ-မှ = ပုခ်, တဂ္ဂ-မှ = တင်- စသည် တူလို] ၎င်းနည်းတူ-

၂။ င,သတ်ကိုယူသဖြင့်...	ဆ င ခ
၃။ ည,	နောက်ပစ်-သခေထိုးသံ
၄။ တ,	ခ ဝ ခ ဝ
	ထ ခ ခ ထ

၅၊ န၊
၆၊ ဝ၊

။

က ခ လ ဟ ဋ
ဇ ဗ ထ -

ဤသို့သော အသတ်များကိုလည်း အရာရွာန အား လျော်စွာ
ယူခြင်းကိုစွဲသည် အကျုံးဝင်ကာ ပြီးစီးသွားနိုင်ပါစေရန်
[စစ်ထုံးပြုယုတ်များကို ဖျိုး-သင်္ကာ-အချင်း-ရတုစသည်တို့၌
ရှိပြီးဖြစ်၍ ၎င်းတို့မှာရှာဖွေ၍ကြွပါဘုန်း]

ဤသာမည ယအသတ်တို့အနက် နောက်ပစ်နှင့်သေဝေထိုး
တို့သာ မြန်မာသင်ပုန်းကြီး၌သာ၏ ထိုမှ ကြွင်းသည်တို့ကား
ပါဠိဘာသာရပ်မှလာခဲ့ကြကုန်သဖြင့် ၎င်း၏ သဒ္ဒါပုဒ် ဗျည်း
တို့ကို လိုက်၍ ထိုက်သည့် အားလျော်စွာ စပ်ဆိုရပြန်၏။
ထို့ကြောင့် “သဒ္ဒါကျမ်းကို တတ်ထားရခြင်း” ဟု ရှေးမဆွ
ကပင် ကျွန်ုပ်တို့မှာထားခဲ့ရခြင်း ဖြစ်ပါသတည်း။

x x x x

ကာရန် နှင့် အသံ

ကဗျာစီကုံးလိုသောသူသည် မည်သည့် ကဗျာမျိုးကိုဆို
စီကုံးစပ်ဟပ်ရာ၌ ပဌမ ရှေးဦးစွာ အစပ်-အဟပ် ပြုမည့်
[အစပ်အဟပ်များထွက်ပါဝင်နိုင်မည့်] ကာရန်အမျိုးမျိုးတို့ကို
နားလည်းထားနှင့်ရဦးမည်။ ထိုနောက်မှ အသုံးအနှုန်း ရွေး
မော၍ အဓိပ္ပာယ်ကောင်းမှု၊ အသံမှန်ကန်မှု စသည်တို့ကို
အားထုတ်ရ၏။ ထို့ကြောင့် “ကာရန်” သည် အရေးကြီးသည့်
အချက်တစ်ခုဖြစ်လာခဲ့ရလေသည်။

ဤ၌ “ကာရန်” ဆိုသည်မှာ (စ)အက္ခရာ၊ (ခ)ပုဒ်၊ (ဂ)

ဤသို့ ဆို၍ အဆုံးကို (၎င်းထက်ရှင်းရှင်း ရေးပြုရပါက
အသုံးအနှုန်း ဝါကျ အဆုံးတို့ကို ၎င်းတို့နှင့်ယှဉ်တွဲနေသည့်
အရာများမှ ခွဲခြားထုတ်ယူလိုက်သောအခါ ကျန်ရစ်နေခဲ့
သည့် နှစ်သစ်အဆုံးကို) ခေါ်ဆိုထားရခြင်းဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် မြန်မာသရခေါ် ကာရန်တို့ကိုတည်နေရာရွာန
အသုံးပြု ခသင့်ယူသင့်သည့် အလျောက် စီစစ်ပြီး ထုတ်ယူ
ပေးပါမည်-

- ၁။ အက္ခရာ၏ အဆုံး ဝတ္ထု၊ ကာရန်
- ၂။ ပုဒ်၏ အဆုံး ပဗ္ဗ၊ ကာရန်
- ၃။ ဝါကျ၏ အဆုံး ဝါကျ၊ ကာရန်-

ထို့ကြောင့် - ရွာနရရှိနိုင် ခဲ့လေရာ၊ တထုံးတထုံးစီဖြစ်သည့် အကွဲရာ
ဝတ္ထုဆို၍ အဆုံးကို “ဝတ္ထု ကာရန်” တစ်စုံတစ်ခုတို့၏အဆုံး
ကို “ပဗ္ဗ ကာရန်” ၂-ပုဒ် ၃-ပုဒ်စသော ဝါကျတို့၏အဆုံးကို
မိကျ “ကာရန်” ဟု အသီးသီး မှတ်သားကြရမည်။ သာဓက
ပုံစံဆိုရန်အားဖြင့် ဧ ချိုဏ်းတွင် စတုတ္ထမြောက်သာသနာ့ပိုင်
ဖြစ်တော်မူမည့် ဟင်္သာတမြို့ထပ်ကီဆရာတော်တရားကြီး
ရေးသားဆုံးမခဲ့သော-

တနေကွယ်၊
သေနယ်သို့ တခါကုမ ။
မေ့လျော့ကာ သေဘူး မကပ်ပါနဲ့၊
နေကွယ်တာ အချိန်များလျှင်ဖြင့်၊
သေနယ်ရွာ တကြိမ်သွားပါလိမ့်၊
ဟားမေ့ဘူး။ ။

ဆိုသည့် နွေးချိုးကြည့်ပါ။ ဤကဗျာ၌ "ကနေကွယ်" တွင်
 က-ဆိုသော, နေ-ဆိုသော, ကွယ်-ဆိုသော ဤသို့ တာဝံး
 တာဝံးမိဖြစ်သည့် အစိတ်အစိတ်သော ဝဏ္ဏခေါ် အက္ခရာ
 တို့၏ အဆုံးဟု ခေါ်ဆိုရသည့် "-, -, -" ကာရန်
 ထို့ထက် "ဝဏ္ဏ-ကာရန်" မည်ကုန်၏။ [အ-ကာရန်, အေ-
 ကာရန်, အယ်-ကာရန်တို့ကို ဝဏ္ဏ-ကာရန်မည်၏ ဟု ဆိုလို
 ပါသည်။]

ထိုအပုဒ်၌ပင် "ကနေကွယ်" ဆိုသည့် တပုဒ်ထုံး၏
 အဆုံးကာရန်ခေါ် "-, -" ထက်ကား "ပဒ ကာရန်" မည်၏။
 [ထိုအတူ "သေနယ်သို့တခါကူး" စသောအပုဒ်၌လည်း ဝဏ္ဏ
 ပဒ ကာရန် ၊ နုတ်သို့ထိပါကုန်၊] တဖန် "ကနေကွယ်
 သေနယ်သို့ တခါကူး" ဟု ဝါကျ ဖြစ်လာသောအခါ
 ၎င်းဝါကျ၏ အဆုံးကာရန်ဖြစ်သည့် [သို့မဟုတ် နွေးချိုး
 တို့၏ ထုံးစံပဒပဒ စည်းမျဉ်းအရအခံ ကာရန် ဖြစ်သည့်]
 ကူး မှ- "၊" ကာရန်သည် "ဝါကျ ကာရန်" မည်လေ၏။

ထို့ပြင် ကာရန်သည် ကညီရာဋ္ဌာနအားဖြင့် ၃-ပါး
 ပြားကြောင်းကို နားသည့်ထားကြည့်မည်။ ဤနည်းကို ဖွဲ့၍လည်း
 ကဗျာတပုဒ်တပုဒ်၌ ဝဏ္ဏ-ကာရန်, ပဒ-ကာရန်, ဝါကျ
 ကာရန်တို့ကို စစ်ဆေး၍ ထုတ်နိုင်ကြပါစေ။

ယင်းသို့ ၃-ဋ္ဌာနဝယ် တညီရှိနုတတ်သည့် ကာရန်
 သည် (မြန်မာ သရ သည်) အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် ၁၆-ပါး
 အကျယ်အားဖြင့် ၆၄-ပါးအပြားရှိခဲ့ရာ ၎င်းတို့ကို အောက်
 ပါဇယားအတိုင်း မှတ်သားကြပါကုန်။

နံပါတ်	ကာရန်	ကာရန်ငယ် အကျယ် ၆၄ ပါး	သင်္ချာ
၁	ကာရန်	အ ခာ ဘာ	၃
၂	။	ခိ ခီ ခီး	၃
၃	။	ဒရ ဒု ဒု	၃
၄	။	ဇေ ဇာ ဇာ	၃
၅	။	ဇယ် ဇယ် ဇယ်	၃
၆	။	ဇော့ ဇော့ ဇော့	၃
၇	။	ဇာကံ ဇောကံ ဇိုကံ	၃
၈	။	ဇာင် ဇာင် ဇာင်	၉
၉	။	ဇာင် ဇာင် ဇာင်	၉
၁၀	။	ဇာင် ဇာင် ဇာင်	၉
၁၁	။	ဇာင် ဇာင် ဇာင်	၉
၁၂	။	ဇာင် ဇာင် ဇာင်	၉
၁၃	။	ဇာင် ဇာင် ဇာင်	၉
၁၄	။	ဇာင် ဇာင် ဇာင်	၉
၁၅	။	ဇာင် ဇာင် ဇာင်	၉
၁၆	။	ဇာင် ဇာင် ဇာင်	၉

ဤစကားပုံကို ကြည်ဖြင့် အားဖြင့်လည်း တ-နှင့်-ဝ၊ န-နှင့်-ဝ၊ နှင့်-ဝှစ် ည-ကြီးနှင့် လုံးကြီးတင်ဆဲခပ်၊ မိတ်ရွတ် ည-သေးနှင့် သတ်တို့ကား ကာရန်မတူ၊ ဤအိုတူသဖြင့် အချင်းချင်း တွဲတတ် တွဲတတ်၍ ပစ်ကောင်းဟု ဆိုရခြင်းပါသည်။ သတ်ပြပါ။

ဤအိုတွင် မူလကာရန် အကျဉ်း ၁၆-ပါးနှင့် ၎င်းစသောတူတိုးစွားလားခဲ့သည့် အိုဟုတ်မူလကာရန် ၁၆-ပါးကို ယူထားသဖြင့် နောက်ထပ် ယူထိုက်ရထိုက်ခဲ့ပြန်သည့် ကာရန်ငယ် အကျယ်ခေါ် ကာရန် ၆၄-ပါးတို့ ဖြစ်ပေသတည်း။

အထူးအားဖြင့် ၎င်းကာရန်အနက် အချို့ကာရန်များကို အရာကွဲထွဲပြောင်းပြီး သုံးစွဲစေ နှိခဲ့ပြန်သည် ဥဒါဟရုဏ်အား "အိ-အိ-အိ-" ကာရန်ကို "အ-အိ-အိ-" ဟူ၍၎င်း "အ-အ-အ-" ကာရန်ကို "ဥ-ဥ-ဥ-" ဟူ၍၎င်း "နှိတ်" ကာရန်ကို "နှိ" ဟူ၍၎င်း "ရွေ" ကာရန်ကို "ရွှိ" ဟူ၍၎င်း..... ဤသို့ စသည်ဖြင့်ပြောင်းလဲ သုံးစွဲကြသည်ဖြစ်၍ ၎င်းကဲ့သို့လည်း သတ်မူကြရာသည်။

၎င်းပြင် ဤကာရန်အရာတွင်လည်း ကာရန် ၆၄-ပါးပေါ်ဝင်ကြသော ၁-ဝ-စ ၉-ဝှစ်-သတ်စသည်တို့ကို အသတ် ၁၀-ပါးရှိ ဖေပြုပြီး သကဲ့သို့ သဗ္ဗတ္ထိယ၏ အစွမ်းဖြင့် ထိမ်းကျပ်ပြီး ယူနိုင်စပ်နိုင်ပါသေးသည်။

ကဗျာလင်္ကာတို့ကို စပ်ဟပ်စီကုံးရာ၌ ဖေပြုပြီးသည့် ကာရန် ၆၄-ပါးမှကပါး နောက်ထပ်အသစ်စပ်ဟပ်တို့မှာ ကာရန်ဟူ၍ မရှိနိုင်တော့ပြီ ၎င်း ၆၄-ပါးတို့ကိုသာ ရေထဲ

ထည့်ပေးရမည့် ဖိကုံး စပ်ဟပ်ကြရာ ကုန်သဖြင့် '၎င်းတို့ကို ကာရန်ဟုမူကြကုန်ရာသည်။

အသံ

အထက်၌ဖေပြုပြီးသည့် အသတ်ကာရန်တို့ဖြင့် ကဗျာများကို ဆည်သို့ပင် ကာရန်၎င်း ညီညွတ်အောင် ရေးသားခြင်းနှင့်ပေါ်သော်လည်း အသံအနေအထား မမှန်ခဲ့ ပြန်ပါ။ သို့သော်လည်းအခါဝယ် အဆင်မပြေ ဝါ-စည်းဝါးကျိတ် ဖြစ်ပေသတည်း။

အိုပု၌ ကာရန် ၆၄-ပါးတို့ကို အသံတို့ဖြင့် ဖိုင်းခြားကာ အသံညီ ထားခဲ့ကြရာဦးပေမည်ကဗျာများတို့ ရေးသားရာ၌ အသံချော့ ရသင့်ရထိုက်သည့်အသံတို့မှာ-

- ၁။ တက်သံ ၁၀ ပါး
- ၂။ နှိတ်သံ ၁၀ ပါး
- ၃။ သက်သံ ၁၀ ပါး
- ၄။ တိုင်သံ ၁၀ ပါး

ဤ ၄ မျိုးရှိခဲ့ရာ ထို ၄-မျိုးတို့ဖြင့် ကာရန်အကျယ် ၆၄-ပါးကို ဖိုင်းခြား ကုန်သတ် ထားပုံကို အောက်ပါ အတိုင်း ဖော်ပြထားလေကုန်။

၁။ တက်သံ ၁၀-ပါး

တက်သံ ဆိုသည်မှာ အောက်မြစ်နှင့် ဝိသဇ္ဇနိ(ဝစ္စ ၂၀း) ဆိုက်) ထိုမှကမ်းထဲဖြင့် ရွတ်ဘတ်သော အခါတွင် ဆွဲဆွဲတက်သံ ဖိုင်းခြားပြု၍ ရှည်ရှည်လျားလျားနှင့် မြည်မြည် တန်းတန်း ခြိမ်းခြိမ်း ချောက်ချောက် ရွတ်ဘတ် ရသောကြောင့် "တက်သံ" ဟု ခေါ်တွင်၏။ ၎င်းတက်သံဖြင့် ဖိုင်းခြားအပ်သော ကာရန်တို့မှာ-

အဝ	ဤ	ဗြ	ေ	ကြော်	အင်
အပ်	အည်	အန်	အမ်	အိန်	အိမ်
အုန်	အုမ်	အယ်	အောင်	အိုင်	အိုပ်-

ဟူ၍ ၁၀-ပါးရှိ၏။ ၎င်းတို့ပင် (၁)တက်သံ၊ (၂)ညာသံကြီး (၃)မူလသံ၊ (၄)ပကတိသံ စသည်ဖြင့်ခေါ်ကြ၏။ ရွတ်ဖတ်ရာ၌ ကား ရွတ်ဆိုသူကိုလိုက်၍ (ရွတ်သူသားပရာနုဖြစ်၍ အချိန်ကာလအားဖြင့် ၂ မကြာခွဲကာသမှ * ၃ မကြာထက် အလွန် ရွတ်ဖတ်နိုင်လေသည်။

၂။ သက်သံ ၁၀-ပါး

သတ်သံကား အောက်ခြစ်သံ ဖြစ်သည့် ကာချန်ဂုနသံ အောက်ခြစ် ဟု မဆိုရသော်လည်း အောက်ခြစ်သံ ကဲ့သို့ ရွတ်ဖတ်ရသည့်အသံတို့ကိုခေါ်သည်။ ၎င်းတို့ကို မမြင့် မပင် ဘဲ မမျော-မဆွဲဘဲနှင့် ဒိဗသံ၊ ဂရသံ၊ တက်သံတို့ကဲ့သို့လည်း အားမထုတ်ရဘဲ ရွရွကလေးနှင့် သာသာဖြေးဖြေး ရွတ်ဖတ် ရသောကြောင့် "သက်သံ" ဟု ခေါ်ဆိုရ၏။ ၎င်းအသံဖြင့် ဝိုင်းခြားကန်သတ်ထားအပ်သော ကာချန်တို့မှာ-

အ	ဤ	ဗြ	ေ	ကြော်	အင်
အည်	အည်	အန်	အမ်	အိန်	အိမ်
အုန်	အုမ်	အယ်	အောင်	အိုင်	အိုပ်-

ဟူ၍ ၁၀-ပါးရှိ၏။ ၎င်းတို့ကို (၁) တယ်သံ၊ (၂) ချပ်သံ

* မျက်စိတမှိတ် လျှင်တပြက်၊ လက်ပစ်တတွက်၊ နှာ၊ ခို၊ တခါ ညှင် လောက်ပျသော အချိန်ကာလကလေးကို ၁-မကြာကလေးဟု ခေါ်သည်။

(၁) အောက်ခြစ်သံ၊ (၄) သံမ၊ (၅) အောက်ခြစ်သံ-စသည် ဖြစ်သည်။ ခေါ်ဝေါ်ကြသေး၏။ ရွတ်ဖတ်ရာ၌ ကား ၁-မကြာခွဲ အလွန်သာလှသို့တိုင်အောင် ရွတ်ဖတ်နိုင်ခွင့်ရှိခဲ့၏။

၃။ နိဗ္ဗိသံ ၁၀-ပါး

နိဗ္ဗိသံဆိုသည်မှာ ဖေါ် ပြုခဲ့ပြီးသည့် "တက်သံ" ဟု ခေါ်သော "မူလအသံ" ကိုပင် ဝိသန္ဓနို့ ပေါက်ထားလိုက်သဖြင့် ဝိုင်းခြားထားတောင်း၊ တြတ်တြတ်ကင်းကင်း၊ တင်းတင်းမာမာ အသံရှည်ရှည်ကိုလည်း မစွန့်လွှတ်ဘဲ ရွတ်ဆိုရသော ကြောင့် "နိဗ္ဗိသံ" ဟု ခေါ်ရ၏။ ၎င်းဖြင့်ကန်သတ်ထားသည့် ကာချန်တို့မှာ-

အဝ	ဤ	ဗြ	ေ	ကြော်	အင်
အပ်	အည်	အန်	အမ်	အိန်	အိမ်
အုန်	အုမ်	အယ်	အောင်	အိုင်	အိုပ်-

ဟူ၍ ၁၀-ပါးပင် အပြားရှိခဲ့သည်။ ထို ၁၀-ပါးကို- (၁) ညာသံဝယ်၊ (၂) သံမ၊ (၃) ဝသန္ဓနို့သံ စသည်ဖြင့်ခေါ်ဆိုကြ သေး၏။ အချိန်ကာလအားဖြင့် ၂-မကြာ ၂-မကြာခွဲ အလွန်ရွတ်ဆိုနိုင်လေသည်။

၄။ တိုင်သံ ၁၀-ပါး

တိုင်သံဆိုသည်မှာ နိဗ္ဗိသံ ဖြစ်၍ မရသော သံချပ်-သံဖြတ် ဖြစ်၍ တက်သံ နှင့် နိဗ္ဗိသံနှစ်ရပ်တို့၏အကြားမှနေပြီး ရွတ်ဆို သောကြောင့် "တိုင်သံ" ဟု တွင်၏။ ၎င်းဖြင့် ဝိုင်းခြားအပ် သော ကာချန်တို့ကား-

အက် အမ် အတ် အပ် အိတ်
အိမ် အုတ် အုပ် အောက် အိုတ်-

ဟူ၍ ၁၀-ပါးရ၏။ ၎င်းကို (၁)သံမှန်၊ (၂)သံထပ် (၃)စသည့် ဖြင့်လည်း ခေါ်တွင်ခဲ့သေး၏။ အချိန်ကာလအားဖြင့် ရွတ်ဖတ် သူ၏ လှည့်ပယောဂကိုလိုက်၍ ၁-မပြောစွဲ စသည်ဖြင့် ရွတ်ဆိုချိန် ရသင့်လေသည်။

ဤသို့လျှင် ကဗျာလင်္ကာစိက္ခာရာဇ္ဈိ စပ်နိုင် တပ်နိုင်သော ကာရန် ဇေ-ပါးကို အသံမှန်ပါစေရန် (၁)အက် ၁၀ ပါး၊ (၂)သက်ထံ ၁၀ ပါး၊ (၃)နိဋ္ဌိသံ ၁၀ ပါး၊ (၄)တို သံ ၁၀-ပါးဟု ဆိုအပ်သော အသံ ၄-မျိုးတို့ဖြင့် ပိုင်းခြား ကန့်သတ်ပြီး အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် စုပေါင်း လိုက်ပြန်သည် ဖြစ်သော် ဖော်ပြခဲ့ပြီသည့် ကာရန်အကျယ် ဇေ-လွယ်စ ဖြစ်လာပြန်ပါသည်။

အထက်ပါ အသံခွဲခြားကန့်သတ်သည့် အရေးနှင့် မပတ် သက်ဆိုင်သော အသံများပြုလိုပါသေးသည့် ဖော်ပြခဲ့ပြီသည့်အတိုင်း ကာရန် ဇေ-ပါးကို အသံ ၄-မျိုးတို့ဖြင့် ပိုင်းခြား သတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်လိုက်ခြင်းသည် မိမိသဘောအားဖြင့် လုပ်ထုပ်ဖြင့် တစ်ဆင့် ဆင်ကန်းတော်တော် ဟုတ်စပ်ဖို့မျိုး မဟုတ်ပေ။

ထိုသို့လျှင် ရဟန်းတော်များသုံးစွဲခဲ့ကြသည့် ပါဠိ ဘာသာရေး အင်္ဂါစာနိကျမ်းမပေါက်သေးမီကပင် ဖြစ်ထွန်း ထင်ရှားနေခဲ့သည့် သက္ကရာဇာဘာသာ အမေရကောသု စသော အင်္ဂါစာနိကျမ်းတို့များရှိ-

- ၁။ မြင့်၍ မြောက်၍ ရွတ်ဖတ်သီကုံး အပ်သည့် အသံကို “ဥဒတ္တ” [တက်သံ-ဟုလို]
- ၂။ မမြင့် မပင့် မမြောက် မမီသံနှင့် မြင့်ချစ်ရွတ်အပ်သည့် အသံကို “အနုဒတ္တ” [သက်သံ-ဟုလို]
- ၃။ အနိမ့် အမြင့် ၂-မျိုးတို့ဖြင့် တက်စပ်ကာ ရွတ်အပ် သည့်အသံကို “သွန်က” [နိမ့်သံ-ဟုလို]
- ၄။ တက်စပ်မှုကို (ပင်ကို) သံဖြင့် ရွတ်အပ်သည့် အသံကို “ဥပပတ” [တိုင်သံ-ဟုလို]

ဤသို့လျှင် အသံ ၄-မျိုးကို ပိုင်းခြား ကန့်သတ်ဆုံးဖြတ် ခြင်းဖြစ်၍ ဤကျမ်းတွင်လည်း ကာရန်အရာ၌ သတ်မှတ် သည့်အားလျော်စွာ ခေါ် ပြုထွက်ကြား လိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါ သည်။

အသံ ၄-ပါးနှင့် ဂရု-လဟု

ကာရန်ဝတ် အကျယ် ဇေ-ပါးကို အသံ ၄-မျိုး တို့၌ ကွဲပြားသွင်း တားပုံကို သိခဲ့ကြပြီ။ ထိုအခါ အချို့သော ကဗျာ တို့ကို စိက္ခာရာဇ္ဈိ ထို ကာရန်နှင့် အသံတို့ကို အခေါ် အဝေါ် ထွတ်ကုပါစေခြင်းငှါ၊ လျှို့မဟုတ် အကျဉ်းမှတ်ထား ခဲ့ပါစေခြင်းငှါ ဂရု-လဟု တို့ဖြင့်လည်း ပိုင်းခြားကာဖော် ပြ သဠိးမှာ ထိုသို့ ပိုင်းခြားနိုင်ကတ်မှလည်း ဂရု-ချီရမည် ထဟု-ချီရမည် စသည်ဖြင့် နည်းဥပဒေ မြဲသော နေရာတို့၌ တို့၌ ပြီးအောက်ထိုရန် အထောက်အပံ့အကောင်း တရပ်ကို ရရှိ နိုင်ပေစေရမည်။

ထိုကြောင့် ဤနေရာ၌ ကာရန် ဇေ-ပါး၊ သို့မဟုတ် အသံ ၄-မျိုးတို့ကို အောက်ပါအတိုင်း ဂရု-လဟု တို့ဖြင့် ခွဲခြားပြီး

မှတ်ထားထားနှင့် ကြပါကုန်၊ ယင်းသို့ ခွဲခြားရာ၌ အမျိုးမျိုး ရှိနေခဲ့ပြန်၏။ သို့သော် ဤကဗျာ ယကော အရာ၌-

- ၁။ တက်သံ ၁၀ ပါးကို ဝရသံ-ဝရကာရန်၊
- သက်သံ ၁၀
- ၂။ နိဗ္ဗသံ ၁၀ } ပါးတို့ကို လဟာသံ-လဟာကာရန်-
- တိုင်သံ ၁၀

ဟူ၍ အချုပ်အားဖြင့် မှတ်ထားထားကြပါကုန်၊ ဤ၌ "ဝရ" ဆိုသည်မှာ လေးလေးလံလံနှင့် နှေးကန်ပြင်းတို့ အရှည်ဆွဲ၍ ရွတ်ဖတ်အပ်သောကြောင့် "ဝရသံ" ဟု ခေါ်၏။ "လဟာ" ဆိုသည်မှာ ပေါ့ပေါ့ မြန်မြန် မနှေးကန်ဘဲ သံမှန်တို့ဖြင့်သာ ရွတ်ဆိုအပ်သောကြောင့် "လဟာသံ" ဟု ခေါ်ဆိုရ၏။

ဤသို့ ကာရန် ဇ-ပါးတို့ကို သို့မဟုတ် အသံ ၄-မျိုး တို့ကို ဝရ-လဟာ တို့ဖြင့် ခွဲခြားပြီး နားလည် ထားခဲ့ပါလျှင် ဝါက ခေါ်သည့် သီချင်းတို့ကို ရေးစပ်စသည့် အခါ၌ သေဝပ်၎င်း ထိဆိုသည့် အခါ၌ သေဝပ်၎င်း အချိန်တိုတိုနှင့် ပိုမိုပြီး တွန့်ပေါက်နိုင်လိမ့်မည်။ သို့မဟုတ် ဝါက အစပ်-အဟပ် ကာရန် မှန်ကန်ညီညွတ်နေပါလျက်နှင့် ရွတ်ဆို၍ မရသော ကဗျာမျိုး ဖြစ်လာပေလိမ့်မည်။

အစပ် ၆-ပါး

မြန်မာကဗျာသောက၌ အသတ် နှင့်-အစပ်၊ သတ်-စပ် ကာရန်အညီ ဆိုသည့် စကားရပ်ကား နှစ်ထွေလျက် ရှိနေခဲ့၏။ ၎င်းသည် အထွန်အရေးပါအရာရောက်ခဲ့သဖြင့် တွင်ကျယ်စွာ အသုံးပြုရသည့် အခြေခံတရပ် အဖြစ်ဖြင့်လည်း ၎င်းက ကဗျာကို လေ့လာသူတိုင်း သိထားကြရလေသည်။

ယင်းသို့ တတ်ကျွမ်းနားလည်ထားရာ၌ အသတ် ကာရန် နှင့် အစပ်မှန်လေအောင် ကဗျာယကောများကို ဖွဲ့ဆိုသီကုံး ရမည့် "အစပ်-စပ်ဆိုနည်း" ပေါင်းမှာ-

- ၁။ သတ်စေ့နှက် ၃-ချက်ညီစပ်နည်း၊
- ၂။ ထိပ်ချင်းထပ် စပ်နည်း၊
- ၃။ ဦးတိုက် စပ်နည်း၊
- ၄။ ထိပ်ချင်းစွတ် စပ်နည်း၊
- ၅။ ဘီလူးရယ် စပ်နည်း။
- ၆။ ခိုနိဗ္ဗင်လျာ စပ်နည်း-

ဟူ၍ ၆-ပါးရှိခဲ့လေသည်။ ၎င်းတို့အနက် "သတ်စေ့နှက်- ၃-ချက်ညီစပ်နည်း" ဆိုသည်ကား-

၁-သတ်စေ့နှက် = ၃ချက်ညီ-စပ်နည်း။

တစ်တစ်ခုသောတုံးတို့ခွဲစိတ်ဖြတ်တောက်ရာ၌ အကွဲကြောင်း ပေါ်လာသည့်အခါ စို-သတ် တို့ကို အစုံအစေ့ ရှိတ်နှက်ပြီး ခွဲသကဲ့သို့ ကဗျာယကောတို့ကို ဖွဲ့ဆိုရာ၌လည်း ရသင့်ရထိုက် သမျှသော အစပ် ကာရန် တို့ကို ယူလျက် မရန်မချွတ်ဘဲ သတ်ပင်းသတ်နှက်သည့် ပမာ စပ်ဟပ်ရလေသောကြောင့် "သတ်စေ့နှက်စပ်နည်း" ဟု ခေါ်၏။ တဖန် ၎င်းစပ်နည်း တို့ပင် အစပ် ၃-ချက်စလုံး အစပ်ကာရန်ချင်း တူညီ မှုတရ လေပြန်သောကြောင့် "၃-ချက်ညီစပ်နည်း" ဟု ခေါ်ဆိုရ ပြန်လေသည်။

[ကာရန် ၃-ချက်ဆိုသည်မှာ "အစလေးလုံး၊ အထပ်သုံး၊ အဆုံး ငွေနှင့်စပ်" ဟု ဆိုသည့် အတိုင်း ပဌမ အပိုဒ်တွင် (၃)

ညီညွတ်အောင် ထိပ်ချင်းထပ်၍ စပ်ဟပ် ရလေသောကြောင့်
“ထိပ်ချင်းထပ်” စပ်နည်းမည်၏။

ပုံစံကား။

ပင်	လယ်	ခြား	စု	-	-	-	x
မ	နီး	တွာ	သို့	-	-	-	x
မှာ	လည်း	မ	ကြား	x	-	-	-

အထက်ပါ “ဝေရွန်းစန္ဒာ” ၏ ပိုဒ်စုံရတု၌ ပဌမအပိုဒ်
နှင့် ဒုတိယ အပိုဒ်တို့ကို သတ်စေ့နှုတ် စပ်နည်းကဲ့သို့ပင်
“ရာ-တွာ” ဟု ထုံးရေနှင့်ကာရန်များ ညီညွတ်အောင်စပ်
ဆိုလာခဲ့ပြီးလျှင် တတိယအပိုဒ်သို့ရောက်ခါမှ (သတ်စေ့နှုတ်
စပ်နည်းကဲ့သို့ ထုံးရေကိုမယူတော့ဘဲ) ၎င်းအပိုဒ်၏ ပဌမ
အက္ခရာနှင့်သာ ကာရန်ညီညွတ်လေအောင် “မှာ” ဟု စပ်
ဆိုရခြင်းမျိုးဖြစ်၏။

၃ ဦးတိုက်-စပ်နည်း။

၎င်းစပ်နည်းမှာ....ဖေ ၊ ပြခဲ့ပြီးသည့် သတ်စေ့နှုတ်စပ်
နည်းကိုပင် အလည်တပိုဒ်ပယ်ထုတ်မြောက်ထားလိုက်ပြီးလျှင်
ပဌမအပိုဒ်မှ နောက်ဆုံးအက္ခရာနှင့် ဒုတိယအပိုဒ်မှ ရှေးဦး
အစအက္ခရာတို့ကို ဦးစွင်းထိပ်(ဦးခေါင်းချင်း)တိုက်သလိုဖြစ်
လေအောင် စပ်ဟပ်ရသောကြောင့် “ဦးတိုက် စပ်နည်း” ဟု
ခေါ်တွင်လေသည်။

ပုံစံကား။

မှာ	လည်း	မ	ကြား	-	-	-	+
တွာ	လည်း	မ	ထင်	+	-	-	-

အထက်ပါ လက္ခဏာရရှိ ရတုအစဉ်၌ ပထမအပိုဒ်မှ
အက္ခရာ “ကြား” ကာရန်ကို ဒုတိယအပိုဒ်မှ ပထမ
အက္ခရာ “တွာ” ကာရန်နှင့် ဦးချင်းတိုက်ကာ အထက်
ကာရန်ချင်းထည်း ညီညီစပ်ဟပ်ရခြင်းမျိုးဖြစ်၏။ ရှေးကဗျာ
အရာတို့ကမူ ၎င်းစပ်ဟပ်နည်းကို ထိပ်ချင်းခတ် ဟူ၍၎င်း
ထိပ်ချင်းတိုက်-ဟူ၍၎င်း ခေ ၊ ဝေ ၊ ခွဲသေး၏။

ထိုမှတစ်ပါးလည်း အဘိဓာန်-ချီရတုတွင် “နှစ်ထောင်းတ
အတိုးအတေး၊ ရှေးကအမည်” ဟု စပ်ဆိုရာ၌ “ထေး
-ရှေး” - တဆယ်ခြောက်နှစ်ချီရတုတွင် “မြိုက်ဟာသော
အဝါညီညွတ်စည်းဝေးမေးကြသတ်၍” ဟု စပ်ဆိုရာ၌ “ဝေး
-မေး” တို့မှာလည်း ဦးတိုက်ပင် စပ်ဟပ်ထားခြင်းများ
ဖြစ်လေသည်။

၄ ထိပ်ချင်းချွတ်-စပ်နည်း။

၎င်းစပ်နည်းမှာလည်း....ရှေးဦးတွာဖေ ၊ ပြခဲ့သည့် သတ်
စေ့နှုတ် ၃-ခုတ်ညီစပ်နည်းကိုပင် အလည်တပိုဒ် မြောက်
ထားပြန်ပြီးလျှင် အထက်ပါဦးတိုက်စပ်နည်းကဲ့သို့လည်း ဦး
တိုက်မဟုတ်ဘဲ ထိပ်ချင်းချွတ်၍ လွှဲ၍ အသတ်ကာရန်ချင်း
ကာရန် ညီညွတ်အောင် စပ်ဟပ်ရသောကြောင့် “ထိပ်ချင်း
ချွတ် စပ်နည်း” ဟု ခေါ်ခဲ့ပြန်သည်။

ပုံစံကား။

သည့်	သို့	စေ	တ	-	-	-	x
သည့်	ဆို	ရွှေ	နန်း	-	x	-	-

အထက်ပါ ဝေဒကောင်ခြေ-ချီရတုပုံစံ၌ ပထမအပိုဒ်မှ
နောက်ဆုံးအက္ခရာ “တိ” ကာရန်ကို ဒုတိယအပိုဒ်မှ ဒုတိ

ယ အက္ခရာဖြစ်သည့် “ဆီ” ကာရန်နှင့် ထုံးရေးအားဖြင့် ထိပ်ချင်းချွတ်ထွဲနေစေပြီးလျှင် အသတ် ကာရန်ချင်းလည် တူညီလေအောင် စပ်ဆိုထားခြင်းမျိုးဖြစ်၏။

ကိုးစန်း ခေါ် စတုရမ္မသာရပျို့တွင်- “အဖန်ဖန်လျှင်၊ ဝ သန္ဓေခေ၊ တပပလျှင်းလျှင်း၊ တညွှာဦးဆိုးဆိုး၊ တညှိုးလျှင် တတလျှင်းသွမ်း၊ တသမ်းဟယ်ဟယ်၊ တထွယ်တာတာ၊ တဟာလျှက်လျှက်၊ တမြိုက်ဝင်ဝင်၊ တပပ်ပန်းပန်း၊ တဝန် လျားလျား...” ဟူ၍ စပ်ဆိုထားသည်မှာလည်း ဤစပ်နည်း ပင်ဖြစ်၏။ ၎င်းကိုပင် ရှေးဆရာများက “ရထားပြေးစပ်နည်း” ဟူ၍၎င်း “အရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ စပ်နည်း” ဟူ၍၎င်း ခေါ်ဆိုခဲ့ကြသေး၏။

၅ ဘီလူးရယ်စပ်နည်း။

ဤစပ်နည်းကား ဆန်းကြယ်လှ၏။ မည်သည့် အသတ် ကာရန်ကိုမဆို သတ်စေ နှက်နည်းဖြင့် ပထမ-ဒုတိယ ၂-စပ် စပ်လာခဲ့ပြီး ၎င်းမှပင် ကာရန်ဟောင်းများ မပြီးဆုံးသေးမီပင် ထိုစပ်ခဲ့ပြီးသည့် ဒုတိယအပိုဒ်မှ နောက်ဆုံးအက္ခရာဖြင့် သည့် ကာရန်သစ်ကို မူထည်ပြန်ကာ နောက်ထပ်စပ်လာ မည့် တတိယအပိုဒ်တွင် ပထမအက္ခရာနှင့် ဖြစ်စေ၊ ဒုတိယ အက္ခရာနှင့်ဖြစ်စေ၊ တတိယအက္ခရာနှင့်ဖြစ်စေ (ဝင်ရောင် နှောင့်ယှက်စပ်တတ်ပြီး) ကာရန် ညီညီနှင့် စပ်ဆို ခိုင်မြဲ သောကြောင့် “ဘီလူးရယ်-စပ်နည်း” ဟု ခေါ်ဆို ကြ၏။ [တတိယအပိုဒ်တွင် ကာရန်အသစ်မှာ ၃-နေရာ ရကော သဖြင့် ပုံစံ ၃ခု ထုတ်ပြထားသည်]

၀၊ ပုံစံကား။

မည်	သာ	တွင်	ညီ	-	-	-	+
တ	ရ	က	ဂ	-	-	+	*
၀	ခွဲ	ခွဲ	ရိုန်	*	-	-	-

၂၊ ပုံစံကား။

အ	ညောင်း	ခံ	ဖြား	-	-	-	x
၁	ရိုး	ညွှား	လျှင်	-	-	x	*
သစ်	ပင်	ထက်	ဝှန်	-	*	-	-

၃၊ ပုံစံကား။

ကိုယ်	နှင့်	တော်	ရွာ	-	-	-	+
မယ်	ပွဲ	ဇွာ	နှိ	-	-	+	+
မယ်	နှင့်	လှိုက်	အောင်	-	-	*	-

အထက်ပါ ဥပမာဒဏ္ဍီပျို့သာ ပုံစံများတွင် ပထမပုံစံ၌ ရှေးဦးစွာအပိုဒ် ၂-ပိုဒ်ကို သတ်စေ နှက်စပ်နည်းကိုထိုးထုတ် ညီ ကာရန်ညီ “ညီ-ထီ” ဟု စပ်ဆိုလာခဲ့ပြီးလျှင် ၎င်းကာရန် များဆုံးသေးမီ တဖန်ဒုတိယအပိုဒ်မှ “က” ဆိုသည့် ကာရန် သစ်ကို ယူပြန်ကာ တတိယအပိုဒ်တွင် ၎င်းကာရန်အသစ် နှင့် တူညီပြန်လေလေအောင် “စ” ဆိုသည့် ကာရန်ထိုး ပြောင်းခွဲပြီး စပ်ဆိုခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။ [၂-၃-ပုံစံတို့ရှိ စပ်ထားသည်ကိုလည်း သိတန်ကောင်းပြုဖြစ်၍ ရှင်း၍မပြု တော့ပေ။]

အထူးအားဖြင့် ဤ “ဘီလူးရယ်စပ်နည်း” ကား မိမိနှင့် လျော်သည့် အခြားစပ်နည်းတခုခုကို ဗြိတိသိကပ်ရပ်ရမှ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည်ဖြစ်၍၊ တတီးနေ တနန်းလွှား စပ်ဟပ် နည်းမျိုးမဟုတ်ခဲ့ပါပေ။ ဖေ၍ ဖြုဖြုခဲသည့် ပုံစံ ၃-ရပ်ကား သတ်စေ နှက်စပ်နည်းကို ဗြိတိသိကပ်ရပ်ထားခြင်းဖြစ်သည်။

အချို့သော စပ်တုံးများတွင် ၎င်းနည်းသည် ထိပ်ချစ်
ရွတ် စပ်နည်းကို ပြုခဲ့ပြီးလျှင်... ဒုတိယအပိုင်းတွင် တတိယ
အက္ခရာနှင့် တတိယအပိုင်းတွင် ဒုတိယအက္ခရာတို့ကို တဖုံ
တဝ အစပ်ပြုပြီးလျှင် နည်းသစ်တမျိုးပင် ထွင်ခဲ့ ပြန်လေ
သေး၏။

ပုံစံကား။

ရေ	မြိန်	လှမ်း	လျှမ်း	-	-	-	+
ရေ	ချမ်း	စဉ်	လက်	-	+	*	-
တော	စဉ်	ဖူး	ကြံ	-	+	-	-

အထက်ပါ သာဓိန-ပျို့သာပုံစံ၌ အစပ်အဟပ်ကာရန်
နေဝံများကို နားလည်ထောက်ပြီဖြစ်၍ ရှင်း၍မပြေတော့ပါ
ဆိုသို့လျှင် ဝီရိယုရယ်စပ်နည်းကို အခြားအစပ်တို့၌လည်း
ရှာဖွေကြလေဦး။

၆ ချိန်ခွင်လျှာ-စပ်နည်း။

ဤစပ်နည်းသည် မေတ္တာစာ၊ ရုက္ခနိ စသော ကဗျာမျိုး
ထို၌သာ ရရှိစိ စပ်နည်းများဖြစ်၏။ ကာရန် အနေ အထား
မှာလည်း ခွဲ၍ နေပြန်သဖြင့် ဆန်းပြားသည့် နည်းတမျိုး
ပါပင်။

စည်းကမ်းဥပဒေနှင့်ညီညွတ်သည့် မည်သည့် ကာရန်နှင့်
မဆို စပ်ဆိုရာ၌ ပဌမအပိုင်းနှင့်တတိယအပိုင်းကိုသာ အသတ်
ကာရန်အတူထားပြီးလျှင် အလယ် ဒုတိယ အပိုင်းကိုမူ ရှေ့
နောက် ၂-ပိုင်းထို၌ ရှိနေခဲ့သည့် ကာရန်များနှင့် ဘယ်ခါမဆို
လုံးဝမတူစေဘဲ တမူကွဲပြားစေပြီး မိမိဘာသာ ကာရန်သစ်
တမျိုးဖြင့် အလယ် ဗဟိုဝယ် ထီးထီးမတ်မတ် ရပ်နေပြီး

အစပ်အဟပ် ကဲ့သို့ နေအောင် စပ်ဆို ရလေသောကြောင့်
“ချိန်ခွင်လျှာစပ်နည်း” ဟုခေါ်ဆိုရ၏။

ပုံစံကား။

လျှောက်	မည်	စုံ	ဆင်	-	-	-	+
စစ်	ပင်	ကိုင်း	ကြောင့်	-	-	*	-
စစ်	ကိုင်း	တွင်	မည်	-	-	+	-

အထက်ပါ သခင်ကြီး၏ဖျောင်းသံဘောက်၌ ပဌမအပိုင်းမှ
အဆုံးဖြစ်သည့် “အင်” ကာရန်ကို တတိယအပိုင်းမှ “ထွင်”
ကာရန်နှင့် ကာရန်ညီတူ စပ်ဆိုရပြီးလျှင် အလယ်ပိုင်း၌ကား
“ကာရန်ကာရန်တို့နှင့်မတူစေဘဲ တတိယအပိုင်းရှိ “ကိုင်း”
သည့်ကာရန်ကိုသာ အနည်းငယ် ဝဲ၍ “ကိုင်း” ဆိုသည့်
အစပ်ကာရန်သစ်နှင့် တတိယတခြား စပ်ဆို ထားခြင်းမျိုးပင်
ဖြစ်၏။

ဝင်းနည်းတူ “စုံနံသာမြိုင်၊ ရတု” တွင်းထူးသင်းလယ်ကြိုင်”
တူ စပ်ဆိုရာ၌ “မြိုင်-ကြိုင်” တို့မှာ ကာရန်တူ ထားပြီးလျှင်
အလယ်ပိုင်း၌ “ထွင်း” ဟု တတိယတခြား ထားသောအစပ်
မျိုးမှာလည်း ချိန်ခွင်လျှာ-စပ်နည်းပါပင်။

ထို့ကြောင့် ဤစပ်နည်းတွင် အလယ်ပိုင်းမှ ချိန်ခွင်လျှာ
ကဲ့သို့ တည်ရှိနေခဲ့သည့် ကာရန်သစ်ကို ၎င်းနှင့် ထိုက်ထိုက်
စပ်တက်ရမည့် ကာရန်မရှိသောသောကြောင့် ကာရန်ဦးပြည်း
(ကာရန်ကတိုး ဝါ-ကာရန်အတိုးကျန်) ဟု ဆရာတို့မှည့်ခေါ်
ခဲ့ကြသည်။

ယခုဖော်ပြခဲ့ပြီးသည့် အစပ် ၆-ပါးထို့ကား ကဗျာကျမ်း
အစောင်စောင်ကို ညှိနှိုင်းပြီးလျှင် တကွနည်းမှန်လမ်းမှန်အရ

သုတ်သစ်ပြင်ဆင်ထားပါသဖြင့် အစပ်အဟပ် ကာရန် အထူး
ဝယ် ယုံမှားမဲ့ မှတ်ယူကာ ထိုကံနာ ကျင့်သုံး စီတုံး ဖြစ်
ကျန်ရောက်ပါသည်။

× × × ×
နဘေထပ်စပ်နည်း ဂ-ပါး

အစပ် ဇ-ပါးကို နားထည်ခွဲကြပေပြီ၊ ယခုအခါ င
အစပ် ဇ-ပါးထောက်ပင် အသုံးများပြီး အမျိုးမျိုးသ
ကဗျာတို့၌ ယခုပေါ်ပြီမည့် စပ်ဟပ်နည်း ဂ-မျိုးကိုထည့်
ထိုက်သည်အားလျော်စွာ တွေ့မြင်ရ ပြန်သောကြောင့် ထို
သော ကဗျာများ၌ ထိုကဲ့သို့သော စပ်နည်း ဟပ်နည်း
တို့ကို နိုင်နင်းကျွမ်းကျင် နိုင်ပါစေခြင်းငှါ ပေါ်ပြီထိုက်ရ
ပါသည်။

ထိုစပ်နည်း ဂ-ပါးကို “နဘေထပ်စပ်နည်း” ဟု ခေါ်တွ
ခဲ့၏။ ၎င်းတွင် “နဘေ” ဆိုသည့် စကား၏ အဓိပ္ပါယ်မှာ
သည့် ပစ္စည်းဝတ္ထုများကိုမဆို အနံ့၏ ခဲ-ယာ နှစ်ဘက်
“နဘေး” ဟု ခေါ်ရ၏။ ၎င်းနံ့ဘေးနှစ်ခုကို အချင်းချင်းထပ်
စပ်လိုက်သောအခါ “နဘေးထပ်-စပ်” ဟု ခေါ်ရပြန်သည်။
၎င်းမှတစ်ဖန် “နဘေထပ်စပ်” ဟု ခေါ်လာခြင်းဖြစ်လေသည်။
အထက်ပါ ဥပမာနကဲ့သို့ ကဗျာထက်ဝယ် နံ့သ
နှင့်တူသည့် ကာရန်များရှိနေခဲ့ကြသဖြင့် ၎င်းကာရန် များ
အစဉ်ချင်းထပ်အောင် စပ်ဆိုရပြန်သော နည်းဖြစ်၍ “နဘေ
ထပ် စပ်နည်း” ဟု ခေါ်တွင်ခဲ့ရာမှ ယခုအခါ ရွှေ့လျော့ပြ
“နဘေထပ် စပ်နည်း” ဟု ခေါ်ဆိုခြင်း ဖြစ်ခဲ့လေသည်။
[ထက်သမားတို့၏ အလုပ်တွင် ယှဉ်ပြားနှစ်ချပ်ကို နံ့ဘေ

ချင်းထပ်ပြီး စပ်ထားပါလျက် “နဘေထပ်စပ်” ဟုသာ ခေါ်
ဆိုထားကြသကဲ့သို့ဟု ဆိုလိုပါသည်။]

ထိုနဘေထပ် စပ်နည်းမျိုးများကို ကဗျာထက်သာ အစပ်
အဟပ်တို့မှ ရှုနိုင်သောထက် ခွဲစိတ်ထုတ်ပြုရပါမူ-

၁။ နဘေ စပ်နည်း။	၅။ ချိန်ခွင်ညှာ စပ်နည်း။
၂။ ပြန်ကဟပ် စပ်နည်း။	၆။ ခြင်္သေ့လည်ပြန် စပ်နည်း။
၃။ ကတ္တရာ စပ်နည်း။	၇။ တေးဆက် စပ်နည်း။
၄။ ရှက်ချစ် စပ်နည်း။	၈။ နဘေပြန် စပ်နည်း။

ထို၌ ဂ-မျိုးရှိခဲ့၏။ ၎င်း ဂ-မျိုးတို့ကို ဥဒါဟရုဏ် အဓိပ္ပါယ်
နှင်းလင်းချက်တို့ဖြင့် အောက်တွင် အစဉ်အတိုင်း ပေါ်ပြီ
ထွားပါမည်။

၁ နဘေထပ်စပ်နည်း။

ဤစပ်နည်းကား အက္ခရာအရေအတွက်နည်းသည်ဖြစ်စေ
ချားသည်ဖြစ်စေ အပိုဒ် သုံးပိုဒ် စလုံးကိုပင် တာရနှင့် တာရ
သတ်-စပ် ကာရန်အညီ စပ်ဟပ် ဖွဲ့ကုံးခြင်းဖြစ်သည်။

၂ နံ့စကား။

၈။ လောကီ၊ မောဇ္ဈိ၊ မောဇိ (သွေဝင်ကေ)
တတ်မျိုးမြတ်နိုးမတ်ကြီး (စရာ)	} ၂-လုံးစပ်		
၉။ မှားခဲ့ပြီ၊ သွားကံ၊ ခါးအားနဲ့၊ ခါး
မြတ်စေးညှစ်ပေးလှပြင်နေ			
၁၀။ သုဓမ္မာလွင်
ခုနေခါလျှင်
ဆုဇွဲကားဆင်	<table border="0"> <tr> <td>ခဲဇာလောင်ခြေ
ဗွဲခါညောင်ရေ
သံသာသောင်ခြေ</td> <td rowspan="3">} ၄-လုံးစပ်</td> </tr> </table>	ခဲဇာလောင်ခြေ
ဗွဲခါညောင်ရေ
သံသာသောင်ခြေ	} ၄-လုံးစပ်
ခဲဇာလောင်ခြေ
ဗွဲခါညောင်ရေ
သံသာသောင်ခြေ	} ၄-လုံးစပ်		

ဤဆိုစသည်ဖြင့် အသတ်ကာရန် မှန်ကန်သည့်စပ်နည်းတွင် အပိုဒ် ၃-ပိုဒ်ရှိခဲ့ရာ၎င်း ၃-ပိုဒ်စလုံးကို ကာရန်အားလုံး ညီညွတ်မှန်ကန်စေအောင် စပ်ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ ဤစပ်ဟပ်နည်းမျိုးကား သံပေါက်၊ ရှစ်ဆယ်ပေ၊ တေးထပ်၊ တေးထပ်ကြီး၊ ရတုပိုဒ်ပုံ အချို့ပိုဒ် အချို့ပိုဒ် တို့၌ များစွာ ရှိခဲ့ကြကုန်၏။

၂ မြန်ကဟပ်စပ်နည်း။

ဤစပ်နည်းမှာ ပဌမအပိုဒ်မှ မူထကာရန်ကို ၂-၃-၄-ပိုဒ်ခြားပြီးမှ နောက်ထပ်တဖန်မြန်ကာဟပ်ယူ၍ စပ်ဆိုကာ (ထိုနောက် ထိုက်သလို သင့်သလို) ချေးသားရသောကြောင့် “မြန်ကဟပ်-စပ်နည်း” ဟု ခေါ်ဆိုရခြင်း၏။*

* မြန်မာစာ ညွှန်ပေါင်းကျမ်း၌ကား... မောင်းထောင်စွာ ဝေဆိုစေတင် ဦးစွာပုဇွန်သည် “ယဉ်စာထပ်ထပ် ရှိုင်းမဝင်မည် ဖက်မြန်က ဘတ်ဝေ၊ ယကာနှင့်ဗျား သကြားမတန်၊ ချိုဖောဟန် ဖက်မြန်က ဘတ်ဝေနှင့်၊ လျှောက်ပါမည်ယခု... နတ်တူရိယာ၊ မက သာဓဏာင်းလျှောက်ပါမည် ယခုရှင်” ဟူသော ရကန်ကို မြန်ကဟပ်စပ်နည်းဟုထုတ်ပြစ်၏။ ။ ဤ၌ “ဖက်မြန်ကဘတ်ဝေ” ဆိုသည့် မူထအပိုဒ်ကို ၃-၄ ပိုဒ်ခြားပြီးမှ နောက်တဖန် “ဖက်မြန်ကဘတ်ဝေနှင့်” ဟူ၍၎င်း၊ ဤနည်းတူ “လျှောက်ပါမည်ယခုကိုလည်း အပိုဒ်ခြားပြီးမှ “လျှောက်ပါမည်ယခုရှင်” ဟူ၍၎င်း၊ မြန်ကဟပ်စပ်နည်းကို “မြန်ကဟပ်စပ်နည်း” ဟုဆိုလိုဟန်ရှိ၏။ ။ ပုပ္ဖါ၊ ဦးကျော်ရှင်သည် ဦးကောဝိဒ (ကဝိဘာရတီဆရာ) ကမူ ၎င်းစပ်နည်းကို “ရွက်ချပ်စပ်နည်း” ဟု ဆိုခဲ့ခြင်း၏။

ပုံစံကား။

အဝန်းညီမျှကွန်းဒီပမှာ၊
ကွန်းချီမြှိုနှိပ်နည်းသာခဲ့၊
ပထဝီဝင် မြက်ထို၊ ဝင်းလဲလဲ ထိန်၊
နီလေန်တိုမပြည်တန်မျိုးကဲ့သို့
သတိုးစိန်ကလေးဗျ...။

အထက်ပါ ဝန်ထည်ဆရာတော် ဘုရားကြီး၏ မင်းသားကြီး ဖိတ်ခိုခိုပေးစာ၌ “အဝန်းညီမျှ-ကွန်းဒီပ” စသည်ဖြင့် ဆော့မျိုးချီထားခဲ့ပြီးလျှင် “ကွန်းချီမြှိုနှိပ်” မှ “ရှိန်” ကာရန်ကို နောက်ထပ် ၂-၃-ပိုဒ်ခြားပြီးမှ “ဝင်းလဲလဲ ထိန်” မှ “ထိန်” နှင့် [နောက် ၃-ပိုဒ်မြောက် “သတိုးစိန်ကလေးဗျ” မှ “စိန်” နှင့်၎င်း] မူထကာရန်ကိုပင် မြန်လှန်ကာယူပြီး ဟပ်၍စပ်ဆိုခြင်းမျိုးဖြစ်၏။

ဤနောက်စပ်နည်းမျိုးကား တေးထပ်၊ လေးချိုး၊ မေတ္တာစာ စသည်တို့၌ အပွဲ အစပ် များလှ၏။ ၎င်းတို့မှာ ရှာဖွေ၍ ကြည့်ရှုကြပါကုန်။

၃ ကတ္တရာ စပ်နည်း။

ဤစပ်နည်းမှာ အနည်းဆုံးအားဖြင့် အက္ခရာ ၄-လုံး ၅-လုံး ဖြစ်သည့် အပိုဒ်တို့ကို ၂-ပိုဒ်စီ ထားပြီး ပဌမအပိုဒ် အဆုံးနှင့် ဒုတိယအပိုဒ် အစကို ချပ်ကာ ကတ်ကာ မြန်ကာ လှန်ကာ ဟပ်၍ ဆက်စပ်ရသောကြောင့် “ကတ္တရာ စပ်နည်း” ဟု ခေါ်ရ၏။

ပုံစံကား။

အ န နှ ဇ နှ
အမိတ မှန်ကျ၊

သယံဗျူ အာဟိန်၊
အာဟိန် သင်းကျွတ်...

အထက်ပါပြုယုတ်၌ ပဌမအပိုဒ် အဆုံးမှ “ဇိန” နှင့်
ကာရန်ကို ဒုတိယအပိုဒ်မှ “အမိတ” နှင့် နှုတ်စဉ်း တူ
အောင်စပ်ထား၏။ တဖန် “မှန်ကျ” ကိုလည်း “သယံဗျူ” နှင့်
“အာဟိန်” ကိုလည်း “အာဟိန်” နှင့် ကာရန်တူ နှုတ်စပ်
ထားပြန်လေသည်။ ၎င်းပြင် အနေပျာရ ခေတ် စာဆိုတော်
ဦးစံသူ၏မှတ်တမ်းတွင်လည်း-

“ရေးမတန်-ဆွေးဟန် ကြွေစို မူးရည်ဦး-
အေးမတန်-တွေးရန် တဖုံထူးလေဦး-”

ဟူ၍ စပ်ထားရာ၌ “ရေးမတန်-ဆွေးဟန်” ဟု နှုတ်စပ်ခဲ့ပြီး
တဖန် “အေးမတန်-တွေးရန်” ဟု နှုတ်စပ်ကာရန်ဟပ်ပြန်ကာ
စပ်ထားသည်ကိုလည်း ဆရာတို့က “ကတ္တရာ စပ်နည်း” ဟု
ခေါ်ဆိုကြပြန်သည်။

ဤ နှုတ်စပ်နည်းသည် ခွေးမျိုး၊ လေးမျိုး၊ တေးထပ်
စသော ကဗျာမျိုးတို့၌ အစပ် အဟပ် ကို ဂုဏ်ကောင်းနိုင်
လေသည်။

၄ ရွက်ချပ် စပ်နည်း

ဤစပ်နည်းမှာ သစ်ရွက်ချပ်တို့မည်သည် အများအားဖြင့်
ထပ်၍ ချပ်၍နေသကဲ့သို့ ထုံးစံနည်းရာ၌ ၎င်း များရာ၌ ၎င်း
၂-ပိုဒ်ပီ ၂-ပိုဒ်ပီ ထပ်ကာ ချပ်ကာ နှုတ်စာသွား ရေးစပ်ရ
လေသောကြောင့် “ရွက်ချပ်-စပ်နည်း” ဟု ခေါ်ဆိုရ၏။

ပုံစံကား။

သာကိယ မဟေ၊ ပြာဋ္ဌိဟ အခြေပြင်၊

အသရေဆောင် မြင့်ကွန်းဝယ်၊ ပရမေ မြောင်တင်ရွန်းလှက်

အထက်ပါ ပြုယုတ်၌ “သာကိယ မဟေ” နှင့် “ပြာဋ္ဌိဟ
အခြေပြင်” ဆိုသည့် အပိုဒ် ၂-ပိုဒ်တို့သည် တပိုဒ်နှင့်တပိုဒ် ဇွတ်
စပ်သည့်အထပ်နေသလို နှုတ်စပ်ထားခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။ တဖန်
ထပ် ၂-ပိုဒ်မှာလည်း ၎င်းနည်းတူ နှုတ် စပ်ပြန်ခဲ့သည်။
ဤထပ် ပဌမ ၂-ပိုဒ်နှင့် ဒုတိယ ၂-ပိုဒ်အကူးတွင် ထပ်ဆက်
အခြေပြင် “အခြေ” နှင့် “သရေ” တို့မှာ ကာရန် ညီညီသမျှ
အရေသေးသည်ကိုသတိမူပါ။

၅ ချိန်ခွင်ညာ စပ်နည်း

ဤစပ်နည်းကား ရှေ့၌ ဖော်ပြခဲ့ပြီးသည့် “ချိန်ခွင်ညာ-
စပ်နည်း” နှင့် အတူတူပင်ဖြစ်၏။ ထိုသော် ယခုနေရာ၌ ကား-
အားဖြင့် ထပ်မှ ချိန်ခွင်ညာစပ်နည်း ဖြစ်၍ တပိုဒ်နှင့် တပိုဒ်ကို
အတူကာရန်အနေအထားတိုင်းပင်ထားခြင်းမျိုး နှုတ်စပ်၍
ပေးလိုက်ခြင်းသာထူးလေတော့သည်။

ပုံစံကား။

စုံန့်သာမြိုင်၊
ရက်တွင်း၊
ထူးသင်းဝယ်ကြိုင်၊

အထက်ပါ ရှာပုံတော်ကြီးပြုယုတ်၌ ကာရန်အနေအထား
တို့မှာ ယခင် စပ်နည်း ၆-ပါးက “ချိန်ခွင်ညာ စပ်နည်း”
အတိုင်းပင် ထားခြင်းမျိုးဖြင့် “ဂု်တွင်း-ထူးသင်း” ဟု နှုတ်
စပ်ပြီးပေးလိုက်ခြင်းမျိုးသာဖြစ်၏။

၆ ခြင်္သေ့လည်ပြန် စပ်နည်း

ဤစပ်နည်းကား-ခြင်္သေ့တို့မည်သည် ထွားထာသောအခါ နောက်ကိုလှည့်၍ပြန်ကြည့်ခဲ့သလို ပဌမ အပိုဒ်၌ စပ်ဟပ်ပြီး သည့် မူလကာရန်ကြီးကို ၃-၄ ပိုဒ်သို့ရောက်မှ ထည့်ပြန်သည် ကြည့်ပြီး ကာရန်တူ စပ်ဟပ်ရလေ သောကြောင့် "ခြင်္သေ့ လည်ပြန် စပ်နည်း" ဟု ခေါ်ဆိုရ၏။

ပုံစံကား။

ရွှေ ကြာ က မုဒါ၊
နှင်း မှီ ရနံ့၊
ညှင်း လှံ သန့် လှက်၊
သင်း ထုံ မှီ ရွှေ နှုတ် မှ....

အထက်ပါ ပြုယုတ်၌ ပဌမအပိုဒ်မှ "မုဒါ" ဟူသည့် အစပ် မူလကာရန်ကို ၃-ပိုဒ်သို့ရောက်သောအခါမှ ပြန်လည် ကြည့် သလို "နှုတ်" ဟူသည့် အစပ်ကာရန်နှင့် ကာရန်တူ စပ်ဆီ ခြင်းမျိုးဖြစ်၏။ သို့သော် အထွင်းကာရန်တို့ကား အချင်းချင်း ထည်း ဟူညီခဲ့ရသေးသည့်ပြင် "နှင်းယုရနံ့- ညှင်းလှံ သန့် သင်းထုံ ပြန်" ဟူ၍ ထည်း နှစ်ဘေထပ်ခဲ့ပြန်သေးသည်။

၇ တေ့ဆက် စပ်နည်း

ဤစပ်နည်းမှာ-အခြေခံအခက်အခဲ၌ ပြခဲ့ပြီးသည့် အစပ် ၆-ပါးအနက်က ပြီးတိုက် စပ်နည်းကိုပင် နှစ်ဘေ ထပ်ထပ် လိုက်ခြင်းဖြစ်၍ ဤသို့ပြီးတိုက်၍ (ထပ်ရှင်းတေ့ဆက်၍) စပ်ဆီ ရလေသောကြောင့် နှစ်ဘေမျိုးဝပ် "တေ့ဆက် စပ်နည်း" ဟု ခေါ်တွင်ခဲ့ပြန်သည်။

ပုံစံကား။

ရွှင် ရွှင် မျ မျ၊
က က သီ သီ၊
ချီ ချီ ကြား ကြား၊
ထူး ထူး ဆန်း ဆန်း....

အထက်ပါ နေ့ထုခန်းပျို့သာပြုယုတ်၌ ပြီးတိုက်စပ်နည်း အတိုင်းပင် စပ်ခဲ့ပြီးလျှင် "မျမျ" နှင့် "ကက" ကို၎င်း "သီသီ" နှင့် "ချီချီ" ကို၎င်း ည်သို့စပ်သည်ဖြင့် နှစ်ဘေ ထပ်ပေးလိုက် ရခြင်းမျိုးပင်ဖြစ်၏။

ဤမှတစ်ပါး "တိုင်းအတည်တည်၊ ပြည်အစိုစို၊ မြို့အခန်း ခန်း၊ နန်းအထီးထီး၊ တီးအထူထူ" ဟု ဥတိပျို့တွင် စပ်ဆို ထားရာ၌ ထည်း "တေ့ဆက် နှစ်ဘေစပ်" ထားခြင်းမျိုးပင် ဖြစ်သည်။

၈ နှစ်ဘေပြန် စပ်နည်း

ဤစပ်နည်းမှာ-နှစ်ဘေ ၈-ပါးတွင်မူလကပေါ်ပြခဲ့ပြီးသည့် ၁-နံပါတ် နှစ်ဘေထပ်စပ်နည်းကိုပင် ပြန်ကာဟပ်၍ စပ်ဆီရ ပြန်သောကြောင့် "နှစ်ဘေပြန်-စပ်နည်း" ဟု ခေါ်ဆိုရပြန်ခြင်း ဖြစ်၏။ သို့သော်မူလ နှစ်ဘေထပ်စပ်နည်း၌ ၃-ပိုဒ်စလုံး အလုံး ညီညီထားပြီးကာရန်ထည်း စုံစုံထပ်ထပ် စပ်ဆိုသည်း ယခု နည်း၌ကား တတိယအပိုဒ်တွင် အလုံးများခြင်း ကာရန်ထည်း စုံစုံထပ်ထပ်မဟုတ်ပါ။ ထို့ နှစ်ဘေကို ပြန်ကာဟပ်ပြီး ကာရန် အသစ်သို့ပါ ပြောင်းစေပြီးစပ်ဆိုထားရခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။

ပုံစံကား

အ များ နှစ် ဘေး ၊
ကြား အ မြို့ မြို့ ၊
ကားကွေ့ မပိုရလေအောင်

အထက်ပါ ပြုလုပ်၍ “အများဆုံးသားကြားအခြေပြိုင်စကားတွေ” သို့ရောက်အောင်ကား နှစ်သားစပ်နည်းမျိုးပင်ဖြစ်၏။ သို့သော် တက်ပာအပိုရှိကား “စကားတွေ” သို့သာမူဖြင့် မဆုံးသေးဟူ၍ “စကားတွေ မပိုရလေအောင်” ဟု မူလနည်းတက် ပြန်ကားဟပ်ပြီး အထုံးလည်းများ၊ နောက်ထပ်ကားရန်သစ် တမျိုးသို့ ပြောင်းသွားကာ “မပိုရလေအောင်” ဟု စပ်ဆိုရခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။

ဤနည်းတူ.....မဟာအတွေ့ သာပါစေ၊ ရှာကာဖွေး၊ ခဏနိမိ (၅၂၀)ဖြင့်” ဆိုသည့် မောင်ရင်ကြီး ရှင်မိဇယ၏ မေတ္တာစာခွဲလည်း နှစ်သားစပ်နည်း မျိုးပင်ဖြစ်သည်။

ဤသို့လျှင် နှစ်သားစပ်နည်း ဝ-ပါးကို မှတ်သားလေ့လာကြပါကုန်၊ ၎င်းစပ်နည်းမျိုးသည် ကဗျာအကျော်ဆရာမော်များ ဖြစ်ကြကုန်သော အရှင်မဟာ လိလဝံသ၊ အရှင်ဟောရဋ္ဌသာရ၊ စသော ပုဂ္ဂိုလ်များထက်ထက်တော်က မရှိခဲ့သေးချေ။ အမေပုရဏ ဘကြီးတော် မင်းကြီးကြီး ဗုဒ္ဓထက်ထက်တော်သို့ ရောက်လာမှ ပေ၂ ပေါက်သာခဲ့သည်ဟု ဆရာတို့ဆိုကုန်၏။

အထူးအားဖြင့် ကဗျာထပုန်ထုံးကို နှစ်သားစပ်မျိုးသို့ အနက် တခုခုဖြင့်သာ ရေးစပ်လေ့ ရှိကြသည် မဟုတ် ဝ-ပါးထုံးဖြင့်ပင် သင့်သလို ရျော်သလို ရေးစပ်ရသည်သာ ဖြစ်၏။

၎င်းနှစ်သားစပ် ဝ-ပါးသည် နောက်ကာလမှ ပေ၂ ပေါက် ဖြစ်လွန်းသောခွဲသည့် နည်းပင် ဖြစ်သော်လည်း ၎င်းစပ်နည်းများကို နှိုင်းနှိုင်းကျွမ်းကျင်လေသော်ပင်၊ နွေးချိုး၊

လေးချိုး၊ တေးထပ်၊ မေတ္တာစာစသော နှစ်သားစပ်ရသည့် ကဗျာအရာတို့၌ စွမ်းနိုင်လေလေ အစပ်ကောင်း လေလေ ဂုဏ်မြောက်လေလေ အရသာပေါ့လေလေ ဖြစ်လာ နိုင်ပါ။ သဖြင့် အထူးလေ့လာကြပါလေ။

ယခုခေတ်တွင် နှစ်သားစပ်မျိုးအရေးပါ အရာရောက်နေသည်ကို သို့မဟုတ် နှစ်သားစပ်ပါသည့် အဖွဲ့အနွဲ့နှင့် နှစ်သားစပ်ပါသည့် အဖွဲ့အနွဲ့တို့ မည်မျှကွာခြားနေသည်ကို အောက်ပါကဗျာ နှစ်ပိုဒ်ကို ယှဉ်၍ကြည့်က ပိုမို၍ သိသာနိုင်ပါလိမ့်မည်။

ပုံစံကား

(က) ရင်ကမူ၊ စိတ်တူညီမျှလို့၊ အောင်ပ၊ ကုလား ။
 ချွန်ကို အသီးတူညွှန်ပိုလို့၊ ငါးညို၊ အေး-မာ ဖြစ်အောင်၊ ဘုန်းပစ်လို့၊ သူ့အား။ ။

(ခ) ရေခတ်ကယ်ကြည့်၊ ခေ့ပယ်လည်-ပုအတူက၊
 နှစ်ဆရာတူ ။ ချီကာရည်မှောင်၊ နိသာအောင်- ညိုအနက်
 ယွေနှင်းစိုဗျက်ကာ ပင်ရေခတ်ပွားကွယ် ထမ်းခုယ်သမား။ ။

အထက်ပါ ကဗျာ ၂-ပုဒ်မှာ နွေးချိုးသို့ချည်း ဖြစ်ကြသည်။ ကဗျာစည်းချည်း ဥပဒေအားဖြင့် ၂-ပုဒ်စထုံးနည်းမှန် လမ်းမှန်ဖြင့် စိတ်ကူးထားသည်ချည်းပင် ဖြစ်ခဲ့ကြသည်။ အပိုပွယ်လည်း ကောင်းသည်ချည်းပင်ဖြစ်သည်။

သို့သော် ပဌမအပုဒ်မှာ နှစ်သားစပ်မျိုးထဲမှ တမျိုးမျှပင် အစပ်ပေါ်လာနိုင်ခဲ့သဖြင့် ကဗျာဥပဒေနှင့် ညီညွတ်သည်ဟုသာ ဆိုရရှိပြီး ရှုတ်ဆိုသည့်အခါတွင် မခက်ကင်းသလို ထင်ရသည်။ [မခက်ကင်းတူးဟုကား ကျွန်ုပ်တို့ဆိုလိုပါ။]

ရုတိယအသိဒ္ဓိမှာမူကား ကာရန်လည်းသိခဲ့သည်ပြင် နဘောနည်းမျိုးပါ စပ်ဟပ်ထည့်သွင်းထားပြန်သဖြင့် ပဌမအပိုင်းထက် များစွာရွတ်ဆို၍ကောင်းပါသဖြင့် ဂုဏ်လည်းမြောက်အရသာလည်း ရှိလှလေတော့သည်။ ဤသို့လျှင် နဘောထပ်စပ်နည်း၏ ခရီးရောက်ပုံကို သိရှိကြပါလေအံ့နိုး။

ခွဲထားစပ် ၂-ပါး

အစပ်အဟပ်အရာဝယ် မှုထပ်ပင်ရင်း အခြေခံ အစပ် ၆-ပါးနှင့် တဖန်ရင်းမှ တိုးတက်ဖွဲ့ ကားထားပြန်သည့် နဘောထပ်စပ်စပ် ၈-ပါးကို သိခဲ့ကြရအံ့နိုးပြီ။

သို့သော် အစပ်အဟပ်အရာဝယ် တရံကခါတွေကြိုပြီး အခက်အခဲဖြစ်နေကတ်သည့် ခွဲထားစပ် ၂-မျိုးကိုလည်း နားလည်ထားမှ ဖြစ်နိုင်ပေဦးမည်။ ခွဲထားစပ်ဆိုသည်ကား မျှိုလ ကာထိုသဘောမှာ အပိုဒ် ၂-ပိုဒ်မခြားဘဲ ရှေးက ကာရန်ယူထားခဲ့သည့် အက္ခရာနှင့်နောက်စပ်မည့် အက္ခရာချင်း အတူထပ်၍ စပ်ဆိုလိုက်မည်ကို ခေါ်ဆိုရခြင်းဖြစ်သည်။

အစပ်အဟပ်အရာဝယ် ရင်းအက္ခရာတူချင်းကို စံနှစ်ကကျ သုံးစွဲတတ်ပါက အေးသသင့်ပြီး [အဆိုဆရာတို့ အလိုအားဖြင့် ဝက်နှင်းဖြစ်ပြီး] စနစ်ကျစွာဖြင့် သုံးစွဲတတ်ပြန်ပါကလည်း ဂုဏ်မြောက်လှသည့် စပ်ထူးကရပ်ဖြစ်လာနိုင်ပါသဖြင့် ရင်းစပ်နည်းကိုလည်း အပါးဝစေအပ်သေး၏။ သို့မဟုတ် ရင်းခွဲထားစပ်ကို ရှေးစပ်ထူးများမှ စပ်ထုတ်လိုက်သောအခါ-

၁။ ခွဲထား စပ်နည်း။

၂။ သံတူကြောင်းတွဲ စပ်နည်း။

ဤ ၂-မျိုးရှိနေခဲ့သည်ကို တွေ့ရှိရ လေသည်။ ရင်းတို့အနက် “ခွဲထားစပ်” ဆိုသည်မှာ-

၁-ခွဲထား စပ်နည်း။

အသံကာရန်သာတူပြီး၊ ပင့်-ရစ်-စသော အက္ခရာချင်းနှင့် အနက်အဓိပ္ပာယ်ချင်းလည်း မတူသည့် စပ်နည်းကို “ခွဲထားစပ်” ဟု ခေါ်ဆိုရ၏။

ပုံစံကား။

မင်းပေါင်းမြောက်အက်ကြွလှော်ဖမ်းငှါ
မတတ်စုလည်းမာမာဆောင်မြဲ
ဥပေါင်းမင့်၊ (မေ့အေ)

အထက်ပါပြုလုပ်၍ “ရာ” နှင့် “ယာ” သည့် အသံကာရန်ချင်းအားဖြင့်တူခဲ့၏။ သို့သော် အက္ခရာအားဖြင့် မတူခဲ့ပါချေ။ ရင်းပြင် ပဌမ “ရာ” သည် မကတ်နိုင်၊ မကတ်ကောင်း-ဆိုသည့် အနက်ကို ဖော်ပြ၍ ရုတိယ “ယာ” မှာကား မ၊ သတ္တဝါတို့၏ အကျင့်တရုတ်ဖြစ်သော အလှည့်အပတ် မူယာ မာယာ ဆိုသည့် အနက်ကို ဖော်ပြခဲ့ သဖြင့် မြေကြီးနှင့် ကောင်းကင်း ကဲ့သို့ အဓိပ္ပာယ်များစွာ ကွဲလွဲနေခဲ့သည်။

ဤသို့ဖြစ်လာရသဖြင့် ဤ အစပ် အဟပ် အရာဝယ် “ရာ” နှင့် “ယာ” တို့၏ အစပ်အဟပ်မျိုးကို “ခွဲထားစပ်နည်း” ဟု ခေါ်ဆိုထားခြင်းဖြစ်လေတော့သည်။ ဤနည်းတူ-

(က) စာနာင့် စနင်း၊ နှိ နှိ ဣင် ထော်၊
ကြင် ငါတို့ကား၊ (နေက မျှို)

- (ခ) စွန်းနားသုံးဖျိ၊ လုံးဝါဝါလည်း၊
ဗဂ္ဂိလည်းကောင်း၊ (နေမိသို့ခန်း)
- (ဂ) ဆူးကျွတ်ပေါက်၊ မက်ပေါက်ဆူးကျ၊
ဆိုကြသဖွယ်— (မသေဝ)

စသော ပြယုတ်တို့၌လည်း အသံကာရန်သောတူပြီး အက္ခရာ
နှင့် အနက်အဓိပ္ပါယ်များကွဲပြားနေခဲ့သည့် "ခွဲထားစပ်ထု"
တို့ကိုလည်း နှစ်လုံးမူကြပါကုန်။

၂-သံတူကြောင်းကွဲ စပ်နည်း

သံတူကြောင်းကွဲစပ်နည်း ဆိုသည်ကား အသံကာရန်
ချင်းလည်းတူ ပင့်-ရပ် စသော အက္ခရာချင်းလည်း တူပြီး
အနက်အဓိပ္ပါယ်တစ်ခုသာ မတူသည့် စပ်နည်းကို ခေါ်ဆို
ရပြန်ခြင်းဖြစ်သည်။

ပုံစကား။

လျှပ်ပေါ်ရင်းနက်၊ ယောက်ျားပျက်နှင့်၊
လက်နက်မြှောက်ချီ— (ဝိဂ္ဂုရုပျို့)

အထက်ပါ ပြယုတ်၌ ပဌမ "နက်" နှင့် ဒုတိယ "နက်"
သည် အသံကာရန်ချင်းလည်းတူခဲ့၏။ အက္ခရာချင်းလည်း
တူနေခဲ့ပြန်၏။ ထို့သော် ပဌမ "နက်" သဒ္ဒါမှာ-မည်နက်
အနက်-ပဲရှောင်ဆိုသည့် အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဖေ၂ ဖြပြီး
ဒုတိယ "နက်" မှာကား ကိုင်ဆောင်ရသည့် လက်နက်
ဆိုသည့် ဝတ္ထုပစ္စည်းအနက်ကို ဖေ၂ ပြုခဲ့သဖြင့် ၎င်းတို့
"နက်" နှစ်ခုမှာလည်း အနက်အဓိပ္ပါယ်အားဖြင့် အခြားနီး
သလောက် ခဏီးဝေးတွာ၍ နေခဲ့ပါကော့သည်။ ၎င်းနည်းနှင့်
အတူပင်-

- (တ) ဓမ္မက္ခန်းစော၊ ကျွန်းဝယ်လောဟု၊
သောသောသောင်းသောင်း၊ (နေမိသို့ခန်း ပျို့)
- (ခ) စေ့စပ်ကုန်တွင်း၊ အောင်စိုရင် သည်၊
တုရင် မှားချာ၊ (သုဇာ ပျို့)
- (ဂ) ဆယ်ဆယ် လ နိယလည်း၊
ကာလ ဝိသေခါး— (ပသေဝ)

စသော ပြယုတ်တို့၌လည်း အသံကာရန်ချင်းလည်းတူ အပင့်-
အရပ်စသော အက္ခရာချင်းလည်းတူပြီး အနက်အဓိပ္ပါယ်
တစ်ခုသာ ကွဲလွဲနေခဲ့သည့် "သံတူကြောင်းကွဲစပ်" များကို
လည်း ဖြစ်၍ ဤတို့ကြံလေကုန်။

အချုပ်အားဖြင့်ကား မည်သည့် ကဗျာလင်္ကာတို့၌မဆို
အထက်ပါကဲ့သို့ အသံကာရန်ချင်းလည်းတူ ပင့်-ရပ်စ
သော အက္ခရာချင်းလည်းတူ၍ နေစေကာမူ အနက်အဓိပ္ပါယ်
တစ်ခုသာ ကွဲပြားခြားနားနေခဲ့ပါလျှင် အချင်းချင်းစပ်၍
စပ်ကောင်းဟပ်ကောင်းသည်ဟူသော ယုံမှားခဲ့ မှတ်ထား
ကြပါကုန်။

တနည်းအားဖြင့်လည်း ထိုသို့စပ်ဟပ်လိုက်သည့်အတွက်
"ဝက်နင်း" ဆိုသည့် အပြစ်မရောက်သည့်ပြင် ဤသို့သော
စကားလုံးများကို ၅-၅၁ ဖွေဖွေ ခဲခဲကတ်ကတ် ထည့်ထွင်း
ရေးစပ်နိုင်သည့် အတွက်ကြောင့်ပင် အလင်္ကာဂုဏ်းမြောက်
ပြီး အရသာလည်း ပေါ်ထင်သာနိုင်ပါတော့သတည်း။

ကြိယာ ၆၀

မြန်မာတို့၏ လင်္ကာရတု ဆဲ-အနိ စသော ကဗျာမှတွင်
ကြိယာ ဟူ၍ မှီခဲ့၏။ ၎င်းမှာ "ရတုချာ့သတ်၊ အသွယ်သွယ်၊

ခြောက်ဆယ် ကြိယာ” ဆိုသည့် ကာဝိလက္ခဏာ သတ်ပုံ ကျမ်းသာ သံပေါက်ကိုပြုပြီး ရတုထက်သာထိုက်အဆုံး၌၊ စုထား ရေးသားရသည့် အက္ခရာတို့ကိုသာ “ကြိယာ” ဟု မှတ်ယူ ထားကြပြီး..... ၎င်းကြိယာမှာလည်း ခြောက်ဆယ်(၆၀)သာ ရှိနေသလို အမှတ်ထွဲ၍ နေခဲ့ကြလေသည်။

အမှန်စင်စစ်အားဖြင့် မြန်မာဘာသာ၌ သုံးစွဲနေကြသည့် ကြိယာမျိုးသည် ပါဠိဘာသာ၌လောသော ကြိယာမျိုးမဟုတ် ခဲ့သဖြင့် မြန်မာကဗျာများတွင် ရှာဖွေလိုက်သောအခါ ၎င်း ကဗျာတို့၏ အစရှိသည့် ပုဒ်တို့၌သော်၎င်း၊ အထယ် အခြား ခွဲသော်၎င်း၊ အဆုံး၌ သော်၎င်း ထည့်သွင်းလွှင်း စပ်ဟပ်ထား သည်များကိုတွေ့မြင်ခဲ့ရ၏။ ထို့ကြောင့် မြန်မာ ကြိယာသည် ကဗျာတို့၏အဆုံး၌သာတည်နေသည်မဟုတ်၊ အစ၊ အထယ်၊ တို့၌တည်း တည်နေသေး ကြောင်းကို သိရှိ နိုင်လေသည်။ [ထက်သာ သို့မဟုတ် ပျို့တပုဒ်ကို ဖတ်၍ ကြည့်ပါက မိမိပြီး ထင်ရှားပင်လိမ့်မည်]

ထိုကြိယာများကို အရေးအတွက် အားဖြင့် ညောင်ရမ်း ခင်း ဆယ်ဆက်တွင် စနေမင်းထက်ထက်၌ ရွှေကြက်ရက် ကျောင်းတိုက်နေ အရှင်ဥက္ကဋ္ဌ သမာလာ ဆရာတော် ရှာဖွေ ဖုပေါင်းပြီး အမှတ်ခထွက်လေအောင် စင်ဟပ် ထိကုံး ရေး သားခဲ့သည့် ကာဝိလက္ခဏာကဗျာမိတ်-

ကြိယာ ၆၀-လင်္ကာ

“ဓမ္မာရန်ဆော်၊ ပွင့်ချိန်မြှင့်၍၊ ဗေဒ်ခေါင်တိ၊ [တုမ္ပိသား] ထပ် တပေ၊ ဝေဟမြုတေ.... နှစ်ထွေလင်္ကာ၊ ကျမ်း၌လောသား [နည်းနာ နယ] ဝိညာဓ်ဖြင့်၊ သုံးတန်ဆင့်၍၊ ဖွင့်သည့်ကဗျာ၊ ကြိယာတွင်သမာ သေန၊ မလမရွေးကိုသာပေတည်း၊ သံမြေပျံ့ညွှင်း၊ ကျွန်ုပ်ခင်းပိန်....

ထွင်-ထွင် မူကား၊ ဝယ်-သား-တမင်း၊ ခိုင်-မြင့်-တူင်-၏၊ ပိန်-လှည့်- နှစ်-စုံ၊ ဝေဟ-တုံ-မုံ (တည့်) သော်-ခဲ-တူး-သော၊ မူသော- ရကား၊ မူ-အား-မှ-တ၊ လိမ့်-စု-တံ-လည်း၊ တည့်-တည်း ချည်း- ဟု-ခဲ-နည်း-နှိုက်-လျက်၊ ကြောင့်-ထက်-ခိုး-လည်း၊ စစ်-သည်-ပိန် (နှင့်) ကိုး-လိမ့်-တည်-တော့၊ တား-လေး-ရှု-သို့၊ မှ-အိုး-ငါ- ရွှံ့၊ တမ့်-ခွင့်-ကို.... ရှင်ပင် ဥပဏ်တော်၊ ထွန်းဆော် ကျယ်ချဲ့ ဟုတ်ခဲ ထယ်တော် မူကား”-

ထိုကြိယာခြောက်ဆယ်(၆၀)ကိုသာ စုစည်း၍ ထုတ်ပြခဲ့ပါ သော်လည်း အမှန်စင်စစ်အားဖြင့်ကား မြန်မာ ကြိယာသည် မြန်မာဝေဟာရနယ်ပယ် ကျယ်ဝန်းသလောက် ၆၀-မျှမက နှင့်နိုင်လေသည်။

ထို့ကြောင့် မဟုတ်ပါလော.... အမရပူရရှိ ဘိုးတော် မင်းကြားတုံး ထက်ထက်တော်အခါက အရှင် ဓမ္မဝိသာသ ခေါ် အထုံဆရာတော်ထုရား ရေးသားခဲ့သည့် သဒ္ဒါသင်္ကာရ ကျမ်း၌-

“လွမ်းချင်း၊ တေးထပ်အဆုံးရပ်တွင်၊ တပ်သျှောက် လေပါ၊ လေး သဒ္ဒါလည်း၊ ကြိယာ-ဟုစွဲ၊ ထိုကတ်လည်း၊ ကျမ်းထံအမှာ-မမြင် ပါခဲ့”-

ဟူ၍ ပိန် သို့ခွဲဘူးပြီဖြစ်၍ ထွန်းရှင်၊ တေးထပ် စသည်တို့၏ အဆုံး၌ပါသည့် “ဝေး” သဒ္ဒါနှင့် ဓဲ-အန်တို့၏ အစ၌ ပါရှိ နေသည့် “လေ” သဒ္ဒါကိုလည်း ကြိယာထဲသို့ ထည့်သွင်း ပေးရဦးမည်။

ထိုသို့သော အကြောင်းများကြောင့် ဝါ- ဤကဲ့သို့သော

မှတ်ချက် အထက်ပါလင်္ကာ၌ [] ၌အတွင်းရှိ ဝေဟာသည့် အချို့နှင့်မပါ၊ () ၌အတွင်းရှိ ဝေဟာထံသို့မဆွမ်းရ။

အရေးများကို ခြေငြိမ်းစေသောကဗျာပုံသဏ္ဍာန်ပါသကဲ့သို့ ဆရာ
သည် မူလမဆွဲကပင် ဖိစိန်ကြိယာ ၆၀-လင်္ကာ၌.....“ယခု
ဝါပြဲခဲ့သည့် ကြိယာတို့ကား ရတု-လင်္ကာခေါ် ကျမ်းနှစ်မျိုး၌
လာသည့် အဆုံးချ ကြိယာများသာ ဖြစ်သဖြင့် ထိုမှတစ်ပါး
အကျယ်ရှိကာ ဝါရှင်၏ ဥပဏ်နှင့်ယှဉ်ပြီး အမျိုးမျိုးသော
ကြိယာတို့ကိုလည်းတတ်မြောက်တော်မူပါ” ဟု ထိုကံထွန်း
ဆိုသဖြင့် “ရှင်ပင့်ဥပဏ်တော် ထွန်းပေါ်ကျယ်၌ ယှဉ်ခဲ့
တတ်တော်မူသူများ” ဟု ရေးသားခဲ့သည်မှာ အထွန်ထင်ရှား
ပြတ်သားသည့်အချက်အရင်ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။

ထို့ပါမီပင် ဖြစ်သည့် အများခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲနေခဲ့ကြသည့်
ကြိယာ ၆၀-တို့ကား ကဗျာပုံသဏ္ဍာန်ပါသ ကျမ်း ဆရာများ
လက်ထက် ခေတ်အခါက ရှာဖွေ စုဆောင်း၍ရသမျှ တွေ့
သမျှတို့ကိုသာ တနည်းအားဖြင့် ပျို့-လင်္ကာ-ရတု တို့၌
အထွေအကြွများရာ စံယူ-လာတတ်ရာတို့ကိုသာ ရှေးကောက်
စုစည်းပြီး စံပြအဖြစ်ဖြင့် ပြဆို ဣန္ဒြား တားနှင့်ခဲ့သည့်
ကြိယာတမျိုးသာဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူကြရာသည်။

စာပေ၏ စည်းမျဉ်းဥပဒေဖြစ်သည့် သဒ္ဒါကျမ်း ဆရာတို့
ပင်လျှင် စကားသုံးရှိသမျှ သဒ္ဒါရေးတို့ကို သဒ္ဒါကျမ်း၌ ကုန်
စင်အောင် ထည့်သွင်းပေါ်ပြခြင်း မပြု သကဲ့သို့ ကဗျာပုံသဏ္ဍာ
န်ပါသ ဆရာလည်း မပေါ်ပြခဲ့ချေ။ ယင်းသို့ဖြစ်၍ စာပေပညာ
ရပ်များ ထွန်းကားပြီး တာယာမျိုးစုံ စုငြိမ်း၍ နေခဲ့သော
ယခုခေတ်အခါ၌ ကားကြိယာများလည်း ၆၀-မျှမကတိုးစွား
လာခဲ့ပြီဖြစ်၍ ၎င်းတို့ကို နောက်ပေါ် ပျို့-ကဗျာ ခေတ်သုံး
ဝေါဟာရတို့၌ ရှာဖွေစည်းပူးမှတ်ယူကြပါကုန်။

၃ နည်းဥပဒေ ခေတ်

ရှေ့၌ရေးသားဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း (၁) ဣန္ဒြေ
ခေတ်မှ သိက္ခာပတ်မှတ်သွယ်များနှင့် (၂) အခြေခံခေတ်မှ
ကဗျာအရာဝယ် မလိုတံနာလျှင် မဖြစ်နိုင်သည့် အသတ်-
အထပ်၊ အစပ်-အဟပ်-စသော အခြေခံများကို တတ်ကျွမ်း
နားထောင်ခဲ့ကြရပေပြီ။

ယခုအခေတ်၌ကား မြန်မာကဗျာလောကဝယ် နေ့စဉ်
သုံးစွဲနေကြသည့် ဝတ်ပေါက်၊ ဝ-မိုးညွှန်း၊ ချိုး၊
စသော အန္တိအန္တိတို့ကို ရေးသားစပ်ဆိုနည်း ဥပဒေပုံစံ
ပြုလုပ်တို့နှင့်တကွ “ကဗျာဖွဲ့နည်းနိဿည်း” တို့ကိုထုတ်
သည်အားလျော်စွာ ပေါ်ပြပါသည်။

ယင်းသို့ပြရာ၌ မြန်မာကဗျာသည် အမျိုး အမည်အား
ဖြင့်လည်း အထွန်များပြားနေခဲ့သည်ဖြစ် တမျိုးတမျိုးမှာ
လည်း ရေးသားသူ၏ အာဝေဓိ နှလုံးသွင်းရည်ရွယ်ချက်
ကို လိုက်၍၎င်း၊ အထပ် အထွန် အညွှန် စသောစပ်
နည်းဟပ်နည်းများကို လိုက်၍၎င်း တိုးတက် ယာပြန်ကာ
အမျိုးမျိုးအစားအစားဖြင့် ပေါ်ပေါက် နေခဲ့ကြသော်
လည်း အခြေအရင်းကိုရှာဖွေလိုက်သောအခါ-

- ၁။ က၊ ခြင်းအစ လက်ရွှေ့ကံက၊
- ၂။ ထီးခြင်းအစ ဝါးခေါက်က၊
- ၃။ သီချင်းအစ “သံပေါက်”က -

ဆိုသည့် ဂြှေးစကားဟောင်းများရှိနေခဲ့သဖြင့် မြန်မာကဗျာ
လင်္ကာတို့တွင် ထီးချင်း-လင်္ကာတို့၏ အစအဦးပကတား ဖြစ်
သည့် “သံပေါက်-ကဗျာ” ရေးနည်းကိုသာ ဂြှေးဦးစွာထွန်းပြ
လိုက်ရပါကော့သည်။

၁ သံပေါက်စပ်နည်း။

(က) ၅-လုံးချ-သံပေါက်။

သံပေါက်ဆိုသည်မှာ အပိုဒ် ၃-ပိုဒ်လုံးတွင် ကာရန်ယူရ
သည့် အက္ခရာ ၃-ခုကို အသံပေါ်ပေါ် ထင်ထင်နှင့်
ပေါက်ပေါက်ရောက်ရောက် ရွတ်ဆို၍ဖြစ်လေအောင် စိတ်
ရေးသားရသောကြောင့် “သံပေါက်” ဟု ခေါ်ဆိုရသည်
၎င်းကိုရေးစပ်သောအခါ-

ဥပမာ ၁။ အပိုဒ် ၃-ပိုဒ် ရှိစေရမည်။

- ၂။ လုံးချော ပဋ္ဌမပိုဒ်၌ လေးလုံး၊ ဒုတိယပိုဒ်၌ သုံးလုံး၊
တတိယပိုဒ်၌ ငါးလုံး (သို့မဟုတ် ၇ လုံး) ရှိစေရမည်။
- ၃။ ကာရန်မှာ ပဋ္ဌမပိုဒ်တွင် စတုတ္ထအက္ခရာ၊ ဒုတိယ ပိုဒ်တွင်
တတိယအက္ခရာ၊ တတိယပိုဒ်တွင် ဒုတိယ အက္ခရာတို့ကို
ညီစေရမည်။

အထက်ပါ အင်္ဂါများနှင့် ညီညွတ်ခဲ့ပါက သံပေါက်
ကဗျာဖြစ်လာနိုင်ပါကော့သည်။ ၎င်းသံပေါက်စပ်ပုံကိုအခြား
ပုံစံများထက်ဥပဒေလည်းဖြစ် သံပေါက်လည်းဖြစ်နေခဲ့သည့်
ဥပဒေဟာရုဏ်များကိုသာ ထုတ်ပြပေအံ့။

အပိုဒ်နှင့် လုံးချေပုံစံ အစ လေးလုံး - ၄
အလယ် သုံး - ၃ } ၃ ပိုဒ်
အဆုံး ငါး, ဒုနစ် ၅-၇

အဓိပ္ပါယ်မှာ အပိုဒ် ၃-ပိုဒ်ထားပြီးလျှင်၊ ပဋ္ဌမအပိုဒ်
တွင် အက္ခရာ ၄-လုံး၊ ဒုတိယအပိုဒ်တွင် အက္ခရာ ၃-လုံး၊
တတိယအပိုဒ်တွင် အက္ခရာ ၅-လုံး သို့မဟုတ် ၇ လုံးထား
ရမည် ဟု ဆိုလိုပါသည် [နောက်ဆုံးအပိုဒ်တွင် ၇-လုံး
ထားရသည့်နည်းကို နောက်မှပြမည်။]

ကာရန်ချေ ပုံစံ အစ နောက် ဆုံး - - - +
အလယ် သုံး - - +
အဆုံး “ချွေ” နှင့်ဟပ် - +

အထက်ပါ ပဋ္ဌမ ပုံစံ အကျဉ်း အပိုဒ်နှင့် လုံးချေ
နေခဲ့ပြီးနောက် ကာရန်ကိုမူ ပဋ္ဌမပိုဒ်တွင် အဆုံးအက္ခရာ
နှင့်၊ ဒုတိယပိုဒ်တွင် တတိယ အက္ခရာ၊ တတိယပိုဒ်တွင်
ဒုတိယ အက္ခရာတို့ကို အစပ်ညီညွတ်စေရသည်။

ယခုဒုတိယပုံစံရှိ အပိုဒ် ၃-ပိုဒ်သာရှိနေပုံလည်းထင်ရှား
ပြီ။ လုံးချေ အားဖြင့်လည်း ဥပဒေအရ ၄-၃-၅-တို့
အစဉ်အတိုင်း နေခဲ့ကြပြီ။ ကာရန်မှာလည်း ပဋ္ဌမပိုဒ်နောက်
ဆုံး အက္ခရာ “ဆုံး” ကာရန်ကို ဒုတိယပိုဒ် ၃-လုံးမြောက်
“သုံး” ကာရန်နှင့်၎င်း၊ တတိယပိုဒ် ၅-လုံးမြောက် “ဆုံး”
ကာရန်နှင့်၎င်း အချင်းချင်းညီညွတ်ခဲ့ပြန်လေပြီ။ ဤသို့သော
စည်းမျဉ်း ဥပဒေအရ အစပ်အဟပ် များကို သံပေါက် ဟု
ခေါ်ဆိုရခြင်းဖြစ်လေသည်။ ဤနည်းတူ-

ယုန်နှင့်လိပ်ကို ပုံပြဆိုလို့ထိုမှတ်ကြရန်၊
လိပ်ထက်ပိုကာ၊ ဆ၊ တရားများစွာ ယုန်ကပြန်၊
သို့သော်ယုန်ကားပျင်းလှလှ တမရှိပြန် -

စသည်ဖြင့် လူဝါ အစ ရကြသည့် ကဗျာတို့မှာလည်းပေ
ပြပါ ၅-လုံးချ သံပေါက်မျိုးပင်ဖြစ်ခဲ့ထေသည်။

(ခ) ခုနစ်လုံးချ-သံပေါက် စပ်နည်း

အထက်ပါသံပေါက်စပ်နည်းဥပမေ၌ “အဆုံးငါးခုနစ်”
ဆိုသောစကားအရ ခုနစ်လုံးချသံပေါက်မျိုးကို ပေါ်ပြရဦး
မည်။ ခုနစ်လုံးချဆိုသည်မှာ နောက်ဆုံးအပိုဒ်တွင် ခုနစ်လုံး
ချထား၍ ရေးရပြန်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ထို့သော် ၎င်း
သံပေါက်မှာ ၂-မျိုးကွဲပြားနေခဲ့ပြန်ရာ ပဋ္ဌမတမျိုးမှာ ၅-လုံး
ချနှင့် မထူးလှသော်လည်း ဒုတိယအမျိုးမှာမူ ကာရန် ယူပုံ
အနည်းငယ်မျှ ထူးခြားနေခဲ့သေး၏။ ပုံစံများကိုကြည့်၍
နားလည်နိုင်လောက်ပါပြီ။

၁-ပုံစံကား။

ကြိယာ ခြောက်ဆယ်	- - - +
အသွယ် ဆယ်	- - +
အစာယ် ကျမ်း က ထွက်သနည်း	- + - - - -

အထက်ပါ စွယ်စုံကျော်ထင် ကျမ်းလာ အမေ့ ပုစ္ဆာ
သံပေါက်၌ ကာရန်ယူပုံမှာ ဖော်ပြပြီး ၅-လုံးချ သံပေါက်
ကိုယူပင်ဖြစ်ပြီးလျှင် ခုနစ်လုံးချဆိုရသည့်အတိုင်းသာ နောက်
ဆုံးအပိုဒ်တွင် အက္ခရာ ခုနစ်လုံး ပြည့်အောင် ထည့်တွင်း
ရေးသား ထိုက်ခြင်းမျိုး ဖြစ်သည်။ ဤနည်းကိုမူ အကျယ်
သိပါလေ။

၂-ပုံစံကား။

ကဗျာ ရွဲ နည်း။	- - - +
နိဿယ နည်း။	- - +
ထိပ် သည်း ကြည့် ၅ တတ်မည်ပ	- + - * - - *

အထက်ပါ ခုနစ်လုံးချပုံစံ၌ အစ၊ အလယ် ၂-ပုဒ်တို့ကား
၅-လုံးချသံပေါက်တို့နှင့် အင်္ဂါအားလုံး အတူတူပင် ဖြစ်၏။
နောက်ဆုံးအပိုဒ်သာ ခုနစ်လုံးချသံပေါက်မျိုးပြုလုပ်ပြီး ၎င်း
တွင် ဒုတိယအက္ခရာကို ထုံးစံအတိုင်း ရှေးက ကာရန်-၂-
ချက်နှင့်ညီစေလျက် တဖန်၄-လုံးမြောက်နှင့်၊ ခုနစ်လုံးမြောက်
(နောက်ဆုံး) အက္ခရာ ၂-လုံးတို့သာ ကာရန် အသစ်တမျိုး
တွင်ကာ အချင်းချင်းညီညွတ်ရပြန်ခြင်းဖြစ်သည်။

ပထမပုံစံ၌ နောက်ဆုံး အပိုဒ်တွင် စတုတ္ထအက္ခရာ “မှ”နှင့်
သတ္တမအက္ခရာ “ပ” တို့မှာ ကာရန်သစ်ချင်းညီညွတ်အောင်
ပေါ်ဟပ်ပေးလိုက်ရပြန်သည်သာထူးစေသည်။ ဤနည်းကို
မိုး၍ ဥာဏ်ကြီးကြပါကုန်။

(ဂ) သံပေါက်ကြီးစပ်နည်း

တနည်းအားဖြင့်လည်း သံပေါက် ကဗျာသည် (၁) သံ
ပေါက်ကလေး၊ (၂) သံပေါက်ကြီးတို့၏ အချုပ် ၂-မျိုးရှိခဲ့
ပြန်၏။ ၎င်းတွင် သံပေါက်ကလေးဆိုသည်မှာ ရေးရိုးရေးစဉ်
ခည်းအတိုင်း အပိုဒ် ၃-ပိုဒ် တို့ဖြင့်သာ အဓိပ္ပာယ်လည်း
ပြည့်စုံလေအောင် စပ်ဆိုရသောသံပေါက်မျိုး ဖြစ်၏။ [ထို
အောင် အပိုဒ်၊ အက္ခရာ-ယုတ်ကျေတို့၌ သံပေါက် ရေးဘွယ်
ကား မရှိနိုင်ပေ။ ကေတုပြီး] ပုံစံကား။..... ဖော်ပြခဲ့ပြီးသည့်
၅-လုံးချနှင့်-ခုနစ်လုံးချသံပေါက်များပင်ဖြစ်၏။

သံပေါက်ကြီးမှာမှ ရေးရိုးရေးစဉ် မဟုတ်မှန် ရှေး၌ ၎င်း
လုံးစပ်လင်္ကာကို ၂-ပိုဒ် ၃-ပိုဒ်စသည်ဖြင့် ထပ်ပေးပြီး ၃-ပို
ထက်ပိုထွန်းစေချက် ၄-ပိုဒ် ၅-ပိုဒ်စသည်ဖြင့် ဂွဉ်ဂွဉ်ဆွဲ
ရေးသားပီလုံးချသည့်သံပေါက်မျိုးဖြစ်၏။

အထက်ပါ သာဓကတို့တွင် (၁) ကား-မန်သည်၊ (၂)
ကား-မိသဒ္ဓါရုံ၊ (၃)ကား-သင်္ဂဇာ-ဆရာတော်များဖြစ်ကြ
သည်။ ထိုပြယုတ်တို့၌ () ဤအတွင်း စာသားကိုသာ ဂွဉ်
လျှင် ၅-လုံးစုသံပေါက်များပင်ဖြစ်နေခဲ့သဖြင့် ဂွဉ်ပြာတွယ်
အထူးမရှိတော့ပြီ။ အထူးမှာကား ၎င်းတို့၏ရှေ့၌ လေးလုံး
စပ် လင်္ကာများ ၂-ပိုဒ် ၃-ပိုဒ် စသည်ဖြင့် အပိုအချိ ထည့်
သွင်းပြီး ထပ်ခံပေးလိုက်ခြင်းသာထူးပါတော့သည်။

သံပေါက်စပ်နည်းပြီး၏။

....၀၀၀....

၂ ဂ-လုံးတွဲမြန်မာကဗျာ စပ်နည်း

ဂ-လုံးတွဲ မြန်မာကဗျာ- ဆိုသည်မှာ ပါဠိစာသား
တပဒ်လျှင် အက္ခရာ ဂ-လုံးပီအညီ ဖွဲ့ဆိုအပ်သော အနုပညာ
ဆန်းမျိုးကို ဂ-လုံးတွဲ ပါဠိဂါထာ ဟု ခေါ်ဆိုအပ်သကဲ့သို့
မြန်မာစာသား၌လည်း ဂ-လုံးပီအညီ ဖွဲ့ဆိုအပ်သောကြောင့်
“ဂ-လုံးတွဲ-မြန်မာကဗျာ” ဟု ခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ ၎င်းကို
ပီကုံးသောအခါ-

- ၁။ အပိုဒ်လေးပိုဒ် ထားရမည်။
- ၂။ တပိုဒ်လျှင် အက္ခရာ ဂ-လုံးပီထားပြီး ၄-လုံးပီခွဲထားရမည်။
- ၃။ ကာရန်မှာ ဝ-၅-တ ခေါင်းတို့၌ စတုတ္ထ အက္ခရာနှင့်
ဆဋ္ဌမ အက္ခရာကိုချည်း ညီညွတ်စေရမည်။
- ၄။ စတုတ္ထအပိုဒ်ကို ကား သုံးလုံးစာဂတ် ငါးလုံးစာဂတ်ခွဲထား
ပြီး တတိယနှင့် ပဉ္စမအက္ခရာတို့ကို ကာရန်ချင်း တူစေရ
မည်။

ဤအင်္ဂါလက္ခဏာများ နှင့် ပြည့်စုံညီညွတ်ခဲ့ပါက မြန်မာ
သာဓက ၁ သည့် ဂ-လုံးတွဲ မြန်မာကဗျာ ဖြစ်လာနိုင်တော့
ထိုအခါ ၎င်းကို အသုံးများလှသဖြင့် ညွှန်ပြသည့်နည်း
ဂဏတိုက် မှတ်သားပါလေ။

ရှေးခါတစ်ဖော်	ပကောင်းကံဆော်	- - - + - + - *
တံငါမျိုးဖာတ်	ဖြစ်လတ်သရော်	- - - + - + - *
ငါးတို့ဥက္ကာင်း	ထူထောင်းမြိုင်ဆော်	- - - + - + - *
ဝမ်းခြောက်မိ	လိုက်ဆိုပျက်စော်	- - - + - + - *

အထက်ပါ လယ်တီပဏ္ဍိတ ခေါ်ဆရာဦးမောင်ကြီး၏
ပေါက်တော်တွဲ ကဗျာ၌ (၁) အပိုဒ် ၄-ပိုဒ်ရှိခဲ့၏။ (၂)
တပိုဒ်လျှင် ဂ-လုံးပီ နှင့် ၄-လုံးတဝက်ပီလည်း ၃-ပိုဒ်စလုံး
အတိတ်ခွဲပြထား၏။ (၃) ၎င်း ၃-ပိုဒ်စလုံးတွင် စတုတ္ထ
အက္ခရာများဖြစ်ကြသည်။ “ဟောင်း-ဇာတ်-ခေါင်း” တို့ကို
“ကောင်း-လတ်-ထောင်း” နှင့်လည်းအစဉ်အတိုင်း ကာရန်တူညီနေခဲ့၏။ (၄) စတုတ္ထ
အက္ခရာ “မိ”ကို ပဉ္စမအက္ခရာ “တိ” နှင့်လည်း ကာရန်
တူညီခဲ့ပြန်၏။

(၅)

ထို ၄-ပိုဒ်လုံးတို့၏ နောက်ဆုံး အက္ခရာများ ဖြစ်ကြသော
“ဆော်-ရှော်-သော်-ကော်” တို့မှာသည်း အချင်းချင်းကာ
ညီညွတ်ခဲ့ပြန်၏။ ဤကဲ့သို့ စည်းမျဉ်းဥပဒေ ရှိရမည်
ဆိုလိုပါသည်။

x x x

ဤက-လုံးတွဲ ကဗျာစစ်နည်းကို အထက်ပါ အခြေခံ
ပေါ်ပြုခဲ့သည့် နည်းနာလေ့အောက်သာရှိသည်ထင်ပြီး ထို
အစ ရေးစပ်ခဲ့ကြကုန်သည်။ အမှန်စင်စစ်အားဖြင့် ဝ-
ဥစ္စာခေါ်သည့် မြန်မာကဗျာသည် အရေးရ ထွယ်ကူသ
ထင်သလောက် ခက်ခဲသည့် အရာများသည်း ရှိနေခဲ့သ
၏။ ၎င်းတို့ကား ဝရ-လဟု ခွေးချယ်ပြီး အသံကာရန်
ထားပေးချဉ်းမည့် ဥပဒေတရုတ်ပါပင်။

ထို့ကြောင့် ထိုထက်စွမ်းနိုင်ပါက ကဗျာလည်းဖြစ်စွ
ပတ်၍လည်းကောင်းလေအောင် (စည်းဝါးကိုက်လေအောင်
အောင်ပါစည်းမျဉ်းအတိုင်း တဆင့်တက်ပြီး ကြိုးစားက
စပ်ဟပ်သင့်ကြပေသည်။

၁။ ဝ-လုံးတွဲကဗျာစစ်ကို အထက်ကနည်းအတိုင်း ထက်စ
ခွဲထားပြီး၊ လှေထက်ဝက်၏ နောက်ဆုံး ကာရန် လေးချက်
၎င်းနှင့်စပ်တက်ဖြစ်သည့် ဒုတိယထက်မှ ကာရန် လေးချ
ယ့်မှာတယ်အခါမဆို လဟု ကာရန်ချည်းဖြစ်စေရမည်။ [က
များကို ဝရ-လဟုဖြင့် ခွဲသ ပိုင်းခြားနည်းကို မျှော်စူးပြီး
၎င်းမှာ မြန်မာ့လည်းဖြစ်ပါ။]

၂။ ထိုနောက် ဒုတိယထက်မှ နောက်ဆုံးအက္ခရာ၏ တွဲက
ကြသည့်အက္ခရာ လေးလုံးတို့မှာ ဝရ-လဟု၊ ဝရ-လဟု
အစဉ်အတိုင်း အမြဲရှိနေရမည်။ [ဆိုသော် လဟု နေရာများ

လဟုသံပင် ဖြစ်သော်လည်း အောက်မြစ်သံ၊ ဝစ္စုပေါက်နှစ်လုံး
သံဖြစ်သည့် လဟုမျိုးကိုမူ အထူးရှောင်ကြဉ်ရမည်။]

၃။ တပိုဒ်ကပိုဒ်တွင် နောက်ဆုံးဖြစ်သည့် အချ ကာရန်တို့မှာ ဝရ
ကာရန်ချည်း အမြဲနေစေရမည်။

ပုံစံကား။

ဝိဇ္ဇာဉာဏ်စက်	သံလျက်ကိုကိုင်း	---	လဟု	-	လဟု	ဝရ	ဝရ
မောဟမိစီး	ရိပ်ကြိုးတန်း	---	လ	-	လ	လ	ဝ
စိဗ္ဗိနိဿော	ထိုထောကိုချိုင်း	---	လ	-	လ	ဝ	ဝ
အမှန်သိ	သန္တိဘူသို့တိုင်း	---	လ	-	လ	လ	ဝ

အထက်ပါ လယ်တီပထွာီက၏ကဗျာရှိ ရှေ့ထက်ဝက်
၏ နောက်ဆုံး အက္ခရာ ၄-လုံးနှင့် ၎င်းနှင့် စပ်ဖက်တို့မှာ
“စက်-လျက်၊ စီး-ကြိုး၊ သော-ထော၊ သိ-န္တိ” ဟူ၍ လဟု
ကာရန်ချည်း နေခဲ့ကြ၏။ ဒုတိယထက်ဝက်မှ နောက်ဆုံး
အက္ခရာ၏ ရှေ့က ကပ်လျက်နေသည့် အက္ခရာတို့မှာလည်း
“ကို-ဂါကို-သို့ဟူ၍ ဝရတလှည့်၊ လဟုတလှည့်စီနေခဲ့ကြ၏။
နောက်ဆုံးဖြစ်သည့် အချ ကာရန်တို့မှာမူ “ကို-ရိပ်-ချိုင်း-
တိုင်း”ဟု ဝရချည်းဖြစ်နေခဲ့ကြကုန်သည်။ ဤထိုထွင်ကာရန်
ညီသည့်အပြင် ဝရ-လဟုလည်း ညီညွတ် မှန်ကန်ကြပါ ဟု
လည်း ထိုက်ထွန်းလိုချင် ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာကဗျာပေါ်ပေါက်လာပုံ။

ယခုအခါ ဤမြန်မာကဗျာကို အစစ်အတော်လည်းများပြီး
အသုံးအစွဲလည်း နယ်ပယ် တော်တော် ကျယ်ဝန်းခဲ့လေပြီ
ဖြစ်၍ ထိုမျှလောက်အသုံးများနေခဲ့သည့် ကဗျာ၏ ဖြစ်ပေါ်
လာပုံအမြစ်ချင်းကိုသိသင့်လှပေသည်။

အလှူဒါနရှေးကျခံလှသော ခေတ်သမယက ရှေးခေတ်ကြီး
တို့သည် ပါဠိဘာသာလာ "ပဇ္ဇ" ခေါ်သည့် ဂ-လုံးတွဲ
ပါဠိဂဏထူးများကို မှိုငြိမ်းမြှိုင်း တပည့်သူငယ်တို့ မှတ်ယူ
ထွယ်စိန်သောငှါ-

- ဆည် ကာစ ဖွေ ခွေယျာ-
- ကို သို့စ ခုတ်ဖ မော၊
- သည် နှစ်မြင့် ကြောင့်စ တထိယာ-
- အား ငှါစ ဇေယျာ မော—

ဟူ၍ ဤသို့သေသ်ဖြင့် ပါဠိနှင့်မြန်မာ ရောနှောသော ရောရာ
ကဗျာ(ကဗျာ-ကဗျာ)တို့ကို ဂ-လုံးဖြည့်လျှင် ပြီးစတမ်းဖြင့်
သင့်သလို ဖြတ်တောက်ပြီး ရေးသားခဲ့ကြသူအလေးပြီ။ ထိုမှ
နောက် ကာလညောင်း၍လေသောအခါမှာလည်း ၎င်းနည်း
တူလိုပင်-

- ဥဒ္ဓံယဝ မန်းမော် ကောင်းတို-
- ထမောယာဝ ပုသိမ် ဒဂုန်၊
- ပသံယန္တိ ကြေးညာ ဆံရန်-
- ယသိဒန္တိ ဇနာ မဟို—

စသည့်ဖြင့် တဆင့်တက်လာကာ ရေးသားစပ်ဆိုတော်မူခဲ့ကြ
ပြန်သေးသည်။ ဤနှင့် "တဆင့်တက်" ဆိုသည်မှာ အထက်ပါ
ကဗျာနှင့်စာနာထွက် နောက်ကဗျာသည် ဂ-လုံးစီ တဝက်
ထားပြီး စင်ဟင်လာတေဂွမြဲဖြင့်၍ ယခင်ကဗျာထက် သာပြီး
ကောင်းပြီး လာတေသွင်ဖြင့် ဤသို့ အမွှန်းတင်လိုက်ရခြင်း
ဖြစ်ပါသည်။

ဤသို့လျှင် မြန်မာ ဂ-လုံးတွဲကဗျာသည် စကားကောင်းစွာ
အပြောကတ်သေးသည့် ကလေးငယ် တဦးသည် မဝီကလာ-
ဝီကလာပြောနေသလို အလုံးမရှန်၊ ကာရန်သည်းမ-ကိုက်နှင့်
ကမောက်ကမဖြစ်နေခဲ့ရာမှ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၀၅-ခုနှစ်
ဆီသို့ရောက်ရှိလာသောအခါ ဒဂုန်မဂ္ဂဇင်းကြီး၏ အယ်ဒီတာ
ချုပ် သောကီသောကုတ်ပညာစွယ်စုံ ဗဟိတီပဏ္ဍိတခေါ်
ဆရာဦးမောင်ကြီး(မဟာဝိဇ္ဇာ)သည် အထက်ဦးမောင်ကြီးသည်
ကဗျာမျိုးတို့ကို နည်းယူခုကုံးလုပ်ပြီးလျှင် ၎င်းရေးကာရန်-
အသံ-အရပ်-အတန်တို့ဖြင့် ညွှတ်သည့် မြန်မာကဗျာများကို
မြန်မာတို့၏ သုံးစွဲဆုံးနှင့်အညီ အသစ်တဖန် စတင်ပြန်ကာ-

- ဓုပံ ညိုရုပ် မေမြိုင် သဏ္ဍာန်၊
- အနိစ္စတ မမြီ တမန်၊
- * မကင်းတဲခို ဆင်းရဲပုပန်၊
- အနတ္တ မှတ်ကြ ဇေတန်—

စသော ခန္ဓာ ၅-မီးကွဲများကို မြန်မာကဗျာ သောကထဲသို့
အဦးဆုံးအသံစာဆုံး စီကုံးသို့ ပေးကာ နည်းနာတဆု ပြုမူခဲ့
ထေတေစသည့်။ ထိုကြောင့် မြန်မာ ဂ-လုံးတွဲ ကဗျာကို
လယ်ကီပဏ္ဍိတ ဆရာဦးမောင်ကြီးစတင်ခဲ့သည်ဟု ဆိုသင့်
လှပါကောစသည့်။

သို့ရာတွင် ဆရာဦးမောင်ကြီးသည် ရေးစက ကဗျာအပုဒ်
တိုင်းသို့သို့မှာ တတိယအပိုဒ်များတွင် "မကင်းတဲခို-ဆင်းရဲ
ပုပန်" ဆိုသည့် အသုံးအစွဲကာရန် အနုအသားမျိုးကိုချည်း
စီကုံးနေခဲ့ပြန်သည်။ ၎င်းနောက် ပါဂါးဘက် ၁၂-ခရီးတွဲ
သံဝေဂတွဲ များကိုရေးလာပြန်သော အခါသို့ကျမှ ၎င်းအပိုဒ်

ကိုယ်လည်း အခြားအပိုင်းများနှင့်အတူ ကာရန်ကို ယူထားပါ
တော့သည်။

(၁) ထပ်တွန့် ဝ-လုံးတွဲ။

၎င်းနောက် အထက်ပါဆရာကြီး၏နည်းများကို ပြုခြင်း
ဖြင့် သူ့ရေး ဝါရေးနှင့် မြန်မာ ဝ-လုံးတွဲ နည်းများမြန်မာ
တစ်နိုင်ငံလုံးပျံ့နှံ့လာပြီးလျှင် အဆန်းအညွန့် အတွန့်ကလေး
များပင် ခေတ်အလျောက် ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ပြန်ပါတော့
သည်။ ၎င်းတို့ကို နည်းရရှိမှုသာ ဖော်ပြပါစဉ် ပုံစံကား-

ဝင်ဆါနေသို့	ဟင်္သာရွှေ	မချို့ ထင်ပေါ်၊
ကောင်းမြက် လှစ်၍	ကျောင်းတိုက် မြင်ကွေ့	ချမ်းမြေ့ သူပျော်၊
နေပြီ ခိုကပ်ဝယ်	ရွှေသံ လိုက်သွယ်	တကယ် ကြိုဆောင်၊
မရကမင်း	ကြမ္မာ ယွင်း	အတင်း ဆောင်ယူခေါ်

အထက်ပါကဗျာမှာ ဟင်္သာတမြို့ အထက်တန်းကျောင်း
ဆရာကြီး ဦးဘထွန်း ဖြစ်လေ့ ဆရာတော် ပြန်ထွန်းတော်မူ
စဉ်က ရေးစပ်ဖတ်ဆိုခဲ့သည့် ကဗျာများမှ တပိုဒ်ဖြစ်သည်။

၎င်းတွင် ကာရန် အနေအထားမှာ ဖော်ပြခြင်းသည်
နည်းအတိုင်းပင် ဖြစ်၍ ရှင်းပြစွာပင်မရှိတော့ပေ။ သို့သော်
လုံးချော့ကား အပိုင်း ၄-ပိုဒ် စလုံး၏ ၁၅, ၅ အလုံး ၄-လုံး
ကို နောက်ထပ်ပေးလိုက်သဖြင့် အဆန်းအညွန့်ဖြစ်လာရတော့
၏။ သို့ပါ၍ ၎င်းနည်းကိုလည်း မှတ်ယူကြပါကုန်၊ [ကာရန်
ကိုမူ အထက်က ဖော်ပြခဲ့သလို ဝ-လုံးထုတ်နိုင်လျှင် ပို၍
ကောင်းမည်ဟု ထင်မိပါသည်။]

(၁) နတေ ဝ-လုံးတွဲ။

သက်ရှိသက်မဲ့ သတ္တဝါတို့သည် တခေတ်နှင့် တခေတ်
ဆာ ကွဲပြားပြီး တမူပြား၍လာကြရသကဲ့သို့ ၎င်းတို့ကိုဖြည့်
ဆည်းရာသည့် ကဗျာတို့မှာလည်း တခေတ်နှင့် တခေတ်
ဆာတူတတ် အဆန်း အညွန့် အတွန့်-အတွန့် ဖြစ်ပေါ်
လာပြန်ကာ အသစ်ထွင်၍လာခဲ့ကြပြန်သည်။ ယခုဖော်ပြနေ
သည့် မြန်မာကဗျာမှာလည်း နောက်ထပ် အသစ် အဆန်း
အညွန့်ကိုတွေ့ရပြန်သဖြင့် နိဿယယူနိုင်ရန် ပေါ်ပြလိုက်ရ
ပြန်ပါသည်။

ပုံစံကား။	လွယ်လပ်ပုံဖြူ...ထွင်မြတ် ဇာနည်၊
	ဂျုံတလီ၊ နန်းမှ လှမ်းလိုလှော်၊
	သွေးနဲ့ ပြန်လည်...ပေးခဲ့ မြှိုမြည်၊
	ရွှေကောင်း ပြန်လှ ကြည့်စေသည်။ ။

အထက်ပါပြုဟုတ်ကား ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်
ထုတ်လုပ်ရေးရသည့်နှစ်က “မိုလီချက်တိုင်း” ဟူသော ခေါင်း
ဆုံးဖြင့် ဒဂုန်မဂ္ဂဇင်းကြီးထဲတွင် “သာကီဆွေ” အမည်ခံ
ဆရာတဦးရေးသားစပ်ဆိုတည်ထွင်လိုက်ပြန်သည့်ကဗျာမှ
အောက်နှုတ်ချက်ဖြစ်၏။

၎င်းတွင်လည်း လုံးချော့ရှေးရှေးပေါ်ပြခဲ့ပြီးသည့် ထယ်တီ
အညွန့်တ၏ ဝ-လုံးတွဲနှင့် အထူးတပင် ဖြစ်နေခဲ့သော်လည်း
ဆက်ဝက်ခဲ့ရာတွင် ဒုတိယတပိုဒ်ကို ၅-လုံးတဝက် ၃-လုံး
တဝက် ပြုလုပ်ထားရသည်ဖြစ်၍ ထူး၍ လာပြန်တော့၏။
[အခြားအပိုဒ်တို့ကား ယခင်နည်းနှင့်အတူပင်ဖြစ်၍ ရှင်းပြ
ရန် မလိုတော့ပါ။]

ထို့ပြင် ကာရန် အနုအထား အယူအဝင် မှာထပ်ထပ်တီပတ္တိက ကဗျာကဲ့သို့မဟုတ်မူ၍ အက္ခရာငှ-လုံးစီ နှစ်စားထပ်နည်းဖြင့် ကာရန်အညီယူပြီးနောက် ပဌမအပိုင်း နောက်ဆုံးအချက်ကန်ကိုလည်း ခုတ်ယာအပိုင်းမှ ငှ-လုံးမြောက် အက္ခရာနှင့်သော်၎င်း၊ ငှ-လုံးမြောက် အက္ခရာနှင့်သော်၎င်း ကာရန်ညီညွတ်စေရသေးသည်။ ဤ၍ စာဖြင့် ရှင်းပြနေသည့် ထက် ၎င်းဆရာပင်ရေးသားခဲ့သည့် အခြားကဗျာများ ထုတ်ပြန်ပါလျှင်သာ၍ ရှင်းမည်ဖြစ်၍ ၎င်းထံမှ တောင်းယူ အောက်ပါအတိုင်း နည်းပြလိုက်ရပါတော့သည်။

- ၀၁။ ဤဘဝ တိုဝယ်... မကြည့်မြဲ ဝိတယ်၊
 ပီယကို ပယ်လို့ နေတော့မယ်၊
 စိုးနဲ့ ရေချယ် စိုးနဲ့ မြေကွယ်၊
 ထိမေစိုး မောင်မုန်း စိတ်မကယ်။ ။
- ၂။ သုမေဓာ သွင် ခုနေခါ လျှင်၊
 ဆုရွှေကာ ဆင်လို့ နေတော့လျှင်၊
 နောက်တပတ် ကိုတွင် ထောက်ဆ ပိရွှင်၊
 အတိုးချ ရိုးကျ ပေါင်မယ်ခင်။ ။
- ၃။ သုမိတ္တာ လို မူကျိတ်ကာ မျို၊
 ခုစိတ်မှာ မျိုလို့ နေတော့မျို၊
 ဟိုတော့ တချိ မျိုတော့ မလို၊
 နိဗ္ဗာန်ခွဲ မခွဲ ဝါတော့ဆို။ ။

ဤသို့လျှင် ဆရာသင်္ဂါတွေ ထွင်လိုက်ပြန်သည့် မြန်မာ ကဗျာအသစ်တမျိုးကိုနည်း၍ လုံးချော့ပုံ နှစ်ဘေကာရန်ယူ ထို့ကို သိကောင်းသောက်ကြပါပြီ။ ထို့ရာတွင် ၎င်းကဗျာ နှစ်ဘေ ၂-ခုကဲ့သို့၎င်း၊ ၃-ခုကဲ့သို့၎င်း ထပ်၍ထပ်

စီကုံးရသဖြင့် ရွတ်ဆို၍ ကောင်းသလောက် စိကုံးရာ၌မထွယ် တူယှပါချေ။

ဘယ်ကိုမှီ၍ ထွင်ပြန်သနည်း။

မြန်မာကဗျာ ငှ-လုံးဘွဲ့ကို စတင်ထွင်ခဲ့သူ ထပ်တီ ပတ္တိကသည် ရှေးက ရှိခဲ့သည့် (ဖော်ပြခဲ့ပြီး) မပီ ကထာ-ပီကထာ ကဗျာများကို ဖြစ်ထွင်ခဲ့ကြောင်း ဖော်ပြခဲ့ ပေပြီ။ ယခုကဗျာအသစ်ထွင်သောမြန်မာပညာရှင်-လုံးဘွဲ့ကိုလည်း ထိုကဲ့သို့ပင် ပြုရာ ရှိ-မရှိသိရသဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့ထံကို သွား ရောက်မေးမြန်းခဲ့ရာ ၎င်းဆရာက-

အသစ်အဆန်းထွင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်နဲ့ သမ္မတ ဘယ်နေရာမှာမဆို တာဝန်ပေးပါ။ တစ်ဖက် တဖက်လောက် ခြိမ်းခြိမ်း နည်းမှီရာတော့ မှီကြတာ ချည်းပါးတာ၊ သဘောများ အဆန်းကိုလဲ နည်းမှီရာအချက် ကလေး နှစ်ချက်ကိုတွေ့ရတာနဲ့ ဒီလိုရော့ရင်လဲ ပြန်မှာတဲ့ ဆိုပြီး ထွင်လိုက်တာပါ။ အဲဒီ နှစ်ချက်ဆိုတာက ရန်တုန်၍ ကျိတ္တံ ခွေကျင်တိုက် ဂဏာဝါစက အနှင် နာဂဝိယ (နောက် ဗုဒ္ဓဝင် ဦးထွန်းစိန်ဟု တွင်သူ) ရေးသားဖော်ဆိုခဲ့ဘူးတဲ့။—

- ပါပ စာနီ ကာမ ကာမီ-
- ဇော တော ဂုဏ် တောနီ၊
- သီဟ စက္ကဝိ ပီတ လက္ခ-
- ဇာနတ် ရာဇ ကေသနီ-

ဆိုသော ပါဠိဂါထာဆန်းကလေးနဲ့ ဟင်္သာတမြို့ မဟာဗြဟ္မာရန်ကာယ ဝိန်းဝင် ထပ်တီ ကျောင်းဆိုက် ဂဏာဝါစက ထရှင်မောရစ ခွဲဆိုရေးသားလိုက်တဲ့

- ဗြဟ္မ ဝါပီ ပဏ မာနီ၊
- သန္တုဗ္ဗိ သမ ပိတာဝိ-

ဆိုသော ဝါထာ ညွှန်ကလေး နှစ်ပုဒ်ပါက၊ အဲဒီ နှစ်ပုဒ်ကို အရေ တွက်ပြီး မြန်မာ ကဗျာအရာမှာလဲ ဒီလိုထဲ ဖွဲ့စပ်ပေးရရင်ကောင် မှာပါတာလေဟု ကြံစည်ပြီးဆိုလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်-

ဟု ပြောဆိုလိုက်ပါကော့သည်။ သို့ပါ၍ ၎င်းကဗျာမှာလည်း အတ္တနောမတိမျှဖြင့် ထင်ရာပေါက်တန်း ဆင်တန်းတောတိုး မဟုတ်မှ၍ ထယ်တိပတ္ထိတဆရာကြီးကဗျာကဲ့သို့ပင် ထုံး၌ စံကျလှသည့် ကဗျာသစ် တမျိုးပင် ဖြစ်သာ ပြန်ပါသဖြင့် ဤစာအုပ်တွင် ထည့်သွင်းဖော် ပြုလိုက်ရပါကော့သည်။

ရှစ်ထုံးတွဲ စပ်နည်းပြီး၏။

၃ ဝဲရိုက်-ဝဲသွင်းစပ်နည်း။

ဝဲရိုက်ဝဲသွင်းဆိုသည်၌ ရေဝဲထဲမှာ ငြိတ်သန်းသွားလာ ကြေရသော လှေသမားဆိုသည် မလိုသည့် ရေစုန်ရေဆန်တို့ကို ဖယ်ရှားပြီး လိုသည့် ရေစုန်ရေဆန် တို့ကိုသာ ရက်သွင်း ယူကာ ကိစ္စကို ပြီးမြောက်စေသကဲ့သို့ ကဗျာအရာ၌လည်း အလိုမရှိသည့် ကာရန်တို့ကို ဝရုပြုမှု၌ အလိုမရှိနေခဲ့သည့် ကာရန်တို့ကိုသာ ရှေ့အပိုနှင့် နောက်အပိုကို ဦးတိုက် စေပြီး စပ်ဟပ် ရေးသားရ သောကြောင့် "ဝဲရိုက်-ဝဲသွင်း စပ်နည်း" ဟုခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်၏။ ၎င်းကိုရေးစပ်သောအခါ-

* ပညာဝန်တောက်ပင်၊ ဝ၊ ဦးထင် ဦးမိုးစိန်ကမူ "ရေဝဲထဲ၌ ရှေ့ကြာ၏အစကို ရှာဖွေ၍ မရနိုင်သလို ဤလင်္ကာတို့လည်း ဝ၊ လုံးကြီးသဏ္ဍာန်အစိုင်းမြို့ပြီး ရှေ့နောက်ဆက်မိအောင်ရေးဝါလျှင် အစရှာ၍ မရလောက်အောင် ဖြစ်လာသောကြောင့်၎င်း။ ရေဝဲ သည် မိမိအတွင်းသို့ တိုးဝင်လာလည် အမှိုက်သရိုက်တို့ကို ရှိတ်ရှုတ်

- ၁။ အပိုပေါင်းကန်သက်ချက် မရှိသော်လည်း တပိုစလွင် လုံးရှေ့သုံးပုံးသာ ထားရမည်။
- ၂။ ကာရန်မှာ ဦးတိုက်စပ်နည်းနှင့်ချည်း ရှိရမည်။

အထက်ပါအင်္ဂါများနှင့်ပြည့်စုံညီညွတ်ခဲ့ပါလျှင် "ဝဲရိုက်- ဝဲသွင်း" ခေါ်သည့် ကဗျာစပ်နည်း အမှန် ဖြစ်သာ ခိုင်ပါ သာမည်။

ဆင်မြက်မျိုး၊ ဟိုးဟိုကျော်၊ တောင်ခြင်ဖြား၊ ရွှေခိုင်ပြိုင်၊ မိုင်းကြူ စွယ်၊ သွယ်ရှည်ပြီး၊ ကြီးမားမား၊ လျားလုံးဟန်၊ ဖွန်လှဆင်း၊ ညှင်းညှည် ပြည့်၊ နှည့် (ရှေ့) နောက်ညီ၊ ဝဲ ကျောက်ထုပ်၊ ရှက်ထူးဆန်း၊ စွန်း ပြစ်ကင်း၊ တင်းစည်ကျော၊ လျော့လျော့ကွပ်၊ မလှမ်းပြည့်ပြီး၊ မိုးဆင်တိမ် ခြိမ်လက်ခြေ၊ နေရပ်မြို့၊ ခဲအောင်၊ ဖွဲ့ ပျံ့ယွယ်၊ လှည့်ယင်ပိုက်၊ ရိုက် ဟည်းရှင်၊ လျှင်ဟူးဟူး၊ ရှေးစုန်ပြေ၊ တောဆန်လွတ်၊ ပတ်လှည့်ချကြကွဲ သွား၊ နားစုံထောင်၊ ခေါက်ဟန်တင့်၊ ထင်ကြံရှစ်၊ စစ်ကောင်းစင်၊ ရှစ်ပျော်ဒိုး၊ သီးသီးအုံးလွှဲ၊ ကျော်သင်.... [ဆင်မြက်မျိုး၊ ဟိုးဟို ကျော်။]

ဤဖွဲ့ရွေးဆရာတော်၏မှတ်စု ဆင်ကြန်ဝဲ ကံသလို အပိုန်ရေ သားနေခဲ့စေကာမူ တပိုစလွင် ၃-လုံးကျထားပြီး ကာရန်ကို ခည်း ဦးတိုက် စပ်နည်းအတိုင်း စပ်ဟပ်ရသည် မျိုးကို လိုအပ်ပါသည်။

ဆင်လိုက်၊ ရက်ယူသွင်းလိုက်ပြုနေသလို လင်္ကာမှာလည်း တပိုစက ဝဲရိုက်၊ တပိုစက ဆင်လိုက်နှင့် ကာရန်များအဆက်မပြတ် ဖြစ်ကာ ကံကံကြောမှာ ဝဲရေကြောနှင့် တူခဲ့လေသောကြောင့်၎င်း။ "ဝဲရိုက် ဝဲသွင်းစပ်နည်း" ဟု ပညာရှင်များက ဖွဲ့စည်းခဲ့ ကြသည် ဟု ခံခဲ့လေသည်။

အထက်ပါလင်္ကာ၌ “ဆင်ခြင်မျိုး” ဟု ၃-လုံးက
တည်လိုက်ပြီးလျှင် ၎င်းအပိုင်းမှစတင်ကာပြန်သည့်
ဆိုသည့်ကာရန်ကို ရုတ်သံ “ဟိုဟိုးကျော်” ဆိုသည့် အ
ပဌမအက္ခရာ “ဟိုး” နှင့် ကာရန်ရင်း တူညီစေပြီး ဦးစွာ
စပ်ဆိုထား၏။ နောက်အပိုင်းသို့သာလည်း ဤနည်းတူပင်။

အပိုင်းကိုကား ရေးနည်း ၂-မျိုးကိုတွေ့ရသည်။ ပဌမ
မှာ အထက်ပါပြုလုပ်ကဲ့သို့အချပါစသည် အချိပါဒ်နှင့်ကာ
လည်း စပ် အနည်းအနိပ္ပါယ်သည် ဆီဆိုပြီး “လှုပ်
သူ့အခေါက်” ဆိုသောဝိသွင်းသွားကဲ့သို့ အစရှာ၍ ခေ
ယောက်အောင် ၅ကံ၍ရေးသားပြီး အဆုံးချနည်းမျိုးဖြစ်၏။

ဒုတိယနည်းမှာကား အမေပုရခေတ် ဘိုးတော်မင်းကြီး
ကြီး လက်ထက်ကတစ်တွင် ဆရာတော်ဘဝါး ရေးသ
စပ်ဟင်္သာသည်-

“စိမ်းစိုဉ်း ညိုညိုဖြူ ဝိုင်းဆိုဆို x x x ဆင်ကျ
ရွှားကျေ၊ ဗျူးလျှော်ရာ.....ကန္တာရိုင်တည်စာ-”

ဆိုသည့် ကဗျာကို တွေ့ရပြန်သောအခါဖြင့် နောက်ဆုံးက
“ထေ” သမ္ပု(ကြိယာ)နှင့် “ကန္တာရိုင်တည်စာ” ဆိုသော
အချမျိုးကဲ့သို့ ဝဲရိုက်ဝဲသွင်း ကဗျာတို့၏အချပိုဒ် (နောက်ဆုံး
ပိုဒ်)ကို အက္ခရာ ၆-လုံးဖြင့် အဆုံးသတ်ရခြင်း ဖြစ်သည်
ထိုမှတစ်ပါးလည်း ရှာဖွေကြားသဦး။

ဝဲရိုက်ဝဲသွင်း စပ်နည်းပြီး၏။

....၀....

၄ လင်္ကာ စပ်နည်း။

လင်္ကာဆိုသည်မှာ လူတို့၏ အဝတ်ပုဆိုး ပုတီး နုပောင်း
သော တန်းစာပသာ အထူးကို ပါဠိဘာသာ အားဖြင့်-
“အလင်္ကာရ” ဟု ခေါ်၏။ ၎င်းနည်းတူ ပညာရှိတို့ ရေးသား
ရေးအပ်သော အဖွဲ့အနွဲ့အပေါင်းကိုလည်း နားတောင်သူ
အဖွဲ့ နားထောင်ထာတွယ် နား၏ အဆင် တန်းစာ၊ နားကို
နားစာဆင်ယင် ပေးလိုက်သည် နှင့် တူလေသောကြောင့်-
“အလင်္ကာရ” ဟု ခေါ်ခဲ့ရပြန်၏။ ၎င်း “အလင်္ကာရ” မှသည်
“လင်္ကာ” ဟု ခေါ်ဆိုလာကြခြင်းဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “နား၏
တန်းစာ၊ အလင်္ကာဖြင့်၊ သာယာဝှံ့မြီး” ဟု ပညာရှိများ
ဆိုခဲ့ကြလေသည်။

ထို့ရာတွင် ပညာရှိတို့၏ အဖွဲ့အနွဲ့ ဟူသမျှကိုကား-
“လင်္ကာ” ဟု မခေါ်နိုင်ပေ။ ဆွဲဆွဲဝင်ဝင် ရွတ်ဆိုနိုင်သည့်
အစပ်အဟပ်ကာရန်တို့ဖြင့် လုံးရေတိုလည်း ပိုင်းခြား ကန့်
သတ်၍ ဖွဲ့ဆို စီတုံးကြရသည့် ကဗျာမျိုးဟူသမျှ ကိုသာ
“လင်္ကာ” ဟု ခေါ်ဆိုနိုင်ကြောင်း၊ ရှေ့၌လည်းရှင်းပြခဲ့လေပြီ။

ယင်းသို့ဖြစ်သော်လည်း ယခုခေတ်တွင် ၄-လုံးစပ်ဖြစ်သည့်
ကဗျာမျိုးတို့ကလေးများကိုသာ “လင်္ကာ” စာရင်းထိုးထွင်းပြီး
အရေးအသားမှာလည်း နေ့စဉ်ထိုလိုအဆုံးအစွဲ များနေခဲ့ကြ
ပြန်သဖြင့် ရတု၊ ပျို့၊ ဖေးရင်း စသော စပ်နည်းမျိုးတွင်
ပါဝင်ပြီး ဖြစ်နေပါလျက် ထိုမဟုတ် ရတု၊ ပျို့၊ ဖေးရင်း
စသော စပ်နည်းဟပ်နည်းများကို နောက်၌ ပြုလတ္တံ့ဖြစ်၍
ရင်း၌ပင် အကျုံးဝင်ခဲ့ပြီး ဖြစ်နေပါလျက် နှင့် လင်္ကာစပ်

နည်း ယူ၍ သီးခြားပြုလုပ်ကာ အခင်းတစ်ခင်း တည်ထောင်လိုက်ပါကတော့သည် ၎င်းကိုရေးစပ်သောအခါ-

- ၉၀၈၀ ၁။ ငှလုံးတပိုင်းနှင့် ၃-ပိုင်းမှတည်ထားရမည်။
- ၂။ ကာရန်ကို သက်စေ့နှက်စပ်နည်း တနည်းတည်းဖြစ်စေ၊ အခြားစပ်နည်း ၅-ပါးလုံးရောနှော၍ဖြစ်စေ စပ်စာပေညီညွတ်စေရမည်။
- ၃။ အချိုးကိုကား ထိုက်သလို ရှိနိုင်သည်။

အထက်ပါ အင်္ဂါလက္ခဏာများနှင့် ပြည့်စုံညီညွတ်စွာ ယခုခေတ်တွင် အသုံးများလှသည့် လင်္ကာခြားဘိ-ခြားများဖြစ် ထာနိုင်ပါကတော့သည်။

- ပုံစံကား
- ထောတ ဇာတ်ခုံ၊
 - ဤလှ ဣကာ၊
 - ထွေ-ကြ-ဆုံးကွဲ၊
 - ခြစ်ဖြေတည်း၊
 - ဝမ်းန ဝမ်းသာ၊
 - မရှိရာ ရှိ၊

အထက်ပါ ပြုလုပ်၍ ပဋ္ဌမ ၃-ပိုင်းမှတည်ထားပြီးလျှင် သက်စေ့နှက်စပ်နည်းနှင့်သာ ၃-ပိုင်းပြည့်အောင် စပ်ဆိုထားပါက [အစပ် ၆-ပါးကို ပြန်ပြန်ဖြစ်၍ ဤနည်းနှင့် အစပ်ကာကို အထူးရှင်းပြနေတတ် မလိုတော့ချေ။]

ထို့နောက် စကားဝါကျအရပ်မပြီးဆုံးသေးရကား ရှေ့ထို ဆက်ပြီးစပ်လိုပြန်သဖြင့် ပဋ္ဌမမှတည်ထားခဲ့သည့် ၃-ပိုင်းအနက်မှ နောက်ဆုံးအပိုင်းကို အစတဖန် ပြန်ယူတည်ထားပြီးလျှင် ၎င်းမှ နောက်ဆုံးကာရန် “တဲ့” နှင့် ဒုတိယ

ပိုင်း တတိယအပိုင်းတို့ကို ရှေးနည်းအတိုင်း စပ်ဆိုသွားရပြန်၏။ ဤသို့လျှင် မဆုံးမချင်းဆက်ကာဆက်ကာ စပ်ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။

အထက်ပါ လင်္ကာခြားတို့မှာကား သတ်စေ့နှက်စပ်နည်း တနည်းထည်းဖြင့် ကာရန် ၃-ခုက်ညီစပ်ဆိုထားပြီး ရိုးရိုးပင် အက္ခရာ ၄-လုံးဖြင့် အဆုံးသတ် ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ၎င်းနည်းတူ....

- အချစ်အချစ်၊ ဤအချစ်ကား။
 အချစ်တကယ်၊ အမြင်တူကယ်၊
 ကယ်ဝယ်ကယ်တွက်၊ ဆင်ခြေတက်လည်။
 ပယ်ဖျက်အတင်း၊ ပုတောက်ဆွင်း၏။
 ပျော်ခင်းသွယ်သွယ်၊ မြူစ၊ ဆွယ်၍၊
 နောက်ဝယ်မလွင်း၊ ပုတောက်ခင်းသည်....
 နှစ်မင်းလှဖြစ်၊ ထိုအချစ်—

ဆိုသည့် ပြုလုပ်သင်္ကာမှာထည်း သတ်စေ့နှက် စပ်နည်း တနည်းနှင့်သာ စပ်ထားခဲ့ပြန်၏။ သို့သော် အချစ်မြို့မှာမူ ခုနှစ်လုံးထားလိုက်တော့သဖြင့် ယခင်လင်္ကာအရ နှင့် မတူခဲ့ပါကတော့ပေ။

ထိုမှတပေါ်လည်း သတ်စေ့နှက် ၃-ချက်ညီစပ်ထားခဲ့သည့် အထဲသို့ အခြားအစပ်နည်းများလည်း ဝင်ရောက်ရောနှောပြီး စပ်ဟပ်ထိကုံးနိုင်ပြန်ပါးသေးသည်။

ပုံစံကား

- ဆွတ်လှည့်ဆိုယောင်၊ စန်းလက်ဆောင်ဟူ၊
- ခွေဟောင်ခေါ်မှတ်၊ ကောကန်လျှင်၊

ထင်ထင်ပင်ပင်၊ သူ့ပွင့်ချပ်ဖြင့်၊
 ဖျတ် ဝပ်ညောင်ညိုတ်၊ ပန်းကြောင်ဖိတ်လည်း၊
 အမြိတ်ရည်လှ၊ ပွင့်သင်ဦးမိုး၊
 မခူးရက်ဟန်၊ မပန်းရက်ဘဲ၊
 လှကြည့်ဆဲတွင်၊ လက်ရဲစရာ၊
 နေမင်းလာ၍၊ မေတ္တာမလျှော့၊
 ထင်တိုင်းဆော့က၊ ပျော့တခွေခွေ၊
 ကြွေလလုလ၊ ပြန်မချင်၊
 ပြင်၍မလန်း၊ လက်လွန်ပန်းကို၊
 မှန်း၍အော်အော်၊ တနားမြှောက်က၊
 ပါတော်ရလွမ်း၊ တေးကိုတမ်းမိ၊
 လွမ်းလည်းကွမ်းချင်၊ မကွမ်းချင်နှင့်၊
 လွမ်းယှပ်ကြကွဲ၊ ဖွင့်ကြွေခြား၊
 မလွဲသောဝန်း၊ မလွန်သောတေး၊
 လွန်ဘို့ရေသည်၊၈၅ မနေသာတကား။ ။

အထက်ပါ ကွန့်ပုံ၏ မိတ်ဆွေ ကာဝဗိယဝါစိ အရှင်
 ဥာဏ်သာရ ၏ ကဗျာ၌ “ဆွတ်လှည့်ဆိုယောင်” မှ “မခူးရက်
 ဟန်” သို့တိုင်အောင်ကို သတ်စေ နှုတ်စပ်နည်းဖြင့်စပ်ထား
 ၏။ တဖန် “မခူးရက်ဟန်” နှင့် “မဟန်ရက်ဘဲ” ကို ထိပ်
 ရှင်းချွတ်စပ်ထား၏။ “မပန်းရက်ဘဲ” မှ “ထင်တိုင်းဆော့
 က” တိုင်အောင် ကိုကား သတ်စေ နှုတ်နည်းနှင့်ပင် စပ်
 ထားပြန်၏။ “ထင်တိုင်းဆော့က” နှင့် “ပျော့တခွေခွေ”
 ကို ထိပ်ရှင်းထပ်စပ်၏။ “ပျော့တခွေခွေ” မှသည် “ပြင်၍
 လန်း” သို့တိုင်အောင်ကို မှူးထိုက်စပ်ထားပြန်၏။ တဖန်
 “ပြင်၍ မလန်း” မှ “မှန်း၍အော်အော်” ကျအောင်ကိုမူ

ထင်ရှင်းထပ်စပ်ပြန်၏။ ။ ၎င်း “မှန်း၍အော်အော်” မှ
 “ပါတော်ရလွမ်း” တိုင်အောင်ကို သတ်စေ နှုတ်စပ်ခဲ့ပြန်၏။
 ၎င်း “ပါတော်ရလွမ်း” မှ “ထွမ်းလည်းထွမ်းချင်” တိုင်
 အောင်ကိုမူ ထိပ်ရှင်းထပ်စပ်ခဲ့ပြန်၏။ ။ ၎င်း “ထွမ်းလည်း
 ထွမ်းချင်” မှ “မလွဲသောဝန်း” ကျအောင် ကိုကား
 သတ်စေ နှုတ်နည်းပင် စပ်ဆိုခဲ့ပြန်၏။ ။ တဖန် “မလွဲသော
 ဝန်း” နှင့် “မထွန်သောတေး” ကိုမူ ထိပ်ရှင်းချွတ် စပ်ဆိုခဲ့ပြန်
 ၍ ၎င်းမှတဖန် “ဖျါ မနေသာတကား” တိုင်အောင်ကိုကား
 ထိပ်ရှင်းထပ် စပ်နည်းဖြင့်ပင် စပ်ဆိုခဲ့ပြန်လေသည်။

ဤသို့လျှင်လင်္ကာတပုဒ်ထပုဒ်ဝတ်သတ်စေ နှုတ် ၃-ရက်
 ညီဂပ်နည်း တနည်းထည်းဖြင့်သော်၎င်း၊ အမြားစပ်နည်း-
 ၅-မျိုးကိုပါစေရာနေ့စပ်ဖက်ပေါင်းစွတ်၍သော်၎င်း မိမိအလို
 သလိုစပ်နိုင်ကြောင်းကိုလည်းသတိမူကြရသည်။

သို့သော် သတ်စေ နှုတ် ၃-ရက်ညီဂပ်နည်းတနည်းသာ
ချင် ချွတ်ဘတ်၍လည်းကောင်း၊ ဂုဏ်လည်းခြောက် အစပ်
အဟပ်ကိုလည်း အမှတ်ရထွတ်ကုသုသဖြင့် သင်ကြား ခေ
သာစတွင် ၎င်းနည်းနှင့်သာ အဆိုပြုသင့်လှပေသည်။

“အချမှန်ကိုကား ထိုက်သလိုချနိုင်သည်” ဟု ဥပဒေ
 ဆုတ်ခဲ့သည်မှာ “လင်္ကာ” သည် ရတု၊ ဖျါ၊ စသည်တို့၌
 အကျုံးဝင်ပြီသားဖြစ်နေခဲ့ရကား ရတု ခုနည်း အချိုးအား
 အတိုင်း အဆုံးချနိုင်ပါသဖြင့် သာမည့်မျှ မှားထားခဲ့ခြင်း
 ဖြစ်၏။ မန်လည်ဆရာတော်၏မပေဒေဝကိုကြည့်ပါ။ ၎င်းကို
 “လင်္ကာ” ဟု ခေါ်ဆိုထားခဲ့သော်လည်း အချမှန် များမှာမူ

ရတုရနည်းများကဲ့သို့ အမျိုးမျိုးစုထား ရေးစပ်ခဲ့သည်ဖြစ်၏။]

ရတုရနည်းအမျိုးမျိုးတို့ကိုကား ဤနည်းနှင့်မတူဘဲ သည်ဖြစ်၍ ရတုစပ်နည်းသို့ရောက်မှ အကျယ်တဝင့်ပေါ်ပြပါတော့မည်။ သို့သော် အထက်ပါ ပြုယုတ်ဆုံးနည်း၌လည်း ပြသင့်သမျှ ၃-မျိုးကို ပြထားခဲ့သေးသည်ဖြစ်၍ ၎င်းကိုတစ်စုတစ်ယူထားနှင့်ပုံပါသေးသည်။

လင်္ကာ စပ်နည်းပြီး၏။

၅-ခွေးချိုး စပ်နည်း။

(က) ခွေးချိုးငယ်များ။

ခွေးချိုးဆိုသည်မှာ အဆစ်အပိုင်း အချိုး ၂-ခုရှိသည့် ကဗျာဖြစ်သောကြောင့် မိမိယူသော "ခွေ" သဒ္ဒါမှ "ခွေး" ဟု ပြောင်းရွှေ့သက်လျော့လာပြီးလျှင် "ခွေးချိုး" ဟူ၍၎င်း၊ "ခွေးဆစ်" ဟူ၍၎င်း ခေါ်ခဲ့ကြခြင်းဖြစ်သည်။ မြန်မာလူအားဖြင့် "နှစ်ဆစ်-ထီချင်း" ဟူ၍၎င်း၊ "နှစ်ဆစ်ချိုး-ထီချင်း" ဟူ၍၎င်း၊ "နှစ်ကြော-ထီချင်း" ဟူ၍၎င်း ခေါ်ဆိုရပေမည်။

ထိုစကားကိုထက်ရှားပေပါဦးအံ့။ ခွေးချိုးတခုစီကိုထက်ဝက်ခွဲထားလိုက်ပါလျှင်ရှေ့တချိုး၊ နောက်တချိုး-ဟု နှစ်ချိုးသာရှိသည်ကိုတွေ့ရလိမ့်မည်။ ၎င်းတွင်ရှေ့တချိုးမှာ ခွေးချိုးထီချင်း ဖြစ်ရလေအောင် အာချီခဲရသည့် အမျိုး ဖြစ်သောကြောင့် "အချီ-ချိုး" ဟု ခေါ်၏။ ၎င်းသည်ပင် ခွေးချိုး

ထီချင်း၏ ပဌမမူလ အခေါ်ဖြစ်ပြန်ခဲ့သောကြောင့် "အခဲ-ချိုး" ဟုလည်း မည်ပြန်၏။

ဒုတိယဖြစ်သည့် ထက်ဝက် အချိုးကိုမူ ဖော်ပြပြီး ဖြစ်သည့် ပဌမ ထက်ဝက် အချိုးကို အသိဗွါယ် ပြည့်စုံစွာဖြင့် ဤဆုံးသွားလေအောင် "ချ" ရပြန်သောကြောင့် "အရချိုး" ဟုလည်းခေါ်၏။ ၎င်းသည်ပင်လျှင် မူလခံထားခဲ့သည့် အချိုးကို ပြီးဆုံး သွားလေအောင် နိဂုံးချုပ်ကာ အုပ်ရပြန်သောကြောင့် "အအုပ်-ချိုး" လည်းမည်ပြန်၏။ ထိုကြောင့် ထီးခွေးချိုး ထီချင်းကို ရေးစပ်သောအခါ-

ဥပမာ

- ၁။ အချိုးချိုး၊ အရချိုးဟူ၍ အချိုးနှစ်ခု ရှိပေရမည်။
- ၂။ အချိုးကို အများအားဖြင့် အက္ခရာ သုံးလုံး လေးလုံးသာ ရှိပေရမည်။
- ၃။ ဝတ္ထုများမှာ ဝဇ္ဇကာရန် အမြဲရှိပြီး၊ လဟုကာရန်နှင့် ရမေမည်။
- ၄။ ဒုတိယချိုးမှာ ဝဇ္ဇဖြစ်စေ၊ လဟုဖြစ်စေ ချိခဲပြီး၊ လဟုကာရန် သာနှင့် အမြဲရမေမည်။
- ၅။ အတွင်းချိုးများမှာ ဝဇ္ဇ-လဟု ထာလျှင်လည်း၊ အက္ခရာ ငါးလုံး ဖြောက်လုံးသာ ရှိပေရမည်။
- ၆။ အချိုးနှင့်အရချိုးကို နောက်ဆုံး ကာရန်နှင့်ရမှာ အမြဲတညီပေရမည်။

အထက်ပါ အခေါ် သက္ကဏာများနှင့် ပြည့်စုံညီညွတ်ခဲ့ပါလျှင်၊ ခွေးချိုး၊ ဝါ-ခွေးဆစ်ခေါ်သည့် ထီချင်း ဖြစ်ထားနိုင်ပါတော့မည်။ ပုံစံကား

အချီချိုး = ဆစ်ချိုး ၁။ ထူး ။ ဝိ ၆။
၆။-ဆစ်-ကြ-လ-နှင့်၊
တူ ချစ် "နှိုင်း" ။ ။

အချချီး-အထုပ်ချီး ၂။ ထပ် အ ညီ၊
 ကပ္ပန္ဒူ တင် ထိုက် တဲ့၊
 ယဉ် ဆိုက် ဝင် သည်မေနှင့်-ရှယ်၊
 ငါး ဆင့် သ-ပိုင်း။

ဖေ၀ ပြုပါ ခွေးချီးစပ်နည်းဥပဒေစည်းမျဉ်းအရ နမူနာပုံ
 အခြေခံဖြင့် ထုတ်ဖေ၀ ဣန္ဒြေလိုက်သည့် အထက်ပါ စသ
 ဦးပုည၏ သစ္စာတိုင် ခွေးချီး သီချင်းကို အကျယ် ဖွင့်
 ပြပါအံ့။

၎င်းခွေးချီးကို အချီချီး-အချချီး-ဟု ခွဲဝေပိုင်းခြားပြထား
 သည်မှာ ထင်ရှားခဲ့ပေပြီ။ ၎င်းပုံစံ၌ ရှေ့ထက်ဝတ်မှ ပဋ္ဌ
 ပိုန်ကို “ထုံးမတိမ်” ဟု ၃-လုံးထားပြီးတွင်၊ ၎င်းမှ ၃-လုံး
 ခြောက်သည့် “တိမ်” ကာရန်ကို၊ ဒုတိယအပိုန်တွင် “ငုံး
 အိမ်-ဩ-လ-နှင့်” ဟု ၅-လုံးထားခဲ့ပြီး၊ ၎င်းမှ ၂-လုံးခြောက်
 “အိမ်” ကာရန်နှင့် ကာရန်ချင်းညီတူရစေသည်။ [၎င်းကာရ
 ချီးကို မည်သည့်အခါမျှ လဟုကာရန်နှင့် မချီမစရာ၊ ယ
 ကဗျာကဲ့သို့ ဂရုကာရန်နှင့်သာ အမြဲချီခဲ့ရမည်။]

ထမန် ဒုတိယအပိုန်မှ ၄-လုံးခြောက် “လ” ဟူသောကာရ
 ကိုလည်း ထက်ထပ်ပိုန်ကို “တူအုပ်ရှိုး” ဟု ၄-လုံးထားပြီး
 ၎င်းမှ ၂-လုံးခြောက် “မျှ” ကာရန်နှင့်ကာရန်ချင်းတူညီစေ
 ပြန်သည်။ [၎င်းကာရန်ကိုကား လဟု ကာရန်သာ နေစေ
 မည်၊ အကြောင်းကား ပဋ္ဌမပိုန်ထုံးက “ထုံးမတိမ်” ဟု ဂရု
 ကာရန်နှင့် ချီထားနှင့်ခဲ့သောကြောင့် လဟု-ထမန် ထပ်ညီ
 ထားရပြန်ခြင်းဖြစ်သည်။]

နိဿည်း။ ။ မြန်မာဘာသာ ကဗျာအရာတို့၌ မည်သည့်ကဗျာမျိုးကိုမဆို
 စပ်ဆိုသောအခါ လာရန်ညီညွတ်ရမည့် မြေနိုင်သေးချေ၊ ၎င်းကာ
 ရန်ကို ဂရုစာလှည့် လဟုစာလှည့် ထားကာ စပ်ဆိုကြရသေးတည်
 သာ ထုံးစံဖြစ်ခဲ့၏။ ယင်းသို့ ဥပဒေရှိနေခြင်းမှာလည်း ကဗျာအရာ
 တို့၏ သဘောဆန္ဒမျှဖြင့် ပြုလုပ်ထားသည်မဟုတ်။ ရွတ်ဖတ် သီဆို
 တီးမှုတ် သူကို၏ အသံ အနေအထား အနိမ့်အမြင့်တို့ကို လိုက်၍
 ထားရခြင်းသာဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် မြန်မာဘာသာလော ကဗျာရှိသမျှတို့နှင့် လုံးဝ စပ်
 ဆိုင်ပြီးနေသည့် ဤသဘောတရား မှာထားချက်ကို အထူးပရုဏ်ကြ
 ရမည်။ ဤမူကြမ်းသည့် ကဗျာတို့၌လည်း ဤနည်းကဲ့သို့ပင် ဝေ
 လဟု စာလှည့်စီသာ ရေးထားရမည့် ဥပဒေရှိနေကြောင်းကို ယခု
 ကပင် ကြိုထင်ကာ ဆင်ထားနှင့်ခဲ့ကြပါကုန်။

ထိုနောက် ၎င်းဘာတိယပိုန်၏ နောက်ဆုံး အက္ခရာကို
 “ပိုင်း” ဟု လဟုကာရန်ဖြင့်သာအချီ ထိုမဟုတ်အခံပြုကာ
 ထားနှင့်ခဲ့ရသည်။ [၎င်းကာရန်ကိုလည်း မည်သည့်အခါမဆို
 လဟု ကာရန်ဖြစ်သာ အမြဲရှိစေရမည်။ အကြောင်းမှာ မူလ
 အာကဏ ဂရုချီ၍သာခဲ့သဖြင့် အရုတွင် ဥပဒေအတိုင်း လဟု
 ကာရန်ဖြင့်သာ ရှုလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။]

အချုပ်အားဖြင့် “ထုံးမတိမ်” ကို “ငုံး-အိမ်” နှင့် ဂရု
 ကာရန်ချင်း ချီခဲ့စေပြီး၊ “ဩ-လ” ကိုလည်း “တူမျှ” နှင့်
 လဟုကာရန်ချင်း တူညီစေကာ နောက်ဆုံးတွင် “ပိုင်း” ဟု
 လဟုကာရန်နှင့် ရှုလိုက်ခြင်း၊ ထိုမဟုတ် ခံထားလိုက်ခြင်းပင်
 ချိတ်လေသည်။

ဒုတိယအပိုန်ချီး ၄-ပိုန်တွင်ကား ပဋ္ဌမပိုန်ကို “ထပ်အ
 ညီ” ဟု အက္ခရာ ၃-လုံးထားပြီး ၎င်းမှ ၃-လုံးခြောက် “ညီ”
 ကို ဒုတိယပိုန် “ကပ္ပန္ဒူ တင် ထိုက်တဲ့” ဆိုသည့် ၆-လုံးမှ

၃-ထုံးမြောက် "ဗြ" နှင့် ကာရန်ချင်းတူညီစေရသည်။ [၎င်း
ကာရန်ကိုမူ ဂဗ-လဟု ၂-ပါးထုံးပင် ထားနိုင်သည်။ ဤ
ကား ဂဗျူထား၏ လဟုနှင့်နေပုံနောက်မှပြပါမည်။]

တဖန် ၎င်းတတိယပိုဒ်မှ "ထိုက်" ကိုလည်း တတိယပိုဒ်
"ယင်ထိုက်ဝင်-သည်မေနှင့်ရယ်" * ဟူသည့် ၆-ထုံးမှ ၂-ထုံး
မြောက် "ထိုက်" နှင့် ကာရန်ချင်း ညီညွတ် စေရပြန်သည်။
[၎င်းကာရန်ကိုကား လဟုနေစေရတေ့၏။ ဤသို့ဖြစ်ရသည်
မှာ ပဋ္ဌမချီလာခဲ့စဉ်က ဂဗျူနှင့် ချီလာခဲ့သောကြောင့်ပင်
တည်း။]

ထို့နောက် ၎င်းတတိယပိုဒ်မှ ၆-ထုံးမြောက် "နှင့်" ကို
စတုတ္ထပိုဒ် "ငါးဆင့်သမိုင်း" ဟူသော ၄-ထုံးမှ ၂-ထုံး
မြောက် "ဆင့်" နှင့် ကာရန်ချင်းတူစေရပြန်သည်။ [၎င်းကာရန်
မှာ လဟုပင်နေစေရပြန်သည်။ အဟယ်ကြောင့် ဆိုသော်
၎င်း၏ရှေ့မှ "ယင်ထိုက်ဝင်" ဆိုသည့် ဂဗျူသံကိုခွဲရသေး
သောကြောင့်ဖြစ်၏။ ဤနေရာမျိုးကို အထူးသတိပြုပါ။]

၎င်း စတုတ္ထပိုဒ်၏ နောက်ဆုံးအက္ခရာကိုကား ဆိုခဲ့ပြီး
ပဋ္ဌမ ထက်ဝက်၏နောက်ဆုံးမှ အချိုး-သို့မဟုတ် အခံပြုထုတ်
ထားနှင့်ခဲ့ရသည့် "နှိုင်း" ကာရန်နှင့် တူလေအောင် "ရိုင်း"
ဟု ချလိုက် သို့မဟုတ် အုပ်လိုက်ရသည်။ [၎င်းကာရန်ကို

* ဤ "ရယ်" ဆိုသော စကားလုံးသည် ပဒ ပုရာဏခေါ် ပုဒ်
ပြည့်စေရမှသာ ထည့်သွင်း ဖြည့်စွက် ထားရသည့် အရာသာ ဖြစ်၍
၎င်းကို ယာရန် တစ် အနေနှင့် ဟူပြီး မည်သည့် အရာမျှ တစ်ဟပ်
ရစေ။ ၎င်းပြင် အက္ခရာအချအောက်သို့လည်း ထည့်သွင်း ထည့်သွင်း
ညွှန်ရလေသည်။ ။ ဤနည်းတူ မို-ထုံး-ဗုံး-ရုံး-နိုး-နှင့်-တယ်-ဝယ်-တယ်
စသည်တို့ကိုလည်း အတယ်ခွဲ၍ ထည့်ရာတည်း။

နည်း မည်သည့်အခါမျှ ဂဗျူကာရန်နှင့် မရှိစေရ လဟု
ကာရန်ရှည်သာ အမြဲနေစေရမည်။]

အချုပ်အားဖြင့်ကား.... "ထပ်အညီကို" "ကပ္ပဗြ" နှင့်
ဂဗျူကာရန်ချင်းစပ်ခဲ့ပြီးလျှင် "တင်ထိုက်" ကို "ယင်ထိုက်"
နှင့် လဟုကာရန်ချင်းစပ်စေထုတ် "သည်မေနှင့်" ကိုလည်း
"ငါးဆင့်" နှင့် လဟုကာရန်ချင်းစပ် စပ်ထိုက်ဖြန်ပြီးနောက်
အဆုံးတွင် "ရိုင်း" ဟု လဟုကာရန်နှင့်ပင် (မူလက ခံထားခဲ့
သည့် အခံကာရန်နှင့် ညီလေအောင်) ချလိုက် သို့မဟုတ်
အုပ်ထိုက်ခြင်းပင်ဖြစ်၏။ [မရှင်းသေးပါက ပုံစံကိုကြည့်၍
ကာရန်နေပုံတို့ကို လက္ခဏာဖြင့်ပြထားပါသည်။]

ဤသို့လျှင် အချိုးပိုဒ် သို့မဟုတ် အခံပိုဒ်ကမျိုး၊ အချိုးပိုဒ်
သို့မဟုတ် အအုပ်ပိုဒ်ကမျိုး-ဟူ၍အမျိုး ၂-မျိုးထွက်ပြီး အသံ
ကာရန်ကိုလည်း စည်းကမ်းတကျ စပ်ဟပ် ထိထုံးရသော-
ထိုင်းမျိုးကို "ဇွေးမျိုး" ဟု ခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်ပါစေတော့မည်။
သို့ရာတွင် ဇွေးမျိုးသည် လုံးချောင့်ရ ဇွေး ပိုဒ်အောက်၎င်း
ပစာန မထားမူ၍ ကာရန်နှင့် အဓိပ္ပါယ်ကိုသာ စေ့နိုင်စေမှု
ဟပ်နိုင်စေမှုပြုကာပင်ဆိုကြပြီးနောက် အမျိုး ၂-မျိုးအသံသာ
လျှင် မူသေပစာနထား၍ ထိုင်း ဝတ်ကို ကြည့်သည်များလည်း
ရှိလာပြန်သေးသဖြင့် ပုံစံအလေးထီးတို့ကိုလေ့လာမှတ်သား
နည်းယူနိုင်ကြရန် ထုတ်ပြလိုက်ပါဦးအံ့။

- (က) အခံ, အထုပ် ၂-ပိုဒ်စီရှိသည့်ဇွေးမျိုးမျှ။ ။
- ၁။ သနပ်ခါးပြန်ပုံဖြင့်-ကပ်သား။ ။
- မလေးခပ်-ပေးတွာရေကယ်၊ ဝေ၊ တရုတ်ခြာ။ ။
- ၂။ ထိုက်ထိုက်ကယ်ရုံ၊ ရှိုက်ရုံ၊ ထိုက်ထုံး။ ။
- မယ်သည်ချား-မယ်ထုပ်၊ ဝမ်းမြဲ၊ ပုကပ်လွှာ။ ။

အထက်ပါ နွေးချိုးတို့ကား ဦးပုည၏သတ္တဝါတို့မှာ တစ်
 နှင့် ဦးပုညကြော့၏ ကလေးချော့ ဟောသောကြော့တို့ဖြစ်သည်။
 ၎င်းတို့ကိုကြည့်ခြင်းအားဖြင့် နွေးချိုးသည် အလယ်ဆုံးအနည်း
 ဆုံး ဝါ-ယုတ်စွာအဆုံးတစ်မျိုးမျိုး ၂-ပိုင်းစီသည် ရှိရမည်သာ
 ဖြစ်၏။ ထိုအောက်ယုတ်လျော့၍ နွေးချိုးကဗျာကို ရေးစေ
 တို့ရန် နည်းမျိုး ဥပဒေ မရှိနိုင်တော့ပြီ ဟု ကဗျာဆရာတို့
 မိန့်မှားခဲ့ကြကုန်၏။ * ကာရန်ယူပုံနှင့် အစပ်အဟပ် တို့ကို
 ရှေးနည်းကို၌ ခွဲဝေ စိစစ်ကြပါကုန်။

(၁) အခံ ၂-ပိုင်းနှင့် အဆုပ် ၃-ပိုင်းရှိ နွေးချိုးများ။

- ၁။ နှင်းဆီကယဉ်၊ သင်္ဃန်းကျိး။
- ၂။ အပွင့်မှာ-ပန်တော်ဝင်ပေ၊ အပင်မှာ-တယ်အတွက်
 ကြောင့်၊ ဆူးဖက်သတိုး။

အထက်ပါ အမရပုရခေတ်စာဆိုတော် ဦးစံသူ မှတ်တမ်း
 နှင့် နန်းမထောင်မမြဲလေး၏ နွေးချိုးတို့မှာ အခံ ၂-ပိုင်းစီ နှင့်
 အဆုပ် ၃-ပိုင်းစီရှိသည့် နွေးချိုးများဖြစ်သည်။ နွေးချိုးတို့
 သဘောမှာ များသောအားဖြင့် ယခုကဲ့သို့ပင် ဒုတိယခေါ်
 အဆုပ်မျိုးက တပိုင်းနှစ်ပိုင်းသာ ဖြစ်၍ နေလေ သာရှိခဲ့ကြလေ
 သည်။ ကာရန်အနေအထားနှင့် အစပ်အဟပ်တို့ကို ၎င်းတို့ပင်
 ကြည့်ရှုကြကုန်။

* ပညာ ဝန်ထောက်မင်း ဦးဖိုးစိန်၏ အယူအဆအားဖြင့် “နွေး
 ချိုးအင် အနည်းဆုံး ဝါ-ယုတ်စွာအဆုံး နှစ်ပိုင်းစီ ရှိရမည်ဟု ဆိုသည်မှာ
 နွေးချိုးသီချင်း အစားအစာတို့ကို မရှာဖွေစေရမည် မြဲတတ်ခဲ့သည့် ဥပဒေ
 သာဖြစ်သည်” ဟု ဆိုပြီးလျှင် “တကြော်ကြော်ခေါ်သကား-ထူးယောင်
 မှီများ” ဆိုသည့် နွေးချိုး ပြုယုတ်ပုံကို ကုတ်ပြန်ဘူးလေသည်။

(၈) အခံ ၂-ပိုင်းနှင့် အဆုပ် ၄-ပိုင်းရှိ နွေးချိုးများ။

- ၁။ တနေကွယ်-သေနယ်သို့တခါကူး။
- ၂။ မေ့လျော့ကာ - သေတူး မထင်ပါနှင့်၊ နေကွယ်ကာ-
 အချိန်များလျှင်ဖြင့်၊ သေနယ်ရွာ-တကြိမ်သွားပါလိမ့်
 တားမရဘူး။
- ၃။ ခေတ်ဗျူ ချစ်ဆုကြောင်-စိတ်မတေး။
- ၄။ ကုန်မလန်းနိုင်ဘူး ထိုပန်းကြုံလာပေါ်က၊ ကူပါသော်
 ပူတာ ရှင်းလေးလို့ ဆင်းရွှေချင်သွေး။

အထက်ပါ ဟတ်တမြို့ လယ်တီဆရာတော် ဘုရားကြီး
 ရတနာပုံ ဘိုးဝဇီရတို့၏ နွေးချိုးတို့မှာ အခံမျိုး ၂-ပိုင်းစီ
 နှင့် အဆုပ်မျိုး ၄-ပိုင်းစီရှိနေခဲ့သည့် နွေးချိုးများဖြစ်ကြသည်။
 ၎င်းတို့ကို နည်းယူကြလေဦး။

(ဆ) အခံ၊ အဆုပ် ၃-ပိုင်းစီရှိသည့် နွေးချိုးများ။

- က။ အဆွေးသယ်ကြွယ်၊ အရေးငယ် မစာလွယ်လို့၊ ပုနယ်
 ပဆံ့။ အမြင်ဖြင့် နီးပေလို့၊ ခရီးရွှေတောင်နေသို့၊
 ဝေးရလေအံ့။
- ခ။ ပင်ခွါ၊ နှစ်တရာ-ရှည်မြင့်အောင်ပါတည်ခွင်ပါများ။
 အတ္တပင်ယ်လျှင်၊ သစ္စာတိုင်-ယိုင်မကျိုးပါနဲ့၊ မိုးမြေ
 မြာကျ။

အထက်ပါ ဦးစံသူနှင့် အချုပ်တန်းဆရာတော်တို့၏ နွေးချိုးတို့
 အခံနှင့်အဆုပ်ပိုင်းကို ၃-ပိုင်းစီအညီ စပ်ဆိုထားခဲ့ကြ ပြန်လေ
 သည်။ ဤတို့မျှင် စပ်ဟပ်နိုင်သောသည်ကိုလည်း ဆက်မူကြ
 လေ။ သို့သော် ဤတို့အညီထား၍ စပ်နည်းကား အနည်းငယ်
 မူသာ ရှိခဲ့လေသည်။

အသွင်ပိုင်-လဟူ၍ ပုံစံ

အဆေးဝယ်ကြယ်၊ အဆေးဝယ် အလယ်ထို့၊ ပုဒ်အသုံး။ ။ အမြင်ဖြင့် နိုးပေစေခိုး ရွှေဟောင်းနေသို့၊ ဝေးရာလေအံ့။ ။

အထက်ပါ အမေရုဂုဏေတိ စာဆိုတော် ဦးစံသူ မှာတစ်တွင် ဒုတိယအသွင်ပိုင် "အမြင်ဖြင့်နိုး-ပေစေ" နှင့် "နိုး" ဟု လဟူကာချိန်ဖြင့် ချိန်ပြန်လေသည်။ ဤသို့ဆိုလျှင် လဟူခြင်း ချိန်ပြန်ပုံကို မှတ်သားကြလော့ အကြောင်းကားသိသားပြီ။

၎င်းပြင် ယခုကဗျာစပ်နည်းဟူ၍ကား နုတောထပ် စပ်နည်းများကို အသုံးပြုလာခဲ့သော ခြေဖြင့်၍ နုတောထပ် စပ်နည်း ၈-ပါးကို အထူးသတိပြုလော့၊ ကားချန် ကိုက်ညီစေကာမူ နုတောထပ်ပါသည့် ကဗျာနှင့် မပါသည့်ကဗျာတို့၏ ဝတ်တား ကွာလွန်းနေပုံကို အထက်၌ စံတင်ကာ ချိန်ထိုး၍ပြဆိုသွားလေပြီဖြစ်၍ အကျယ်မရှဲ့သာတော့ပေ။

(ခ) ခွေးချီးကြီးများ စပ်နည်း။

ခွေးချီးသည် အထက်၌ပေါ် ဖြစ်ပြီးသည့်အတိုင်း ပိုင်စေကို မှတ်သားရသည့်ခွေးချီးချီး၊ အစပ်အဟပ်ကိုမှတ်သားရသည့် ခွေးချီးချီးအားဖြင့် အားရမက ခြောက်ခြားစွာ ရှိနေခဲ့ကြ၏။ ထို့သော် အကျဉ်းချုပ်လိုက်သော် ခွေးချီးထိချင်းချီးသည်—

- (က) ခွေးချီးဝယ်၊
- (ခ) ခွေးချီးကြီး-

ဟူ၍ ၂-မျိုးသာ ရှိနိုင်ခဲ့လေသည်။ ၎င်းတို့အနက် (က) ခွေးချီးဝယ်ဆိုသည်မှာ ရှေးပေါ် ဖြစ်ပြီးသည့်ခွေးချီးရိုးရိုးမျိုးပင်ဖြစ်၏။ (ခ) ခွေးချီးကြီးမှကား... ခွေးချီးဝယ်သို့မဟုတ်

ခွေးချီးရိုးရိုးထက် အကွရာ လုံးရေကလည်းများ၊ အပိုင်ရေကလည်းများ ပြားစွာဖြင့် စပ်ဆို လေသောကြောင့် "ခွေးချီးကြီး" ဟု ခေါ်တွင်ရ၏။ * ၎င်းကိုပင် အထိပွဲသဘာဝတို့၌ အသားမင်းသိုးကလည်း ဝိုင်းရည်အဖြစ်ဖြင့် အသုံးပြုခဲ့ကြသဖြင့် "ခွေးချီးဝိုင်း" ဟုလည်း ခေါ်ကြ ပြန်လေသည်။ ၎င်းကို ရေးစပ်သောအခါ-

- ၁။ အခံပိုင်ကို အနည်းဆုံး ၅-လုံး၊ ၆-လုံးချိန် အမျှသလည်း ၎င်းနည်းတူ ချနေည်။
- ၂။ ဒုတိယအပိုင်ကို အနည်းဆုံး ၆-လုံး၊ ၇-လုံးချိန် အမျှသလည်း ၎င်းနည်းတူ ချနေည်။
- ၃။ ၂-ပိုင်လုံးတွင် အပိုင်ဝယ်များ အနည်းဆုံး ၅-ပိုင် - ပိုင် ရှိပေရမည်။
- ၄။ အထက်ကြားပိုင်တို့မှာ ၎င်းရေ ၈-လုံး ၉-လုံး သည်ဖြင့် ရှိစေရမည်။
- ၅။ နားဟပ်များကို သင့်သလို တည်သွင်းစပ်တပ်ရမည်။
- ၆။ အခြားအင်္ဂါများမှာ ခွေးချီးဝယ်အတိုင်းရှိစေရမည်။

အထက်ပါ အင်္ဂါလက္ခဏာများနှင့်ပြည့်စုံညီထွက်ခဲ့ပြန်ပါလျှင် ခွေးချီးကြီးခေါ် ကဗျာဆိုရင်းမျိုး ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လာနိုင်ပါစေပေသည်။ ။ ပုံစံကား—

* ၎င်းခွေးချီးကြီးမျိုးမှာ ပုဂ္ဂလိကတော်မင်း မင်းတုန်းမင်း ကြားကြီးလက်ထက်တော်ကဏ္ဍ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်ဟု ကဗျာဆရာတို့ မိန့်ဖွဲ့ခဲ့ကြဖူးသည်။ ။ ထို့ကြောင့် ၎င်းအတွက် ပုံစံပြုစုခဲ့လည်း အဖွဲ့နဖွဲ့အဖွဲ့အဖွဲ့ခွေးချီးကြီးမျိုးကို ရုတ်တရက် ရှုခွေ၍ မရသေးသဖြင့် ယခုခေတ်ပေါ် ပုဂ္ဂိုလ် ဦးကျော်ရင်၏ ခွေးချီးခွေးချီးကြီးတပုဒ်တို့သာ ထုတ်ပြလိုက်ပင်ပေတော့သည်။

အခံချီး။ နာရသီရွှေပါနော်၊ သာကီဆွေ့ ဆင်းဝါမက်သွပ်
ဟင်္ဂါပျာချက်ကာ- အမဲကြော်မှာကံပြင်၊ ဝှဲတော်
အချက်-အပြတ် အဆွေထွေနှင့်၊ ကနက် မပုမိချ
အသွာ။ ။

အဆုတ်ချီး။ ညှော်-အတင်ခွဲတဲ့ မယားရယ်ကြောင့်၊ ဆင်းရဲ
များလိုက်ပါလာတယ်၊ (တောက်တောက်-) သနားရ
မညာတာသန့်၊ ဗျာတရာ နှစ်ရာ-အိုးတွေလဲ လုပ်နဲ့
ပေပေါ့၊ (မယ်ပတာ့ရေ...) ငါ-ဟောရာဇာပ
အမျိုးကလဲ မနှစ်ပါဘူးကွဲ့၊ (အမယ်မင်း...) အ
ဆိုးကြီးမို့-အလှ အဝ-မာန မထားလိုက်ပါနဲ့၊ (မ
ပတာ့ရယ်-) မပုပ် မသိုးသေးပါဘူးကွဲ့-ဝသ ကာ
ရာဇ ရာဇာတပ။ ။

အထက်ပါ ပဋ္ဌမကျော်ပုဂ္ဂိုလ်ဦးကျော်ရင်၏ ကုသဇာတ်
ငိုချင်းခွေးမျိုးကြီး၌ အခံပိုက်ကို “နာရသီရွှေပါနော်” ဟု
၆-လုံးချိခွဲပြီးလျှင် အချဆိုလည်း “ကနက်မပုမိချအသွာ”
ဟု ခုနစ်လုံးချခွဲ၏။

ဗုဒ္ဓိယအပိုက်၌ “အတင်ခွဲတဲ့ မယားရယ်ကြောင့်” ဟု
၈-လုံးချိခွဲပြီး အချမှလည်း အလုံးများများပင် ချခွဲလေ
သည်။ ၎င်း ၂-ပိုက်ကလုံးတွင်လည်း အပိုက်လတ်များ ၅-ပိုက်
၆-ပိုက်ရှိခဲ့ကြ၏။ အသတ်ကြားပိုက်တို့မှာလည်း အလုံးများများ
ပင်ထားပြီးလျှင် နုစောကလုံးနည်းတို့ဖြင့်လည်း သင့်သလို ထိုက်
သလို ရှေးစာခွဲသည်တို့လည်း တွေ့ရလေသည်။ အသတ်
ကာရန်တို့မှာ ရှေးနည်းတို့ဖြစ်၍ ဤသို့လျှင် ခွေးမျိုးကြီး
သို့မဟုတ် ခွေးမျိုး ငိုချင်းကြီးများကို စပ်ဆိုရသည်ဟု ဆို
လိုပါသည်။

အဆုတ်ချီး။ အထက်ပါပြုယုဂ်၌ “မယ်ပတာ့ရေ” စသည့်ဖြင့် အလုပ်
ပုန်များထည့်သွင်းမှသည်မှာငိုချင်းကို၏ဓမ္မတီကလေးပင်ဆိုခွဲ
တိုက်သဘောမှာ မြန်မာတို့ထုံးစံအားဖြင့် ၅မရေ၊ ခေောင်ရေ၊
ကံ့ရေ၊ ခင်ရေစသည့်ဖြင့် ဝတ္ထုလွှား သို့မဟုတ်အကြောင်းအရာ
နှင့်လျော်သည့်အလုပ်ပုန်များထည့်ပေးရမိမြင်၏။ အကယ်၍
တိုက်စိုက်မရည်ရွယ်လိုပါက သို့မဟုတ် ရည်ရွယ်တွယ်မရှိသည့်
တိုက်အောင်မောင်တို့ရယ်၊ မယ်တို့ရယ်၊ ကွယ်တို့ရယ်-စသည့်ဖြင့်
ဓမ္မမိဇ္ဇာနိကာဦးထည့်သွင်းကြရသေးသည်ဟုဖြစ်လေသည်။

(၈) စကားပြေညွှန် ခွေးမျိုးကြီး။

ထိုမှတစ်ပါးလည်း တေးထပ်၊ ပတ်ပျိုး၊ ရှစ်ဆယ်ပေါ်တေး
ထပ်တို့၏အကြားဝယ် ရတု၊ လူးတားများ ညှစ်၍ စပ်ဟပ်
သကဲ့သို့ ပဋ္ဌမအမျိုးနှင့် ဗုဒ္ဓိယအမျိုး [လေးမျိုးဖြစ်ပေပဋ္ဌမ
၂-မျိုးနှင့် ဗုဒ္ဓိယ ၂-မျိုး] တို့၏အကြားဝယ် အလိုရှိ ခန့်ခွဲ
သေးသည့် အကြောင်းအရာ အကြောင်းအကျဉ်းများကို စကား
ပြေနှင့် စကားပြေလင်္ကာများ ထွင်းညွှန်၍ စပ်ဟပ်ကြသည့်
ခွေးမျိုးကြီးများလည်း ရှိနေခဲ့သေး၏။

၎င်းတို့ကို ရှေး ဇာတ်-ဝတ္ထု-ပြဇာတ်-များတွင် ရှာဖွေ
ဖတ်ယူကြပါကုန်။ အရှုပ်အေးမြင့် ပေါ်ပြန့်သည့် ခွေးမျိုး
ကြီးနှင့် ထုံးရေ၊ အပိုက်၊ ကာရန် အစနအထားတို့မှာ အလုံး
စုံ တူနေခဲ့ပြီဖြစ်၍ ၎င်းခွေးမျိုးကြီး၏အမျိုး ၂-မျိုးတို့အကြား
ဝယ် အဆီပါ စကားပြေနှင့်-စကားပြေလင်္ကာတို့ကို ထည့်
ထွင်းရေးစပ်ပြီး ညှစ်ပေးလိုက်ပါလျှင်လည်း ထိုခွေးမျိုးကြီး
မျိုး ဖြစ်လာနိုင်ပါစော့သတည်း။

ထို့ကြောင့် ဤကျမ်းဝယ်တွင် ၎င်းစကားပြေညွှန် နွေးထွေးကြီး ရေးနည်းကို အထူးထူးလည်း ချဲ့ထွင် ပြန်ပြီး နည်းစုံထမ်း ပြုလုပ်၍ မပေ ၊ ပြုလိုက်တော့ပေ။

၆-ခွေးချိုးသဖြန် စပ်နည်း။

သဖြန်သဒ္ဒါသည် အသံ + အဖြန်ဆိုသည့် ဝါဒ်တို့ကို ပေါင်းစပ်ပြီး အကျဉ်း ချဲ့ထွင်ခြင်းသာ ဖြစ်၍ ၎င်း အနက်မှာ သီချင်း သို့မဟုတ် အသံကို ပြန်စေသော သီချင်း ဖြစ်မြေသော သီချင်းဟု ဆိုလိုပါသည်။

ထို့ကြောင့် နွေးချိုးသဖြန်ဆိုရာ၌ ပင်ရင်း လက်သယ်က စပ်ထုတ်၍ ယူလိုက်ပါလျှင် ပြန်ပြန်သည့် နွေးချိုးချိုးချိုး သို့မဟုတ် နွေးချိုးငယ်ချိုးပင်ဖြစ်၏။

ထပ်ရှားပေပါ။ ၎င်းသဖြန်သည် နွေးချိုးငယ်ချိုးတို့ကို ပင် ရှေးကပြခဲ့သည့် အသံ ၄-သံကိုဖြင့် ချဲ့နှံ့အောင် 'ဖြန်' ၍၎င်း အသံ ၄-သံတို့ကို 'ဖြန်ဖြေ' ၍၎င်း ပတ်ပျိုးစေသော သီချင်းကြီးတို့ကို ဆိုပြီးနောက် အသံကို ထပ်မှန်သို့ 'ပြန်' ချောက်အောင် ပြု၍၎င်း စပ်ဆိုထားခြင်းသာ ဖြစ်လေသည်။

ထို့ကြောင့်.....သဖြန်ဆိုသည့် အမည်သည် ပတ်ပျိုးစေသော သီချင်းကြီးများ ပေါ် ပေါက်လေပြီသည့်အခါကာလ သို့ကျမှ ပတ်ပျိုးပညာရှိကပ်တို့က မှည့်ခေါ် လိုက်ပြန်သည့် အမည်ဖြစ်တန်ပေ၏' ဟု ပညာရှိများက ယူဆခဲ့ကြကုန်၏။

ထူးနည်းအားဖြင့်လည်း နွေးချိုး၊ နွေးငယ်၊ နှစ်ချိုး၊ နှစ်ထပ်၊ ထို့ကြောင့် နှစ်ထပ်၊ ဆိုသည်တို့မှာ အသံစုံ အပိုင်းအချိုးကိုစွဲ၍ ခေါ်သည့်အမည်ဖြစ်ပြီးလျှင် "သဖြန်" ဆိုသည့် အကား သီချင်းသံကို အစွဲပြု၍ ခေါ်ဆို ထားရာသည့် အမည်သာဖြစ်ပါတော့သည်။

ယခုအခါ ၎င်းသဖြန်ရေးစပ်ပီတိုးနည်းဥပဒေကို မပေ ၊ ခြေပီ ၎င်း၏အမည်မှာ အချိုးချိုးတို့ကို ဗဟုသုတ အကျိုးပြု ရှေးဦးစွာပေါ် ပြု ရေးသားပါဦး ရှိ။ ၎င်းသဖြန်သည် အချိုးအကားအားဖြင့်—

- (က) သံထောက် သဖြန်၊
- (ခ) ခွန်းထောက်သဖြန်၊
- (ဂ) * ကွန်းထောက် သဖြန်၊
- (ဃ) ရေးသား သဖြန်၊
- (င) ရေးခင်း သဖြန်၊
- (စ) ပုလဲပေါက် သဖြန် -

သည်ဖြင့် အချင်းအရာ အချိုးချိုးတို့ကို လိုက်၍ အခရအတွက်လည်း များပြားစွာ ဖြိုနေခဲ့လေသည်။

ဤ၌ "သံထောက်သဖြန်" ဆိုသည်မှာ အခြေခံအစစ်အစွဲတွင်ပေါ် ပြုခဲ့သည့် အသံ ၄-သံတို့ကို တစ်ထောက်နှစ်ထောက် ခုတ်နားပြီးစွတ်ဆိုရာသည့်သဖြန် ချဲ့ခြင်း၏။ "ခွန်းထောက်သဖြန်" ဆိုသည်မှာ သီချင်း ကျားပြုစေတိ စကားချို့၏ကြားပယ် နှစ်ခွန်းဖြင့်ထောက်ပြန်၍ ပြောဆို မေးမြန်းရာသည့် သဖြန် ချဲ့ခြင်း၏။ "ကွန်းထောက်သဖြန်" ဆိုသည်မှာ အကတ်ပွဲသကပ်တို့၌ မင်သားမင်းဘိုးတို့ ချီးကျားရာတွင် သာယာ တဲနန်း ဘုလွန်းထောက်၍ ခုတ်နားနေသည်ကို ကွန်းထောက်နားသည်-ကွန်းထောက်စုသည်' ဟု ဆို၏ ၎င်း

အခါတွင် ရွတ်ဆိုရသော သို့မဟုတ် ၎င်းနှင့်အတူ ဖြစ်သည့် အကြောင်းအရာများကို ဖွဲ့ဆိုရသော သင်္ဂြိုဟ်ခြင်းဖြစ်၏။

“ရေးလား-သင်္ဂြိုဟ်” ဆိုသည်မှာ ဖြစ်-ချောင်း-အင်း-အိမ်-တို့၌ ရေကစားသွားလာသည်တို့ကို စပ်ဆိုရသော သင်္ဂြိုဟ်ခြင်း ဖြစ်၏။ “ရေခင်းသင်္ဂြိုဟ်” ဆိုသည်မှာ လည်း ရေပြင်ပေါ်တွင် ထပ်ခင်းပြီး ဖျော်ပါးစံစားနေသည်ကို ပင် ဖွဲ့ဆိုရသော သင်္ဂြိုဟ်ခြင်းဖြစ်၏။ “ပုလဲပေါက်-သင်္ဂြိုဟ်” ဆိုသည်မှာ ကား အထက်ပါခွန်းအထက်သင်္ဂြိုဟ်ကိုပင် အထက်ကိုလိုက်၍ ခေါ်ဆိုရသည့် သင်္ဂြိုဟ်သင်္ဂြိုဟ်ဖြစ်၏။

၎င်းတို့ကို ထိချင်းကြီး၊ ထိချင်းခွဲ၊ ဘေးလယ်ကသည်တို့၏ အဆုံးနှင့် ပြဇာတ် ဝတ္ထုတို့တွင် ပါရှိနေကြပြီး ဖြစ်၍ ၎င်းတို့မှာ ကြည့်ရှုလေ့လာကြပါလျှင် ၎င်းတို့၏ “သင်္ဂြိုဟ်” ကိစ္စ ဖြစ်စီးနိုင်တော့ပြန်ရ၍ ချီးမြှင့် ပြုယူထိမ်းမြားထုတ်၍ မပြုလိုက်တော့ပါ။

၎င်းပြင် အချို့ကလည်း ခွေးချိုး-ငိုချင်း-သင်္ဂြိုဟ် နှစ်ထောက်သင်္ဂြိုဟ် ထပ်ပြင် အပြည့်အစုံထည့်ကာ ခေါ်ဆိုကြပြန်သေး၏။ ဤ၌ ခွေးချိုးဆိုသည်က စပ်ခည်းအချို့က

* မြန်မာစာ ညွှန်ပေါင်းကျမ်းအလိုဖြစ်၏။ မညာဝန်ထောက်၏ ဦးဖိုးစိန်၏ အလိုအားနှင့် “ထိုအခါ၌တွင် မြိုင်ထက်ဖြစ်စေ၊ တွင်းချပ်ကိုဖြစ်စေ ဆိုပြီးမှ သင်္ဂြိုဟ်ကို ဆက်လက်ဖွဲ့ဆိုကြ၏။ ၎င်းသင်္ဂြိုဟ်သည် ထိုမြိုင်ထပ်၊ တွင်းချပ်တို့၏ အရသာဖြစ်၍ တွန်းထောက်ခြင်း၊ စမ်းချစ်ခြင်းနှင့် တာပွဲမဆိုင်ခဲ့ပါ။ ၎င်းသားကို နှုတ်ထောက်၍ လျှောက်တင်ရသော သင်္ဂြိုဟ် ချိုးမဟုတ် နှုတ်ခွန်းထောက်၍ဆိုရသော သင်္ဂြိုဟ်သာ ဖြစ်သောကြောင့် “ခွန်းထောက်သင်္ဂြိုဟ်” မဟုတ် ခေါ်ဆိုထိုက်၏။ ကွန်းထောက်သင်္ဂြိုဟ်ဟု ခေါ်ဆိုသည်မှာ အမှားသာဖြစ်သည်” ဟု ရေးခဲ့တူး၏။

“ငိုချင်း” ဆိုသည်က အဓိပ္ပါယ်နက်နက်၊ “သင်္ဂြိုဟ်” ဆိုသည်က အဓိပ္ပါယ်ကို ပြဆိုလိုရင်သာ ဖြစ်၍ အကြောင်းရင်းမှ ခေါ်ကြခြင်းသည့် ခွေးချိုး-ငိုချင်းများပင် ဖြစ်၏။

ခွေးချိုး။ နောက်၌ ဖော်ပြသော ကြီးချိုး၊ လေးချိုးတို့မှာ ကလေး ယခုကဲ့သို့ပင် သင်္ဂြိုဟ်များ ပါရှိလာ၍ မည်ဖြစ်၍ သင်္ဂြိုဟ်၏ သဘော သင်္ဂြိုဟ်၏ အမျိုးအစား၊ သင်္ဂြိုဟ်ဆိုသည်မှာ အသီးအပြား နှိုင်းနဲ့ထပ် မဟုတ်၊ ခွေးချိုး၊ ကြီးချိုး၊ လေးချိုး တို့ကိုပင် အဓိပ္ပါယ် ခေါ်တွင်လာပြီးမည် ဖြစ်ကြောင်းကို ယခုကပင်ကြိုတင်ပြီး နားလည်ထားနှင့်ခဲ့ကြပါကုန်။

ထို့ကြောင့် ပြုဆိုခဲ့ပြီးသည့် ခွေးချိုး-ငိုချင်း ကဗျာတို့ကိုပင် မူလ ခွေးချိုးရေးစဉ်ထက် အနည်းငယ် ပိုလွန်ကာ (က) အက္ခရာလုံးရေးများခြင်း၊ (ခ) အပိုဒ်ရှည်ရှည် ထားခြင်းတို့ဖြင့် စိတ်ကပ်စပ်ဟပ်ခဲ့ပါလျှင်လည်း “ခွေးချိုး-သင်္ဂြိုဟ်” ဖြစ်လာနိုင်ပါတော့သည်။ ထို့သော် ခွေးချိုး-ငိုချင်းကြီး များကဲ့သို့ အက္ခရာများခြင်း၊ အပိုဒ် ရှည်ခြင်းမျိုးလည်း မဟုတ်သဖြင့် ၎င်းကို အထူးသတိပြုကြရမည်။

ပုံစံကား။

အဆိုတော်တယ်၊ ဝရေသယ် တသိရ်-စွပါကု၊ ချိမ်စွေကို ကမုန်နယျင်-ဉာဏ်ကတန်၊ ကော့စူးရှင်း ရေးမှုကိုမြော် မမြင်လို့၊ မိုက်ညာလ်စင် နင်ထန်ချက်ကိုလ၊ ကမ္ဘာသာ စဉ် အဆက်မှာတယ် (အမယ်လယ်) တူးပျက်နိုင်တဲ။ —

ဟူ၍ပင်ဖြစ်၏။ အချုပ်အားဖြင့် ကားမည်သည့်ခွေးချိုးတို့မဆို အက္ခရာများခြင်း၊ အပိုဒ်ရှည်ခြင်းဟူသော သင်္ဂြိုဟ်၏လ ဝတ္ထုကားနှင့် အထက်ကိုလည်း မြန်စေ မြန်မြေစေ၍ စပ်ဟပ် စိတ်ကပ်

လိုက်ပါထွင်၎င်းအလုံးစုံသည် “ရွေးချိုး-သဖြန်” ဖြစ်လာနိုင်ပါကော့၏။ ဤမျိုး၊ ငေးချိုးတို့မှာလည်း ဤနည်းတူပင်။

ထို့ပါစွဲ ရှေ့ပြုထားခဲ့ပြီးသည့် ရွေးချိုးငယ်ဟူသမျှကပင် “သဖြန်” ဟု ခေါ်ဆိုနိုင်ပါကော့သည်။ ထို့ကြောင့်သဖြန်အစပ်နည်းဥပဒေနှင့် ဥဒါဟရုဏ်တို့ကို ထပ်မံ၍အလုံးတလည်မပြုလိုက်ကော့ပါ။ အထိုရှိကရွေးချိုးငယ်စပ်နည်းများကသာ ပြန်လည် ကြည့်ကြည့်ကြပါကုန်။

ရွေးချိုး သဖြန် စပ်နည်း ပြီး၏။

၇-ကြိချိုး စပ်နည်း။

ကြိချိုး-ဆိုသည်မှာ ကြိ၊ က ၃-ချ၊ ချိုး၊ က အချိုး-ဤတို့ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အရိုင်း-အစိတ် အစစ်-အချိုးသုံးခုရှိသည့် ထိချင်းချိုးကို “ကြိချိုး” ဟု ခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ အချိုး ၃-ချိုးထားပြီးရေးစပ်စီကုံးရသည့်ထိချင်းဟု ဆိုလိုပါသည်။ ၎င်းကိုရေးစပ်သောအခါ—

- ဥပဒေ ၁။ ပဌမချိုးကို ဝရုကာရန်ချိုး၊ ဝရုနှင့်ပင် အမြီချရမည်။
[လုံးရေး-ပိုဒ်ရေးကား မူသေမရှိ။]
- ၂။ ဒုတိယအချိုးကို ဝရုချိုး၊ လဟု အမြီချရမည်။ လုံးရေး မူသေမရှိ၊ လုံးရေးမှာ (အများအားဖြင့်) ၂-ပိုဒ်သာရှိရမည်။
- ၃။ တတိယချိုးကို ဝရုဖြစ်စေ၊ လဟုဖြစ်စေချိုးပြီး၊ အမြီ လဟု ချရမည်။ [လုံးရေး-ပိုဒ်ရေးကား မူသေမရှိ။]

အထက်ပါအင်္ဂါလဟုထားများနှင့် ပြည့်စုံညီညွတ် ခဲ့ပါကော့ ကြိချိုးခေါ်ဆိုရသည့် ထိချင်းကဗျာ ဖြစ်လာ နိုင်ပါကော့သည်။

ပုံစံကား။

ပထမချိုး ၁။ ကြက်ညီနောင်-ရေငယ် ဈောပါလို့၊
မြ ကြော-မင်းခံ ရွှေတောင်။
လဲကော့ မ-ရှောင်”။ ။

ဒုတိယချိုး ၂။ အာကာ တောင်၊
ကြယ် ပြောင် က-မြေ“လူး”။ ။

တတိယချိုး ၃။ ပြည်စေ ဈော၊
လေ လာ လျှင်-မြေပါစွေစေကော့၊
ခင် လေ့ ကို-မောင် မပုန်းတယ်၊
ဆုံး တဝ် “ကူး”။ ။

အထက်ပါ ဦးစုည၏ သက္ကာဝိုင် ကြိချိုး ပုံစံ ပြုလုပ်၍ အကွဲကွဲလုံးရေးနှင့် အပိုဒ်ရေးတို့ကိုမူ မိမိဘာသာ စပ်ယူကြ သေးအချိုး ၃-ချိုးရှိနေပုံနှင့် ဝရု-လဟု ကာရန်များ ထိချင်း ထို၏ ထုံးစံအတိုင်း တသည့်စီ နေလာကြပုံကိုသာ ရှင်းမြ ပေးခဲ့။

ပဌမအချိုးတွင် ပဌမပိုဒ်မှာ “ကြက်ညီနောင် ရေငယ် ဈော-ပါလို့” ဆိုရာ၌ ‘ဈော’ ကာရန်ကို ဝရုသံဖြင့် ချိခဲ့ပြီး ဒုတိယပိုဒ်မှာ ‘ကြော’ နှင့် စပ်ကာ ကာရန်ချင်း ညီစေသည်။ [၎င်းအချိုးကာရန်ချိုးကို ဝရုဖြင့်သာ ချိရသည်။ ကခါ တခို လဟုဖြင့် ချိသည် မည်းရှိသေး၏။ နောက်မှပြပါမည်။]

တဖန် ၎င်းဒုတိယပိုဒ်မှာ အဆုံးလုံး ‘ကောင်’ ကာရန်ကို ခံခဲ့ဖြန်ဖြီး တတိယအပိုဒ်အဆုံးလုံး ‘ရှောင်’ နှင့် ကာရန်ချင်း ညီအောင် အုပ်လိုက်ရသည်။ [၎င်းအချိုးကာရန်ကို မည်သည့် အခါမဆို ဝရုသာ နေစေရမည်။ ဤပဌမအချိုးထုလုံး၌ ဝရု

ကာရန်ရည်း ဖြစ်နေသည်မှာ ပို၍ရေ ၃-ပို၍သာရှိ၍ဖြစ်သည်။ အကယ်၍ ၄-ပို၍ရှိခဲ့ပါလျှင် ထုံးစံအတိုင်း လဟု ဘလှည့် ဝင်ပေးရမည်သာဖြစ်၏။]

ဗုတိယအမျိုးတွင် ပဌမပိုဒ်၌ ဆိုခဲ့ပြီးသည့် ပဌမမျိုးမှ နောက်ဆုံး 'ရှောင်' ကာရန်နှင့် တူညီလေအောင် 'ကောင်' ဟူ၍ ချီထွက်ပြန်ပြီး [၎င်းသည် ပဌမ အမျိုးမှ အစကားရန် ကိုသာ အမြဲယူပြီး ချီပြန်ရသည်ဖြစ်၍ ၎င်းနှင့် တူညီသည့် ဂဗ-ကာရန်နှင့်ရည်း အမြဲနေစေရမည်။]။ ဗုတိယပိုဒ်မှ ၂-လုံးမြောက် 'မြောင်' နှင့် ကာရန်တူအုပ်လျက် အဆုံးတွင် 'လူး' ဟု လဟု ကာရန်နှင့်သာ အမြဲရယိုက်ရမည်။

ဗုတိယအမျိုးတွင် ပဌမပိုဒ်မှာ 'ပြည်စေယျာ' ၌ 'ယျာ' ကို ခံခဲ့ပြန်ပြီး၊ ဗုတိယပိုဒ်မှ 'လာ' နှင့် ကာရန်တူ အုပ်လိုက် ရသည်။ [၎င်းမှာ ဂဗ-လဟု-ဒုတ်ရလုံး ချီနိုင်သည် ဆိုသော ကြောင့် ဤ၌ ဂဗမြင့်ချီထားသည်။ လဟုမြင့် ချီရုံကို နောက် မှ ပြမည်။]

ဗုတိယ ၎င်းဗုတိယပိုဒ်မှ "ရွှေ" ဟူသော ကာရန်ကို ခံခဲ့ ပြန်ပြီး၊ တတိယပိုဒ်မှ "လေ" နှင့် ကာရန်တူ အုပ်လိုက်ရ ပြန်သည်။ [ဤနေရာ၌ ဤကာရန်မျိုးမှာ လဟုသာ နေစေရ တော့သည်။ မူလက ဂဗချီလာခဲ့သောကြောင့် ဖြစ်သည်။]

ထိုနောက် ၎င်းဗုတိယပိုဒ်မှာပင် "ပုန်း" ဟူသည့် ကာရန် ကို ခံခဲ့ပြန်လျက်၊ နောက်ဆုံးအပိုဒ်မှ "သုံး" နှင့် ကာရန်တူ အုပ်ကာ နောက်ဆုံးတွင် ဗုတိယမျိုးမှ "လူး" နှင့် ကာရန် ရှင်းထူလေအောင် "တူး" ဟု လဟု ကာရန်နှင့်သာ အမြဲ

အုပ်လိုက်ရသည်။ [၎င်း အစ ကာရန်မှာ မည်သည့် အခါမဆို လဟုရည်း အမြဲနေစေရမည်။]

ဤသို့လျှင် "ရှောင်" ဟူသော ကာရန် "လူး" ဟူသော ကာရန် "တူး" ဟူသော ကာရန် ၃-မျိုးတို့ဖြင့် ၃-မျိုး မျိုးထား ဖြစ်လျှင် အဓိကဓိကပါဝင်ကြသော "မျော-ကြော-တောင်-အောင်-ပြောင်၊ ဟူ-လာ၊ ရွှေ-လေ၊ ပုန်း-သုံး" ဟူသည့် ကာရန်တို့ဖြင့်လည်း အသံလည်းမှန် အဓိပ္ပါယ်လည်းပြည့်စုံ သောအောင် စပ်ဟပ်ရသည့် ကဗျာမျိုးကို "ကြိမျိုး" ဟု ခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်ပါတော့သည်။

ယခုထုတ်ပြန်သည့်အင်္ဂါသက္ကတာဗျားနှင့် ပြုစုရရှိရာ အများအားဖြင့်အသုံးအစွဲပြုနေကြသည့် နည်းနာများဖြစ်ပါ သည်။ တစ်ခါတရံ အနည်းအပါးအားဖြင့်လည်း အောက်ပါ ကဗျား ကြိမျိုးမျိုးကို တွေ့ရပြန်ပါသေးသည်။

ပဌမမျိုးတွင် လဟုနှင့်ချီဆည် ကြိမျိုး။

- ၁။ ရွှေလဟုယုန်ဝင်လို၊ ဆန်စွပ်သည်အတိုးတိုး တောကြည့်ပါဆိုး ၊ ဆိုသာဆို၊ ပိုသည့်တော။ ၊ ကလေးအဆိုတိတ်အောင်၊ အရိပ် အရောင်ပြတယ်၊ ထိုလ နတ်သာ။ ။
- ၂။ ပျိုလေးလိအိမ်ဦး၊ အတိတ်လေးမှ တွဲတန်နှင့်ရုံ၊ ကျေးတောင်ဆုံး ။ မအိပ်နှင့်-ကိုရွှေကျေး၊ ။ ပျိုကိုပေဝင်-ရှင်လိပ်ပြန်တော့၊ နားဝန် သိုလေး။ ။

အထက်ပါ ကြိမျိုးတို့၌ ပဌမမျိုးများမှာ "ရွှေလဟုယုန် ဝင်လို" ဟူရာ၌ "ဝင်" ကာရန်သည် ၎င်း၊ နောက်တပုဒ်မှ "ပျိုလေးလိ အိမ်ဦး" ဟူရာ၌ "ဦး" ကာရန်သည် ၎င်း၊ လဟု အသံဖြင့် ချီလာခဲ့ကြလျက်၊ သို့သော် ၎င်းနည်းမျိုးမှာ အနည်း

ပတ်မှသာ ရေးရိုးခိုခဲ့သဖြင့် ကဗျာရှင်များ မနှစ်မြို့ခဲ့ကြောင်း
ရင်းဖြင့် ဒုတိယကြိမ်းကိုသို့ တတိယအမျိုးမှာ တပိုဒ်သည်
စပ်နိုင်သေးသည်ကိုလည်း မှတ်သားကြလေ ဦး။

ထိုမှတပါးလည်း တတိယအမျိုးတွင် ၈၅-လဟု ၂-ပုံ
ရုံ ချီနိုင်သည်ဟု ဆိုခဲ့သဖြင့် ၈၅၅-ပုံကို ပေါ်ပြု ပြီးသည့်
အလျောက် လဟု ချီပုံကိုသာ ပေါ်ပြုပါဦးစုံ။

တတိယအမျိုးတွင် လဟု ချီသည့် ကြိမ်း။

၁။ ရှေ့ပတ်စံညီသံများကိုတံ၊ မကြားရ ကြာလေပြီ၊ လေး
ရာသီ။ တံ၊ ဝါးရွာနီ၊ ဟေ့တံကယ်ပဲပြီလို့။ ကြက်သံကို ပတ်စံ
ရတယ်၊ ကောသုရွာဖို့။

အထက်ပါ ကြိမ်းတွင် တတိယအမျိုး၌ 'ကြက်သံက
ပတ်စံပြုရတယ်' ဆိုရာ၌ 'ပြီ' ဟူသော ကာရန်သည် လဟု
ကာရန်ဖြင့် ချီ-ခံထားခြင်း ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဥပဒေတွင်
၈၅-လဟု ၂-မျိုးထိုးချီနိုင်သည်ဟု ဆိုခဲ့ရခြင်းဖြစ်သည်။

+ x x

စပ်စပ်အားဖြင့်ကား- ကြိမ်း ဆိုသည်မှာ အထူးအဆန်း
တမျိုးမဟုတ်ခဲ့ပါ။ အောက်၌ပြုဆိုလတ္တံ့ သော လေးမျိုးကဗျာ
တွင် ဒုတိယအမျိုးကိုဖြစ်စေ၊ တတိယအမျိုးကိုဖြစ်စေ ပတ်စံတံ
ဖျောက်ပျက်ပြီး ရေးစပ်ထားသည့် ကဗျာသာဖြစ်၏။

ယင်းထို ပတ်စံတံပုံကိုလည်း လေးမျိုးကို နားလည်ပြီးမှ
ပတ်စံတံ
ပြီးလျှင် ဖြစ်နိုင်ဖြစ်ကောင်းသည့် နည်းတနည်းဖြစ်ပြန်သော
ကြောင့် နည်းရစ်ခဲ့သော ၄၅၅ အပြုတ်မျှ ပေါ်ပြုလိုက်ပါဦးစုံ။

အလေးဦးစော လေးမျိုးမူရင်းတပုဒ်ကို အောက်ပါအတို :
အတံထားနှင့်ပါ။

မြိုင်အတွင်း-ကြိုင်သင်းပါတံ ရှေ့မည။ ပျံ့ကျော်ကျော်
ကံ့ကော် ထွေးပါလို့၊ ရင်ကော်ချီဂေါ်ဖိအေးငယ်၊ မွေးနံ့ကြံ
ကြံ။ ပန်းနံ့ငယ်လူ၊ ဇွန်မြိုင်ကြက်ရုံ။ စပ်ထိပ်မှာပန်း
ထိပ်ပြာဝါအနီနှင့်၊ ရာသီလင့် မကြာရအောင်၊ ဗူးပွင့်ကြထုံး။

ရင်းလေးမျိုး မူရင်းတွင် ဒုတိယအမျိုးမှ ပ-ဒု ၂-ပိုဒ်ကို
နှုတ်ပြီး ကျန်နေသည့် အပိုဒ်ကို ပဌမအမျိုးနှင့် ပေါင်းလိုက်ပါ
သည့် အောက်ပါအတိုင်း ကြိမ်းဖြစ်လာနိုင်ပါစေရ၏။

ဒုတိယအမျိုးကို ပယ်နှုတ်ပြသည့် ကြိမ်းပုံ။

မြိုင်အတွင်း-ကြိုင်သင်းပါတံ ရှေ့မည။... မွေးနံ့ကြံကြံ။
ပန်းနံ့ငယ်လူ၊ ဇွန်မြိုင်ကြက်ရုံ။ စပ်ထိပ်မှာပန်းထိပ်ပြာ
ဝါ အနီနှင့်၊ ရာသီလင့် မကြာရအောင်၊ ဗူးပွင့်ကြထုံး။

ရင်းမှလေးမျိုးကိုပင် တပုဒ် တတူထွန်းမှ ရှေ့ အပိုဒ်ကို
ထို ပတ်စံတံဖြန်ပြီး၊ ကျန်နေသည့် အပိုဒ်ကို တတိယအမျိုးနှင့်
ပေါင်းလိုက်ပြန်ပါကလည်း အောက်ပါကြိမ်းမျိုးဖြစ်လာနိုင်
ပါသေးသည်။

မြိုင်အတွင်း-ကြိုင်သင်းပါတံ ရှေ့မည။ ပျံ့ကျော်ကျော်
ကံ့ကော်ထွေးပါလို့၊ ရင်ကော်ချီဂေါ်ဖိအေးငယ်၊ မွေးနံ့ကြံ
ကြံ။ ပန်းနံ့ငယ်လူ၊ ဇွန်မြိုင်ကြက်ရုံ။ (အိုမှာ)ဗူးပွင့်
ကြထုံး။

ဤထို့လျှင် လေးမျိုးမှ ကြိမ်း ကဗျာလည်း ဖြစ်လာနိုင်
ပြန်ပါသည်။ ထိုသော် လေးမျိုးစပ်နည်းကို နားလည်ပြီးမှ
ယခုနည်းကို လေ့လာပါသည့် ပိုမိုပြီး ရှင်းပါလိမ့်မည်။

တြိချိုး ရှိ မရှိ ဆုံးဖြတ်ချက်။

အထက်၌ပေါ်ပြခဲ့ပြီးသည့် တြိချိုးအားလုံးကို ကဗျာ
သက်သာပေးနိုင်ကျမ်း ဆေးပု၊ ကဗျာဗန္ဓုသာရကျမ်းဆရာတို့က
တြိချိုးမဟုတ် "လေးဆစ်သဖြန်" သာ ဖြစ်သည်။ တြိချိုး
ဟူ၍မရှိခဲ့ဘူးချေ-ကသည်ဖြင့် ရေးသားခဲ့ကြဘူးလေပြီ။

ပညာဝန်ထောက်မင်း ဦးဖိုးစိန်ကလည်း အကြောင်း
အမျိုးမျိုးတို့ကို ထုတ်ပြပြီးသည့်နောက် "ဟယ်...တြိချိုးခေါ်
သောထိချင်း နန်းတွင်းနန်းပြင်ငယ်၌အခါကအစပြု၍ ယခု
ထိုင် ငါမတွေ့ဘူးဘူး၊ မကြားဘူးဘူး၊ ရှေးရေး ဆန္ဒနိက္ခိ
အရင်းကိုလိုက်ဟန်တူသည်" ဟု ပိန့်ဆိုခဲ့ဘူးသောမင်းတုန်း
မင်းကြီး၏ စကားရပ်ကိုပါ ကိုးကားပြီး တြိချိုးမရှိသည့်
ဘက်ကယ် ပြီးပြင်း ထန်ထန် ထောက်ခံခဲ့ပြန်ပါသည်။

ထို့သော် မည်သို့ပင် ဆိုခဲ့ကြစေကာမူ မြန်မာ ကဗျာ
လောကဝယ် အချိုးအဆစ် အပိုင်းတို့ကို အဓိကထားပြီး
ရေးသားနေကြသည့်ကဗျာတို့သည် မျက်မြင်ထင်ရှားရှိနေခဲ့
ရကား ထချိုးရှိကျော် ၁-ချိုးထိချင်း (သံပေါက်၊ ဝဲခိုက်ဝဲတွင်း
စသည်) နှစ်ချိုးရှိကျော် ၂-ချိုးထိချင်း၊ သုံးချိုးရှိကျော်
၃-ချိုးချင်း၊ လေးချိုးရှိကျော် ၄-ချိုးထိချင်း စသည်ဖြင့် ခေါ်
ဝေါ်ခဲ့ကြသည်ကို မည်သို့မျှကန့်ကွက်နိုင် တွယ်မရှိတော့ပါ။

ထိုနည်းအားဖြင့်လည်း ၂-ချိုးထိချင်း၊ ၄-ချိုးထိချင်းဆိုပင်
ရှိနေခဲ့ပါကုန် ၃-ချိုးထိချင်းကျမှမရှိသင့်ဘူးဟုဆိုသည်မှာ
အတွင်းမကျော်သည့် အရာထာရ ဖြစ်နေပါတော့သည်။ ထို
ကြောင့် ၃-ချိုး၊ ၃-ဆစ်ခေါ်သည့် တြိချိုးထိချင်းသည်
ရှိသင့်သည်ဟုသာ ယုံမှားခဲ့မှတ်သားကြပါကုန်။

၈-တြိချိုးသဖြန် ဝစ်နည်း။

ဝစ်သဖြန်အကြောင်းနှင့်ဝစ်၍ ပေါ်ပြခဲ့ပြီးသည့် ရှေးချိုး
တြိချိုးထီးတွင်ရှိသင့်ကြောင်း၊ ဖြစ်သင့်ကြောင်းကိုအကျယ်
အကျွမ်းလမ်းပြီးပြခဲ့ပြီဖြစ်၍ ဤ၌ အကျယ်မရှုသာတော့ပြီ။

တြိချိုးသဖြန်ဆိုသည်မှာ ပေါ်ပြခဲ့ပြီးသည့် တြိချိုးများကို
ဝစ်သဖြန်လက္ခဏာ (ဝင်းလက္ခဏာကိုပြခဲ့ပြီ) နှင့် ညီညွတ်
သည့် ထပ်မံပြီး အပွန်းတင်ကာ ရေးရပ်ရသောကြောင့်-
"တြိချိုး-သဖြန်" ဟု ခေါ်ဆိုပြန်ခြင်းဖြစ်သည်။

သားရွှေစင် ထုကလေးတို့နှင့်အစေးလေးပါ မောင်မောင်၊ ထိုင်း
မြည်က နှင်း ။မောင်မြင် မေမင်ထွက်စကား၊ ပုဏ္ဏား သရေ
ဆိုနှင့်ဦးညိုကို မေမင်မေးကယ်ရှင်၊ (အမယ်မင်း) မေးချက်က
ခြား။ ။

အထက်ပါကဗျာမှာ သိပေါ်မင်းကြားလတ်ထက် မျှရွာ
သရေရေးသည့် တြိချိုးသဖြန်ဖြစ်၏။ ဤ၌ ဥပဒေ အစစ်
အဟစ်တို့ကိုထုတ်ပြသွယ်မလိုတော့ပြီ။ တြိချိုးဝစ်နည်းမှာ
ပြန်ကြည့်လေ။ ၎င်းပြင် တြိချိုး-ဝစ်ချင်းကိုလည်း တွေ့ရ
သေးသည်။

ဝစ်နည်း။
ဆဲတဆောင် နေဒီးလောင် ကမ္ဘာမျက်သလို၊ ရသာရုံတို့ကို
မက်သော်ကြောင့်၊ ရတက်ကလေးယယ်မြေ၊ သောကပူလိမ်။ ။
သံသရာ ရှည်သည် စက်ကယ်က၊ မထွက်နိုင် ကြာခင်နှစ်မည်၊
စိတ်ညစ်လှ ရွှေတင်နီ၊ ဆို... ပုဂ္ဂိုလ်ကမ္ဘာ၊ ။ခက်လိုက်ထား၊
လှေကြီး ရွှေအင်္ဂါတို့ရွက်မပါ နွားလဲရရည်၊ ကလေးရက် ရေစုန်
ဝဲမှာနှင်၊ (အမယ်မင်း) တွဲသယ်ကြအံ့။ ။

အထက်ပါဒီချင်းမှာထိပါပင်းလက်ထက်မှာပင်ဖြည့် ဆရာညွှန်ရေးသည့် ကြီးချင်းဒီချင်းဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် နွေးထွင်း နွေးချင်းဒီချင်း၊ သို့မဟုတ် နွေးချင်းကြီးများရှိနေသကဲ့သို့ ကြီးချင်းမှာလည်း ရှိသင့်သည်ဖြစ်၍ ရှာဖွေပြီး ဖော်ပြထုတ် ရပါသည်။

ဤကဗျာ၌ အတ္ထုပ္ပတ္တိများအပိုဒ်များနေခြင်းမှာ နွေးချင်းဒီချင်း ကြီးထိုက်ထို ကြီးချင်း-ဒီချင်း ဖြစ်ရကား- ကြီးချင်းကြီးထိုက် လက္ခဏာပင် ဖြစ်၍ ရှင်းပြသွယ် ယှိတေတုပါပြီ။ အထက်မှာကား ဒုတိယချင်းတွင် အကျကရန်မှာ ထိချင်းကြီးဖြစ်သည့် အကျောက် သုံးပိုဒ်တို့အောက်မှ ရှိလာနိုင်ပါစေသည်။ ပြုယုတ်များကို ဂရုစိုက်၍ကြည့်ပါ။

၉-လေးချိုး ဝပ်နည်း။

လေးချိုးဆိုသည်မှာ အစိတ် အပိုင်း အဆစ်အချိုးက လေးခုထား၍ ဝပ်ဟပ်စီကုံးရသည့် ကဗျာဖြစ်သောကြောင့် “လေးချိုး” ဟုခေါ်တွင်ရ၏။ ဝပ်နည်းအားဖြင့်ကား လေးချိုးကဗျာသည် နွေးချင်းနှစ်ခုကိုပေါင်းစပ်ထားခြင်းမျှသာဖြစ်၍ အချိုး ၂-မျိုးပိုမိုလေးခုသည်သာ ထူးပါစေတော့သည်။

၎င်းလေးချိုးကိုယ် လေးဆစ်၊ လေးကြော့၊ လေးဆစ်ချိုး စသည်ဖြင့်လည်း စိမ့်တို့နှစ်သက်သလို အမည် နာမဖြင့် မှည့်ခေါ်ကြသေး၏။ ၎င်းကိုရေးစပ်သောအခါ-

၉၀၀၀။ ၁။ ဝတ်ချိုးကို လဟုခိုပြီး၊ ဂရုနှင့်ချရမည်။ ပိုဒ်ရေးမှာ အနည်းဆုံး ထပ်ထိုးထားလျက်၊ လုံးရေးမှာ အနည်းဆုံး၄-လုံးရှိ စေရမည်။

- ၂။ ဒုတိယချိုးကို လဟုပင်ခိုပြီး၊ ဂရုနှင့်ချရမည်။ ပိုဒ်ရေးမှာ အနည်းဆုံး ၂-ပိုဒ် ထားလျက်၊ လုံးရေးမှာ အနည်းဆုံး ၆-လုံး ၇-လုံးရှိစေရမည်။
- ၃။ တတိယချိုးကို ဂရုနှင့်စေ၊ လဟုခြင်စေ ခိုပြီး၊ လဟုနှင့် ချရမည်။ ပိုဒ်ရေးမှာ အနည်းဆုံး ၂-ပိုဒ် ထားလျက်၊ လုံးရေး မှာ အနည်းဆုံး ၅-လုံး ၆-လုံးတို့ ရှိစေရမည်။
- ၄။ စတုတ္ထချိုးကိုဂရု၊ လဟု တခုခုခိုပြီး၊ လဟုနှင့်ပင် ချရမည်။ ပိုဒ်ရေးမှာ အနည်းဆုံး ၂-ပိုဒ် ထားလျက်၊ လုံးရေးမှာ အနည်းဆုံး ၅-လုံး ၆-လုံးတို့ ရှိစေရမည်။
- ၅။ ၂-ခု အချို့ဘို့မှ အခံ၊ အဆစ် ကာရန်တို့မှာလည်း တူညီ စေရမည်။

ဤအင်္ဂါလက္ခဏာများနှင့်ပြည့်စုံညီညွတ်ခဲ့ပါလျှင် ဖော်ပြသည့် သော လေးချိုးဟူသမျှတို့ကို ဝပ်ဟပ် စီကုံးမှု ညွှန်ချက်ပုံရှိပါစေတော့သည်။

ဝပ်နည်း။

- ဝတ်ပ အခံချိုး။ ရှေ့မှ ဝေး ပြီဘု၊
ဝေ ဝေး ရယ်တဲ့-နီခဲ “ပြီ”။
- ဒုတိယ အဆစ်ချိုး။ ကိုလေးသာ-ထွက်အ ငွေ့ တောနဲ့၊
ပေင် ၍ သာ-နေမိ မှာ၊ လျင်မြင့်၊
လား လိမ့်ပေခက် “ခို”။ ။
- တတိယ အခံချိုး။ သင်္ခါရေး-ရပ် နာမ် စုံ ကိုတဲ့။
ထင်တာပေး-ဟုတ်နှင့် ဆု ရယ်လို့၊
တင် ၍ လို-တရား မှီ
သာ ကို တို့-ထွင် “ပြီ”။ ။

တုတ္ထ ယထာရံ။ ။ တိမ်းမကောင်းပါမှ
 ကိန်းမောင်းရာ-တကယ်မှန်တဲ့၊
 ပြင်နိဗ္ဗာန်-အောင်ရွှေ နန်းကို၊
 မြန်း ရ-မ "လွဲ"။ ။

အထက်ပါ လေးမျိုးကား မဟာဒွါရနိကာယ စတုတ္ထ
 သာသနာပို ဟင်္သာတပို့ လယ်တီဆရာတော် ဘူးပြီးပြီ
 ရေးသားဆုံးမခဲ့ဖူးသည့် လေးမျိုးဖြစ်၏။ ၎င်း၌ ထုံးကျမ်း
 ပိုမိုကျော်မှု ပစ်ဆေးယူဆရန် မခဲယဉ်းတော့ပြီဖြစ်၍ အထူး
 မဖော်ပြတော့ပါ။

ဤလေးမျိုးကဗျာတွင် ပဋ္ဌမပိုဒ်မှ ပဋ္ဌမအခံပိုဒ်မှ "ဝေ
 မဝေးပြီဘု" ဟု ဆိုရာ၌ "ဝေး" ဟု လဟုချိခဲ့ပြီး၊ ၎င်းက
 ဒုတိယပိုဒ်မှ "ဝေး" နှင့် ကာရန် တူစေလျက် အဆုံးတွင်
 "ပြီ" ဟု ဂရုကာရန်ဖြင့် အခံပြုထားလိုက်ရသည် [၎င်းပဋ္ဌ
 မျိုးမှာ တခါတရံ တပိုဒ်သည်လည်း ဖြစ်တတ်သည်။ ထိုသို့ဖြစ်
 နေခဲ့ပါလျှင် အချိန်မရှိပေ၍ ဖြစ်၍ ၎င်းကဲ့ယ့် အချိန်ဟုထ
 မှတ်လိုက်ရမည်။ အစွဲမျိုး၊ ပြီးချီးတို့၌ ထိုကဲ့သို့ တပိုဒ်သည်
 ဖြင့် တမျိုးမပြုလုပ်နိုင်ချေ။ ဤကား လေးမျိုး၏ ထူးခြားမှု
 သည့် သဘောတရားတည်း။]

ဒုတိယပိုဒ်တွင် ပဋ္ဌမပိုဒ်မှာ "ကိလေသာ-အောင်အောင်
 တွေ့နဲ့" ဟု ဆိုရာ၌ "တွေ့" ဟု လဟုချိခဲ့ပြီး၊ ၎င်းကဲ့ ဒုတိယ
 ပိုဒ်မှ "၍" နှင့် ကာရန် တူစေကာ တဖန် ၎င်း ဒုတိယပိုဒ်မှ
 "မှား" ကိုလည်း တတိယပိုဒ်မှ "လား" နှင့် ကာရန် ထူပြန်
 လျက် နောက်ဆုံးတွင် ပဋ္ဌမမျိုးမှ နောက်ဆုံးကာရန် "ပြီ"
 နှင့် တူညီလေအောင်) "ဆီ" ဟု ဂရုကာရန်နှင့်ပင် "ရည်"
 လိုက်ရသည်။

ယတိမျိုးတွင် ပဋ္ဌမပိုဒ်မှာ "သင်္ခါရ-ရှင်နာမ်စုကိုတဲ့"
 ဘုဆိုရာ၌ "ရ" ဟု လဟုကာရန်နှင့် ချိခဲ့ပြီးလျှင်၊ ၎င်းကို
 ဒုတိယပိုဒ်မှ "ဘု" နှင့် ၎င်း တတိယပိုဒ်မှ "ရှု" နှင့် ၎င်း ကာ
 ရန် ၎င်းညီညွတ်ရသည်။ ထို့နောက် ၎င်းတတိယပိုဒ်မှ "မှီ"
 ကာရန်ကို ချိပြန်ကာ ၎င်းစတုတ္ထအပိုဒ်မှ "ကီ" နှင့် ကာရန်
 ၎င်းတူစေပြန်ပြီး နောက်ဆုံးတွင် တတိယမျိုးအတွက် "မြီ"
 ဟု လဟုကာရန်ဖြင့် အခံမျိုးပြုပေးလိုက်ရပြန်သည်။

ထူးမှတ်ချက်။ ။ လေးမျိုးဟုသိရာ၌ တတိယအမျိုးတွင် နောက်ဆုံး
 အခံမျိုးကို မခံမီ ၎င်း၏ရှေ့မှာပိုဒ်နေသည့် ကာရန်သစ်တခုကို မည်
 သည့်အခါမဆို ပဋ္ဌမမျိုး ဒုတိယမျိုးတို့၏ အခံ ကာရန် အဖတ်
 ကာရန် သို့မဟုတ် အချာကာရန်တို့နှင့် တူကော ကွပ်ဆက်လေဘော
 အားဖြင့် စပ်တပ်ခဲ့ရ သေးသည်။ ၎င်း၌ "မှီ" ဟု ကာရန်သစ်
 တခုကို၌ လာရသည်မှာ ဖော်ပြပါ ပဋ္ဌမမျိုးမှ အချာကာရန် "မြီ"
 ဒုတိယမျိုးမှ အချာကာရန် "ဆီ" တို့ကို ကွပ်ဆက် သီးတာအားဖြင့်
 လေးမျိုးတို့၏ ထုံးစံအတိုင်း ပြန်လျှန် စပ်တပ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်၏။ ထိုကဲ့သို့
 သော သဘောမျိုးကို ဆိုလိုပါသည်။ ထို့ကြောင့် လေးမျိုးစေရာ၌
 ၎င်းကာရန်ကို အထူးသတိပြုကြရမည်။

စတုတ္ထမျိုးတွင် ပဋ္ဌမပိုဒ်၌ "တိမ်းမကောင်းပါမှ" ဆိုရာ
 ၌ "စောင်းကို လဟုဖြင့် ချိခဲ့ပြီးလျှင်၊ ၎င်းကို ဒုတိယပိုဒ်မှ
 "အောင်း" နှင့် ကာရန် ညီစေကာ တဖန် ၎င်းဒုတိယပိုဒ်မှ
 "မှန်" ကိုလည်း တတိယပိုဒ်မှ "ဗွန်း" နှင့် ကာရန် ညီစေရ
 ပြန်၏။ ။ ထို့နောက်မှ ၎င်းတတိယပိုဒ်မှ "နန်း" ကိုလည်း
 စတုတ္ထပိုဒ်မှ "မြန်း" နှင့် ကာရန် တူစေပြန်ပြီး၊ နောက်ဆုံးတွင်
 (တတိယမျိုး၏ နောက်ဆုံး အခံကာရန် "မြီ" နှင့် ညီညွတ်
 လေအောင်) "လွဲ" ဟု လဟုကာရန်ဖြင့် ပင်အုပ်လိုက်ရခြင်း
 ဖြစ်သည်။

အထက်ပါ အချစ်တန်း ဆရာဝေ၏ လေးချိုးပုလဲ ပြုထုတ်ခဲ့သည်။ နည်းဥပဒေမှာ ဖော်ပြခဲ့ပြီးသည့် နည်းနှင့် အထူးထူးပင် ဖြစ်၏။ နောက်ထပ်နည်းများနှင့် ဂဏ-လဟု ကာရန်နေပုံ၊ ထုံးရေးပိုဒ်ရေးပိုဒ်တည်း စီစဉ်မှတ်ယူကြလေ။

(၈) လေးချိုးလတ်

လေးချိုးလတ်ဆိုသည်မှာလည်းမူလလေးချိုးရိုးရိုးမျိုးပင် ဖြစ်၏။ သို့သော် အမျိုးကဏ္ဍမှသော်၎င်း၊ အချိုးအစားထုံး မှာသော်၎င်း ပိုဒ်ခေမ္မာ ၅-ပိုဒ်၊ ၆-ပိုဒ်၊ ၇-ပိုဒ်၊ ၈-ပိုဒ် စသည်ဖြင့် ရေးသားစီတုံးရသောကြောင့် “လေးချိုးလတ်” ဟု ခေါ်တွင်ရပြန်၏။

ပုံစံကား။

၁။ ရွှေပရံ-ကြာအရပ်ကိုလား၊ လေးအဟုန်လာရှုခတ်စဉ်က၊ ကဗျာ နတ်ထွက်ခဲ့တယ်။ သေနေဘွားဟာစို၊ ရွှေသားကုပ်နန်းချီပြင်၌၊ သည်ခင်ဟု စက်တန်နှင့်ရေးသော်လဲ၊ ဆေးရောင်တွယ်။^၁ စောန်း နေ့သို့ ကုန်၌ရိုက်ကုန်ပေါ်မှာကိုကြာညွှန်သောမှ၊ ရှိပါလိပ် သူ့ နိကာယ်၊ ကိုဦးတယ်လို့ ဟုတ်ပြီဟူ။ တပေါ်ဟန်းသိကြားရယ် မကြာစနဲ့ဟော့ ကွာရန်မှာ ထူမည်ဝေပေါင်၊ တိုသမေ ခင်ခင်လေး မှာကွယ်၊ ရှေးကုသိုလ်ထူ။ (အချစ်တန်း-ဆရာဝေ)

၂။ ရွှေပညာတန် မကသေးပဲ၊ နေပြည်လုံး-မြို့အသွေး လို့၊ ခြောက်....အလှကလေးရယ်တို့ ပုံ့ပုံ့ရယ်။ ဝါသက္ကရာဇ်-တဆပယ် နှစ်နှစ်-ဇာတိအနေက၊ ကဗျာအေး-တခြင်ကူးခဲ့တော့၊ နဲ့သာရေ အနှစ်လှေ့ရယ်၊ ရွှေကွေးထွက်လယ်။ သာလီမှာ ပထာရပါတိ၊ ကာလီပါ၊ ဆရာပြုပဲ တံ၊ သေရေး-ကုမ်းနှင့်ကွယ်၊ ခြောက်....တယ် တယ်တံ၊ ခင်လေး။ မနေ့ဆက်နှစ်၌၊ ဝန်းညက်-ခင်ခင်တင်လို့၊ ကလေး-ယားရစ်ရိုက်ရာယို၌၊ တအေးအောင်-ယားတင်ပိုက်ပါလို့၊ ပါပြင်ကု သွားကုန်လိုက်အောင်ကွယ်.... (ခင်ထိုရေး) ဘုန်း တိုက်ချင်သေး။ (ဦးသာဇော်)

အထက်ပါ လေးချိုးလတ် ကို၌လည်း ထူးချွန်တူးထူးချွန် ထူးချွန်၊ ထုံးရေး မည်မျှပင် ရှိနေသည်ကို မိမိတို့သာသာ ကြည့် ခြည့်လေ့ရှိလေ။ ဥပဒေမှာ ရှေးကအတိုင်းပင်ဖြစ်၍ ထို သာဗွင်ပေပြီ။

x x x

(၉) ထပ်တွန့် လေးချိုးကြီး။

ထပ်တွန့် လေးချိုးဆိုသည်မှာ အကဉ်း၎င်း၊ အလယ် အသားမျိုး၎င်း၊ အဆုံး၎င်း အချိုးတိုင်းအချိုးတိုင်းမှာ အပိုဒ်တို့ကို ကာရန်ချင်းဟပ်၍ ထပ်ကာထပ်ကာတွန့်ပြီး အတ္ထုန်အခက်အတွန့်တွက်အောင်ရေးသား စပ်ဆိုရပြန်သော ကြောင့် “ထပ်တွန့်လေးချိုး” ဟု ခေါ်၏ဆိုရပြန်။ ပုံစံကား-

ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့်-အရှင်သာမိစွပ်သတ္တံ။

ပုဂံ၊ နေအောင် တပေါ်လာတဲ နှိပ်ကျောသလော့၊ ကြိုက်သီးတောင် မြင်တာနဲ့ ထိပ်မိပါနဲ့၊ ဒီကွယ်-အရှင်အာရိပ်ဆိုတဲ့- အင်္ဂလိပ် သား။ ။

ကြော်-အချစ်ပြရမှာဖြင့်၊ ဗုဒ္ဓတို့ဘာသာ၌- မရမဆိုသာဘူးတဲ့၊ မိခါသခင်- တပည့်အရွယ်ကတဲ-ဘွားရေးသလော့၊ မိတာကလင် ပါလာယ်ကလဲမှာသနဲ့၊ မြိတ်တရား-သာသနာတော်၌၊ ကြီးကြာ နှော် ယမ်းဆောင်ရွက်ပဲလို့၊ ဘာသာ ကလေးရဲ့ နားနားဘောင် သို့ အက်ခဲ့ရောထင်၊ ရွယ်ချက်ကယ်- အယ်လိုဗာကံဟု၊ တကယ်ကို အမှန် အဆိုးထပ်လို့-မရေးသင့်သော်လဲ၊ နယ်ကို ကြိုကာ အမျိုး ဇာတ်ကိုလဲ တွေးကြပါပဲနဲ့၊ မေးဆေးဆိုဖြင့် မတော်ပဲ တယ်နော်ကွယ် (အပယ်ခင်း....) မရေးမပတ်လေနှင့် အရေးအခွင့်ကိုတော့ အစေး ထွင်ကြော်ဖြာ။ ။

ခရစ်ယန် ဘာသာပြောရေးတို့၊ အလွန် ဗုဒ္ဓဘာသာပြောရေးတို့
တစ်သားတည်းကဲ့သို့ နှစ်ယောက်လည်း၊ မြောင့်လျက် သာသနာ
သာသနာ့ဆောင်ရွက်ရန်။ (ပြည်သူတို့ရယ်) မြောင့် သာသနာ
သက် နှာစရာပေပေါ့ ပါပဒေသနာတို့ဖြင့် (စွမ်း)။ ။

ခန်းကတည်းက ရာပေလွင်မှာလေလော့၊ နန်းခေတ် ကြမ္မာငင်လေ
မြန်မာတို့၏ နတ်ပြည်သို့ တိမ်မြောက်၊ သာသနာအစဉ်ကို-မြတ်ဆေး
အရှင်တို့လဲပတ်နင်းနိုင်ဘူး၊ တယ်ကိန်းကြီးနိဿယပေပေါ့၊ သူပုန်ရန်
ကော အတွင်းအနိမြင့် ယ၊ ရေပေါ့၊ အကုန်ပြန်ချေလာ အခြင်းသန့်
ဖြင့် မရပေဘူး၊ ငြောက်-သာသနာ့ပေါ်ထကာတုရင်ကို၊ မရပေ၊ ပလ္လင်
ယခုအခါ မြို့လွင်ဖြင့် သူပေအပြည့်နှင့် သံဃာအကုန်နှင့်၊ မြေ
လာပုံကို စိန်စွယ် သွင်းပေါ်လို့၊ ဝန်ခင်း မဟာအင်နှင့်၊ ရာပေ
အာဏာဖြင့် ပြုလေရဲ့၊ (အမယ်မင်း....) သတင်တုရင် သာသနာ
နှင်းအိန်ပို့၊ မြန်မာများ၏ အာဏာကလဲ မစွမ်းပါလား၊ (ဆို-ပြည်
သူတို့ရဲ့....) သာသနာ့ ခါးကောက်လွန်း (လွန်း)။ ။

အထက်ပါလေးမျိုးကြီးကား ကျွန်တို့၏ ဆရာပြော
ဦးအောင်မြတ်ထွန်း (အရှင်အာဒိစ္စဝံသ)အား မြန်မာ
ပြည်လုံး ပဏာသနိယကံ ပြုစဉ်အခါက မန္တလေးမြို့မှနေ
စာသင်သား အမည်ဖြင့် ယခု ဒဂုန်ဦးထွန်းမြို့ ချေးသား
စပ်ဆိုလိုက်သည့် ထပ်တွန်းလေးမျိုးကြီးဖြစ်၏။

ဦးလေးမျိုးခွဲ “ပျက်စီးအောင်-တမင်လာတဲ့ နှိပ်ရေးအ
လာဘ်” ဟု ချီလာခဲ့သည်ကို ထပ်ပြီးအတွန်း-အတတ်-အတ္ထု
အခက်ထွက်သောအားဖြင့် “ဩတ်သီးတောင် မြစ်တစ်
ထိပ်ပိပ်ရဲ့” ဟု စသည်ဖြင့် အပိုနှိပ်ခိုင်းမှာလိုလို နှစ်
ထပ်နည်းဖြင့် ထပ်ကာထပ်ကာ တွန်း၍ ထွန်း၍ စပ်ဆိုထား
ခြင်းဖြစ်သည်။ စပ်ဆိုနည်း ဥပမေမှာ ရှေးအပိုင်းပင်ဖြစ်
ရှင်းလောက်ပေပြီ။

ဦးနည်းတူ ရှေးခေတ်အခါက စကားပြော ပညာရှိတစ်ဦး
စပ်ဆိုထိုက်သည့်မြတ်စွာဘုရားရှင်၏တန်ခိုး ပြာဇိဟာ
ဖြင့်ထားသည့် ထပ်တွန်းလေးမျိုးကြီး ကတစ်ကိုလည်း နည်းယူ
ထပ်တွတ်စရာကောင်းလှသဖြင့် ပေါ်ပြလိုက်ပါဦးအံ့။

တူရားရှင်-တုန်းတော်ဆွဲ

ဘဝကအပူ မြင်ပေစေ ကိုက်တုံအတွင်းမှာဖြင့် ကတ္တရ သခင်ခွေ
ရိုက်မြို့ ခင်းပါလို့၊ သရက်မြို့ ပင်အခြေ ယမိုက်စုံ ကျင်းပါတဲ့၊
မကိုဇိုကန်သနင်းရယ်က မြောက်သွယ်၊ ရောင်ရွှေဝါ။ ။ ဩဝါ-
ကိုက်စုံအကင်းအမိုက်သူပုန်ခွင်းမယ်မ၊ အမြိုက်ထုလို့၊ သင်းပါတဲ့
ပျောက်သတဲ့-ဆောင်နေတာ။ ။

တိုင်းလေးခိုင်းစိုချိန်ပေ၊ ပါလေပွာသလေ-တိတ္ထိအသင်းဘိနှင့်
အစ်နွားရပေ ဓုဒ္ဓိခင်းတုံပြင်၊ ရွှေစင်ကြို ရွှေထီး အမောက်
တောနှင့်၊ မြေတွင်းလျှံအောင် ရေဒီးပေါက်တောက၊ ဝှန်မြောက်
အောင် ကမ္ဘာအတော့ကျန်သပေါက် ပပာဇွတ်၊ ဆရာမဟေ
မကွယ်ရိုက်မှာဖြင့်၊ ကြာလေကြာလေ အရွက်မရှိတိုင်းပေပေါ့၊
တဆိုက်းထဝင်ဝင် မာနထောင်ရောပါကွယ်၊ ဩဝါ-မခိုင်းမချင်
အရိုင်းကျင်ကြပါတဲ့၊ ရိုက်အရှင် အာက ခေင်ဆရာ။ ။

သောမနာ ဥာဏ်ဂုဏ်မျိုးပါလို့၊ သောတကဝါ ဖျာန်ဟန်တမိုး
ရယ်နဲ့၊ သဘောပေတော့ အဆန်အစွန်နိုးတော့မှ၊ ရန်သူပုန်မျိုးရေ
က၊ (ကမ္မိ ရေ....) တေဇမဟာပေမို့၊ မပြတ်ရိုကာသောဝါ။ ။
ဩဝါ ကြောဖြာ ကြောငြားသမို့၊ ခန့်လ ပဒေသာပေမ၊ အဝအဝါ
နှင့်-နတ်မြဟောအပေခိုင်း။ ။

ပစ္စိလာ လွှဲချော်လို့၊ မကုံးပါဘူး၊ ဇာဒိအလာ အမြို့ပေါ်လို့
သုံးခေတော့ပြာဇိဟာ-ဥာဏ်အဆင့်တွင်း၊ ထွန်းထွန်းတော် ဖော်
ခိုက်အားတုံဖြင့်၊ ဝှန်သုံးတော်-ပုတ်ပြပါ၊ တေလို့ မြက်ဆိုကြားက
ခေထနာ့ချီသူက၊ ကေ ဘရီ-နှစ်တော်ထားတုံဖြင့်၊ သုံးတော်သော
မြေထော်နှင်လှမ်းသေနှင့်၊ ကြုံးပါ ကော မြေချော်လို့မြင်းလေတော့
နတ်နန်းရယ် ကာ ဝတ်သင်္ဃါသင်္ဃာတို့ မယ်တော်ပေးခင်းကဖြင့်။

ရွှေထုတ်ပေါ် ရွှေနှုတ်တော်ညောင်းကာပ၊ ကျမ်းပေါင်း ခုနှစ်မြို့
ပဲ့ပြင်၊ လမ်းကြောင်းညွှန်ရာ နှင့်၊ ဘိဗ္ဗာ ရေစဉ်ကျွေးလို့ ရယ်
ကြော်-ရွေးအထက်ကပေါ်ခေါ်နှင့်ရော် ညောင်းသုက္ခိ၊ မထွေးမထွက်
သမ္ပ အထွေး မောက်ကြ လေတော့၊ လေး-ဓဂ္ဂလာဘီ အခွင့်တော်
ကောင်း။ ။

၎င်းလေးမျိုးမျိုးကိုပင်တွင် အမျိုးတစ်ခုမှာ ၇-ပိုင်း ၆-ပိုင်း
စသည်ဖြင့် သို့မဟုတ် ၈-ဆိုသူ၏ စာအုပ်တိုင်း အပိုင်းခေ
ထားရှင်သလောက်ထားပြီး စပ်ဆိုသိကုံးနှင့် မှီလေသော
ကြောင့် “လေးမျိုးကြီး” ဟုလည်း ခေါ်ဆိုကြသေး၏။

ထပ်တွန့်လေးမျိုး ဆိုရာတွင်လည်း အမှန်စစ်စစ်အားဖြင့်
ကား လုံးရေ-ပိုင်းရေများသည့် လေးမျိုးကြီးကို နဂါးထပ်
စပ်နည်းတို့ဖြင့် အမွှန်းတင်ပြီး တွန့်ကာထွန်ကာ၊ ထပ်ကာ
ဟပ်ကာ စပ်ဆိုပေးလိုက်ခြင်းသာ ထူးပါတော့သည်။

ထို့ကြောင့် အချစ်အားဖြင့် စည်းမျဉ်းဥပဒေအတိုင်း
ကာရန်ညီညွတ်ရုံမျှနှင့် အပိုင်းရေများများထားပြီးပီကုံးသည့်
လေးမျိုးမျိုးကို “လေးမျိုးကြီး” ဟု ခေါ်ဝေါ်ရပြီး၊ ၎င်းကို
တပန် နုတောထပ်စပ်နည်းတို့ဖြင့် အထပ်အတွန့်-အတ္တန်
အခက်ထွက်လေအောင် စပ်ဟပ်လာကြပြန်သည့် လေးမျိုး
ကြီးမျိုးကိုမူ “ထပ်တွန့်-လေးမျိုးကြီး” ဟု ခေါ်ဆိုရပြန်ခြင်း
ဖြစ်တော့၏။

ယခုခေတ်အခါ၌ကား-လေးမျိုးကြီးမှန်သမျှမှာ ထပ်တွန့်
အစပ် အဟပ်တို့နှင့်သာ စပ်ဆိုကြပြီးတွင် “ထပ်တွန့်-
လေးမျိုးကြီး” ဟု အပြည့်ညီစုံခေါ်ဆိုသကဲ့သို့ကြ လေတော့
သည်။ ထို့ကြောင့် ဤကျမ်းပထမ၌လည်း ၎င်းလေးမျိုး ၂-မျိုး
ကို အတူထား၍ ညွှန်ပြဆိုလိုက်ရပါတော့သည်။

အထူးအားဖြင့်ကား ဤလေးမျိုးထိရင်းမှာလည်း နွေးမျိုး
ထိရင်းကဲ့သို့ လုံးရေနှင့် ပိုင်းရေကို မူသေ ပဓာန တထပ်စု
အားဖြင့် ကန့်သတ်ရက်မရှိသော်လည်း၊ အမျိုး ၄-မျိုးအနက်၊
“၁” အမျိုးဖြစ်သည့် ပဌမနှင့် ဒုတိယမျိုးတို့မှာ အပိုင်းရေ
နည်းပါးစေရပြီးလျှင် “၃” အမျိုးဖြစ်သည့် ဒုတိယနှင့်စတုတ္ထ
မျိုးတို့မှာမူ အပိုင်းရေ ပိုမိုများပြားစေလျက် စပ်ဟပ်ထိကုံး
ကြရသည်ကိုသာ များစွာတွေ့မြင်ရသည်ဖြစ်၍ လေးမျိုးကဗျာ
စပ်ကြရာ၌ ဤသဘောကိုလည်း နားလည် ထားသင့်ကြ
ပေသည်။

x x x

(င) စာထောင့် လေးမျိုးကြီး။

ဤစာထောင့်လေးမျိုးကြီး ဆိုသည်မှာလည်း အထက်ပါ
လေးမျိုးကြီးမျိုး သို့မဟုတ် ထပ်တွန့် လေးမျိုးကြီးမျိုးကိုပင်
ခေါ်ဆိုရပြန်ခြင်းဖြစ်၏။ ဤစာထောင့်ဆိုသည်မှာ ကေးထပ်
ကြီး၊ ရှစ်ဆယ်ပေါ်စားထပ်တို့၏အကြားဝယ်ရတု-လူးကား
များ ညွှစ်ပြီး ထည့်ပင်ကြသကဲ့သို့ လေးမျိုးကြီး များတွင်
အမျိုး ၄-မျိုးရှိသည့်အနက်ပဌမအမျိုး၏အကြားမှာသော်၎င်း
အဆုံးမှာသော်၎င်း၊ ဒုတိယအမျိုး၏ အကြားမှာသော်၎င်း၊
အဆုံးမှာသော်၎င်း၊ တတိယအမျိုး၏ အကြားမှာသော်၎င်း
အဆုံး မှာသော်၎င်း လေးမျိုး ကဗျာ၏ ကားရန်နှင့်လည်း
ဆက်စပ်လေးအောင် ကားပြေသက်သ်များကိုရေးသားထည့်
ထွင်း ကြားညွှတ်ပြီး အတွေ့အကောက်-အခွင့်အယုတ်

ပြုကာ ထားရပြန်လေသောကြောင့် “စာထောင့်-လေးချိုးကြီး” ဟု ခေါ်ဆိုကြရပြန်လေသည်။

၎င်း၏ပုံစံမှာ အထက်ပေါ် ပြုပါလေးချိုးကြီးများအတိုင်း ပင်ဖြစ်၍ ဤ၌ ပြုယုတ်ကို တထိတခြား မပြုလိုက်တော့ပါ။ အချုပ်အားဖြင့်ကား အထက်ပါလေးချိုးကြီးတို့၏ အကြား ဝယ်ပေါ်ပြန်သည့် ကောင်းပြေလင်္ကာများကို [၎င်းမှာနွေးချိုး ဖြစ်က တပိုန်၊ လေးချိုးဖြစ်က ၃ ပိုန် ထားရကြပြန်သည်။] ထည့်သွင်းကပ် ညှပ်ပေးလိုက်ရသည်သာ ထူးပါတော့သဖြင့် ယခုအခါတွင်လည်း အံသီးအစွဲနည်းပါးလှသည့်အကျောက် ဤကျမ်းဝယ်၌ မပေါ် ပြုလိုက်တော့ပါ။ အလိုရှိပါကရှေးရေး ဇာတ်ဝတ္ထု ပြဇာတ်တို့၌ “စကားညှပ်စေးပြန်ကောက်” ဟု ညွှန်ပြထားသည့်နေရာတို့မှာ ကြည့်ရှုလေ့လာကြပါကုန်’ စာပေထွန်းကားလျက်ရှိနေသော ယခုခေတ်တွင် အထက်ပါ လေးချိုးကြီးမျိုးကိုရှာဖွေဖော်ရန် ထွယ်ကုသုပေတော့ပြီ။

+ + +

(၈) ရှေး လေးချိုးကြီး။

ရှေးလေးချိုးကြီး ဆိုသည်မှာ ပေါ် ပြန်ပြီးသည့် လေးချိုး များနှင့် နှိုင်းကာရလျှင် အသွန်ရှေးကျသည့်ခေတ်ဘာလက ရှေးနည်းဟောင်း အစစ်အဟစ် တို့ဖြင့် စီကုံး ရေးသား ကြသကဲ့သို့ ယခုခေတ်မှာလည်း ရှေးကျကျ ရှေးစပ်စပ် သီကုံး ကပ်ဟပ်ပြန်ရလေသောကြောင့် “ရှေး လေးချိုးကြီး” ဟု ခေါ်တွင်ရပြန်၏။ ၎င်းရှေးလေးချိုးကြီးများကို ရေးကပ် သာအခါ—

- ၁။ ဝဋ္ဋစားချိုးမှာ လဟုချိုး၊ ဝဋ္ဋချရမည်။
- ၂။ စုတ်ယချိုးမှာ ထဟု၊ ဝဋ္ဋချိုး၊ ဝဋ္ဋပင်ချရမည်။
- ၃။ ထဟုထွန်ထဟုထွန်ချိုးမှာ ဝဋ္ဋချိုး၊ လဟုချရမည်။
- ၄။ ဝိုင်းစေကား မူသေမရှိ၊ လုံးရေမှာ ၄-လုံးတပိုန်၊ ခံပါ ၅-လုံးတပိုန်၊ ၆-လုံးတပိုန် ရှိစေရမည်။

အထက်ပါ အင်္ဂါလက္ခဏာများနှင့် ပြည့်စုံစွာစစ်ဟပ် ခိုကုံးခဲ့ပါလျှင် ရှေးကရေးလေ ရေးထမရှိခဲ့ဘူးသည့် ရှေး ချိုးကြီးမျိုး ဖြစ်လာနိုင်ပါတော့သည်။ ။ပုံစံကား—

တဇာတ်သိမ်းပြန်ပေါ့၊ ဝေ်သိမ်း မြန်မြေမှာ ဉာဏ်တံဝေ ကိုယ် တော်ပြောဆို၊ ဓမ္မဗြူ ဟောနိုင်တဲ့ သီပေတရုဏ် ။

တထောင့်နှစ်ရာနှစ်ဆယ် ငယ်သာကောဇကောလ-သဇင်နှင်၊ နှော်၊ နတ်ပေါင်းဝယ်ဖျော်သည်၊ နတ်တော်လမ်း-ကျော်ထဆုတ် ပက်၊ ဆယ်သုံးချက်ဟု၊ အာဇာတ်ဝှန်ဝေ့၊ နားနှေ့မှာ၊ ဘုန်းဓဇ် စီရင်၊ မီးရှူးမြင်ပြီး၊ တိုင်းခွင်စိုးရန်၊ ကုန်းတောင်ချိုး-တန်ခိုးဖန်ခွဲ မဟန္တာရှိက၊ မြန်မာတိုက်ဝယ်၊ မကိုဏ်ကယ်ဆောင်ချိန် မြကုမိန်ပို့ ဝတ်နိဗ္ဗိန်နတ်၊ ဝေးကွဲတတ်လျက်၊ စတ္ထဝလီသာ-အစွန်းပြောင့်သည့် ထောင့်နှစ်ရာ-ရွှေကြာခိုင်နွဲ့ဟု-မီးပွဲတည်၊ နန်းဆဲတေရယ်၊ ခါရက် မြတ်တွင်၊ သမတ်ကယ်နည်းဟု၊ ကခတ်ရှက် ကနက်ထုလို့၊ ရှစ်ဆူ ရဟန်၊ မြဝန်းသာပြန်တော့၊ တိုင်းဘုံမြန်မြန်နယ်မှာ၊ ရန်သူယ်ထွယ် ကြောက်ရွတ်ပုန်းရ၊ ဘုန်းထွန် အနှင်။ ။

ကုန်းတောင်ချိန်နည်၊ ဇာတ်ဆက်ကယ်တည်သည်၊ ပင်စင်ကုန်ကုန် ခယ်-တညွန်ဟု၊ ချိန်ချိန်ခိုင်ဇာ၊ ပျိုးလှလှကွင်း၊ ကံဆူးကံကြောင့်၊ ဘုန်းသီမောင်လို့၊ တထောင့်နှစ်ရာလေးဆယ်မှာလွင်၊ ထတ္ထာနှုန်း ဆဲ၊ သက်နိုးပွဲနှင့်၊ ခေပွင့်ချိန်၊ ကျော်ရှစ်ရက်ဟု၊ မြကုမိန်မှာ-ဝတ်နိဗ် နတ်၊ သီကြားပျစ်သို့၊ မင်းမြတ်ကယ်သီပေါ၊ နန်းကလေးသို့၊ ရေ ကြောအက္ကဝ၊ ပတ်ဝန်းကေထည့်၊ ရာဇနာ၊ ကျွန်းဝယ်စိုသို့၊ ဝယ် စင်စင် တရားသာစင်တေး မြန်ဘုရင်၊ တို၊ ကံပင်ဆောင်ညွှန်း၍ ကျွန်းဆိုင်းစုပို့။ ။

ကံအရွက်၊ ခံစေထုံးတမ်း၊ ကမ္ဘာခြင်းနှင့် စည်းကမ်းမသေ
 တခြေတိုက်သို့၊ လိုက်ပါချေလည်းသားဝန်ဆောင်၊ ထီးသစ်ထူလို့ မြို့
 တွာပတ်၊ ကွန်းပုံချောင်းမြေကညာဉ်၊ သင်္ခါရ ဥာဏ်ရယဉ်လက်၊ မြေ
 ရော်၊ ထုံးစံလျှောက်၊ ကိုယ်တော်စံထုန်း၊ သံရာဝင် အလွတ်ရန်စဉ်
 ပုန်းလွတ်သော၊ ဘေးသေမင်း အတင်းလာ၍၊ နတ်ရွာနန်းမြို့
 ကြွန်းစွင့်တို့၊ ချိန်သင်ကွန်းထောက်၊ ခါတော်လျှောက်လို့၊ ခေတ်
 ရောက်တော့စား၊ အဋ္ဌ-သတ်-ဓမ္မ-ခေက္ခဒါန်သည်၊ မာဂသီရော်
 စံနည်းလျှော်သည်၊ နတ်တော်ဆုတ်ပက၊ ကျော် မြောက်ရက်မှာ
 ချုပ်ပျက်ကယ်စိပ်နိဗ္ဗာန်ဖြင့်၊ ဝတိန်ယာယီကွန်းထောက်သာဓီ
 ထော၊ လောကီဝန်ခွေတော်၊ မြန်မကြာ အလျင်သွင်းတဲ့တော်
 မှန်းကြွန်တို့။ ။

အထက်ပါလေးမျိုးကြီးတား သိပေါမင်းကြီး အိန္ဒိယ
 ဖြည့် ခုတနားရှိသို့ နတ်ရွာစံယူဂဉ်က လယ်တီပဏ္ဍီတ
 သရာ ဦးမောင်ကြီးသည် ရှေးလေးမျိုး မူအသိုင်း စပ်ဟပ်
 ထိကုံးလိုက်သည့် ရှေးလေးမျိုးကြီးမျိုးဖြစ်၏။

၎င်းလေးမျိုးကြီး၌ ၁၅-လဟု ချီပုံ-ရုပ်၊ ထုံးခေ-ပိုဒ်ခေ
 မည်မျှထားသည်တို့ကို မိမိဆိုဥာဏ်ဖြင့် စပ်စေးယူကြ
 လေ။ ။ အထူးမှာ စပ်ဟပ်မှု၌ ရတု-ရကန်များကပ်သကဲ့
 သို့ ၄-ထုံး တပိုဒ်၊ တပုံ၊ တခါ ၅-ထုံး၊ ၆-ထုံး၊ ၇-ထုံးတပိုဒ်
 ဖြင့် ကာရန် အလိုက်လည်း ညီညွတ်အောင် ရေးစပ်ရခြင်း
 ဖြစ်၏။ အခြား ရှေးလေးမျိုး ငယ်-လတ်တို့တို့လည်း ရှာဖွေ
 ၍ လေ့လာကြလေဦး။

၁၀-လေးမျိုးသဖြန် ဝပ်နည်း။

သဖြန်ဟု-ခေါ်လာရခြင်းနှင့် သဖြန်လက္ခဏာ သဖြန်၏
 အမျိုးအစားများကို ရွေးချိုးအခင်း၌ ပြဆိုခဲ့လေပြီဖြစ်၍ ဤ၌

ပြတွယ် မရှိတော့ပါပြီ။ အချုပ်မှာ ရွေးချိုး ကဗျာတွင်
 သဖြန်၏ လက္ခဏာများပါဝင်လေအောင်ရေးသားရသကဲ့သို့
 ဤ လေးမျိုး၌လည်း ထိုသို့ရေးသားရသည်ကို ဟ် လေးမျိုး
 သဖြန်၊ လေးဆစ်သဖြန်၊ လေးဆစ်ပုလဲ-စသည်ဖြင့် စာဆို
 သူ၏ အလိုစေ၍လိုက်၍ ခေါ်ဆိုရပြန်ခြင်းသာ ဖြစ်ပါ
 တော့သည်။

အနည်းအားဖြင့်လည်း "လေးမျိုးသဖြန်" ဆိုသည်မှာ
 အထက်၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးသည့် လေးမျိုးရိုးရိုး (၁) လေးမျိုးငယ်
 လေးမျိုးလတ် တို့ကိုပင် ခေါ်ဆိုထားချက်ဖြစ်၍ ဤ
 နေရာ၌ ဥဒါဟရုဏ် ပုံစံအတိုက်ကဲ့သို့လည်း အထူးတလည်
 ထုတ်ပြန်မလိုတော့ပါပြီ။ လေးမျိုးငယ်၊ လေးမျိုးလတ်တို့ကို
 ပင် ဖြန်လည်ကြည့်ရှု လေ့လာကြည့်ရန်ရာသည်။

၁၁-သံချို ဝပ်နည်း။

သံချို-ဆိုသည်မှာ ဖေါ်ပြန်ပြီးသည့်အထိလေးပါးတို့ဖြင့်
 ဈေးဇရေဇ ပြောင်းပြောင်း မျိုးမျိုးသာသာ ဖြစ်ပြီး နာလိုရှင်
 စတွယ် ရွတ်ဆို၍ ရလေအောင် စပ်ဟပ် ရသောကြောင့်
 "သံချို" ဟု ခေါ်ရ၏။

စပ်စပ်အားဖြင့် သံချိုဆိုသည်ကား ဖေါ်ပြန်ပြီးသည့်
 လေးမျိုးနှုံးပင်ဖြစ်၏။ အစပ် အဟပ်သဘောကဲ့ လိုက်၍
 အမည်တမျိုးဖြင့် မှည့်ဆို ခေါ်ဝေါ်ထားလိုက်လိုက်ခြင်း
 သာဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် ၎င်းကို ရေးနည်းစပ်နည်း ဥပဒေမှာလည်း
 လေးမျိုးထိရှင်းနှင့် အတူတူပင်ဖြစ်ပါတော့သည်။ ထိုသော်
 လေးမျိုးကဗျာထက် အနည်းငယ်ထူး၍ ထာခဲ့သည့်အရက်

ထို့မှာ... အကုသုတ္တရာများခြင်း၊ အပိန်ရှည်ထွားခြင်း၊ အဝေအဟပ် ကာရန်ကို ရိုးရိုးထားခြင်းတို့နှင့်၊ ပဋ္ဌမချိုး၏ အရ အပိန်ကို အကုသု ၅-လုံး၊ ၆-လုံး၊ ဒုတိယချိုး၏ အရ ပိန်ကို ၄-လုံး၊ တတိယချိုး၏ အရ ပိန်ကို ၅-လုံး၊ စတုတ္ထချိုး၏ အရ ပိန်ကို ၄-လုံးထားပေးခြင်းတို့သည်သာ လေးချိုးနှင့် သံချိုတို့၏ ထူးခြားထွားသည် အရက်ပင် ဖြစ်ပါထောင့်သည်။ ပုံစံကား—

ဟံလင်းပြီ အံ့ဇ-ပါးညွ-ဆံချို။

ရွှေလင်းမြေ အံ့တယ်ကို။ စာထိုးကာ ရွှေပင်နှင့်၊ သပြေခြင်ပေထင်ဇောက်သုတို့၊ နည်းမှတ်လောက် သိစကယ်။ ။

စံတရားတရားက-မင်းတင်စားနောင်ရင်း-ပြုမဟာနှင့်၊ တအာရဏီတော်ပြုတို့တွင်နောင်ဘန်၊ ကံတော်ရှိန်ကြောင့်၊ ဥဒ္ဓဒိန်-ဇော်လျှင်ထွက်ချည်မှန်မှာ ချိုလို့ပြုပြန်တော့၊ ထစ်ချွန်းကာ-ရတနာမျိုးဖိုးကုအကယ်။ ။

၆-ချို-ဝန်-ပူရေမြင်းတဲပြိုင်၊ သာထန်း ပင်ပဒေကာ၊ အင်နှစ်တွေထည့်ဖို့ကိုလေးညှို့လှေတော် မကုန်ခန်းနိုင်ဘူး၊ အိုင်စမ်းနစ်လို့ကတညိစ် ရေသန်ကိုရောက်ပြန်တော့၊ ခန်းမြောက်တယ်-ဆိုတဲ့ ကုန်းရယ်နှင့်၊ ပင်လုံးစုံ-လျှော်မြဲဟာကားကောင်း၊ အမြို့ပွင့်တဲ့ ပြိုင်၊ တီးသံဆင့် အသွယ်လွယ်-၊ ခုဘတွယ်သည့် နတ်ဆိုင်။ ။

ဇာတ်ဘာသာ၊ သတ္တဝါ ရွှေတိလားရယ်တို့၊ နှစ်ပါး-ရွှန်ဝလောအင်နှစ်တွေ-ကိုယ်ကိုပူတော့၊ အန္တန္တရာခေါ်သည်- သရက်ခေတ်ခက်ပေါ်တိုးထိုမှာ၊ မြေခက်မြို့-ရတနာဝင်မို့၊ အရာရှင်ထွားတွင်ရစ်ရလျှင်၊ နှစ်ခါပင်-ကညာစင်မြစ်လောက်ကဲ့သို့ခေတ်ကို ကြိုချင်ခမ်းပေါ့တီး၊ တွမ်းထွက်သမိုင်း။ ။

အထက်ပါ ပုံစံချို့ ကဗျာမှာ ၁၂၃၀-ပြည့် နှစ်က ရွှေဝါ၊ ဇိုလ်အမည်ခံ ပညာရှိတဦး၊ စပ်ဆိုခဲ့ဖူးသည့် ဟံလင်းကြီးမြို့၏ ခုတွယ် ၆-ပါး သံချို-လေးချိုးဖြစ်၏။

၎င်းပြင် ထို့ထက် ရှေးကျသည့် သံချိုးမျိုးကိုလည်း ဆွေရသေးသည်။ ၎င်းမှာလည်း မထူးလှပ။ ရှေးကျသည့် အကဗျာကံ ၎င်းခေတ်အခါက ဖြစ်ပေါ်နေခဲ့သည့် လေးချိုး (ရှေးလေးချိုးကြီး) အတိုင်း ၄-လုံးတပိုန်နှင့် ရံခါရံခါ ၅-လုံး-လုံး တပိုန်တို့ဖြင့် စပ်ဟပ်ထားနည်းမျိုးသာ ဖြစ်သဖြင့် ရှေးလေးချိုးကြီးနှင့် မခြားတော့ပါပြီ။ ထို့ကြောင့် ပြုယုတ်ဆိုလည်း ထုတ်ပေါ်၍ မပြုလိုက်တော့ပါ။

-----o-----

၁၂-လွမ်းချင်း စပ်နည်း။

လွမ်းချင်း-ဆိုသည်မှာ လွမ်းထွတ်ကြွေကွဲ ဝမ်းနည်းဘွယ်ကောင်းလှသည့် အကြောင်းခြင်းရာတို့ကို လွမ်းထွတ်တမ်းတ မြှင်နှုန်းစေ၍ (အချိုး ၂-မျိုးထားကာ) စပ်ဆို စီကူးရသောကြောင့် 'လွမ်းချင်း' ဟု ခေါ်ဆိုရ၏။ ထို့ကြောင့် ၎င်းကို ရေးစပ်သောအခါ—

- ၁။ ပဋ္ဌမချိုးကို အကုသု ၆-လုံး ၇-လုံးထားလျက်၊ လဟုအစ ချို့အချမှာမှ ၇-လုံး ၈-လုံးရှိစေရမည်။
- ၂။ ဒုတိယချိုးကို ၄-လုံး ၅-လုံးထားလျက်၊ ဝရ-လဟုတခုချို့အချမှာ အကုသု ၄-လုံးသာရှိစေရမည်။
- ၃။ အတွင်ပိုန်များမှာ ၄-လုံးတလှည့်၊ ၅-လုံးတလှည့်ဖြင့် ရှေးလေးချိုးကြီးစပ်သလို စပ်ရမည်။
- ၄။ အချိုးနှစ်ခုစလုံးသို့၏ အဆုံးမှာ "လေး" သဒ္ဓါနှင့် အမြဲချရမည်။

အထက်ပါ အင်္ဂါလက္ခဏာတို့နှင့် ပြည့်စုံညီညွတ်ခဲ့ပါလျှင် အချိုးအားဖြင့် နွေးချိုး၊ အစပ်အဟပ် အားဖြင့်

ရှေးလေးမျိုးကြီးမျိုး ထိုနှစ်ပါး ရောနှောလျက် ပြုနေသည့်
“ထွမ်းချင်း” ကဗျာဖြစ်လာနိုင်ပါကောင်း။ စုံစုံကား-

လှိုင်ဆိုင်ခေါင်မင်္ဂလာလွမ်းချင်း။

သစ်လှိုသာ လွမ်းပါတော့တယ်။ မြီးဝန်းဝန်း၊ တိမ်ဆိုင်းလယ်ရှိသည်
စံညွှန် ရွှေတံက၊ မစုံလျှင် လွမ်းရှာလိမ့်မယ်လေး။ ။

ကြင်သက်နှောင်းလယ်၊ ပန်းဆွယ်ဆွယ်ချက်၊ ထွံ့ကုဆက်ထွံ့၊ သက်
လွဲနန်းမယ်၊ ရွှေလိပ်ပြာ ငယ်ချည်တယ်၊ သေဝင်းချယ်ထွံ့ မိုလိပ်မှာ
ကြာရိပ်ထွံ့ ရှစ်စုံမြိုင်လေးကြောင့်၊ စိုးသင့်တယ်လေး။ ။

အထက်ပါ ထွမ်းချင်းကဗျာမှာ ဆန္ဒပုံသ ပြဇာတ်လား
လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်ရေသည့်အနွယ်သမင်းသား စစ်ချိုမည့်အခါ
စောချင်ရာဆိုထွမ်းချင်းဖြစ်၏။ ဤပုံပဌမမျိုးတွင် “သစ်လှိုသာ
ထွမ်းတော့တယ်” ဟု ချိခွဲရာ၌ အက္ခရာ ၆-လုံးထားကာ
“ထွမ်း” ဟု လဟုချိခွဲပြီးလျှင်၊ အချမှားသည်း ဥပဒေအားဖြင့်
“မစုံလျှင် ထွမ်းရှာလိမ့်မယ်လေး” ဟု ၈-လုံးဖြင့် ချခွဲသည်။
[၄-လုံးချလည်းရှိသေး၏။ နေ့ တ်မှပြမည်။]

ဒုတိယမျိုး၌လည်း ၎င်းသည်းတူ အက္ခရာ ၄-လုံးရှိပုံ၊
ဂဗျာချိခွဲပုံ၊ အချမှားသည်း အက္ခရာ ၄-လုံးဖြင့်သာ ဥပဒေ
အတိုင်းညီညွတ်စွာစစ်ဟောင်းသည်ကို စစ်စစ်ယူနိုင်လောက်
ပါပြီ။

အမျိုး ၂-မျိုးလုံးတွင် ပိုန်ရေကား မူဒသမရှိ၊ သို့သော်
ပဌမမျိုးထက် ဒုတိယမျိုးက ပိုန်ရေပိုမိုများပြားစွာ စစ်လေ့
စစ်သရှိခဲ့ကြသေးသည်။

ဤထွမ်းချင်းကဗျာ၌ ထူးသည့်အထက်မှာကား အမျိုးနှစ်
ဦးတို့မှာပင် အချပိုန်၏ ရှေ့မှရှိနေခဲ့သည့် အပိုန် ၂-ခုကို
မည်သည့်အခါမဆို အက္ခရာ ၅-လုံးဖြင့် ၈-၉-လုံးစသည်

အချသားမမြဲဖြစ်သည်။ အထက်ပါကဗျာ၌ ပဌမမျိုးတွင်
အပိုန်၏ရှေ့က “စံညွှန် ဣဘုက” ဆိုသောအပိုန်နှင့်
အသီးမျိုးတွင်လည်း “ကြာရိပ်ထွံ့ ရှစ်စုံမြိုင်လေးကြောင့်”
ဆိုသောအပိုန်နှင့် ၆-လုံးနှင့် ၈-လုံးထားလျက် ရေးသားထား
သည်ကို အထူးသတိပြုကြပါကုန်။

အထက်ပါပြက်ကား ဒုတိယမျိုးတွင် ဂဗျာပုံဖြစ်၏။
လဟုလည်းချိခွဲသည်ဟုဆိုခဲ့သဖြင့် လဟုချိပုံကိုရှာတွေ့မှတ်
ကြည့်လေ။ သို့သော်၎င်းမှာအထွန်အရေးအသားနည်းပါးလှ
သည့်စစ်နည်းသာဖြစ်၏။

ပဌမမျိုး၏ အချပိုန်ကို အက္ခရာ ၄-လုံးဖြင့်သာချကာ
ရေးစစ်ထားသည့် ရှုအနွယ်တာသမဇေးခါ ဝါးလှေတော်
ဦးမင်း၏ ထွမ်းချင်း ကဗျာတမျိုး ကိုလည်း တွေ့ရပြန်သေး
သည်။ ၎င်းမှာ—

တန်းချလဆွဲ-လွမ်းချင်း။

ထပ်ထပ်သာတော့တော့၊ မြဲကြာလယ် ရစ်ဆီက၊ ကိုက်ဖူးငယ်ချို၊
ပွင့်သင်္ဂီ ရွှေ ရင် ဂတ်တယ် ဖျံ၊ ရှစ်ရစ်ကယ် နယ်တန်က၊ စိုလှတယ်
လေး။ ။ နွေခန်း၌လည်း ရာဇဝိဇယ၊ ဂိဒုန္တရီ၊ စိကြကြယ်၊ တိမ်ခိုး
လယ်မှာ၊ ဓမ္မယက္ခန္ဓိကာ၊ ဓမ္မအာကာတွင်၊ ဧသစာလွမ်းလှည့်လည်
ငယ် မြန်းလှ၊ နှစ်ဆန်းငယ်သင်းကြန်၊ သစ်သစ်သာ မန်တော့တယ်၊
စိုင်ငံကျော် ပညတ်တူမှာ၊ ဆုပန်ထူ တာရော့ခန်းချိန်မို့၊ လွန်း(လွန်း)
လှတယ်လေး။ ။

အထက်ပါ ထွမ်းချင်းကဗျာ၌ ပဌမမျိုးတွင် အချပိုန်မှာ
“ဝါးလှေတော်လေး” ဟု အက္ခရာ ၄-လုံးဖြင့်သာ ချကာရေး
စစ်ခဲ့၏။ ထိုမှတစ်ပါးလည်းထွမ်းချင်းများကို ရှာတွေ့ကြည့်ရ၏
သော်လည်းကောင်း၊ သာမှတ်သားကြပါလေ။

၁၃-ဘောလယ် ဝင်နည်း။

ဘောလယ်ဆိုသည်မှာ ရွှေတိုင်းကြားကြီး၏ အနောက်
နားမထောင်မိဘုရား ထိုသို့သရတနာဝိဇ္ဇာအစပိတ္ထိခံမမြဲလော
၁၁၉၅-ခုနှစ်တွင် ဖွားမြင်သည့် ထိုသို့မြတ်စွာသွင်ခံ သိုးထေ
ထိုင်နှင့်-ဘောလယ် ၂-မြို့စား(လျှင်ထပ်ခေါင်တင်) မင်း
အလအဦးတည်ထွင်ပြီး စီရင်ဖွဲ့ကုံးခဲ့သောကြောင့် အ
အတုကံစားရသည့် မြို့၏အမည်ကို အစွဲပြုပြီး (ဘောလယ်
မင်းသိုး) “ဘောလယ်သိရင်း”ဟု ခေါ်တွင်လာရခြင်းဖြစ်
၏။ ။ ၎င်းသိရင်းမျိုး စီကုံး စင်ဆိုလိုသောအခါ-

- ၉၀၀၀ ၁။ ပဌမအခန်းမျိုးကို ဂရုအမြဲချီ၊ ဂရုပင်ချ၊ နှစ်ပိုင်းထား၊ တစ်
လျှင် အကွမှာ ၈-၉-၁၀-လုံးဆို၍စေ။
- ၂။ ဒုတိယအခန်းကိုလည်း ဂရုပင်ချ၊ ဂရုပင်ချ၊ ၂-ပိုင်းထား၊
ပဌမပိုင်းကို ၈-၉-၁၀-လုံးရှိစေပြီး၊ ဒုတိယအခန်းကိုကား
၄-လုံးသာ အမြဲရှိစေရမည်။

* ရန်ကုန်ရှိ တက္ကသိုလ်ကျောင်းအုပ်ကြီး-ဦးစေမောင်တင်
ဝန်ပုံမဂ္ဂဇင်း အယ်ဒီတာချုပ် ဦးစန်းစွေတို့ကမူ... ထိုမင်းသိုးသည်
နေ့ရှိသမျှအချစ်မသမာပြီး အသစ်ရှာဝန်လေ့ရှိသည့် ဝောင်တော်
အိမ်ရှေ့(ကနောင်) မင်းသားထွက် အချစ်ပြေဝင်ဝယ် အချစ်
ဝင်မျှားခိုက်မျိုးပြီးအချစ်မိုးတော့စွေကာဖြင့် စွင့်ဆံကန်ထုတ်ဝင်ခံ
ခဲ့သည်အကျောက် မင်းသားလည်း ၎င်းထံသို့ တပန်ဖြန်၍ စိတ်
သဘောလယ်လာနိုင်ခဲ့သောကြောင့်ထိုကဗျာကို “ဘောလယ်”
ဟု ခေါ်ရာမှ “ဘောလယ်” ဖြစ်လာဟန်တူ၏ဟု ဗုဒ္ဓအကြံလေ
သည်။

၃။ ဒုတိယပုဒ်စသော နောက်ကဗျာများကို ဓမ္မအမျိုး၌ လဟူ
အမြဲရှိ-၁၅၅၊ သုံးပိုင်းထား၊ ပဌမမှာ ၈-၉-၁၀-လုံးရှိစေ။
ဒု-တ ထိုမှာ ၉-၁၀-၁၁-လုံးဆို၍ရှိစေရမည်။

၄။ ဒုတိယ အချုပ် မျိုးကို ဂရုချီ-ဂရုချီ ၂-ပိုင်းထား၊ ပဌမမှာ
၉-၁၀-လုံး၊ ဒုတိယမှာကား ၄-လုံးသာ ရှိစေရမည်။
ဤအလထက်ပါ အင်္ဂါလက္ခဏာများနှင့် ပြည့်စုံညီညွတ်ခဲ့
မိလျှင် ထိုပိုင်းတိုင်းတော် အဝတွင်ခဲ့သည့် ဘောလယ်ခေါ်
သော ကဗျာဆန်းမျိုးဖြစ်လာနိုင်ပါတော့မည်။ ဝင်ကား-

ဗျားအိမ်ခေါင်တင်ရေး-အပူဆွဲ ဘောလယ်။

၁။ အခံမျိုး (ပဌမ အပုဒ်)
စိန်မြိုး ကြာညောင် (ကြာညောင်-)လ၊ ရှောင်လင်း ပါလို့၊
မှန်ရွှေမျှ တင်းရက်က-မယ်ခု“မြော်”။ ။

၂။ အဆင်မျိုး (ပဌမ အပုဒ်)
သုံးချက် ခည်တော် ၂-ပိုက် ဆော် ညှင်း တယ်လေး
လင်း ရွှေကြက် “ဆော်”။ ။

၃။ အခံမျိုး (ဒုတိယ အပုဒ်)
သင်ဆင်းပါကဲ့ ခင်း ပြန်ပေါ့၊
လာနိုးငယ်-မယ် မြှင် လို့-တက်ထိ တော် ထူး။
ထွေထွေရာ စိတ် ကျ ပါလို့-ဖူး ရွှေလက် “တင်”။ ။

၄။ အဆင်မျိုး (ဒုတိယ အပုဒ်)
မြစ်ရေး ကုန်စဉ်.... ၂-ဟာဝင်တုန် ဆွေး တယ်လေး၊
တေး ကြိုလိုက် “ရင်”။ ။

၅။ သပ္ပာယ်တော် ဗုပါစေ-ခိုဦးကပင်း ခင်လေးကိုခေါင်ကြပ်ဝံ့-
ယညသက်တွင်ဆဲ။ နောင်မဆွေလွပ်တု-ယုံတော့စေ။ ။ ပြု
ဆောင်စွေ.... ၂-သီဟာစာဝံ့တယ်လေး။ စိုးညောင်မြစ်နေ။ ။

၄။ နတ်ဗေဓိ ခြားသော်လဲ-တပီး မသွေ။ ။ နှင်မြတ္တာ ခွေပါလိ
 အောင်စေယျာညွန့်။ မတ်ခြေရွှေ ဝန်းငယ်နှင့် - ရေသွန်းတော်
 ခံ။ ။ မဟေသီမှန်... ၂- ဗေဓိ ထပ်တယ်လေ။ ဦးဆောင်
 ထပ်ရုံ။ ။

၅။ ထည်မယ်ထင်စားပါလို့-ကြင်အားငယ်သန်။ ခုများမှာတစ်ခု
 နှင့်-ခုဟန်ဟောခြား။ ပြုတော်မူအားသူမို့-မျှကတည်းတော်ထံ
 မယ်မြီးမြင်... ၂- အရင်သူမီးတယ်လေး။ ဝိန်းဝိတ်လို့ခြို့။

အထက်ပါဘောလယ်တို့မှာ ဘောလယ်သခင် ဘုရင်
 ထိုင်ထိပ်ခေါင်ထပ် ရေးသားခဲ့သည့် ဘောလယ်များပင်ဖြစ်
 ကြ၏။ ဤ၌ အဝင်အဟပ်နှင့် ဂဗ္ဘ-လဟု-ချို-ချ-ပုံတို့ကို
 မဖော် ပြီး အငိုက်ယူရုံကို ပဋ္ဌမ ဖော် ပြပါဦးအံ့။

အနည်းသော ကဗျာကျမ်းတို့၌ ဤဘောလယ်စပ်နည်းကို
 ညွှန်ပြ-ပုံဝယ် မိန့်ခြူးကြောညောင်-တပိုန်၊ လရောင်လင်းပါ
 လို့ -တပိုန် မှန်ရွှေပြုတင်းရယ်က-တပိုန်၊ မယ်ရေမြှင်-တပိုန်
 ဤတို့စသည်ဖြင့် ခွဲဝေပြီးလျှင် ကာရန်အနေထားကျညွှန်ပြခဲ့
 ကြကုန်၏။

ဆိုသော် ထိုင်ထိပ်ခေါင်ထပ်ပင် ရေးသား ခဲ့သည့်
 ဘောလယ်များကို တမျိုးနှင့်တမျိုး ယှဉ်စပ်ပြီး ချိန်တင်ကာ
 ကြည့်သောအခါ ၎င်း၏အလိုမှာ ဤကျမ်းတွင် ကွန်ဒ်ခွဲဝေ
 ပိုင်းခြားပြီးဖော် ပြသလို ဘောလယ်၏ ပဋ္ဌမအပိုန် ဟူသော
 တို့မှာ အခံချိုးကို ၂-ပိုန်၊ အရပ်ချိုးကိုလည်း ၂-ပိုန်ဟူ၍
 ၄-ပိုန်သာ ရှိစေလို၏။

ထမန် ဒုထိယ ဘောလယ်မှ စသည့် နောက်နောက်
 ဘောလယ် ဟူသောတို့ကိုမူ အခံချိုးကို ၃-ပိုန်၊ အရပ်

တို့ကို ၂-ပိုန်ဟူ၍ ၅-ပိုန်သာ ရှိစေဟန်ထုခဲ့ပြန်၏။ အကြောင်း
 အကျိုး ရှင်းလင်း၍ပြပါ။

အကယ်၍ အနွှိုကဗျာစာပေကိုအလိုအတိုင်း “မိန့်ခြူး
 ကြောညောင်” နှင့် “လရောင်လင်းပါလို့” တို့မှာ “ညောင်”
 နှင့် “ရောင်” ကာရန်အစပ်က မြင်၍ ၂-ပိုန်ယူရမည်ဟု ဆိုခဲ့
 ပြားအံ့။ ဘောလယ်ဘုရင်မ ထိုင်ထိပ်ခေါင်ထပ်ပင်ရေးသည့်
 “ထုံးပန်းမာလာ... ၂-ရွှေရွှယ်ထံဗူးငယ်တို့” အခံချိုးသည့်
 ဘောလယ်တွင် မည်သည့်ကာရန်အစပ်ဖြင့် မည်သို့ ၂-ပိုန်
 ယူပါမည်နည်း။ ဤ၌ အဝင်ကာရန်မရှိချေ။

ထို့ကြောင့် “ထုံးပန်းမာလာ ၂-” မှ “ရွှေရွယ်ထံဗူး
 ငယ်တို့” ကျအောင်ကို တပိုန်ထည်းမူထားရသလို “မိန့်ခြူး
 ကြောညောင်” အခံချိုးသည့် ဘောလယ်တွင်လည်း “လရောင်
 လင်းပါလို့” တိုက်အောင် တပိုန်ထည်းယူသင့်ကြောင်း ထင်
 ရှားလှပါစေဖူးသည်။

အဝိဇ္ဇာဝိသဘောအားဖြင့်လည်း “မိန့်ခြူးကြောညောင်”
 နှင့် “အဝိဇ္ဇာဝိသမမြည့်ဝံသေးချေ၊ လရောင်လင်းပါလို့”
 ကျမှ အဝိဇ္ဇာဝိသ မြည့်ဝံသ်ဖြင့် ဤနည်းအားဖြင့်လည်း
 တပိုန်တည်းသာယူသင့်ကြောင်း ထင်ရှားပြန်ပါစေသည်။

ထို့ကြောင့် ပုံစံနမူနာ ၂-ပုဒ်ထီးသန် ထုတ်ပြထားသည့်
 အတိုင်း အပိုန်ကိုယူပြီးလျှင် ၎င်းတွင်လည်း “မိန့်ခြူးကြော-
 ညောင်-လရောင် လင်းပါလို့” ဟု စပ်သကဲ့သို့ “ညောင်-
 ရောင်”ကို ကာရန်ချင်း ယူ၍၎င်း “ထုံးပန်းမာလာ ၂-ရွှေ
 ရွယ်ထံဗူးငယ်တို့” ဟုလည်း စပ်ဆိုပြန်သကဲ့သို့ ကာရန်ချင်း
 မယူဘဲ၎င်း စပ်ဟပ်ခိုင်းပုံကို သတိပြုကြပါကုန်။

[၅၀၀] အကယ်၍ ယိုးဒယားကို ချီတက်သည့် အကြောင်း ပြရကန်ဖြစ် ယခုပူးတွဲပြထားသည့် အပိုဒ်များကို နှိုင်းခြားပြီး ၂-ပိုဒ်၏ အမည်တူ ဆိုသည့်တိုင်းအောင် စာပေ အတတ်ပညာမှ ကာရန်ချင်း နှိုင်းခြားရင်း၊ မည်သောရင်း စပ်တပ်နိုင်ကြောင်းကိုကား အထူးသတိပြုပါစေ။ ကာရန်ချင်းလှိုင်လှိုင်ကား ပိုမို၍ကောင်းလှပါ၏။

ဤနည်းတူ အခြားအခြားသော အပိုဒ်တို့မှာလည်း အပိုဒ်တို့ကို နမူနာ ၂-ပိုဒ်ထုတ် ပြထားသည့်အတိုင်း မှတ်ယူပြီးလျှင် ၎င်းတို့ကိုလည်း ကာရန်ချင်းညီစေ၍ ၎င်း၊ မညီဘဲ ၎င်း ရေးသားနိုင်ကြောင်းကို သိကြပါစေ။ ၎င်းသည်ထက် ၎င်းပင် ထိုပါက ထိုင်ထိုင်ခေါင်းတင်ပင်ရေးသည့် ဘောလလယ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်ကုန်စေ စေ စပ်စပ်တိုက်ဆိုင်ပြီး ကြည့်စေလိုပါသည်။

အထူးအားဖြင့်ကား ဤဘောလလယ်အပူတွင် ပဋ္ဌမအပူနှင့် ဟူသောပဋ္ဌမအပူအမျိုးအစား (အဆုံး) ကာရန်ကိုလှူပြီး ဒုတိယအပူအမျိုးအစားမှာ ကာရန်တူ ချီတက်ခဲ့ကြသည့် ဒုတိယပဋ္ဌမသော နောက်နောက်ဘောလလယ်တို့ကိုကား ကာရန်တူချီတက်သည်။ ဤနည်းတူ မရှိသည်လည်းရှိ၏။ အများအားဖြင့်ကား ကာရန်တူ မရှိကြသည်သာ များလှ၏။

ထင်ရှားစေပါဦးအံ့။ ပဋ္ဌမအပူဖြစ်သည့် “မိန့်ခြိုးကြောညောင်” ဘောလလယ်၌ ပဋ္ဌမအပူအမျိုးအစားကားရန် ‘မြောက်’ ကို လှူပြီး ဒုတိယအပူအမျိုးအစားတွင် “တော်” ဟု ချီတက်လာပုံမျိုးကိုဆိုလိုပါသည်။ ဒုတိယပဋ္ဌမသော ဘောလလယ်တို့၌ ကာရန်တူ ချီပုံနှင့် မချီပုံကို သိနိုင်လောက်ပါပြီ။ မရှင်းသေးပါက နမူနာ ထုတ်ပြထားသည့် ဘောလလယ်များကို စပ်စောစော၍ ကြည့်ပါလျှင် ပိုမိုမြင်နားလည်နိုင်ပါလိမ့်မည်။

၎င်းပြင် အစပ်-အဟပ်၊ ကရ-လဟာ ချီပုံရှုပုံ၊ လုံးရေတို့ကို နမူနာကားရင်ပါနည်းတို့ကိုသာ အပွင့်အတိုင်း လေ့လာခဲ့ပါလျှင် ထိုမဟုတ် မှတ်မိခဲ့ပါလျှင် မခဲယဉ်းထောင့်မြို့ ဖြစ်၍ မပေးပြီဖြစ်ပါ။ အစပ်ကာရန်ထုပုံတို့ကိုမူ ကာလုံးအခဲနှင့် နမူနာ ၂-ပိုဒ်သိခြင်း ထုတ်ပြထားသေးသဖြင့် သိကောင်းနိုင်ပါစေတော့ပြီ။

အချစ်အားဖြင့်ကား ဘောလလယ်ကဗျာသည် ခွေးချိုးကဗျာကဲ့သို့ အမျိုး ၂-မျိုးသာရှိသည့် ကဗျာမျိုး ဖြစ်၏။ ထိုသော် ကာရန်အဆက်ဆက် ဆင်းသက်ပြောင်းရွှေ့ ပုံအက္ခရာ လုံးရေထားပုံ၊ အပိုဒ်ရေ နေပုံတို့မှာ ဘောလလယ်ထုရင်မ ထိုင်ထိုင်ခေါင်းတင်၏ ကဗျာချင်းပင် ထပြီးနှင့်တပြီး တူညီခဲ့ကြပါစေ။ ပုံသေတထပ်ချလည်းမရှိ။

ထို့ကြောင့် အကောင်းဆုံးအထွတ်ဆုံး အရှင်းဆုံး နှင့် အမြန်ဆုံးရေးစပ်နိုင်နည်းမှာ မိန့်နှစ်ထက်သည့် ဘောလလယ်ထုပုံပုဒ်ကို အရကျက်ထားပြီး ၎င်းအတိုင်းသာ ရေးစပ်ခဲ့ပါလျှင် ပိုမိုပြီး ခရီးအောက်နိုင်မည်ဖြစ်၍ နမူနာယူစရာ အခြားဘောလလယ်များကို အောက်၌ပေးပြီဖြစ်ရပါသည်။

လယ်တီပတ္တိ ၁၈၅-၁၈၆ နှင့် ဘောလလယ်။

[တင်တင်မြ-ဝတ္ထု]

- ၁။ ရွှေနှင်းဝေလျှံ... ၂။ လေ ဖော်ပြန်သွင်းပါလို့၊ ဟေ ဟေမန် ထွင်းမှာပို့-စက်ရင်းတွေ။ ၊ ယယန္တနေ... ၂။ ခဲရွှေဆုံးမှာ လေ၊ တုန်းသိပ်လို့ပေ။ ။
- ၂။ မြဲလေဆီပျန်းပါတဲ့-တိုက်ခန်းရွှေပိုက်စင်လေဖျားငဲ့ထုတပါ။ ။ နှင့်အားရယ်နှင့်-မေမြက်ထောင်။ ၊ သားမွေးညှိရုံ... ၂။ တူခြံကွေးတယ်လေး၊ မှေးမှိတ်လို့ပျော်။ ။

- ၃။ မြင်ထားစမ်းပါလှ-အောင်ဆုံးပေါ့၊ ယောင်ယခါ၊ ခေါ်
ပွေးပွေဆွ၊ ငလ ငလပြေသွေးမြိန်တော့၊ ကံ ငယ်ရေးကြီး
နှင်းဝတ်ခံည်...၊ ဆွတ်ကြည့်ပျန်းတယ်လေး၊ ချမ်းစိုင့်လှိုင်း
- ၄။ ဟေ ထေးမန့်ပွဲပါပေါ့၊ နှစ်နည်းနိဿယ ဆွတ်ကြီး
(လှမ်း)၊ သန့်စုံကွန်းမှလေ လှမ်းစတုရံ၊ ခေါ်ကျွေး
ဇန်ဇန် ဆွေးအောင်လေး၊ အေးတတ်ပေစွာ။ ။

အထက်ပါအောင်ယဉ်လည်း ကာရန်ယူပုံတို့ကို ရှေ့
နမူနာပြထားသည့်ပြင် ၂-ပုဒ်ဖြင့်ထိခွင်ကောင်းပါတော့ပြီ
ဆိုသော် ဤအောင်ယဉ်ကားကာရန်ညီသည့်ပြင် နအောင်ထပ်
စပ်နည်းမျိုးဆိုခြင်းလည်း စပ်တပ်ထားပြန်သဖြင့် ထိုကဲ့သို့
သော စပ်နည်းမျိုးကိုလည်း မှတ်ယူထားကြလေ။

၎င်းပြင် အောင်ယဉ်ကဗျာတန်းကို အပုဒ်ရေးအားဖြင့်၊
မည်မျှမည်မျှသတ်ခမည်ဟုလည်းမျှော်ကာနိသတ်ရက်မရှိပေ
အမျှားအားဖြင့်ကား၊ ၄ပုဒ်မှ ၆-ပုဒ်အထိကပ်ဆိုလေ၊ ငိုပြီးလျှင်
နောက်ဆုံးတွင် ခွေးမျိုးငယ်တပုဒ်ကိုလည်း ၎င်းနှင့်ဆီလျော်
အောင် ထည့်သွင်းရေးကပ် ကြကုန်သေး၏။

၁၄-တေးထပ် စပ်နည်း

(က) တေးထပ်စပ်

တေးထပ်ဆိုသည်မှာ အသံကာရန် ဝါကျအသွားအလာ
တို့ကိုအမျှမျှပါဝင်ညီညွတ်ရေးပြီးလျှင် ၁၀-ပုဒ်ဖြည့်အောင်
အထပ်ထပ်စပ်တပ်သောကြောင့် "တေးထပ်" ဟု ခေါ်ဆို
ရ၏။ ၎င်းကဲ့သို့ကားသောအခါ—

- ၁။ ပဌမလေး၊ ခိခိခိ၊ နှစ်ပုဒ်ဖြင့်အောင်၊ ခွယ်ယနှစ်ပုဒ်တက်ပြန်ပြန်
နှစ်ပုဒ်ခပ်ခပ်၊ နှစ်ပုဒ်ခပ်အောင်၊ တတိယ (ပဌမကဲ့သို့) လေး
ပုဒ်ခပ်၊ နှစ်ပုဒ်အောင်။
- ၂။ ပဌမမှ အခံသေ ပိုဒ်ကို လဟုချီ၊ လဟုပင်ချ၊ အအရပ်နှစ်ပုဒ်
ကို ဂရုချီ၊ လဟုချ၊ ခု-အထက်နှစ်ပုဒ်ကို ဂရုချီ၊ လဟုချ၊
နောက် အခံ၊ အအရပ် နှစ်ပုဒ်ခပ်လုံးကို လဟုချည်းချီ၊ ဂရု
ချည်းချ။

ကနည်းဥပဒေလင်္ကာ အကျဉ်းချုပ်

- (က) အာဒိဝစနံ၊ လေးပုဒ်ခပ်၊ အမှန်နှစ်ပုဒ်အောင်။
- (ခ) နှစ်ပုဒ်သက်ပြန်၊ နှစ်ပုဒ်ခပ်၊ အမှန်နှစ်ပုဒ်အောင်။
- (ဂ) အာဒိဝစနံ၊ ခွေးနည်းပြန်၊ အမှန်နှစ်ပုဒ်အောင်။

အထက်ပါအင်္ဂါလက္ခဏာတို့နှင့် ပြည့်စုံညီညွတ်အောင်
စပ်ဆိုပါလျှင် ကာရန်လည်း မှန်သည့်ပြင်၊ အသံနေ အသံ
ထားတို့လည်း မှန်လာနိုင်တော့ သဖြင့် ထိုဆိုရာရှိလည်း
စည်းဝါး ကိုက်သည့် တေးထပ်မျိုး ဖြစ်လာနိုင်ပါတော့၏။
ပုံစံကား—

* ဦးပုညရေး ဆန္ဒအညွှ တေးထပ်

ဦးပုညရေး ဆန္ဒအညွှ တေးထပ်	၁။ ကောင်းခြောက်ဆယ်လေး ရပ် နှင့်	} အာဒိဝစနံ ၄-ပုဒ် ခံထားခြင်း။ } အမှန် ၂-ပုဒ် အုပ်ခြင်း။
	၂။ သွေးထပ် ထပ် ရပ် ညီ၊	
	၃။ ခွေးနိပ်ကံ ထုတ် ငှိ သည်၊	
	၄။ ခုယု ကိ ထွင် "ကား" ။	
	၅။ ခိဗ္ဗာနတ် ကိန္နု ခိုလို့၊	
၆။ တသိ နီ ယိုတော့စ "မှား" ။		

၈-ကလေးအစုအဝေး

- ၇၂ ဥစ္စာဝ ရှေး နယ် သို၊
- ၇၂ နန္ဒာဝ နယ် အ "ထား" ။
- ၇၂ မုဒုယ် နက် နား တ၊
- ၇၂ ပတ္တ ဖြား ဖြယ် "တွယ်" ။
- ၇၂ ကြယ်ဥတ္တ နှစ်ခြင်းစိုက် ဝါးလှ၊
- ၇၂ ဆင်မောင် ခြံ့ ထပ်ထိုက်လှ "တယ်" ။

- } ၂-ပိုန်
- } ထက် ခြွင်း
- } ၂-ပိုန်ခံ
- } ပန်ခြင်း
- } ၂-ပိုန်
- } အုပ်ပြန်ခြင်း

၈-ကလေးအစုအဝေး

- ၁၃၂ မြင့်ဆောင်ထီးအလယ်မှာ၊
- ၁၃၂ ရွာတွယ် ဝင်း လှို၊
- ၁၃၂ လစင်းထက် နှစ်လေး ဆာ၊
- ၁၃၂ အေးမြလိုက် ထာ၊
- ၁၃၂ မြင့်ရသူ စေထက် ဆာတယ်၊
- ၁၃၂ ရွှေမျက်နှာ ကြည်လှန်းလှလေး ။

- } အာဝိဝန်
- } ၄-ပိုန်ဝပ်
- } ခံပြန်ခြင်း
- } အမှန် ၂-ပိုန်
- } အုပ်ပြန်ခြင်း

တေးထပ်ကဗျာကား အသုံးအစွဲများလှသည့် ကဗျာမျိုး ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့်ပေါ်ပြပါ နည်းချဉ်းဥပဒေအရ အထက်၌ နမူနာပုံစံ ထုတ်ပြထားသည့် တေးထပ်ကို အကျယ်ရှင်း၍ ထင်းပြပါ။

အထက်ပါနမူနာ တေးထပ်ကို ပုံစံပြထားသည့်အတိုင်း ၆-ပိုန်စီ ၃-ပိုန်ခွဲခြား၍မှတ်ထားပါ။ ၎င်းတို့အနက်ပဋ္ဌမ ၆-ပိုန်မှ အခံ ၄-ပိုန်ခွဲ ပဋ္ဌမဆုံး ကောင်းခြောက်ဆယ်-လေးရပ်နှင့် ဟုဆိုရပေမယ့် "ရပ်" ဟူသည့်အချို့ကားရန်ကို ၂-အပိုန် "သွေး ထပ်ထပ်" မှ "ထပ်" နှင့် ကားရန်ရှင်းညီစေရသည်။ [ဥပဒေ တွင်လဟုဆိုရမည်ဆိုသည့်အတိုင်း ဤနည်းလဟုဆိုထား၏။ ၎င်းအချို့ကားရန်ကိုမည်သည့်အခါမျှ ဂဗျာကားရန်နှင့်မရှိစေရ။ အထူးသတိပြုပါ။]

ထပ်နံ ၂-အပိုန်မှ ကားရန်သစ်ဖြစ်သည့် "ညီ" ကိုလည်း ၃-ပိုန်မှ "မိ" နှင့်၎င်း၊ ၄-ပိုန်မှ "တိ" နှင့်၎င်း ကားရန်တူစေ

ပြီးလျှင် [၎င်းကားရန်သစ်မှာ မည်သည့်အခါမျှ မူလ နည်းစွဲနှင့် ဂဗျာသဟု-သံရှင်းမတူညီခဲ့စေရ။ ဂဗျာသား နည်းစွဲမရှိမည်။ အထက်၌ မဆွဲခဲ့သော ကားရန်မှန်သော် လည်း ထိုဆွဲ၍ရနိုင်သော တေးထပ်မဖြစ်နိုင်စေဘဲပူဇော်။ ဂဗျာ တာသျှဉ်စီ နပ်ရမည်ဟု မှားထားခဲ့သည်ကို သတိပြု ချီးရင်း ၄-ပိုန်ဆုံးနောက်ဆုံးကို "ထား" ဟု ဥပဒေ အတိုင်း လဟုဖြင့်ခံထားလိုက်ရ၏။

ထိုနောက် အဆုတ် ၂-ပိုန်တွင် ပဋ္ဌမ (၅-နံပါတ်) ပိုန် ကို "မိ" ဟု ဥပဒေအတိုင်း ဂဗျာစွဲပြီးလျှင် ၎င်းကို ၆-ပိုန်မှ "မိ" နှင့် ကားရန်ရှင်းတူစေထုတ် နောက်ဆုံးတွင် လဟုသံနှင့် နှစ်လအခံ ၄-ပိုန်မှ ခံထားခဲ့သည်နောက်ဆုံးကားရန် "ထား" နည်းစွဲလေအောင်) "မှား" ဟု ရှုလိုက် သို့မဟုတ်အုပ်လိုက် စေ၏။

အချုပ်အားဖြင့်ကား "ကောင်းခြောက်ဆယ်-လေးရပ် "ရပ်" ကို လဟုဆိုခဲ့ကာ၊ ၂-ပိုန်မှ "ထပ်" နှင့်လဟုကာ နှစ်ရှင်း တူညီစေပြီးလျှင်၊ ၎င်း ၂-ပိုန်မှ ကားရန်သစ်ဖြစ် သည့် "ညီ" ကိုလည်း ၃-ပိုန်မှ "မိ" နှင့်၎င်း၊ ၄-ပိုန်မှ "တိ" နှင့်၎င်း ဂဗျာကားရန်ရှင်း တူညီစေခြင်းကား နောက်ဆုံးတွင် "ထား" ဟု လဟုကားရန်ဖြင့် ရှုလိုက်ရခြင်း သို့မဟုတ် တေးထပ်ရခြင်းဖြစ်၏။

အဆုတ် ၂-ပိုန်မှာလည်း ဤနည်းတူ အစပိုန်ကို "မိ" ဟု ဂဗျာစွဲပြီး ၆-ပိုန်မှ "မိ" နှင့်ကားရန်သစ်စေကာ နောက် ဆုံးကျမှ မူလအခံထားခဲ့သည့် ကားရန်နှင့် တူလေအောင် "မှား" ဟု ရှုလိုက် အုပ်လိုက်ရခြင်းဖြစ်သည်။

ကဗျာမှားမဆို "မိ-တဲ့-ဝဲ-ချ-နွဲ့-နှင့်-ကယ်-ဝယ်-မှား-ဖြင့်-
ဝယ်-တို့" စသော ပဒေသနာနှင့် ပေါက်ကွဲရာခေါ်ဝေါ်စကား
များကို ကာရန်ကုန်အခြေစိုက်စာရေးဆရာကြောင့် အကုသ
အရေအတွက်ထို့မထင်သည့် သွင်းရချော့ ရှေးကလည်း ဤသက
ကို မှားထားခဲ့ဘူးလေပြီ။ ထိုသော်၎င်းကိုကို အလိုဟုထုတ်ပြ
ပစ်ပယ်၍လည်းမထားချေ ထည့်သွင်းပြီး စစ်ဟန်ရမည်သာ
ဖြစ်၏။

အထက်ဖော်ပြပါတို့ကား တေးထပ်ကဗျာ ဂုဏ်သတ္တ
ကာရန်တို့၊ အသံမှန်ကန်နိုင်ခြင်း မှုတို့သာ ဖြစ်စေသည်။
အကယ်၍ မိမိတို့ဥပဒေစွမ်းရှိပါ၍ အသုံးအနှုန်း ယဉ်ကျေး
သိရှိသူ ဖြစ်၍ အစစ်အဟက်ကို ထပ်နိုင်သမျှ နှစ်သက်ခြင်း
တို့ဖြင့် ထပ်ပေးခြင်းတို့ဖြင့် စစ်ဟန်နိုင်ခဲ့ပြန်ပါလျှင် ထို
ကက်ပင်ထိုထွန်းကဲခောက်ပြီး ကဗျာအရသာကဗျာအမြဲတေ
တို့ဖြင့် ရရှိသည့်ပြီးလာနိုင် ပြန်သောကြောင့် နည်းယူစရာ
တေးထပ်ကောင်း တပုဒ်ကို ထုတ်ပြလိုက်ပါဦးအံ့။

- လယ်တီဝဏ္ဏီတရား မယ်စွဲ တေးထပ်။
- လှတဲ့သူ ကညာခင် (ဝယ်တီ)
- ပဏာတင့် တပ်ရား
- တခါမြင့် မြင့်မလွတ်
- တွင်မှာ တွန်ဆွေ။ ။
- သမာဓိ ကညီ မတတ်တတ်။
- ဝိပဿီ ခေါက်ပြန်သို့မေ့။ ။
- နုတော့မှ နုတတ်မှာတယ်။
- ဥပဂ္ဂါ သဗ္ဗေ။ ။
- သုဿော စံရသောက။
- သဟံပတေ၊ ဒီတာ။ ။

ရွှေခါးတိုင် နှုတ်သွယ်ချောပါလို့၊
 ထိုနှယ်ကြော-ကြောထပ်ပေသော။ ။
 ခေ့ခေ့ကြည့် မရပါတယ်၊
 ဖွဲ့အပြာ ဝက်လဲနှင့်၊
 ဣပ်ခန့် စောထိန်ထိန်နုနု၊
 ကြော့ခိုခိုပိန်တုနု။ ။
 ရှမ်းအယ်ထပ် ဆီထိန်လို့၊
 ပီစီဟု နိုက်လွန်းလို့လေး။ ။

အထက်ပါ တေးထပ်၌ ကာရန်နှင့် ဂုဏ်သတ္တ-အသံတို့
 ဥပဒေနှင့်ညီညွတ်ခဲ့သည့်ပြင် အသုံးအနှုန်းအားဖြင့်
 "ကညာခင်-ပဏာတင့်-တခါမြင့်" ထိုသည့် သုံးစွဲရိုးတို့ကို
 ဆုံးမူ၍ "ကညာခင်-ပဏာတင့်-တခါမြင့်" ဟူ၍ ထေ့ထပ်
 ဩဇာများဖြင့်၎င်း။ ဤနည်းတူ "ဥပဂ္ဂါသဗ္ဗေ-သုဿော
 သုဗ္ဗေ ထေ့ထပ်ဖြင့် နှုတ်-ခရာထပ်များဖြင့်၎င်း "အသုံးအနှုန်း
 ကုသည့်ကျေးသိမ်မွေ့ ပေးပြီးလျှင် အစစ်အဟက်အားဖြင့်လည်း
 "ပဏာတင့်-တင်ချော-တခါမြင့်-မြင့်ပါ၊ တဝင်မှာထွန်ဆွေ" ဟူ၍၎င်း
 "နုတတ်မှာ-ဥပဂ္ဂါ-သုဿော" စသည့်ဖြင့်၎င်း
 ချောကပ်တို့ဖြင့် ထပ်နိုင်သမျှ အစွမ်းကုန်ထပ်ပြီး စစ်ဟက်
 ပြန်လေသောကြောင့် အမြင့်ပေါ်တွင် အစွန်ပေါက်ပြီး
 တွန်ဆွေခောက်နှံသည့် တေးထပ်မျိုး ဖြစ်ပါစေမှထည့်
 ၎င်းတေးထပ်မျိုးကို အရကျက်၍လေ့လာကြည့်လေ။

အသုံးအားဖြင့်ကား တေးထပ်အချေ၌ တတိယအရတွင်
 ခုနှင့် ၄-ပိုင်းတို့ကို ဂုဏ်သတ္တ ရှေးကလပ်နည်း၊ ယခုခေတ်
 စစ်နည်း ဟူ၍ ၂-မျိုးရှိခဲ့သည်အနက် ရှေးကလပ်နည်းမှာ
 ပဋ္ဌမ ပုံစံတေးထပ်အတိုင်း "လမင်းထက် နှစ်လေးသာ

အေးမြလိုက်ထား” ဟူ၍ ၆-လုံးနှင့် ၄-လုံးသာထားလေ သိကြ၏။ ယခုခေတ်ရှိမှုကား ၎င်း ၂-ပုဒ်ကို ဖျတ်ယဉ်စီအတိုင်း “တ္ထတံခနံ ဇောသိမ္မိသိမ္မိခနံ-ဗြောဓိန္ဒိယမ္မိတုနံ” ဟူ၍ ၇-လုံးနှင့် ၄-လုံးထားပြီး နောက် ၄-လုံးရှိဒ်နှင့် ကာရန်ကို အထူးစွဲ စပ်စီခေခဲပါတော့သည်။

(၁) သုံးချက်ညီ-တေးထပ် စပ်နည်း။

ထို ပြင်အထက်ပေါ်ပြင်တေးထပ်ဂျိုးဂျိုး (တေးထပ်ငယ်) ကိုပင် ရှေးကဗျာဆရာကြီးများ ဥပဇာတိကဗျာကြောင့်ပြီးထွက်အတ္ထုန် အခေတ်၊ အတ္ထုန် အထက် များဖြင့် ထွက်ထက်ကာ ကာရန်အောင် အထပ်ထပ်နေသည့် နာမာပျားကို အားရပါးသုံးပြီး စီကုံးခဲ့ကြသည့်တေးထပ် အတ္ထုန်အဆန်းများ ရှိနေခဲ့သေး၏။ ၎င်းတို့မှာ—

- (၁) သုံးချက်ညီတေးထပ်
- (၂) တေးထပ်ကြီး
- (၃) ရှစ်ဆယ်ပေါ်တေးထပ်
- (၄) ထူးတေးထပ်-ရှစ်ဆယ်ပေါ်-

စသည်တို့ဖြစ်ကြ၏။ ၎င်းတို့ကိုလည်းလေ့လာပြီးနည်းသူမို့ပင် ကြပါစေရန် အောက်၌ အစဉ်အဆင့် အမြောက်မျှပေါ်ပြုလိုက်ပါဦးအံ့။

ထိုတေးထပ်များအနက်သုံးချက်ညီ တေးထပ်ဆိုသည်မှာ တစ်ထည်းကိုပင် ကာရန်၎င်း ထပ်မံအောင်ဖြစ်စေ ရှေ့နောက် ၂ ပုဒ်လုံးကိုမှ ကာရန် ၃-ခုတ် အညီထွက်အောင် ဖြစ်စေ၊ ထက်၍ ထက်၍ ရေးသား စပ်ဟပ်ချသောကြောင့် “သုံးချက်ညီတေးထပ်” ဟုခေါ်ဆိုရ၏။

ရေးစပ်စီကုံးနည်း ဥပဒေတို့မှာကား တေးထပ်ပေပ်နှင့် သုံးချက်တော့၏။ ကာရန်ကို ၃-ခုတ်ညီဆိုသည့် အတိုင်း ၃-ခုတ်ညီအောင် စပ်ဆိုရသည်သာ ထူးပါတော့၏။ ထို့ကြောင့် ပြုထုတ်ရာသာ ထုတ်ပြုတော့၏။

တော့အတ္ထု—သုံးချက်ညီ တေးထပ်။

[ပုဂ္ဂိုလ် ဦးကျော်ရင် ရေးသည်။]

ကမ္ဘာမြေ ပြိုင်စာပေ၊ ခိုင်ရွှေရွှေ ငုံ့ညွှာ၊ လှိုင်လေးလေး ရင်ညွှာမှာ၊ ထိုနဲ့သာပျံ့ထပ်။ ။ ထောင်ပန်း ခင်ကန်းမြောင်မှာ၊ ရှင်လန်းအောင် သိုက်သီကင်း။ ။ နှယ်အညွှန် ချယ်ကွန်နော်၊ ရွယ်ရွန်ရန် နေခြင်း။ ။ သုယ်ဝန်ဟန် ဆွေကပ်ဆို၊ မြေတလင်းပတ်ခုံ။ ။ အသောသာ ခာဘ်လွှာပျံ့လျှံ၊ ပသောသ လှမ်းရွေ့ထာထံ။ ။ မြတ်ဌာနလမ်းကွေ့ချိန်မှာ၊ ချမ်းမြေ့စုံ ဥပဇာတိသိုက်နှင်း၊ ချမ်းစိုင်း တေးမြစ်ချောင်းရှိ။ ။ ဖွဲ့ခြစ်အောင်ကို။ ။ ဘာရားချစ်မြောင်မဟိုမှာ၊ တောင်နဂို နတ်လမ်းနှင့်လေး။ ။

အထက်ပါ တေးထပ်ရှိ “ကမ္ဘာမြေ-ပြိုင်စာ-ခိုင်ရွှေ” ဟူ၍၎င်း “ငုံ့ညွှာ-ချင်ညွှာ-ထုံနံသာ” ဟူ၍၎င်း ဤတို့ထည်ဖြင့် ကာရန် ၃-ခုတ် နာမာပေထွက်အောင် အချက်မျှကျ စပ်ဟပ်ထားခြင်းမျိုး ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ၎င်းကို “ကိုယ်ထွင်းပြည့် စပ်နည်း” ဟူ၍လည်း ကဗျာဆရာတို့ နှည့်ခေါ်သမုတ်ခဲ့ကြတုန်းသေး၏။

ဤနည်းမှာ တေးထပ် ဂျိုးဂျိုးထက် အစပ် အဟပ် ကာရန်ချစ်ချစ် အတ္ထုန်အတ္ထုန်ပင် ရှာဖွေရခက်လှ၏။ ရာသည့်တိုင်အောင်လည်း ဂျိုးချစ်ရွက်ခရာ၊ ရိုး-ရွတ်-ရွက်-ရွေ့ ဆိုသည့် နာမာပေကဲ့သို့ အဝိပွယ်ခေတ် ဖြစ်နေတတ်သဖြင့်၊ အထူးဂရုပြု၍ အတုယူကြရသည်။

(၈) တေးထပ်ကြီး စပ်နည်း။

တေးထပ်ကြီးဆိုသည်မှာ ဖော်ပြပါတေးထပ်ရိုးရိုး၏ အချိန် အချိန်တို့ကို ထပ်နည်းအားဖြင့် ၁၈-ပိုဒ်အနက်မှ ၁-၅-၇-၉-၁၁-၁၃-၁၅-၁၇ အပိုဒ်တို့ကို [ပုံစံမှားကြည့်ပါ] နည်းစပ်နည်းတို့ဖြင့် ထပ်ကာထပ်ကာ စပ်ဆိုရေးသား ပြန်ပြီးသည့် အဆင့်ရှိသည်။ အပိုဒ် ၂-ပိုဒ်ကို နောက်ထပ် အပိုဒ်ထည့်ထုတ် ကြော့၍ရေးသားခြင်းဖြစ်ပြီး မူလတေးထပ်ထက် အပိုဒ်ရှည်ထူးပြီး ကြီးမားခဲ့သော သောကြောင့် “တေးထပ်ကြီး” ဟု ခေါ်ဆိုရ၏။

အရပ်အဟောင်းကို နည်းစပ်နည်းတို့ဖြင့် ထပ်ဟပ်စပ်စပ် ထုတ် ထုတ် အညွန့်အထက် အဆက်ဝေဝေ စပ်ဆိုရပြန်သော သောကြောင့် ၎င်းကိုပင် “ထပ်ထွန့်တေးထပ်” ဟုလည်း ခေါ်တွင်ခဲ့ရပြန်၏။

၎င်းကို ရေးစပ်သည့်နည်းမှာလည်း တေးထပ်ငယ်နှင့် မထူးပွပါ။ တေးထပ်ကြီးတို့၏ ဓမ္မတရားအတိုင်း နောက်ဆုံး၌ နတ်တေထပ် ၂-ပိုဒ် ထည့်ကာ အပိုဒ်-၂၀ ရှိစေပြီး အရှုသောအပိုဒ်များ၌ တေးထပ်ငယ်ထက် ၁-လုံး ၂ လုံး ပိုရှိ၍ရေးသားရသည်သာ ထူးပါတော့သည်။ ပုံစံကား-

ရွှေစိရက်စေတီတော်၌ တေးထပ်ကြီး။
[ပုံစံဆရာကြီး ဦးဝေ ရေးသည်။]

[လောကဓမ္မာ ပျော့အောက်တွင်၊ ရေလင်္ကာကောသောက်ပါလို့။] မြေပထမမှာ သေလာကျောက်ကိုလ၊ ရွှေစေတီက ပထမဦး [တူ ဖက်ရှင်-မုသိုက်။] ထူးစိုက် ကြီးနိုင်တယ်။ ပုံကြိုင်လှိုင်

ထက်။ [လိပ်သပ်ညွန့်-ထိန်လှိုင်တို့။] ထိန်လှိုင်ကွန်-ဝေဇယန်ငယ်၊ ရေအလှ ကျွန်းစေတီပုဒ်ကပ်။ [ပုဒ်တိုင်းက-ဒုန်လှိုင်ကို။] နှုတ်သင်္ခါး-နာကတင်ငယ်၊ ရာဇဝင်ပြောင်သင်း။ [သောဗနာ-ဗျော့ရာယွင်းနိုင်သူ။] သောကဗာ-ကြာတာထင်ပေတောင့်၊ သာဓင်ပုံ-နိတယ်။ [ထည့်ညွန့်-ဝန်းရံ၊ ပါလို့။] တပ်ကန္တ-ကျွန်းတံသမှာဖြင့် ထွန်းပြန်ရထုံးပုံအလှပ။ [သဇာတိကတ-ရုဇာတိ၊ ရှုက] အသွေရိုးရယ် မှာထက်နယ်မှာ၊ [ပြီးရက်ထပ်ရွတ်-ထိန်တောင်ကြီးသာ။] နှိုးလက်သပွယ်-ထိန်ပြောင်လှူလို့၊ စိန်ကြောင်မြဲသာ၊ နှစ်ပါးအမွှာရိပ်ကွဲပြားရွှေစေတီ။ [ဆန်စုန်သဟာ-ဖုန်ဟုန်မလော။] သ-၇-၅-၈-နာသင်္ခါတယ်၊ ရှာနဝတီမော်တန်းထင်လှလေး။ [ပြောင်ဆောင်ပုံမျှ-တာကလောင်ဟုန်လို့။] နောက်နောင်ကြိုတို့-ရက်ပို၊ စေတယ်ပုံမျိုးရေးရွှေတီဂုဏ်ပသေး။

အထက်ပါတေးထပ်ကြီးကို ပဌမကပြခဲ့သည့် “ကောင်းမြောက်ဆယ် လေးရပ်” တေးထပ်ကဲ့သို့ပုံစံထားပြီး [] ၏အတွင်းရှိ စာသားများကို ပယ်နှုတ်၍ ဖတ်လိုက်ပါသည့် တေးထပ် ရိုးရိုးနှင့် ရှစ်ဆယ်ပေါ်တို့ ရောနှော နေသည့် တေးထပ်မျိုး၊ ထပ်နည်းအားဖြင့် ၁-၅ ၁၂-ပိုဒ် တိုင်းအောင် ဖွဲ့ကာ တေးထပ်ရိုးရိုးနှင့်တူပြီးသည့်အပိုဒ်တို့မှာ ရှစ်ဆယ်ပေါ်နှင့် ထူးကား ၎င်းနှစ်ပါး ရောနှောနေသည့် တေးထပ် မရိုးမဆန်းမျိုးကိုပင် ထွေရပေလိမ့်မည်။ ထိုမှတစ်ပါးလည်း ၎င်းတေးထပ်ကြီးကို နောက်ဆုံးတွင် အပိုဒ် ၂-ပိုဒ် အပို မထည့်စေဘဲ ၁၈-ပိုဒ်ပင်ထားကာ စပ်ဟပ်ကြသည်လည်းရှိခဲ့သေး၏။

x x x x x

(ဃ) ရှစ်ဆယ်ပေါ်တေးထပ် စပ်နည်း။

ရှစ်ဆယ်ပေါ်တေးထပ်ဆိုသည်မှာ ပေါ်ပြပါတေးထပ်
ငယ်များ ပေါ်လာပြီးသည့်နောက်သက္ကရာဇ် ၁၀၈၀-ပြည့်
နှစ်သို့ ရောက်ရှိလာသော အခါ တေးထပ်ငယ် များကို
အလေးနားထွန်း၍ အတ္ထုပ္ပတ္တိတပ်ကာ ရေးသား ပေါ်ပေါက်လာ
ပြန်သောကြောင့် ထိုသက္ကရာဇ်ကို စွဲပြီး “ရှစ်ဆယ်ပေါ်
တေးထပ်”ဟု ခေါ်တွင်လာပြန်ခြင်းဖြစ်၏။

ရေးသားစီကုံးနည်းဖြစ်သည့် ဂဗျ-လဟု ချိခုံ ရှိခုံ၊
ကာရန်စပ်ဟပ်ပုံတို့မှာ တေးထပ်ငယ်နှင့်အတူအပင်ဖြစ်၏။
အထူးမှာ အပိုဒ်ရေကို တေးထပ်ငယ်ကဲ့သို့ ၁၈-ပိုဒ်စပ်
ထား၍ဖြစ်စေ၊ နောက်ဆုံးအရပ်မှာ ၂-ပိုဒ်စပ်ပြီး အပိုဒ် ၂၀
ထား၍ဖြစ်စေ စပ်ဟပ်ရပြီးလျှင် တပိုဒ် ကပိုဒ်မှာလည်း
တေးထပ်ငယ်မှာ ရှိနေသည့်လိုအရထက် တထိုးနှစ်ထိုးပိုပြီး
စပ်ရသည်သာ မြားနားလှပါကော့သည်။ ပုံစံကား-

အပူဆွဲ ရှစ်ဆယ်ပေါ် တေးထပ်။

ဇင်ပန်းငွေရွာ-နေမှာပျော့သို့၊ ကေသာချလျှော့တ၊ ကိုးရွယ်၊ ခွေ
ရှာထပေါ်-မြဲမျိုးနွယ်ရယ်၊ သေလျှင်၊ ငယ်ရွှေလှိုင်ဆင့်၊ သဗ္ဗာယ်
ကွန်း-ရိန်သင့်ပဟိမှာ၊ မိန်မြို့တစ်ကို-မပွင့်တပွင့် ဖွင့်။ မောင်
မောင်သည့်-ရိပ်ကြာယုံကို၊ ရွှေမိတ်မှာပုံ-အာရုံလင့်။ ဆွေမိတ်
လျှာပုံ-မြာဆုသင့်ဘို့၊ မှာယုကျွန်း-ရွယ်ဆုပန်း။ မောင်မောင်
လက်ရာ-မျက်လွှာသင့်တော့၊ ရွက်ရွာသဖြင့် ရွာစားနိုင်ပုံပြန်။ ။
ကတိန်၊ ထုံသပ်-ခြံသေ့၊ မိမှာ၊ ရွှေပုံ၊ ဟန်-ရင်ရွာရလို့၊ သဗ္ဗာတကွ
ကိုက်ခန်း၊ မေ့ကြော့အကုန်၊ ဟိုက်ခွမ်း၊ ခွေပျော့ကြို။ ရှေ့ယပ်တောင်
ခက်-လယ်ထုံလှိုင်၊ ကြွေပုံ၊ လှိုင်-ခွေအောင်၊ ဝါဟိလေး။ အန
ရောင်မူးဝေ-ကိုယ်ထုံထင်လှိုင်၊ ခိုမလို့အောင်-သွမဲရှာလိမ့်လေး။ ။

အထက်ပါ ပုံစံကဲ့သို့ပင် ရှစ်ဆယ်ပေါ် ဟူသမျှ တပိုဒ်
တပိုဒ်လျှင် ရှေ့ ၄-လုံး၊ နောက် ၃-လုံး ၄-လုံးခွဲပြီးလျှင် နေဝံ
တရမှ ကာရန် ယူထားသည့် အထပ်နှင့် ရှေ့တရမှ နောက်
ဆုံးရှိ အထပ်တို့မှာ မည်သည့်အခါမှ ဂရုရှင်း လဟုရှင်း အထပ်
တူ မရှိကေအောင် စပ်ဆိုရသေး၏။ ဥပမာဟုတ်အားဖြင့်
အထက်ပါတေးထပ်တွင်-

ဇင်ပန်းငွေရွာ-နေမှာပျော့သို့-

ထူသည့် တပိုဒ်ထည့်၍ ကာရန်အနေနှင့် ယူထားသည့်
“ပျော့”နှင့် ရှေ့အရစ် နောက်ဆုံး “ရွာ” တို့မှာ အထပ်
တေ့စေသကဲ့သို့ စီကုံးရမည် ဟုဆိုလိုပါသည်။ နောက်အပိုဒ်
မျိုးကိုလည်း ဤနည်းတူ ထိပါလေ။

အထူးမှာ ပိုဒ်ရေ ၁၆-မြောက်နေရာ၌ တေးထပ်ပိုးရိုး
ကဲ့သို့ မဟုတ်မူ၍ အက္ခရာ ၅-လုံးသာ အခြံနေစေရသည်။ ။
ထိုမှတစ်ပါးလည်း ၎င်းရှစ်ဆယ်ပေါ် ကိုပင် အတ္ထုပ္ပတ္တိ-အခက်
ဆွန်တက် ပြီးပြီးလျှင် “၃-ရက်ညီ ရှစ်ဆယ်ပေါ်”ဟူ၍
စပ်ဆိုလာကြသေး၏။ ပုံစံကား-

(င) ရွှေတိဂုဏ်ဝေတီ ဘွဲ့-သုံးချက်ညီရှစ်ဆယ်ပေါ်

[၁၆၆အစုကြီး-ဦးဝေ ရေးသည်။]

ဝါ-နီလာ-ဒိကာတန်း၊ ညီညာယုတ်သန်း-ကွက်ဆန်းမြယ်၊
ဗိုကာလက်သန်း-ထွက်ကမ်းသွယ်လျှင်၊ နန်းတွယ်-ဖွန်းရွယ်-ဆန်း
ကြယ်တောင်။ ။ မြိုင်ဆုပ်-ဆိုပတ် ခိုင်ဆုပ်နုထယ်၊ လှိုင်ကပ်အင်
ကိုက်ဖူးတန်ကလောင်။ မေ့ပွင့် ဇော်ချ် မြေပြင်လှိုင်တေထယ်၊
မော်မြိုင်နတေ ခေဝံတောင်။ ။ လျော်ပွင့်အရွှေသရေညောင်၊ သို့
သမေ့တောင်စောင်း မြယ်ကျော့။ ။ ဟို၊ ဂုဏ် ပြီးစုံ-စိုးမြဲလွန်း၊
မီးဘူကြာပန်း စံမြန်ကွန်ချက်ညာ။ ။ ထိန်လှုပ်-ပိုန်မြဲ-တိပ်

ခပ်လွှာမှာသိမ်းမြတ်ရတနာ ကြိုကြိုသင်းလျှံ၊ ထု၊ ထုဝါမင်း
 ခမ်းမြို့ဝေါ်လည်း၊ နှာရင်းသိင်္ဂီတော်တည်း။ အလောင်းကုန် ရေ
 တောင်ညွှန်လည်းမှာ၊ နောင်အစွန်းညွှန် ခံစွတ်ရက်ပလေး။
 ထိုမှတပေါ်လည်း နည်းနာများကို မှတ်သား နှစ်ပေါ်
 ရှစ်ဆယ်ပေါ် တေးထပ်(ဟိုး)မှ အညွှန် - အခက်ပြာထွက်
 ပြီးလျှင် ဆန်းနိုင်သရွှာ ဆန်းလျက်၊ ထွန်းကား-ထွန်းကား ရေး
 ကြသည့်စေးထပ်များမှာလည်း အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်
 တော့သည်။

(၁) ဝေဿန္တရာ အရှုဆွဲ ထပ်တွန့် သုံးချက်ညီ
 ရှစ်ဆယ်ပေါ်။

[ဗညာစိုတဦး၊ ရေးဆည်း]

နန်းပုံ-ဆန်းစို-ပန်းပုံဖြင့်၊ စန်းယုန်ခေတ္တ မြွေသွင်း၊ မြို့
 ဝေတင်-ပတ္တမြားပထင်ဝယ်၊ နှစ်ပန်းအရှင် ခံပြိုင်ထွန်း။ [ဝေ
 ရောစု-ရတဝသောမ၊] ပရဇေးစောက္ခ-နတ်နန်းဆွမှာ၊ မြတ်ပ
 ဆုကြီးရည်လို့ထွန်း။ [မတီမြေတဖြန့်-ဝယ်နေစေခို၊] မနိ
 ထန် ခြင်းဆင်သည်၊ ဥဒါန်းရာဝေင် နောင်မော်ကွန်း၊ ဝေ
 ရာယီ ပါဠိပွန်း၊ သဒ္ဒါစည်ရွန်း လောင်မောင်သံ။ နတ်အေဝေ
 မြဟာစံ၊ ကုသိုလ်တော်ဖြန့် ကောင်းချီးသာခိုခို။ [ကြွစွန်းဆ
 ဆင် အလှမ်းရွှင်ရွှင်] အဆန်းထပ်တင့် နန်းမြင့်ထံမှာ၊ စန်းတွင်ရှင်
 ခိုလှုံ့လို့၊ မိုက်ပုံသကလ-ရွှေကြိုး ဝေပြီးကာ၊ ရွှေခိုခိုရွှာ။
 [လောက်အာသတ - အောဝိနာသတ] ဇောဝိလျာပျာ-အစွ
 သရွှါသည်၊ ဧမ္မု ပထများ မြေလုံးတုန်ရလေး။ [ရွှေနန်းတော်
 မြို့-ရွှေစန်းရောင်ပွင့်] မြေနန်းမြှောင်စင် သကြားဆွေမှာ၊ မြို့
 ကြက်ထမေ့ တပ်ပြီစင်လို့လေး။ ။

အထက်ပါ တေးထပ်ရှိလည်း [] ဤအတွင်းရှိ အပါ
 များကို ရှုနိယား၍ ဖတ်ပါလျှင် ရှစ်ဆယ်ပေါ် တေးထပ်

နိဗ္ဗိဒ်နှင့် ၃-ချက်ညီ ရှစ်ဆယ်ပေါ်တေးနှောပြီး ပြီးပြီးနေ
 ညီညီသည့် ရှစ်ဆယ်ပေါ် ကဗျာပပ်ဖြစ်ကြောင်း သိနိုင်ပါ
 တော့ပြီ။

(ဆ) နိဗ္ဗိဒ်စွဲ-၃ချက်ညီ၊ ထပ်တွန့်၊ နှစ်ထပ်ချဝေ-ပေါ်

[နားခံတော် ဝေပျားကြီး ဦးချို ရေးဆည်း]

ဝိသုံ ဝိသုံ ငြိဆံချ၊ ထိုထူက သင်္ခါရေ၊ ရှိကြိုလေး မြင်ရာတွေကို
 မခင်သာချေ-မည်သန့်နှင်း။ [ချင်လျှာ-မည်မခင်ပိုင်-ပုပ်ပေါ
 ပညတ်တမှောင်] ရှစ်ချော ကြည်အမြှောင်-သနား နောက် မြင်ထည်၊
 ဇယားအရတာတွင်တွက်ပြီးမှန်ပြည့်။ [အများရဗ္ဗတာမင်ပျက်ပြီး
 ပြန်ရခြင်း] ။ [လောက်ပိုးအတိပ-မေ့ကံလုံးကလိကြ] ကြောက်
 စိုး မရှိစရာ-ခွဲညစ်ညှီတွင်း၊ ကျီနစ်ကသီ-သောင်စွတ်ဆင်။ ။
 ညှီပုစိသလီ-အောင်ညွတ်ကွင်းမှာ၊ မှောင်ဝင်အတွင်း-ပျော်ပွေ့ပုံ။
 ပျော့ ပျော့-အာမှာသွလို့၊ ရွာမြေက-တတူဝါးအာရုံ။ [သူငါစေ
 ဘဝများစွာလုံ] ။ စိုက်ဆိုးဝေလေး-လိုက်ဆိုးပေပေ။] စိုက်
 မျိုးထရွေ့ မျိုးဝေစုံပြီ၊ မိုးရွေ့ပကုန်-ပါဝင်ကြသမို့၊ ပတာသင်္ခတ
 ကွတ်တန်းမြင့်အညာ၊ လွတ်လမ်းခွင့်သော။ [မိကျိုး တွက်မစွဲ
 ရှစ်ဆုံးဆက်အလွဲ] ချစ်လုံးမက်ရွှေ မြို့ချောလာထလို့၊ ထူတော
 မာယာ ဆင်ဆွဟုသိုလေး။ [ဝါးရွှေပရွှေက-ခြားကျော ဆင်
 ဝေ။] ပျိုးကဏ္ဍာယဉ်ထူ-အပေါင်းကံကိုလွှာလျှင်၊ မကောင်း
 အနိဗ္ဗာ-ဆင်လွှဲကန်လို့လေး။ [မက်ခဲသတိပဋ္ဌာန-နက်နဲ
 အသိအမှားနယ] လက်လှည့်တပေါ်ထဝ၊ မြတ်ထွက်ပါအောင်၊
 မြတ်ကရတနာတွင် မြင်နိုင်လို့လေး။ ။

ဤရှစ်ဆယ်ပေါ်တေးထပ်မျိုးရှိလည်း စင်နည်းဥပဒေမှာ
 မူထ ရှစ်ဆယ်ပေါ်မျိုးနှင့် အတူတူပင်ဖြစ်၏။ ။ ဤနိ
 ကား အချုရိန်များတွင် နေတထပ်လျက် နောက်ကပိုဒ်အပို
 ထည့်ပြီး ၂-ပိုဒ်ထပ်ကာ စင်ထပ်ဆည်သော ထူးပါတော့

သည်။ ။ [] ဤအတွင်းရှိစာများကို ပတ်နှုတ်၍ ဖတ်ပါလျှင် သဘောထင်ရှားလာပါလိမ့်မည်။

(၈) လူးတားညွှပ် ရှစ်ဆယ်ပေါ် ဝတ်နည်း။

လူးတားညွှပ် ရှစ်ဆယ်ပေါ် ဆိုသည်မှာ “လူးတား” ခေါ် သည့်ကဗျာကို တေးထပ်၏ ပဌမ အပိုအဆုံး၌ (ဝါ) ပဌမ (၆-ပိုဒ်) အဆုံး၌ ထည့်ထွင်းကာ ညွှပ်၍ ဝတ်ရသောကြောင့် “လူးတားညွှပ်-ရှစ်ဆယ်ပေါ်” ဟု ခေါ်ဝေါ်လာကြရပြန်ခြင်းဖြစ်သည်။ ။ ပုံစံကား-—

အကြီးချုပ်ဖန်ဟောင်း၊ ဝင်းကြီးမင်းလှ ဥပနာ ဖရား
လူးတားညွှပ် ရှစ်ဆယ်ပေါ်။

မင်္ဂလာက ဟန်မြဲပ၊ သလို၊ ရန်တုသမ္မ ဘာသာပြန်၊ စံတုမရ အဓကားရှိသည်။ သမ္မကထော်ရှိန် ဝိနိယနိယင်း။ ။ သေပုဉ္ဇ ဖြိုးလတ်စီသည် မျိုးသက်သစ်မည်- နိဂိတ်ပူသည့်ခင်း။ ။ [သတိုး သက်ရှည်- မှာစိတ်ကျသည့်ခင်း။]

[လူးတားညွှပ်။ ။ ထုဝဋ္ဌ၊ ရှိခနောင်၊ တောင်ဥသေ့ခင်းကို ဖိုက် မှောင်ပေ။ သေပြန်သေ့လည်း။ ထွန်ကြော့ရှိ၊ ပကတိဗျ၊ ဝိတိ ဖထျှင်ကြံကြံ ခိုင်ထက်၊ မထိုင်းကိုကြံ၊ ကုယိုလ်ကြောင့်၊ လှပိုလိ ပုံ၊ ခိုး၊ ဆုံးပြီးသည်... မင်ကြိမ်မင်းခင် ရာဇာထည့်ပေ။ ။ ညွှာ ဘိ ပကတိန်းခိုး- ဆင့်ဆင့်ကိုး။ ။]

တေးပြန်တော်၏။ ။ ဖြင့်ကဏ္ဍိတောင်ရှိ- ဝေထိုင်းတွင်သည်။ ပယောဗျိုးဘင်- အစဉ်စိုး။ ။ မန္တယံ ဂိုက်ဝင်- ဘုရင်မျိုးပို့၊ သ နက်မြိုး- ဓမ္မထက်စွန်း။ ။ ထက်ညှိုးတောင်ညှိုး- ယုဗေဒိုးလျှင်၊ စွပ် ကြယ်ကြီး- ဓမ္မထက်ရှိစေသည်။ ။ ယုဗေဒိုးတည်း- သန္တန်သည်။ ဓမ္မထွန်း- တံခွန်စိုက်ပို့၊ တွန်ဂိုက်တွင်- ဂုဏ်မြင့်မြေထု၏၊ နတ်

ကွန်းဘူမိမှန်း၊ သုံးနှစ်ပြီးပို- သုံးသီးခံတယ်၊ ကောင်းချီးတိုက်ဆံ နိဂိတ်တော်ရလေ။ ။ ရှေ့လွယ်နှင်းမည်- ကြီးကြီးသည့်၊ ဖောင်း မင်္ဂလာ- အောင်ဟိတ်ပေရလေ။ ။

အထက်ပါ ရှစ်ဆယ်ပေါ် ကား၊ ၎င်းနှင့်ဆီသျှင်အောင် လူးတားညွှပ်ပြီး ရေးလိုက်ရသည်မှာ တပါး ကြွင်းသမျှ အထူး စုံတို့မှာ ရှစ်ဆယ်ပေါ် ရိုးချိုးချူးနှင့် အတူတူပင် ဖြစ်၏။

ထိုမှတစ်ပါးလည်း ရတုကသည်တို့ကို ထည့်ထွင်း၍ ညွှပ် ဝတ်သည့်ရှစ်ဆယ်ပေါ် ချူးလည်း ရှိသေး၏။ ၎င်းတို့ကိုလည်း ထည့်ထွင်း၍ နည်းသိပေကတ်နိုင်ပါကော့ပြီ။

၁၅- တု ဝတ်နည်း။

(က) ဝိဒ်ရံရတု

ရတုဆိုသည်မှာ ကြံ့မွှာ၊ ပြုသောစံသော ဝေါဟာရတို့ ကဲ့သို့ သတ္တုဗဟဂသာမှ ဖျက်ယှင်းလာခဲ့သည့် ဝေါဟာရ ပစ်ဖြစ်သော်လည်း ယခုအခါ မြန်မာဝေါဟာရ ဖြစ်နေခဲ့ တော့ပြီဖြစ်၍ မြန်မာသမ္မဂါနက်အစဉ်း ထုရပါလျှင် ဝှဲလမ်း သကင်- ပုထိဥတု၊ အခမ်းအနား၊ တော-တောင်- ရေ-မြေ စသည်တို့ကို တော ဆိုချက် မှီးခဲ့တော့ပေပြီ။ ထိုအကြောင့် ၎င်းတို့ကို ဝှဲခွဲစီကုံးထားသည့် ဝေပလုံးပစ်လက် အစုံ ရတု တူ၍ ခေါ်ရခြင်းဖြစ်တော့၏။

ယခုအခါ၌မူ မည်သည့်အကြောင်းအရာ မေးရေး ရတု ကဲ့သို့ရေးလျှင် “ရတု” ဟူ၍ပင် ခေါ်ဝေါ်ကြ ကုန်တော့ သည်။ ။ ၎င်းကိုရေးလိုသောအခါ-

- ၉၀၀။ ၁။ သုံးပိုဒ်မေး၊ အချိန်ပို၊ ဝေချိန်ပို၊ ကာမနိဗ္ဗိတံ။
- ၂။ အတွင်းပိုဒ်များကို ဂရု-လဟူ တထည့်ပီနေပေ။

၃။ အဗျာ ခုနစ်လုံးရှိစေ [အကြောင်းမှာ လက်ခတ်နည်းနှင့် တူ၏။]

အထက်ပါအတိုင်း နည်းနှင့် ပြည့်စုံရန် ပါဝင်သော "ရတု" ခေါ် သတ္တ ကဗျာ ဖြစ်လာ ပါတော့၏။ ထို့-ပြင် ထို ရတု ကဗျာသည်-

- ၁။ ကေရိန် ရတု၊ ၃။ အပြည်ခံ ရတု၊
- ၂။ ရိုးရိုး ရတု။ ၄။ ငြိမ်စုံ ရတု-

ယူ၍ ၄-မျိုးရှိနေသေးသဖြင့် ဤကျမ်း၌ အမှတ်ရထွက်စိန် သော ၄၂ "ရိုးရိုးရတု" ဟုသာ ရှေးဦးစွာ ဖြပါ၏။ တဖန် ထိုရိုးရိုးရတုသည်လည်း-

- ၁။ ရိုးရိုး ဝိစိန် ၃။ စကြာလည် ဝိစိန်။
- ၂။ သက်စေ့နှက် ။ ၄။ ကုယ်ထွင်းပြည့် ။
- ၅။ တောင်ထဲတွန် ဝိစိန်-

ယူ၍ ၅-မျိုးကို ပြားနေခဲ့ပြန်သေးရာ ၄-မျိုးကို မူအစဉ်အတိုင်း ပုံစံပြုဆင်နှင့်တကွ မကျဉ်းမကျယ်စေ ပြုလွှားပါ ။

(၁) ရိုးရိုးဝိစိန်ရတု။

ရိုးရိုးဝိစိန်ရတု ဆိုသည်မှာ စပ်နည်း ၆-ပါးအနက် သတ်စေ့နှက် ၃-ခုကို ပစ်နည်းနှင့် ခုနည်းပတ်မှ၍ အခြား နည်းတစ်ပါးနှင့် ပါးတို့ပါ ရောနှော၍ စပ်ထားသောကြောင့် "ရိုးရိုး" ဟု ခေါ်ရပြီး အပုဒ်ပေါင်း ၃-ပုဒ် ပြည့်အောင် လည်း စပ်ဆိုပြန်သောကြောင့် "ဝိစိန်ရ" ဟု ခေါ်ရခြင်းကား ၎င်းနှစ်ခုကိုပေါင်း၍ "ရိုးရိုး-ဝိစိန်ရတု" ဟု ခေါ်ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။ ပုံစံကား-

ခဲလောကော ဝိခြေ-ဟိ၊ ထွေထွေတည့်၊ မြစ်ချောင်းလည်း ငြိမ်တောဝ စည်ကားရွှေပြည်ကိုသာ၊ တ-ရှာတော့ခါးပျံ့ဖွဲ့လှည်း၊ သိန်ကြက်သရေ၊ ကက်ပြီးစေထား။ သောင်ရွေးကြော့ကြော့၊ ကုန်းမဟူးခေတ္တ၊ ဝိန် တော်၊ တောင်မှ၊ တည်ထားပြီသည့်၊ ဇေယျ၊ ခိမ်း၊ ခြောက်ရောင်ညီမျှ၊ စုကြီးထွက်၊ ရွှေလင်ဆင်နှင့်၊ ရွှေပြည်ရွှေ၊ စ-နှိရေထော်၊ ရွှေစေတီ ကြီး၊ အထိသီးတည့်၊ ဝိတ်စိန်ပြင်သန်၊ လှုပ်ပျော်ထန်းချ၊ ရွှေနန်း ရွှေတူ၊ တလုံ ဖုံလှ၊ အာရုံဖျက်ခြင်း၊ ဖူးလှုပ်ချင်၍၊ သည်တွင် ရွှေပြည်၊ သည်တွင်စေတီ၊ ကည်ဆီရွှေနန်း၊ ခြောက်တန်းမဟာမည်၊ ဝိတ်ကရည် သည်.... ရွှေပြည် ဥဒန်-ဝေးသောကြောင့်။ ။

၂။ သံသာသောဝိခြေ..... မြစ်ကမ်းမြေလည်း အခြေတပြင်၊ ထိုအောက်ခွပ်ငယ်၊ ရေခွင်းပတ်ဝန်းကျင်ကွယ်ထွန်းစိန်၊ ကတုန်း လောကယ်၊ အေးမည်ထင်ခဲ့၊ စီးဆင်းညိုရက်၊ မိခင်မြစ်လည်း၊ ငေးပျော် ခြံဆီး၊ ရွှေစိန်နှင့်၊ တောကြီးဆီတည့်၊ ဆီးအုံကျယ်၊ ဖွတ် မပေါ်၊ ခြံခြင်းသော်ကြောင့်၊ မမြော်ပါရ၊ နေကိုတ၊ လည်း၊ တယ်က ရွှေ နောက်၊ တယ်တောင်မြောက်ဟု၊ တွေ့ထောက်မမှန်၊ မြစ်ရတုန် ကို၊ နေမိန်အုံကြ၊ ကြိုတိုင်းမော့၊ တယ်သာတယ်မြိုင်၊ မထိုင်ခဲ့၊ မခိုင်စိတ်ဝမ်း၊ ရွှေစင်လွှမ်းနှင့်၊ ကင်းစပ်တောင်က၊ လေဦးရွှေ၊ နောက်မှ လေည့်၊ အတည်-ကည်သည်.... လေမြည်လာက ဝေးသောကြောင့်။ ။

၃။ ခွေးခြေညောင်ရေ..... သွန်းခြံပေတည့်၊ မိုသေသရွှာ၊ ထုံးစပ်လာမြိုင်၊ မိခင်ရပ်သူ၊ ကောင်ဆုလှသည်၊ ရွှေတော်နှင့်၊ ရွှေတိုင်းကည်သာ၊ ဝေမြိုင်သိခေါင်း၊ မိခင်အောင်က၊ တပောင်လုံ၊ မြိုင်၊ စရိုက်ဆိုင်ထော်၊ တေးပတ်တိုင်းမြက်ရွှေ၊ စင်းကားရွှေသည့်၊ ကောင်ရွှေစေဝေ၊ အထွေ ထွေနှင့်၊ တေလည်း၊ မေ့ရာ၊ မိုးပေ၊ တံ၊ သံဝါ၊ ခြောက်၊ ခြောက်၊ ဆီးနှင်း ပေါက်သည်။ မိုးပေလက်ပြိုင်တန်း၊ သွန်းချပြန်သော်၊ ယုတ်နံ ထင်ရှား၊ စေ့စပ်တော်စွာ၊ စုထားမည်သာ၊ နေကြောလည်း၊ ရောင်ပါးထွန်း၊ ချမ်းလွန်းစွာ၊ တည့်မွန်းချိန်နေ၊ ဆောက်လွယ် စေဟု၊ စေ ရေလှည့်သည်၊ တ၊ လက်မြည်သည်.... နေမြည်မြာ ၅- ရွှေသောကြောင့်။ ။ [၂၃၃-ပတ် အညီ]

အထက်ပါလက်စွဲအရအစီ ရိုးရိုးပိုင်ပိုင်ရတု၌ ဥပဒေအ
 ၃-ပိုဒ်(၃-ပုဒ်) ရှိနေသည်မှာ ထပ်ရှားပြီး အချို့တို့မှာလည်း
 “မိဖာကောင်မြေ၊ ထဲသာသောင်မြေ၊ ဝှဲခါညောင်ရေ” ဟု
 အချင်းချင်းကာရန်ညီခဲ့ကြကုန်၏။ အချို့မှာလည်း ထိုအထူးအ
 ချင်းချင်းကာရန်ညီခဲ့ကြ၏။ အတွင်းကလေးသို့သာ ဝရု လာ
 တယုညှိစီ မနေဘဲရှိနေခဲ့၏။ [ထပ်ရှားလှ၍ ဤရတု
 နမူနာပြုလိုက်ရသည်။] အထူးအချင်းချင်းတယုညှိစီနေထေ
 ရမည်။ ရှေးကလည်း ဤသဘောကို မှာခဲ့ဖူးပြီ။

အချက်ထည်း ဥပဒေအရ “ရွှေပြည်ရွှေန- ပေးသော
 ကြောင့်” စသည်ဖြင့် ၃-ပုဒ်စလုံး ခုနှစ်လုံးဖြင့်သာ ရှုခဲ့ပြီ
 ကုန်၏။ [ထိုမှကြွင်းသည်တို့ကား ဖော် ပြပါ လင်္ကာစပ်နည်း
 နှင့် တူပြီဖြစ်၍ မှားပြန်မလိုတော့ပြီ။] ဤသို့ချွင်းရိုးရိုးရတု
 ပိုဒ်ပုံကို ရေးရမည်ဟုဆိုလိုပါသည်။

အထူးမှာဥပဒေ၌ “အချက်ခုနှစ်လုံးဖြင့်သာ ရှုရမည်” ဟု
 ဆိုသည်မှာ အရေးများရာကိုလိုက်၍ ဆုခဲ့ရခြင်းသာဖြစ်၏။
 စင်စစ်မှာကား ရတုရနည်းတို့သည် ၄၁-ပါးပင်ရှိခဲ့ကြကုန်၏။
 [နောက်မှပြပါမည်။]

ထိုမှတစ်ပါးလည်း အချို့သာညီ၍ အချို့မညီသည့် ပိုဒ်ပုံ
 အချို့သာညီ၍ အချို့မညီသည့် ပိုဒ်ပုံတို့လည်း ရှိခဲ့ကြသေး၏။
 ၎င်းတို့ကိုလည်း ဤ ရိုးရိုးပိုင်ပိုင်ရတု၌ ဟု သွတ်သွင်း ရေ
 တွက်ကြရသည်။ ၎င်းတို့၏ပုံစံတို့မှ လရအခါတွင် အထူး
 နည်းပါးခဲ့သည့်အလျောက် မပေါ် ပြီးလိုက်တော့ပါ။ ရှာဖွေ
 ၍ကြည့်ကြပါကုန်။

(၂) သတ်စေ့နှက် ၃-ချက်ညီပိုင်ပုံ။

သတ်စေ့နှက် - - ရက်ညီပိုင်ပိုင်ရတု ဆိုသည်မှာအခြေခံ
 ထဲ၌ ဖော်ပြခဲ့သည့် သတ်စေ့နှက် ၃-ချက်ညီပိုင်နည်း
 တည်းတည်းဖြင့်သာ ကာရန် ၃-ချက်ကိုညီညီညွတ်ညွတ်
 နှုတ် ၃-ပြည့်အောင် ကပ်ဆိုရသော ရတုများကို ခေါ်ဆိုရ
 ပုံစံကား—

ရတီယ နဝစေ၊ ဆို ဘုန်းတော်စွဲ။

၁။ ညွှန်လန်းရွှေဝါ...ဘုန်းတော်မြတ်ကား၊ ကြောင့်ပြိုင်ရွှန်း၊
 မြတ်ထိပ်ပန်းလှည်း၊ လှမ်းနိ သီလ၊ ယုံတော့၊ ရွှေသီလားနိ၊ အောင်တံခွန်
 ကိုးနိ၊ ရွှန်ညွှန်လှ၊ လှည့်ထော်စုက၊ နတ်လှကြည်ရွှန်း၊ ကောင်းအောင်း
 နှုန်းရွှံ့...လေးကွန်း၊ ပိုင်တော်မူတော့မည်။

၂။ မြင့်ရွှန်းထွေခြာ...နေလင်္ကာထို၊ လေးလှည့်ပတ်၊ ရှာမင်း
 နတ်လှင်း၊ မြောင်မှတ်စူးစူး၊ နှစ်လုံးလှလှက်၊ နှစ်ဦးအင်စည်၊ ပုထိ
 ဆောင်တည်၍၊ သုံးမည်မှာမြေပတ်၊ ကြော့ချောက်လှက်၊ ကျော်
 မြောက်ပတ်ဝန်း၊ ဘုန်းနုရွှန်းရွှံ့...အေးရွှန်း၊ ကြိုင်တော် မူတော့
 မည်။ ။

၃။ ကွန်ရွှန်းတေစေ...ဘုန်းပညာတည့်၊ စည်ခြာလှိုင်ကျော်၊ မြတ်
 ထိပ်ပေါ်လှင်းစိတ်တော်ပျက်၊ ဆံတူကယ်မှ၊ နှိပ်စက်ခေါ၊ သည်းခံချို
 လှက်၊ အစိရော့၊ ညီညွတ်ကလျင်၊ ခုနစ်ပျောက်တုန်း၊ အောင်ညွှန်
 လန်းရွှံ့... မွှေပန်း၊ လှိုင်တော်မူတော့မည်။ ။ [၁၃-ပေ-၈]

ဤရတုကား ဝရုလှည့် လဟုလှည့်စီ စပ်ဆိုထား
 သည့်ပြင် သတ်စေ့နှက် ၃-ချက်ညီပိုင်နည်း တည်းတည်း
 နှုတ်နည်း ကာရန် ၃-ချက်ကိုမှန်ကန် ညီညွတ်စွာ ကပ်ဆို
 ထားသည့်ရတုဖြစ်၏။ ၎င်းရတုများကို ပညာရှိတို့ များစွာ
 စပ်ဆိုတတ်မြတ်နိုးကြကုန်သည်။

မျှားအထွန်အထွန် ချိမွှမ်း၊ ဩဘာ ထောပနာပြုကြကုန်၏။
၎င်းရတုမျှားဖြစ်သည့်ရန်လည်းမထွယ်ကုလှစေ။

(၅) တောင့်ထဲတွန် ပိုင်စုံရတု။

တောင့်ထဲတွန် ပိုင်စုံရတုဆိုသည်မှာ ရေးရိုးရေးကဉ်ပြု
သည့် လေးလုံးစပ်နည်းကို တမျိုးထွင်ပြန်ပြီးလျှင် ၄-ထဲ
ကလှည့် ၅-ထုံး ကလှည့်စီဖြင့် ရိုးတောင့်ထဲ တွန်သထ
ကွေ့ ကောက်တွန်လိင်္ဂကာရေးသားစီတုံးရသည့် ရတုမျှား
ခေါ်သည်။ ။ ဝှံစံကား—

ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ ဆို တောင့်ထဲတွန်။

၁။ သုဝဏ်ပတာ၊ ရွှေဣဒ္ဓိဗျာသင်္ခါ၊ ပျိုမျှမ်းနှစ်ပျ၊ ကျပ်လယ်
တင့်စေ့၊ ယံ၊ လှမျိုးကြွယ်သား၊ ဆံသွယ် မြဲပြတ်စို၊ ဆင်းရောင်ပို့ထိ
နတ်တို့ဆင်လက်ခမ်း၊ ဆင်းရဲကြန်ကည့်၊ အထွန်ရပေခက်၊ မြဲပြတ်စွတ်
နှင်းလယ်လက်မြဲထိန်ရည်း၊ ရွှေရည်ရေးထို၊ ပျံမွှေးရွှေဖက်ချို၊ ဟူ
ထထီနှင်းမြဲစွေနှားရောင်၊ ခွဲခွဲနှောင်းချ၊ ရောင်မောင်းကွမ်းရည်
လှား၊ သက်တပ်လားလို့၊ လက်ချားပန်နီရောင်၊ လှတန်ဆောင်ပျ
မျက်တောင်ကော့ထွတ်သေး၊ စုတ်နှင့်ရေထို၊ ကြိုင်အေးကတိုရိုးရည်
ထုံမျိုးချည်နှိုး၊ နတ်ပုညမိုးသုဇာ၊ ပျံသက်လာသို့၊ ရှုသာတင်စိမ်း၊ ထ
ခေါင်ရိုးရွှါတင်ရိုးပြစ်တောင်၊ နတ်ခွပ်သွင်သို့၊ မြစ်ဝ-ထွန်၊ ရောင်ဝင်း၊
လှမွန်ကမ်းကို၊ ညှင်း ဆည်းဖျာတွင်၊ တွန်ပိုင်မြင်သည်.... ရယ်စွင်
ပြုထုံး-မပြုထုံး ။

၂။ အဝဋ္ဌရာ... ပြင်လျှာဆင့်တင့်လောင်၊ ရွှေကြက်တောင်
ဝယ်၊ လှခေါင်တင့်မျိုးလွတ်၊ ဆယ်နှစ်ပတ်လျှင်၊ ရှပ်ပတ်-ခြူးခြောင်
စိ၊ ရွှေယထီနှင်း၊ အာနိသိန်းတန်မျိုး၊ ရွှေခေါင်ကိုးလည်း၊ စံမျိုးဆွေတိုင်း
ပင်၊ အမြဲဆင်ရွှါ၊ တွန်းထွင်စေ့၊ ယံ၊ ပြိုင်တိုင်းရှုသည်၊ မြစ်ဝှမ်းကင်း
ဝေဆွာ၊ မိုးသုဇာထို၊ ဆည်းဖျာညရှိတွင်၊ တွန်ပိုင်မြင်သည်.... ရွှေရင်
ဖုံးကို—ခရံတံ့။ ။

၃။ ပဋ္ဌာကလျာ..... ညိုပြာတင့်ဆင်းရောင်၊ ရွှေကြက်တောင်
ဝယ်၊ မြဲရောင်ရတည်ဆွ၊ သွယ်ရွှေချစ်၊ ထွန်းပက်လှောင်ဝင်း၊ ခွဲခွဲ
ဆင်းပျံ၊ ပျံ့သင်း-နဲ့ သာရောင်း၊ အေးမွှေးတောင်၊ တညို၊ တင့်လျှောင်၊
မွှေးစေ့၊ ယံ၊ ရွှေရင်ဘွယ်ကို၊ နိကာယ်ဆင်းရောင်မြေ၊ ဆယ်နှစ်စေ
တံ့၊ ကြိစွေသန်ရည်တင်၊ မြင့်ကြာထင်ခဲ့ပုံပြင်-နက်တုလျှောပြာခွဲ
ချောလှိုင်၊ တင့်မော့လွန်ကုန်စစ်၊ စုလည်းသစ်နှစ်၊ ပြေမြင်-တင့်ဆို
ဆည်း၊ စံထွက်ချည်းသည်.... စုလည်းထုံးတံ့-မထုံးတံ့။ ။

ညိုထို့လျှင်ပိုင်စုံရတု ၅-မျိုးရှိခဲ့သေးသည်။ ၎င်း ၅-မျိုးတို့၏
အတောအကို သေသေ ရှာချာ ခေရေ လည်လည် မှတ်သား
ထားခဲ့ကြပါ။ ထို့မှသာလျှင် နောက်ပြမည့်ရတု ၃-မျိုးတို့ရှိ
သေးလည်ထွတ်ပါလိမ့်မည်။

....၀....

(၁) အမြဲညှိခံ-ရတု။

အမြဲညှိခံ ရတုဆိုသည်မှာ ရေးသားလိုသည့် အကြောင်း
အရာတို့ကို ဖော်ပြပြီး ပိုင်စုံရတုကဲ့သို့ ၃-ပုဒ်ဖြည့်အောင်
ရေးဖူး၍ ၅-ပုဒ်ထည်းကိုသာ ရေးပြီးလျှင် ကျန်ကပိုဒ်ကို
နောက်နောင်ပညာရှိများအထိရှိပါက ထပ်မံဖြည့်စွက် ရေး
သားကြတိုရန် အမြဲညှိခံတို့ထားခဲ့သည့် ရတုမျှားကို ခေါ်ဆိုရ
မိန်းဖြစ်၏။ ထိုရတုသည်လည်း အမျိုးအစားအားဖြင့်-

- ၁။ စီးရိုး အမြဲညှိခံ
- ၂။ သတ်စေ့နှက် ။
- ၃။ ကြောလည် အမြဲညှိခံ
- ၄။ ကိုယ်တွင်းပြည့် ။
- ၅။ တောင့်ထဲတွန် အမြဲညှိခံ—

သည့် ၅-ပါအပြားရှိနေခဲ့သေးပြန်ရာ ၎င်းတို့ကိုကား အကဉ်
အကိုင် အကျဉ်းချုပ်၍ပြပါစော့အံ့။

၈

(၁) ရိုးရိုးအဖြည့်ခံ-ရတု။

ရိုးရိုးအဖြည့်ခံဆိုသည်မှာ ပိုန်စုံရတုတွင် မပါပြန်သည့် အတိုင်း ၂-နည်း၊ ၃-နည်းတို့ဖြင့်ရေးသောပုံစံဟပ်ပြီး အ ၂-ပုဒ်သာထားလျက် စီကုံးရသည့် ရတုမျိုးကို ခေါ်ဆိုသည်။ ပုံစံကား—

မင်းခုဝစားဆို အဖြည့်ခံ ၅တု ၂-ပုဒ်။

၁။ ညိုညိုပြာပြာ... ဆင်းပြင်လျှာပြာပြာမစက်၊ ဆယ်သတ်က၊ ချောညက်ညက်သွယ်၊ နက်နက်ဆွယ်၍၊ မွယ်လည်းမပျို၊ ညိုလည်းညိုဝင်းမြီးဆင်းဆော့ရွာ၊ နောင်သက်စုကို၊ နိုင်ရှင်ဆွယ်ပြာမြဲသည်...မတု၏သို့-တု၏သို့။

၂။ ခိုးခိုးဆာကာ... ခိုးခင်းလှင်၊ ဝမ်းညှာတောင်မြောလေပြေလျောက်၍၊ မြီးမောက်ရိုးရိုးလှုပ်ပန်းကြိလှက်၊ မဲဲညှင်းညှာလျှာတည်လှင်၊ မှိုဝင်းလှည့်လိုလှည်းခိတ်ဆိုသို့၊ လေညှိပေါင်းရုံရှိမှ၊ မယ်ဆီတုရွာလည်ခိုးမြဲသည်...ကလု၏သို့-မြို့၏သို့။

စသည်မျိုးဖြစ်၏။ ဤနဲ့ စပ်နည်း၊ နှစ်နည်း၊ သုံးနည်း၊ ရေပထမခြား၊ အဖြည့်ခံဆိုသည်အတိုင်း ၂-ပုဒ်သာ ရှိနေတို့ကြောင့် “ရိုးရိုးအဖြည့်ခံ ရတု” ဟု ခေါ်ဆိုရသည်။ နားလည်ပါလေ။ အကြောင်းမှာ ပိုန်စုံနှင့်အထုံးစုံတူပြီ။

အထူးမှာ အထက်ပါရတုကို အဖြည့်ခံဆိုသည့်အတိုင်း ၂-ပုဒ်သာရေးပြီး တပုဒ်ကိုရှုန်ထားလျက် ဖြည့်စွက်ပညာရှိကို ကောင့်မြှော်နေခဲ့ရာ... နောင်အခါတွင် “ရှင်သူခေါ် ပညာရှိက အဖြည့်ခံဆိုသည့် အလျောက် အဖြည့်ခံယူလိုသည့် နောက်ဆုံးတပုဒ်ကို ဖြည့်စွက်ရေးသားဆိုသည်မှာ-

၃။ သို့သို့သာသာ... မယ်နေရာသို့၊ အာဏာရှိင်းဝေ နေထိုင်း၊ စေကသက်ဝေမြဲ၊ သူရဲကြောင်သာ၊ လှမ်းဗျာပေါ်ရ၊ တိန်ပြာတောက်၊ တိန်နက်မည်းမိုညို၊ တိန်မြေနှင့်၊ သစ်ဖိုဝေ၊ ရွာသွန်ကြဲက၊ ပုလဲပမာ၊ ဆင်ကလျာလှင်၊ သရွာမြို့ဝှံ၊ ကလျက်ရွာသည်... မြေ၏သို့-မြေ၏သို့။ ။

ထိုမျှ ဖြစ်၏။ ဤသို့လျှင် ရှေးကရေးသားခဲ့သည့် အဖြည့်ခံ ရတုကို နောက်ဖြည့်စွက် ရေးသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များက ရှေးရတု ၂-ပုဒ်နှင့် အချိအချာ တူညီအောင်ပင်ရေးသားဖြည့်စွက်သည့် နည်းကို ထိခံရသည်။ ထို့သော် အဖြည့်ခံရတု ဆိုတိုင်း ဖြည့်စွက်ရေးသားသည်လည်း မှီကြာ၏။ မရေးသည်လည်း မှီခဲ့ကြကုန်သေးသည်။

(၂) သတ်ဝေ နှက်သုံး ချက်ညီ-အဖြည့်ခံရတု။

သတ်ဝေ နှက် ၃-ချက်ညီ ဆိုသည်နှင့် အဖြည့်ခံ ဆိုသည်တို့ကိုရေးခဲ့ပြီ။ ထို့ကြောင့် ပြုလုပ်ကိုသာ ထုတ်ပြုသင့်ကော့၏။ ထို့သော် ပိုန်စုံရတုတွင် ရင်းရတုမျိုး ပါဝင်နေခဲ့ပြီဖြစ်၍ ထီးခြားထုတ်၍ ပြုသွယ်မရှိတော့ပြီ။ ရှေး၌ ဖြစ်သည့်သက်ဝေ နှက် ၃-ချက်ညီ ပိုန်စုံရတု၏ပုံစံကို နောက်ဆုံး တပုဒ်ပယ်နှုတ်ထားခဲ့ပါလျှင် ယခုပြုရမည့်... သက်ဝေ နှက် ၃-ချက်ညီ အဖြည့်ခံရတု ပုံစံဖြစ်လာနိုင်ပါးတော့၏-ဟု ဆိုလိုပါသည်။ အကြောင်းကား ပိုန်စုံရတုနှင့်တူပြီ။

(၃) စကြာလည် အဖြည့်ခံရတု။

စကြာလည် အဖြည့်ခံ ရတုဆိုရာ၌လည်း အစစ်အဟစ်တို့ကိုလိုက်၍ စကြာလည် ပိုန်စုံသည်ကိုလိုက်၍ အဖြည့်ခံဟု ခေါ်ဆို ရသည်တို့ကို ပြခဲ့ပေပြီ။ ထို့ပြင် ဤနေရာ၌ အချို့

ထိတို့ရန်မှာ ငှေးနှို ပြန်ပြန်ဖြစ်သည့် ပိုဒ်စုံ ရတုစပ်နည်း၊ စကြာလည် ရတုမျိုးကို (အဖြည့်ခံ ဆိုသည်နှင့် လျော်ညီအောင် အဖြည့်ခံခံရန်) နောက်ဆုံး တပုဒ်ကို ပယ်နှုတ်ထားလိုက်ပါလျှင် ယခုနေရာ၌ အလိုရှိနေသည့် "စကြာလည် အဖြည့်ခံရတု" ဖြစ်လာနိုင်ပါတော့သည်။ ထို့ကြောင့်ပုံစံအသီးခြားမပြုတော့ပါ။

(၄) ကိုယ်တွင်းပြည့်-အဖြည့်ခံရတု။

ကိုယ်တွင်းပြည့်၊ သဘောနှင့် အဖြည့်ခံ၊ သဘောကနားလည်သင့်လောက်ပါပြီ။ ရေးစပ်သည့်နည်းကိုလည်း ပိုဒ်စုံရတုတွင်ပေါ်ပြန်လေပြီ။ နမူနာပုံစံအားဖြင့် ထိလိုသောတွင် ငှေးနှို ပြန်ခဲ့သည့် ပိုဒ်စုံရတုစပ်နည်းအနက်မှ ကိုယ်တွင်းပြည့် ပိုဒ်စုံရတုကို ပြန်လည်ကြည့်ရှုပါလေ။ ၎င်းတွင် နောက်ဆုံးတပုဒ်ကို ပယ်နှုတ် ထားလိုက်ပါလျှင် ယခု အလိုရှိနေသည့် "ကိုယ်တွင်းပြည့်-အဖြည့်ခံရတု" မျိုး ဖြစ်လာ နိုင်ပါတော့သည်။

(၅) တောင့်ထဲတွန့်-အဖြည့်ခံရတု။

တောင့်ထဲတွန့်နှင့် အဖြည့်ခံ၊ သဘောကိုလည်း ငှေးနှိုဆိုခဲ့ပြီ။ သို့ပါ၍ ရေးသားစီကုံးနည်းမှာလည်း မတူမတူပါ။ နမူနာပုံစံကိုလည်း ငှေးနှို ပြန်ပြန်သည့် ပိုဒ်စုံရတု အနက်မှ တောင့်ထဲတွန့် ပိုဒ်စုံရတုကို နောက်ဆုံး တပုဒ် ပယ်ထုတ်လိုက်ပါက ယခုနေရာ၌ ပြုရမည့် "တောင့်ထဲတွန့် အဖြည့်ခံရတု" ဖြစ်လာပါတော့သည်။

(ဂ) ရိုးရိုးရတု စပ်နည်း။

ရိုးရိုးရတုဆိုသည်မှာ (ပေါ်ပြပါ) ပိုဒ်စုံရတုကဲ့သို့ ၃-ပုဒ်သာ မကတော့ဘဲ ၄-၅-ပုဒ် စသည့်ဖြင့် စပ်ဆိုရသည့်ရတုမျိုးဖြစ်၏။ အသုံးမှာ အဖိုအမတို့ကို အချင်းချင်း ညီညွတ်အခြင်း၊ မညီညွတ်စေဘဲ၎င်း [အမျှားအားဖြင့် မညီညွတ်သည်သာရှိခဲ့၏] စပ်ဆိုလေ့ရှိကြ၏။ ၎င်းသည်လည်း အမျှားအားအားဖြင့် -

- ၁။ ရိုးရိုးရတု၊
- ၂။ သတ်စေ့နှက် ရိုးရိုး၊
- ၃။ သူ့ကိုပင် ၄-မျိုးပြားခဲ့နိုင်ပြန်၏။
- ၄။ ထိုသော ၎င်းတို့၏ ပုံစံပြုပုံကိုရှာတွေ့ပြုစုရန်လည်းမထွက်ကု၊ ရသည့်ထိုပုံအောင်သည်း ထုတ်ပြန်ခဲ့ပါက ကျမ်းရေးရုံသာရှိမည်ဖြစ်၍၎င်း၏ သဘောအတွက်သာ အကျဉ်းချုပ်၍ရှင်းပြပါတော့မည်။

၁။ ရိုးရိုးရတု။

၎င်းမှာ အပုဒ်ပေါင်း ၄-၅-၆-ပုဒ်စသည့်ဖြင့်ရေးသားရသည့် ရတုမျိုးဖြစ်ပြီးလျှင်၊ စပ်နည်းမှာလည်း ၂-၃-နည်းတို့ဖြင့် ဆော့ရှားစပ်ဟပ်ရသည်။

၂။ သတ်စေ့နှက် ၃-ချက်ညီ။

၎င်းမှာ အပုဒ်ပေါင်း များစွာကိုပင် သတ်စေ့နှက် ချက်ညီစပ်နည်း တနည်းတည်းဖြင့်သာ စပ်ဟပ်စီကုံးရသည်။

၃။ စကြာလည် ရိုးရိုးရတု။

၎င်းမှာ အပုဒ်ပေါင်းများစွာကိုပင် စကြာလည်ရတုများစပ်သကဲ့သို့ အချိန်ကို ပြန်လှန်ယူပြီးချမှသည့် ရတုဖြစ်သည်။

- ၅။ ပ-တ,တိမှာ တု,တု ဖြစ်နေသည်ဖြစ်၊ ခ-မှာ ရှည်လှသဖြင့်သော် “ဝမ်းလိုက်ကြီး” ဟု ခေါ်ရပြန်၏။
- ၆။ ခ-ကတိမှာ တု, တု ဖြစ်နေသည်ဖြစ်၊ ပ-မှာ ရှည်လှသဖြင့်သော် “မိုးဆွေ” ဟု ခေါ်ရပြန်၏။
- ၇။ ခ-ပုဒ်လုံး အပိုဒ်ရေ အတို- အရှည် တူညီ နှလှင် မူကား (က) “ထစ်စေ့နှစ်သုံးချင်းညီ” ဟူ၍၎င်း (ခ) “ပစ္စည်း” ဟူ၍၎င်း (ဂ) “အရည်အပြည့်” ဟူ၍၎င်း (ဃ) “မင်္ဂလာ” ဟူ၍၎င်း အသီးသီး ခေါ်ဆိုရလေတော့သည်။

၅ တူ ချီနည်းများ။

၅ တူချီနည်းမှာ အများအားဖြင့် ရှေး၌ ပြခဲ့သည့် အတို- ဝ-လုံးဖြင့်သာ အချို့များနေခဲ့ကြသော်လည်း ထရံ တစ်ခါတွင် ထိုမဟုတ် ထမျိုးအားဖြင့် “မှားခဲ့ပြီ-သွားတဲ့ဆီ-အား” ဟု ဝေသည်ဖြင့် ဝ-လုံးနှင့်လည်း ချီကြသေး၏။ ၎င်းအပြင်... “အချာပဝရ-နရပဋ္ဌမ-အခါသမယ” ကသည်ဖြင့် ၅-လုံးလည်း ချီကြသေးသည်ဖြစ်... “သက်တော်ရနှင့်-ရှစ်လှပေ လက်ဝဲကုန်နှင့်-ဆင်ဖြူပေ၊ မုညရှင်နှင့်-မြင်ထင်ပေ” ဟူ၍၎င်း “နှင်းဘိသည်လည်း - နှင်းဘိသည်၊ ထွင်းဘိသည်လည်း ထွင်းဘိသည်၊ တမ်းဘိသည်လည်း တမ်းဘိသည်” ဟူ၍၎င်း ဤသို့ဝေသည်ဖြင့် ခုနှစ်လုံးလည်း ချီကြကုန်သေး၏။ ထို့သော် ၎င်းတို့မှာ အထွန်နည်းပါးလှ၏။

၅ တူ ချနည်းများ။

၅ တူချနည်းကား ၂၈-ပါး (တနည်းအားဖြင့် ၄၀-ပါးပင် ရှိခဲ့၏။) ယခု ထို နှိမ့်နည်းသော်လည်း ဤကျမ်း၌ အတို- နှိမ့်နည်း အသုံးများရာ ထို့လိုသာ ထုတ်ပြပါ။ ၎င်း တို့ ကို လည်း

သေချာစွာ ဝေသေးခဲ့ပါလျှင် (က) လုံးရေကို လိုက်၍ တမျိုး (ခ) အက္ခရာနှင့်, အသတ်တို့ကို လိုက်၍ တမျိုးဟူ၍ အချုပ်အားဖြင့် ၂-မျိုးသာ ရှိနေသဖြင့် လုံးရေကိုလိုက်၍ ခေါ်ဆိုသည့်နည်းကို ပဋ္ဌမ ပြပါအံ့။

၁။ နိုင်ငံထက်ခက်ခြာ ချနည်း။

၎င်းနည်းမှာ အတွရာ ၇-နှစ်လုံးဖြင့်သာ ကာရန်ညီချရသည်။ ။ ပုံစံကား- “ရွှေပြည်ဌာန-ဝေးသောကြောင့်- လေ့ညည်လာက- အေးသောကြောင့်- နေပြည်ခြားမှ- နွေးသောကြောင့်” စသည်မျိုး ဖြစ်၏။ ရတုတို့မှာ ဤသို့အနည်းဆုံး ၇-လုံးသာ ချရသည်။ ထို့အောက် ယုတ်လေး၌ ချတွင်မရှိဟု ဆရာတို့ဆိုကြကုန်၏။*

၂။ ဝမ္မူ-တန်ဆောင် ချနည်း။

၎င်းကို အက္ခရာ ၀-လုံးဖြင့်ချရသည်။ ။ ပုံစံကား- “စာတော်မှ တပါး-တင်ပေါ့လား” စသည်မျိုးဖြစ်၏။

၃။ ပထိဆံကျင် ချနည်း။

၎င်းကို ၉-လုံးဖြင့်ချရသည်။ ။ ပုံစံကား- “ရန်ငြိုးမှတ်မယု- စေသတမင့်” ဟူ၍၎င်း၊ “မဆုံးတပွေပွေ- နှင့်သာတမင့်” ဟူ၍၎င်း ဤသို့ချနည်းမျိုးဖြစ်၏။

၄။ စာမရိသားလိုက် ချနည်း။

၎င်းကို ၁၀-လုံးဖြင့်ချရသည်။ ။ ပုံစံကား... “သေချာတည်မှတ်သား- နာကော်မူတုရား” စသည်မျိုးဖြစ်၏။

* နဝဝေးကြီး၏ ၅ တူ၌ “လူမစိုက်တည် ++ ဝေကြကပြီ၊ လူမဆိုက်တည် ++ ဝေလည်မှ၊ လူမကြိုက်တည် ++ ဝေ့ရည်စွ” ဟူ၍ ဝ-လုံးလည်း မျသေး၏။ ၎င်းဖြင့် စွယ်စုံပကျင်ထင် ၊ မီးတွင် ကတ္တူ၊ ကျားချကိုဖြေရာ၌ “ဝေ့လျှင်- ဝေ့ရ၏၊ ဝေ့လျှင်- ဝေ့ရ၏” ဟူ၍ ၅-လုံးဖြင့်လည်း ချနိုင်ကြောင်းကို ဖွင့်ပြထားသေး၏။

၁၀၀။ ကြာလည် ချနည်း။

ရိုဝှက်ကိုပြန်လည်ယူပြီးချရသည်။ ။ပုံစံကား... “ဘောင်း
မြင်းမိုရ် + +ဘောင်းတွင်မြင်းမိုရ်-သာတကား-” စသည်မျိုးဖြစ်

ထိုမှတစ်ပါးလည်း များစွာရှိနေသေး၏။ သို့သော် ဤက
လယ်တွင် ဤမျှဖြင့် သင့်တော် လောက်ပြီဖြစ်၍ မပြယ်
တော့ပါ။ ၎င်းပြင် ရတုချသည့် ကြံယာများလည်း ရှိ
သေး၏။ ၎င်းတို့ကိုကား အခြေခံခင်းစွဲပြခဲ့ပြီးပြီဖြစ်၍ ၎င်း
ပင် ရှုကြပါကုန်။

ရတု စပ်နည်း ပြီး၏။

၁၆-ရကန် စပ်နည်း။

ရကန်-ဆိုသည်မှာ ရတုမှ ဆင်းသက်လာသည့် အမည်
သာဖြစ်၏။ မိသားစုနာဂဗျာဒိတအစရှိ အလိုအားဖြင့် သဘာ
သည်၊ သို့မဟုတ် ထိခွင်း၊ သို့မဟုတ် သဘာဝ၏ သူရဲယာတို့ထ
ရှေးက “ရကင်း” ဟု ခေါ်၏။ ၎င်းရကင်းပုဒ်မှ ဆင်းသက်
လာသည့်အမည်ဟုမိန့်တော်မူ၏။ ၎င်းကို ချေးစပ်သောအခါ-

- ၉၀၀။ ၁။ အခံအအုပ် ၂-ပုဒ်သား၊ တပုဒ်လျှင်အနည်းဆုံး ၃- ပုဒ်
ထားပြီး ရတုကဲ့သို့ရေး
- ၂။ အခံ-အအုပ်ညီအေ၊ ၎င်းတို့၏နောက်ဆုံးအပိုဒ်ကိုအကွ
၅-၆-၇ စသည်ရှိစေ။
- ၃။ တပုဒ်ချေးအအုပ်ကရန်ကိုယူ၍ရိုက်၊ ရှေးနည်းတူ ၂-ပု
ရေး၊ ၎င်းကို ကာရန်သစ် ချေပန်စေ၊ ဤသို့ အပုဒ်စပ်
၂-ပုဒ်စီရေး၊ နောက်ဆုံး ရတုကဲ့သို့ချ။

ဤအင်္ဂါ လက္ခဏာများနှင့် ညီညွတ်စွာ စပ်တပ်သွားခဲ့
ပါသဖြင့် “ရကန်” ကဗျာ ဖြစ်လာပါတော့၏။ ။ပုံစံကား-

၆-ဣာဇျော်သုဇေး-ဝါဆိုစဉ် ရကန်။

လောကတိုင်းနတ်၊ ဝါးမာန်မြတ်၏၊ အတ္ထုပ္ပတ်တော်၊ ခက်ခဲ
လှော်ကို-ထိသာ “တွယ်” သေဋ္ဌာရဋ္ဌ၊ ကစ္ဆပသို၊ ရက်ကျ-ရကန်
“ထွယ်” တုံ၊ မိမိမိုရ် “ထယ်” သောဋ္ဌ “သ” ... အယ်၊ ခုနှစ်
ကို၊ နန်းသစ်ထိုင်၊ ရန်ပြင်-မဆွယ် “ရ” လျက်။ ။ဣာဇ-
တုံ သပြည်... ပြည်တော်ခွဲသန်း၊ ကြာသက်နိုးနှင့် ရဟန်းပြုလေ
တည်၍။ မင်္ဂလိမုသ္မလည်း-မဟုတ်ရ... အလှူမုယ်၊ ရှုပကာယ်
သည်။ ကြာနှယ်ညိုလျှင်နှင့်။ ဗိပက-ဇေးပစ္စည်း... ခုနှစ်
အယ်ကျော်၊ နှစ်လပေ၊ အောင်၊ ကျင့်တော်-အလွန်သည်။ ။
ဝါးမာန်စီးကို-ကိုက်လှည်းပင်... မော့မိပစ္စည်းပေ၊ ထုံးတမ်းကျော်-
ဝါးနှစ်လေး။ ။

အထက်ပါ ရကန်၌ လောကတိုင်းနတ် မှ ထိသာတွယ်
အထိ တပုဒ်မှတ်၊ တပုဒ် သေဋ္ဌာရဋ္ဌ မှ ရကန်တွယ်၊ အထိ
အပုဒ်မှတ်ထား၊ ၎င်းတို့ကို ရတုစပ်သကဲ့သို့ ၃-၄-ပုဒ်စပ်ခဲ့ပြီး
သဖြင့် ပစ္စမအပုဒ်၏ နောက်ဆုံးတွင် “ခက်ခဲလှော်ကို-ထိသာ
ထွယ်” ဟု ခုနှစ်ထုံး ထားချောက် “တွယ်” ကာရန်ကို ခံခဲ့
ရသည်။

တပုဒ် ဗုဒ္ဓိယ အပုဒ်ကိုလည်း ရှေးနည်းတူ ရေးပြီး
နောက်ဆုံးတွင် “ချက်ကျရကန် ထွတ်သ” ဟု ချချောက်
[၎င်းအပိုဒ်မျိုးကိုလည်း ၅-၆-ထုံးထားရသည်။ ၇-၈ ထုံး
လည်းရှိကောင်းသေး၏။] ၎င်းမှ “ထွယ်” ကာရန်နှင့် မူလက
အခံထားခဲ့သည့် “တွယ်” ကာရန်ကို ဖြေဆိုလည်ပြန်စပ်ကာ
အုပ်လိုက်ရသည်။ ။ဤအထိ ပိုဒ်ရေး များနေခဲ့သော်လည်း
ထိုရင်းကားရန်မှာ “တွယ်-ထွယ်” ဟု ၂-ခုသာ ရှိသေးသည်
ကို သတိပြုလေ။

ထို့နောက်မှာလည်း ရှေးနည်းအတိုင်းပင် ၂-ပိုင်းစီ အခဲအရပ်ထားကာ ဝတ်သွားရပြန်သည်။ ထိုသော် ဤမှ အစရှိသည့်အပိုင်းတို့မှာ ၎င်း၏အရှေ့က အရပ်ကာရန်ရဲ့ ကို ယူ၍ ချီတက်ရသည်။ ။ အခဲနှင့် အရပ်တို့ကိုလည်း ထပ်ရန်သစ် ပြောင်းပေးရပြန်သည်။ ။ ထို့ကြောင့် ပုံစံတွင် “အနိဂ္ဂဝဟ်-သောဠာ” ဆိုရာ၌ “ဝဟ်” ကာရန်မှာ ၎င်း၏ကော အရပ်ကာရန်ကို ယူတက်လာခြင်း ဖြစ်ပြီးလျှင် ဒုတိယအခဲကိုလည်း “သ” ဟု ကာရန်သစ်ပြောင်းကာ ခံထားလိုက်ခြင်းသာဖြစ်သည်။

ဤသို့လျှင် ၂-ပိုင်းစီကို တပိုင်းလျှင် ၃-၄-၅-ပိုင်းတို့ဖြင့် အပန်းဖန်အထပ်ထပ် ဝတ်သွားပြီးလျှင် နောက်ဆုံးမှာ ၆-လုံးထားပြီး ရတုကဲ့သို့ပင် ပုံစံတွင်ပြထားသည့် အတိုင်း ရှုလိုက်ရသည်။ ထိုသော် “လေး” သဒ္ဒါနှင့်ရှုသည်သာမျှ သည်။ [ဤ၌အချမှတ် ၆-လုံးသာရှိနေသည်။]

တပုဒ်လျှင် အပိုင်းချမျှားမျှားထားပုံနှင့် အစုမှာလည်း ရတုကဲ့သို့ထပ်ထပ်ရှားရှား ၇-လုံးထားကာ ရှုသည့် ရကန်ကုန်ကိုလည်း နည်းရစေရန် ထုတ်ပြလိုက်ပါဦးစွာ။

၅၂ ဝ-ဆွယ်မေတ္တာတွက် နည်းရတန်။
[ဆရာတော် ။ ပုဒ် ဖော်သည်။]

ဝါးအနှစ်ဆယ်၊ ရှစ်သွယ်မေတ္တာ၊ ယုနည်းမှာမှ၊ ကုန်းထပ် ဤသို့မှတ်လေ... အနောက်သံ၊ ပုဂ္ဂလနှင့်၊ ပဉ္စမံ၊ လောက်ရှေ့၌၊ ။ ထူးတကွ-နည်းမှတ်သား... ဤ၌သာမှာပုဂ္ဂလာသည်။ ပုဂ္ဂိစ္စရတန် ပါးသည်။ ။ ခေါင်းခြားက-တွင်းမေတ္တ... တူညီလ်အပြား၊ ဆယ်၊ နှစ်ပါးကိုမနားရရှိစေသော်၊ ။ အခဲဝဆု-မှာပဉ္စာ... အနိဿာဟု

သုခိအတ္တာ-လေးမြောက်လင်၊ လေးဆယ်ရှစ်သည်- စင်စစ်ပေါလ်စွာ၊ ။ ဣကထာ-အလိုမှ... ဝိယသဟာ၊ မဉ္ဇာဝေဇီ၊ လေးလီမြောက် လေးဟူ၏။ ။ ရပ်ဆယ်ဆူ မြောက်ပြန်လှင်... လေးရာရှစ်ဆယ်၊ အကယ်ရသည်ပင်ကည်။ ။ ယင်းသည်တွင်- ရပ်ဒေသ... မရည်မှတ်လစ်၊ လေးဆယ်ရှစ်ကို၊ တထစ်နှောလိုက်ကလျှင်၊ ။ အမှန်မုချ-မတွင်းပါ... ဝါးရာနှစ်ဆယ်၊ ရှယ်သွယ်မေတ္တာ၊ ပြည့်သည်သာဟု၊ ။ ထိပြီးကာ-ပွားစေက... အိပ်မိုးချမ်းသာ၊ ယုတ်မမေက်၊ နှစ်ထက်နှစ်လှ၊ အိပ်မုမန့်၊ စိတ်ပျံ့တည်ကြည်၊ လှသည်မျက်နှာ၊ သေခါမတွေ၊ မြစ်လေမြေကွာ၊ ဆယ်တစ်ခါစင်၊ အာနိသင်ကို၊ လျင်လျင်-အမြီရ၏။ ။ ကေန္တ-မှတ်တုံပါ... သံမှာစဲဆောင်၊ ကုန်းစောင်စောင်မှ၊ ဆောင်၍ ပိန်လိုက်မှာသည်။ ။ သည်တိုင်းသာမှတ်မိက... လောကလူ့တုံ၊ ချီးမကုန်သည်။ ဥာဟ်ဟုန်ကဗိဆောင်ကပြေး။ ။

ဤသို့လျှင် တပုဒ်တပုဒ်လျှင် ပိုင်းချမျှားမျှားထား၍ ဝတ်ခြင်း၊ ဥာဟ်ဟုန်ကဗိဆောင်ကပြေး-ဟု ရတုကဲ့သို့ ၇-လုံး ရှိခြင်းတို့ကိုလည်း မှတ်ယူကြပါလေ။

ဤ၌ရတုနှင့် ရကန်တို့၏ မြားနားချက်မှာ ရတုသည် ဆောင်တွဲဖော်ဆွဲ မိုးဆွဲ ဘုန်းတော်ဆွဲ စသည်တို့ကို ရေးကြပြီးလျှင် ရှေးရှိပြခဲ့သည့်အတိုင်း အချီအချမျှားကို အရေးအယူပြုလုပ်ရသည်။

ရကန်မှာကား အချီအရုကိုအသေးမမူ ၄-လုံးဝတ်ကဗျာနည်းကိုသာ အရင်းတည်ပြီး ၅-၆-၇ လုံးစသည်ဖြင့် အပိုင်းခြားစေရာနှောကာ ဝတ္ထု၊ ပုံပြင်၊ အတ္ထုပ္ပတ္တိ၊ ဟောကော၊ ကွတ်စိပ်စာတို့ကိုသာ ဝတ်ဆိုလေ့ ရှိခဲ့သည်။ ၎င်းပြင် ကျမ်းစီအချီးနိဒါန်း၊ နိဂုံးတို့တွင် ကျမ်းဆရာ၏ဂုဏ်ကို အကျယ်ဘဝင်နှင့်ပြကာ ချီးကျူးရေးသားလေ့ လည်းရှိခဲ့ကြသေး၏။

(၁၇) စည်တော်သံ စပ်နည်း။

စည်တော်သံဆိုသည်မှာ သာယာမှုနာယကသော အခမ်းအနား
ပွဲလမ်း သဘင်ကြီးများ၌ ရှေးမြန်မာတို့ တုံးစံအတိုင်း
စည်တော်ကြီးများကို တော်ရွမ်း၍ တီးမှုတ်ရသည် ဆိုရာ
ဖြစ်သောကြောင့် "စည်တော်သံ" ဟု ခေါ်ဆိုရ၏။ ၎င်း
ရေးစပ်သောအခါ—

- ၁။ အချိုး ၄-ချိုးထားပြီး လေးချိုးကဲ့သို့ရေး။
- ၂။ ၅၊ ၂-ချိုးမှာ လဟူချီ-ဂရုချ၊ နောက် ၂-ချိုးမှာမူ ဂရုချီ-
လဟူချ။
- ၃။ တချိုးလွင် ၂-ပိုင်းသာရှိစေ၊ နောက်ဆုံး အချိုးမှာ
၂-၃-ပိုင်းရှိစေ။

ဤအင်္ဂါလက္ခဏာများနှင့် ညီညွတ်ခဲ့လျှင်လေးချိုးသဖြင့်
မျိုးတွင်ပါဝင်သည့် "စည်တော်သံ" ကဗျာ ဖြစ်လာပါစေရ
သည်။ ။ပုံစံကား—

ဘုန်းတော်ဘွဲ့-စပ်လား စည်တော်သံ။
[ဟင်္သာထ ဦးသောအနု ရေးသည်။]

- ၁။ သာသနာ တောဖလတ်စေရာ၊ ဇေယျာစက်-ဤမကြိမ်။ ။
ဘုန်းလယ်တီ-ထေရ်မြတ်မှူးကိုးဦးလှည့်နှိမ်။ ။ရွှေတုန်းတော်စိုက်၊
ဂုဏ်သိန်ကမြင့်မား။ ။ရိုက်ဖိးငယ် ဆရာတင်တံ၊ သာသနာ
ပွဲတော်ကြီးငယ်၊ ချီးဆိုလှချား။ ။
- ၂။ ဂွဲထက်-ပုံအထူးပေမို့၊ ကြေတူးကြေရလား။ ။ရတုန်းလှ တိုင်ပင်
စုတယ်၊ တောင်စားဆုပန်ထွား။ ။သံစရာဇာ၊ မတောဘွဲ့အပ်နှင်။ ။
ရှင်တိုင်ငယ်ကြည့်ညိုလွန်တဲ့၊ သီလဝံ-ထေရ်ပါမေခက်ကယ်၊ ထွန်း
တောက်လို့လင်း။ ။
- ၃။ မြဟောနှယ်၊ သီမိဖျန်းမိလို့၊ ပိဋကဓန်းဝေခဗ္ဗာ။ ။ပထဝီခန္ဓာန်

ကျားတယ်၊ ထူးမြတ်စိန္တာ။ ။မှတ်ကျူးငယ်ဖြာ၊ သင်္ခါကကြိမ်။ ။
ပန်းထူးငယ် နေဇာနှင့်၊ သပြေညာ- ဝေဆာ ကွန်တယ်...
ဘုန်းညွှန်လွန်ကဲ။ ။

အထက်ပါစည်တော်သံကဗျာတို့ကား လေးချိုးမျိုးထဲမှ
လေးချိုးသဖြင့်ခေါ် လေးချိုးအလယ်စားမျိုးပင် ဖြစ်သဖြင့်
အာရန်ယုတ်၊ ဂရု-လဟူချီပုံ-ချုပ်တို့ကို နားလည်လောက်ပါ
ပြီး သို့ပါ၍ ရှင်းလင်းမပြင်ဝေရပြီ။

တချိုးတချိုးမှာ ၂-ပိုင်း၊ နောက်ဆုံးအချိုးမှာ ၂-၃ ပိုင်း
ဆိုသည်မှာ များစေ့သို့ဆိုက်၍ မှားထားရခြင်းဖြစ်၏။ တခါ
အင်္ဂါ ၃-ပိုင်းထား၍လည်း ရေးကြသေးသည်။ အထက်
ပါ ပုံစံတို့ကား အချိုး ၄- ချိုးရှိသည့် စည်တော်သံမျိုး
ဖြစ်သည်။ အချိုး ၃-ချိုးဖြင့်သာ ရေးသားသည့် စည်တော်
သံမျိုးလည်းရှိခဲ့ကြသေး၏။ ။ပုံစံကား—

တုန်းတောင်ဆက် စည်တော်သံ။
[ကမ္ဘီစက်မင်း ရေးသည်။]

- ၁။ မြစ်ဧရာ နောက်မြောက်စွန်းဆီက၊ တောက်ထွန်းယုံသမ္မာ
တော်။ ။မုဆိုးဘိဝေမည်စုညီတယ်၊ ငါးတွဲမှည့်ခေါ်။ ။တောင်
နတ်ထော်၊ တောင်မြတ်ကျော် အခါဝင်၍၊ စင်္ကြာခပ်-ဆူညေကို၊
ဘုန်းပြုလို့လင်း။ ။
- ၂။ အသက်တော် လေးဆယ်၊ ခြောက်ကယ်နှင့်၊ နံသောကြာ
ရွှေသမ္မာ။ ။အရွယ်တော်ပဋ္ဌာဝေ၊ တုန်းပြုမိမှာ။ ။နန်းအရွယ်
နတ်ငြိမ်းတော်-ရှင်ပျော်ရှာထံ၊ ထင်ခေါ်စွာ-မြေနှင့်မိုးမှာ၊ ရိုးတော်
တောက်ပွဲ။ ။
- ၃။ အိမ်ဘော်ပယ်တဆယ်၊ ကိုးတွင်မှ၊ မီးငြောက်နှစ်-ပြည်နန်း
စံ။ ။အသက်တော်-နှစ်ဆယ်ဝမ်း၊ မြားသို့ပုန်တန်။ ။ဝေးဝေး
ကားညွှတ်၊ တောင်စားရန်-သူအကြံနှင့်၊ ပြုပြင်ခန်-ရွှေရွက်ထွန်း
မှာ၊ တွန်းမြင်စိုက်ငြား။ ။

ဆိုကဲ့သို့ပု-ချိုးသာရှိနေသည့် စည်တော်သံများမှာထည့်
ကြိုချိုးသဖြင့်နှင့် အလုံးစုံသုခုန်ပြီဖြစ်၍ အစပ်-အဟပ်၊ ဂုဏ်
လဟု ချီရုပ်တို့ကို ကြိုချိုးစပ်နည်းမှာပင် ပြန်သည် ကြည့်
ကြပါကုန်။

စည်တော်သံ စပ်နည်း ပြီး၏။

.....၀.....

(၁၀) အန်ချင်း စပ်နည်း။

အန်ချင်းဆိုသည်မှာ ဖော် ပြုလတ္တံ့ သောကဗျာတမျိုးသာ
ဖြစ်၏။ ရောစပ်ဆရာတို့ကမူ.....မင်းကြီးစွာစက်ကဲသည့်
သတ္တရာ၏ ၅၅-ခုနှစ်ခွဲအင်းဝမှ တကောင်းသို့ ဖေါင်ခတ်
ဖြင့် ကြွတော်မူရာဝယ် ဖေါင်ခတ်သူတို့ ဖေါင်ခတ်ရင်း
ကြောင်းမှာ ထိဆို ကြသောကြောင့် 'ရေ' ကို ဟောသေ
"အတ္ထဝ" သဒ္ဒါမှ "အဏ်" ဝှစ်နှင့်စပ်ပြီး "အဏ်ချင်း"
(အန်ချင်း) ဟုခေါ်ဆိုကြခြင်းဖြစ်၏။ အမှန်အားဖြင့်ကား
ဖေါင်ခတ်ရင်း ထိဆိုကြသောထိချင်းဖြစ်၍ "ဖေါင်ဝတ်ချင်း"
ဟုသာခေါ်ဆိုထိုက်လှပေ၏။ ၎င်းကိုရေးစပ်သောအခါ

- ၃၀၁၁။ ၁။ အစပိုင်းကို ၃-လုံးထား၍ ဝ ရှုနှင့်ချီ။
- ၂။ အလယ်ပိုင်းကို ရတနာတို့ရေး။
- ၃။ အဆုံးကို ၇-လုံးတကြိမ်၊ ၀-လုံးတကြိမ် ၂-ခါရှုလေ။

အထက်ပါအင်္ဂါ ၃-ခုနှင့်ပြည့်စုံ ညီညွတ်ခဲ့ပါလျှင်
"အဏ်ချင်း" ထို့မဟုတ် "အန်ချင်း" ခေါ်သည့်ကဗျာမျိုး
ဖြစ်လာပါတော့သည်။ ပုံစံကား-

ဦးယာ ရေး-ပစ္စမ သင်္ဂါယနာတင်
အန်ချင်း။

မင်းချင်းလေ....ဝစ္စ*တိုင်းချာ၊ ပြည်ဝေသာဝယ်၊ ကာလမင်း
နောက်ဆယ် ကိုးယောက်တွင်၊ မင်းမြောက်ပိဋိရန်၊ ပုဏ္ဏားနှင့်သည်
စန္ဒရတ်မြေး၊ မိစ္ဆာသွေးဟုတန်းကျေစု၊ ဟုန်း၊ မြေဦးတုန်ပျ၊ ရွေးတုန်
သည် ဖြစ်၊ ဘဝဇာတ်က၊ များနှစ်ရသော၊ တုလိလိပါသည်၊ ဓမ္မာ
သောက၊ နဂါးစွယ်၊ ဓမ္မာတုမိ၊ ပုဂ္ဂလိဝယ်၊ ဆယ်ဒိသာလုံးအား၊ ဝ
ကြီးသာ။ မောင်းရုံများစွာ၊ ဇောပုပ္ဖါတွင်၊ မဟာ ဓောဝုလိပုဏ္ဏ၊
ထေရ်တိသာဘိ၊ ဓမ္မသျှင်အား၊ နိဗ္ဗိတိကြား၍၊ လက်သားအရဟန်း၊
တထောင်မှန်နှင့်၊ မိမာန်ရတနာ၊ ကျယ်ဝန်းစွာသည်၊ သောတာပန်၊
ရွှေကျောင်းလှထက်၊ တတိယသင်္ဂါယနာ၊ အာဏာဝေါပြ၊ တင်
ကုန်ကြသည်....သုံးလယုတ်-တနှစ်တည်လေ၊....ထူတော်ကောင်း
ဖော်ရွေ မင်းချင်းတို့လေး။ ။

အထက်ပါ အန်ချင်းကဗျာ၌ အစပ် အဟပ် နှင့် ဝ ခုတ်
ပုံတို့မှာလွယ်ကူတော်မူပြီဖြစ်၍ရှင်းပြနေစွယ်မလိုတော့ပြီ။
ထူးသည်မှာကား အစပိုင်းကို ၃-လုံးချီရမည်ဆိုသော်လည်း
ဒိဗိထင်သာလို မချီမရပေ၊ ရာရေးသူသည် သောတာပန်
စသော ပုဂ္ဂိုလ်သဘောကို ရည်ရွယ်၍ရေးသားသောအခါ
ကေရစ် ရေးလိုပါက "မင်းချင်းလေ...." ဟုဆို
မဟုတ် ရေးလိုပါက "မင်းချင်းတို့လေ...." ဟုဆို

၍စကား နှစ်ရပ်ဖြင့်သာ ချီရပ်ရရိုးအစဉ်အလာ ဖြစ်သည်
ကို သတိပြုရမည်။ [ကေရစ်ချီက ၃-လုံး၊ သောတာပန်
၄-လုံးဟုလို] ။ ထိုအတူ ရာရေးသူသည် သောတာပန်
သဘောကို ရည်ရွယ်၍ စိတ်လိုပြန်သောအခါ
ကေရစ်ရေးလိုပါက "အစောလေ...." ဟုဆို
မဟုတ်ရေးလိုပါက "အစောတို့လေ...." ဟုဆို

ဤစကားနှစ်ရပ်ဖြင့်သာ အစချိခဲ့ရပေသည်။ တဖန်စာရေးသူသည် ကံ-စိတ်-ဥတု-ရှု-နိ-စသော နှစ်ပုဒ်သုံးသော ကို ရည်ညွှန်း၍ စိတ်စစ်ဟပ်လိုပြန်သောအခါ-

စကားရေးလိုပါက "ဖေါ်ချင်းလေး...." ဟူ၍၎င်း၊
ဗဟုစုရေးလိုပါက "ဖေါ်ချင်းထိုလေး...." ဟူ၍၎င်း-

ဤစကားနှစ်ရပ်ဖြင့်သာ အစချိခဲ့ကြရမည်။ မိမိထင်သလို မချီမစခဲ့ရ။ အနိဿည်းသည် ရေးစပ်နည်း ထွယ်သလောက် အချိအချမှားထက်သည်ဖြစ်၍ အထူးသတိပြုကြလေ။

အချက်ကို ၇-တကြိမ်၊ ၈-ထိုးတကြိမ်အားဖြင့် နှစ်ကြိမ် ရှုရမည်ဆိုရာ၌လည်း မိမိထင်သလို နှစ်ကြိမ်ပြည့်လျှင် ပြီးတစ်မျိုး မချရ၊ ပဋ္ဌမအကြိမ်ကိုသာ လိင် ၃-ပါးအနက် တစ်လိင်ဖြင့် ရှုရသလိုအကျရာ ၇-ထိုးရှုနိုင်သော်လည်း ဖုတ်ယအကြိမ်ကိုကား ပုဒ်သုံးသဘောဖြင့် ခွဲလျှင်-

"သုတော်ကောင်းဖေါ်ရွှေ-မင်းချင်းလေး" ဟူ၍၎င်း။
"လူတော်ကောင်းဖေါ်ရွှေ-မင်းချင်းထိုလေး" ဟူ၍၎င်း။

ဣတ္ထိလိင် ဖြစ်ခဲ့အံ့-

"သုတယ်ချင်းကောင်း-ယောက်မလေး" ဟူ၍၎င်း။
"သုတယ်ချင်းကောင်း-ယောက်မထိုလေး" ဟူ၍၎င်း။

နှစ်ပုဒ်ဖြင့် ဖြစ်ခဲ့အံ့-

"ဖေါ်ချင်းဆွေ့ကို-ဖေါ်ချင်းဆွေ့ကိုလေး" ဟူ၍၎င်း။
"ဖေါ်ချင်းထိုလေး-ဖေါ်ချင်းထို" ဟူ၍၎င်း-

ဇကုရပ်၊ ဗဟုရပ်ကို အခြေခံအားလျှင်စွာ ခွဲခြားကာ ရေး၍ ရှုလိုက်ရသည်။ ဤ၌ ဣတ္ထိလိင်နှင့် ပုတ္တလိင်တို့၏ အချမှားသာ ဇကုရပ်၊ ဗဟုရပ်၊ ၂-မျိုးစလုံးကို ရရှိနိုင်သည်။ နှစ်ပုဒ်

အချမှားမှ ဗဟုရပ်စာရပ်သာ ရရှိနိုင်လေသည်။ ဤထို့ထူးခြားထက်ကိုလည်း သတိပြုကြလေ။

x x x

အထက်ပါဥပဒေ၌ကား များစွာသို့လိုက်၍ အချမှားကို နှစ်ကြိမ်ရှုရမည်ဟုဆိုထားခဲ့သည်။ ကာ-တစ်ခါတကြိမ်တည်း ခွဲရှုရသည့် အနိဿည်းများလည်း ရှိကြသေး၏။ ပုံစံကား-

ရဝေဇော့၊ ဆို ထန်ချင်း။

"အစောလေး.....နာနာဇော့၊ ရှေ့မှိုးရွှေ့၍၊ သပြေမည်ခံ
[+ + ယောင်ဖြင့် ရေးခဲ့ပြီးလျှင် + +] လွှမ်းတော်မပူ-လှည့်လေ
လော့-"

ဟု စပ်ဆိုရေသားကာ အချက်ကို တပိုဒ်ထည်းဖြင့် ရှုလိုက်ခြင်းမျိုးဖြစ်၏။

ထိုမှတစ်ပါးလည်း အချို့သော ကဗျာကျမ်း ဆရာတို့က အနိဿည်း၏အဆုံးမှာ "လေး" သဒ္ဓါအခြေချရမည်ဟု တထပ်ချဥပဒေထုတ်ခဲ့ကြ၏။ ကျွန်ုပ်တို့ အနိဿည်း အမျိုးမျိုး တို့ကို သာချာစွာ စိစစ်ကြည့်သောအခါ "လေး" သဒ္ဓါနှင့်ချသည့် ကိုလည်း တွေ့ရ၏။ မချသည်ကိုလည်း တွေ့ခဲ့ရ၏။

၎င်း ၂-မျိုးတို့အနက် "လေး" သဒ္ဓါနှင့်ချသည့်ပုံစံကို ပြခဲ့ပြီ။ မချသည့်ပုံစံမှာ ဝဏ္ဏိကူးမင်း၏စာဆိုတော်ကြီး နေခန်းမင်းလှကျော်သူကဲ့သို့ ဦးလူ ဆို အနိဿည်း၌-

မင်းချင်းလေး....ကုသိနာရုံ၊ ပန်းရင်ဝယ်၊ တုံပြီယလင် [+ +
ချိခဲ့ပြီး အဆုံး၌ x x] ရှစ်ဆယ်ကျော်-သက်တွင်းတည့်လေ။ ။
သုကောင်းဖေါ်ရွှေ-မင်းချင်းထို။-

တူ၍ဆိုသော အချို့တို့ကိုလည်း ဈာန်စွာ စေတနာတော်အားဖြင့် “လေး” သဒ္ဒါနှင့်သာ ချစ်မည်ဆိုသည့် ဥပဒေကိုတစ်ဆင့် မမှတ်ထုတ်ပင်ပါကော့ရမူ။

အနိဗ္ဗာန်စွာ စပ်နည်း ပြီး၏။

၁၉-တမ်းချင်း စပ်နည်း။

တမ်းချင်းဆိုသည်မှာ တစ်တရားသော ဝဂ္ဂါတိနှင့် ဝတ္ထုပစ္စည်းများ ပျက်စီးဆုံးရှုံးပျောက်ကွယ်သွားရာတွင် ၎င်းတို့ရည်မှန်းတမ်းတ၍ ဖွဲ့ဆိုစီကုံးထားသည့် ကဗျာမျိုးဖြစ်သောကြောင့် “တမ်းချင်း” ဟု ခေါ်ဆိုခြင်း ဖြစ်၏။ ။ ၎င်းကို စပ်ဆိုသောအခါ-

၉၀ ဝေး ၁။ ရတုကဲ့သို့အစ၊ အလယ်တို့ကို စပ်ရမည်။

၂။ အချက်အကွရာ ၇-လုံးဖြင့် ၂-ကြိမ်ချရမည်။

အထက်ပါအင်္ဂါနှင့်ပြည့်စုံညီညွတ်ခဲ့ပါလျှင် “တမ်းချင်း” ခေါ်သည့်ကဗျာမျိုးဖြစ်လာနိုင်ပါကော့သည်။ ပုံစံကား-

တံသာစတီဝင်း၊ ဇရူး-အစပျက် တမ်းချင်း။

ရစ်သန်းလက်ျာ၊ ရှေ့ဆီညာကာ၊ မှောင်ရွှါပယ်လျက်၊ လင်းလင်းစက်သည်။ ကြက်ရက်တုန်းခေါင်း၊ တောင်နှစ်တောင်ထက်၊ မြစ်မှောင်နှုမ၊ ကိုယ်တော်လျာညှိ၊ သောကတထိရစ်၊ အချစ်အခင်း၊ အကြိမ်အကွမ်း၊ အလွမ်းသာပူ၊ ရှိသကဲ့သို့၊ ရေတူထပ်ရှည်၊ ငြိမ်းအောင်ဖြည့်ရှင်၊ စည်စည်မြောက်ရောင်၊ မိုးလုံးပြောင်မျှ၊ လိုက်ချောင်-၇ ကျောင်း၊ တန်ဆောင်အရမ်း၊ ဖြစ်မလပ်ပြီ၊ ငြိမ်းထပ်ဖိဖြာ၊ သာသနာ၏၊ ရင်းစွာမူလ ပခော့ဖြင့်၊ သီလကြိမ်ဟု၊ ကျေးဇူးထုံလျက်၊ စွယ်စုံအင်္ဂါ၊ ယဉ္ဇာရ၊ ဓာတက်သို့၊ နေ့ညသုတ်သင်၊ လွှမ်း

ကြောင်းထွင်လျက်၊ သုံးအင် ပိဋကတ်၊ စုံညီညွတ်မျှ၊ စေတနာတော်သံသာ၊ အင်္ဂါယာနှင့်၊ ရောင်ဝါသန့်ရှင်း၊ တဝင်းဝင်းသည်... ထွန်းလင်း-သာသနာတည်လေး၊ မြန်မာန်း-မင်းစံချာတည်လေး။ ။

အထက်ပါ တမ်းချင်းကဗျာ၌ အစ၊ အလယ် ပို၍တို့မှာ ရတုစပ်နည်းနှင့် အလုံးစုံတူခဲ့ပြီဖြစ်၍ ၎င်းပြုတွယ်မရှိကော့ပြီ။ ။ အချက်အကွရာ ၇-လုံးဖြင့် ၂-ကြိမ်ထပ်ပြီး ချစ်မည်၊ ဆိုရာ၌ကား... ပဋ္ဌမ အချက်ကို “လေး” ဟု ဝိသဒ္ဓိနိသံမပါဘဲ ချစ်ပြီး၊ ဒုတိယအချက်ကို “လေး” ဟု ဝိသဒ္ဓိနိသံနှင့် ချစ်လိုက်သည်ဖြစ်၍ ၎င်းကိုသာပြုလေ။ ထိုမှတစ်ပါးလည်း အချက် ၂-ပို၍လုံးကို ရတုကဲ့သို့ ထာရန်ချင်း ညီအောင် ရေးပြီး အလုံးချလိုက် ရသည့် “တမ်းချင်း” မျိုးလည်းရှိသေး၏။ ။ ပုံစံကား-

၃၂၅၅၆ စတီဆွဲ-တမ်းချင်း။

ကြားပို၍စေသော်... တမ်းချင်း ခေါ်၍၊ နှုတ်ထော် ကျားရင်၊ တွန့်စွမ်းမည် [x x x စသည်ဖြင့်ရေးပြီးလျှင် x x x] တုန်းတို့ဖန်တတ်နိုင်လေ။ ။ ချစ်ညှို့ ပထမနံ နတ်မြိုင်လေး။ ။

ဆိုသို့လျှင် အချ-ပို၍လုံးကို “ဘုန်းတို့မဖန်-တတ်နိုင်လေ-ချမ်းညှို့ဝသန် နတ်မြိုင်လေး” ဟူ၍ နှုတ်ထော်နည်းဖြင့် ဝိကုံးရေးသားကြသည့် “တမ်းချင်း” မျိုးကိုလည်းမှတ်သားကြပါကုန်။

တမ်းချင်း စပ်နည်း ပြီ

“ဖေရင်း” ဟု ခေါ်ဆိုထားခြင်းဖြစ်သည်။ ။ ၎င်းကိုရေးစစ်
သောအခါ-

- ၉၀၉၀။ ၁။ ရတုကဲ့သို့ စီကုံးစပ်ဟပ်ရမည်။
- ၂။ အချက်ကို ၀-၉ လုံး စသည်ထားပြီး နောက်ဆုံး ၃-လုံး
ကိုသာ တစက်ခွဲလျက် ကာရန်ညီစေရမည်။

အထက်ပါအင်္ဂါယကွဏ္ဍများနှင့်ပြည့်စုံညီညွတ်စွာ စပ်
ဆိုခဲ့ပါလျှင် “ဖေယာဉ်ခွင်း” ခေါ် သည့် “ဖေရင်း” ကဗျာမျိုး
ဖြစ်လာပါစေသု၏။ ပုံစံကား—

လျှော်ကား သုံးထောင်မှူး ဆို တယ်ရွှေထီး ခွဲ
ဖေရင်း။

ပရမေလျှံမြောင်၊ စက်ဖုံးရွှေငါးခြင့်၊ အခေါင်ကုတ္တတ်၊ ဇာတိ
မြတ်၍၊ လူနတ်အပို၊ မေတ္တာရုံက၊ ကြင်ရုံမက်ဟေ၊ မျက်စည်မြေဓမ္မ၊
မြို့စောသတ္တယ်၊ အရွယ်ရောင်ဆင်း၊ ရှင်ဖင်းကို၊ သနင်းစောစီ၊ နှင့်
သေးကြီးနှင့်၊ ဝေးနီးကြည့်သ၊ သင်္ခယာဟု၊ မည်သာကျော်ဟို၊ ရှင်ချစ်
ဘိုးလည်း၊ တန်ခိုးကြီးဝ၊ တမ္ပတ်ဆားလျက်၊ ငါသားရန်ငှား၊ တန်ခိုး
မြို့ဟု၊ ကျားစူးစိုးမြိုင်၊ မြိုင်မိုရ်ဆင့်သို့၊ တိုးရှင်မျိုးစုံ၊ စံထိုရမည်၊ မှတ်
တော်ရည်ရှင်၊ စံသည်ဝံသွေး၊ ဘိုးသေးပုလ၊ ကုန်စာရှင်၊ တွန်းပ
လက်ရုံး၊ အောင်မျှ၊ ကျွဲ၍ ပြည်လုံးတောင်ငူ၊ ဘ၊ ရာယုသည်....
ထိန်ဆုတည်နီးဝေး— ဝံ့ယင်ကြွေ။ ။

အထက်ပါ ဖေရင်းကဗျာ၌ အဝတ်အဟင်္ဂါတို့မှာ ရတုတို့ကဲ့
သို့ပင်ဖြစ်၍ ရှင်းလင်းပြရန် မလိုတော့ပေ။ ။ အချက်ကိုသာ
အနည်းဆုံး ၀-၉ လုံးမှကျစွာ ချခိုင်းသည်။ သို့သော်ယခုပုံစံပြထား
သည့်အတိုင်း နောက်ဆုံး ၃-လုံးကို တဝက်ခွဲပြီး “ထိန်ဆု
တည်နီးဝေး-ဖဲတင်ကြွေ” ဟု “ဝေး” နှင့် “ကြွေ” ကို

နည်းကာရန်ခွင်းညီစေကာ “အေး” ဆိုသည့်အတိုင်း
သည်။ ။ ထိုမှတစ်ပါးသည်-

- က။ x x ရွှေပြည်နီးဝေး-ဖဲတင်ကြွေ
(တင်ကြွေထီး ခွဲ)
- ခ။ xxx မြေစိတ်တည် ဆက်ရွှေ-သတ္တယ်
လေည့်ယာဉ်ယာဉ်။ (ခေါင်သို့ သတ်)
- ဂ။ xxx သင်တည် စိစေး-နတ်သေ
ဧ။ ဖေရ်ပျား၊ သည်အောင် ခေါ်တိသေး။ (ဖေယာဉ်အောင်)

ဤတို့သည်ဖြင့်သည်း ၇-လုံးချ “အေး”
-လုံး ၅-လုံး ၂-ထပ်ချ “ဖေ” သို့
နှင့်တမျိုး၊ ၎င်းကိုပင် ၁၅-လုံး ထပ်ဖြင့်
သို့သည်း နှိုကြသေးသည်ဖြစ်၍ ၎င်းရည်
မှတ်ယူကြပေ။ အခြားအခြားသော
ဤညီရွှေ၍ လေ လာကြကုန်။

အချို့ရန်ကိုမူ “မင်္ဂလာတ္ထန်ရှင်” ဟု
ခပ်လော” ဟူ၍ ၎င်း “ရတနာမြတ်ခေါင်
ရတနာ” ဟူ၍ ၎င်း ဤတို့သည်ဖြင့် အ
ဤသည်ဖြင့် ဖေရင်း ပီပီ(ဝါ) ဖေရင်းသည်

- မ။ လျက်ဖျံပျား- တွန်း
- မ။ ဝေရ်ရွှေရွက်- တွန်း
- မ။ စောဉ်ယင်ယင်- တွန်း
- မ။ ဝေရ်နှစ်သိပ် - တွန်း

ဤတို့သည်ဖြင့် “ဖေ” သို့ (ကြီးယား)
ခွဲသေးသည်ဖြစ်၍ ၎င်းကိုသည်း မှတ်ယူ

ဤဇေယျာကဗျာကို အများအားဖြင့် မင်းညီမင်းသားများ
ကို ပုခက်တော်တင် မင်္ဂလာပြုလုပ်သောအခါ..... “အ
သေးတော်တင်တော်တော်တော်တော်တော်တော်တော်တော်
ရင့်တော်တော်တော်တော်တော်တော်တော်တော်တော်တော်
အကြောင်းများကို သားယာ ချောင်နာ သွေ့ဆိုပြီး နောက်
အရှင်သားလည်း ထိုကဲ့သို့ပင်ဘုန်းသမ္ဘာကြီးရင့်၍ မင်္ဂလာ
ဆင့်ကာ တံတော်တော်တော်တော်တော်” ဟူသောအကြောင်း
အရာများကိုသာ သွေ့ဆိုပီကုံးရေးသားလေ့ ရှိခဲ့လေသည်။

အကယ်၍ မင်းညီမင်းသားများ ဖယာဉ်(ပုခက်)တော်
စံစားနေခဲ့သည့်အပတ်မှ ကြီးရင့်လာပြန်သောအခါ ၎င်းမင်း
ညီမင်းသားတို့၏ ဖော်ပြပါ အကြောင်းခြင်းရာများကို သွေ့
ဆိုပီကုံး ရွှေ့ကုံးထောင်ထွင်း ဟူ၍ခေါ်ရပြန်၏။ ထိုကြောင့်
ရွှေ့ကုံးထောင်ထွင်း ကဗျာစပ်နည်းကိုလည်း ဤဇေယျာကဗျာ
ပင် နားလည်လိုက်ကြပါကုန်။

ဇေယျာ စပ်နည်း ပြီး၏။

၂၂-မော်ကွန်း စပ်နည်း။

မော်ကွန်းဆိုသည်မှာ မြန်မြန်သော ရွှေ့နည်း-ကျောင်း
ပရပုဂံကျောင်းသင်္ခါဒိသောဗိမာန်များကို၎င်း၊ တစ်တစ်ရာ
သောပုဂံလှည့်လှည့်တို့၏ ပုဂံသိက္ခာများကို၎င်း၊ အတ္ထုပ္ပတ္တိ
များကို၎င်း-ဟောဆိုသဖြင့် ၎င်းတို့ကိုဖော်ပြသတ္တံ့သော

အရာ သွေ့ဆိုပီကုံးခဲ့ပါလျှင် “မော်ကွန်း” ဟု ခေါ်ဆိုရ
ကုန်၏။ ၎င်းကိုရေးစပ်သောအခါ—

၁။ ရတုစပ်နည်းအတိုင်း စပ်ရေး။ [ရတုကဗျာ
စပ်နည်းနှင့် အလုံးစုံတူပြီဟု ဆိုလိုပါသည်။]

၂။ ရှေ့ပြုဆိုပီပြီးသည့်ရတုကဗျာစပ်နည်း အင်္ဂါနှင့် အညီ
ဆိုပါလျှင် “မော်ကွန်း” ကဗျာမျိုး ဖြစ်လာပါကော့
သည်။ ၎င်းကား--

ရွှေ့ကုံးစပ် ဆင်တော်ဆွဲ-မော်ကွန်း။

ကြားပိဋကုဏ်၊ အံ့ချီးဆိုပီ၊ နဂါးမြင့်ထိ၊ ပိဋကော်စိတ်ဖြင့်၊
တံဆိပ်ညွှန်လိုင်း၊ လယ်ချက်တိုင်း၊ မြင်ဆိုင်းတထောက်၊ မင်းသုံး
ယောက်တွင်၊ ပြောက်တံတေ၊ ဆင်မြဲနှင့်၊ ပင်းရတည်ပြောင်း၊
တေးတေးထောင်၏၊ ရှင်ညောင်သီးချား၊ တန်ဖိုးပွဲ၊ ချီး
ကောင်းကင်၊ မာတင်ဆွဲ၊ လေးစီးလွန်းဟု၊ သေးသွန်ကြာမင်၊
ပြောရာပြင်သာ၊ နန်းသစ်ပွင့်မြို့၊ မြင်တော်ဦးတွင်၊ ကေးဇူးပညာ
ရွယ်လူးခါးက၊ ချင်သာတောက်ရွှန်း၊ [ဟုန်းလိုပွန်းရှိ၊ ပျော်ကွန်း
လျှံပင်၊ ခနစ်ကြော့သို့၊ အာတာဟက်ဖုံး၊ ကျွန်းအားယိုးကို၊ ထောင်
တန်ဆောင်လင်းအောင်ထွန်းပြား၊ မြင်တက်ရှားသည်.....ထိုကြော
မိုးနတ်-အယောင်တည်း။ ။

အထက်ပါမော်ကွန်းကား အဝမြို့ရွှေ့နည်းကျော့ရှင်ထက်
ထက်စပ်လျှင်ထောင်ရွှေ့ ရှင်ထွေးညှိရေးသားသည့်မော်ကွန်း
ဖြစ်၏။ ။ဤမော်ကွန်းရေးစပ်နည်းမှာလည်း ရတုစပ်နည်း
နှင့် အထိုးစုံတူခဲ့ပြီဖြစ်၍ ရှင်းပြတူပင် မဆိုသောအပြင်

မျိုးသောကဗျာဆရာတို့ကမူ မော်ကွန်းကို ရေးစပ်သော
အခါ မော်ကွန်းမှန်းသိလေအောင် အာဠိသေသိရုံ၊ အထိုး

ရွှေသော်ရင်း အမည်နာမကိုလည်းထည့်သွင်း၍ စစ်ဆိုရမည် ဆိုကြကုန်သည်။ ပုံစံကားအားဖြင့်—

အစဉ် အမည်ထည့်သွင်းပုံ၊

ကြားလော့ နိုလ်သူ၊ မော်ကွန်းထုပိဋ်။... ..

.... ..

အဆုံး၌ အမည်ထည့်သွင်းပုံ၊

.... .. ဇမ္ဗူလ္လံဝတ်၊ ကွန်ယံမတ်လျှင်
နဝရတ် ရောင်ပြုံး၊ စိလျှင် ကူးသည်...နန်းသုံးရွှေစာ-
မော်ကွန်းတည်း။ ။

ဤသို့လျှင် “မော်ကွန်း” ကဗျာမှန်းသိသာ လေအောင် “မော်ကွန်း” ဆိုသည့်အမည်နာမကို ထုတ်ဖော် ထည့်သွင်း၍ ရေးသားရမည်ဟု ဆိုလိုပါသည်။

ထိုသို့ထည့်သွင်းပေးလိုက်ရမှုကိုယ် ကွန်ဝ်ထိုလည်းများစွာသဘောကျပါသည်။ အကြောင်းကား မော်ကွန်းဆိုသည်မှာလည်း ရထိုကဲ့သို့ပင် ဖြစ်နေသဖြင့် ဤသို့မခွဲခြားခဲ့ပါက ရထုကဗျာပင်ဖြစ်နေမည်မိုးသောကြောင့်ပါပင်။

ထိုမှထပါးလည်းကဗျာတမျိုးနှင့်တမျိုးမှာ ထူးခြားသည့် အချက်တခုသော်ရင်း၊ နှစ်ခု သုံးခုစသည်သော်ရင်းပါရှိပါမှ ကဗျာတမျိုးဟု စာရင်းသွင်းသင့်ပါသည်။ ပျို့-လင်္ကာထိုကဲ့သို့ပင် ရေးစပ်ပြီး၊ ပျို့-လင်္ကာထိုကဲ့သို့ပင်အပိုန်ခေများစွာ ထားခဲ့ပါလျှင် တဦးသာသက ‘ပျို့’ ဟု ဆိုလျှင်လည်းမထွေ့ တဦးက “မော်ကွန်း” ဟု ဆိုပြန်လျှင်လည်း အမှန်ဖြစ်နေမည်ဖြစ်သည့် ထိုမှားသံသယ ရှိစွယ် ကဗျာမျိုးကို

အထက်ပါနည်းအတိုင်းခွဲခြားပြီး ကွဲပြားအောင် ခြုံလျှင်ပေးသည့်သဘာဝဖြစ်သည်ဟု တင်မိပါစေရမည်။

ထို့ကြောင့်ဤမော်ကွန်းကဗျာကိုအထက်ဖော်ပြပါကဲ့သို့ ခွဲခြားအောင် စစ်ဆိုကြပြီးလျှင်၊ အသွား အသာ များကိုလည်း ပျို့ လင်္ကာထိုထက် ခန့်ညားအောင်အနက်အဓိပ္ပါယ် တစ်ခုစေရမည်။ သို့မှသာလျှင် ပျို့-လင်္ကာ များနှင့် ထမူထူးခြား၍ ကွဲပြားပြီးသွားပေလိမ့်မည်။

ဤမော်ကွန်းကဗျာကို အမျှားအားဖြင့် တုရား၊ လျောင်း၊ ဆုံတံကား၊ လမ်း၊ မြို့ပြဥယျာဉ်-နန်းတော်စသော မင်္ဂလာ အစဓိအနား နေရာဇ္ဈာနထူး များကိုသာ မော်ကွန်းထိုးကာ စစ်ဆိုရေးသားလေ့ရှိခဲ့ကြကုန်သည်။

မော်ကွန်း စပ်နည်း ပြီး၏။

၂၃-သဒ္ဓါး စပ်နည်း။

သဒ္ဓါးဆိုသည်မှာတရုတ်ရာသောပုဂ္ဂိုလ်ထူး အကြောင်း အရာထူးတို့၏ အသက်အနွယ်မှတင်းသက်လာခဲ့သည့်အတိုင်း ခေါ်ဆိုရခြင်းဖြစ်၍ရင်းတို့ကို ပေ ၏ ဖြလတ္တံ့ သော အောင်ပေါ် ဥပဒေအရ စီကူး ထားခဲ့ပါလျှင် “သဒ္ဓါး” ဟု ခေါ်ဆိုရတော့၏။ ၎င်းကိုရေးစပ်လိုသောအခါ—

၉၀၀၀။ ၁။ ရတုစပ်နည်းကိုဆို စပ်ရမည်။
၂။ အစမှာဖြစ်စေ အဆုံးမှာဖြစ်စေ “သဒ္ဓါး” ဟု ပါရှိစေရမည်။

အထက်ပါအင်္ဂါများနှင့် ပြည့်စုံ ညီညွတ်ခဲ့သော ကဗျာသည် “သီချင်း” မည်လေ၏။ ။ပုံစံကား-

သောင်ပင်လယ်ကန် ဆွဲ-သမိုင်း။

သမိုင်းတန်ဆောင်၊ ကမ္ဘာညီဆောင်အံ့၊ ဥာဏ်ရောင်မြန်ချို၊ နှိုင်းညီညီလော့... လောကီအရာ— (မဆုံးသေး)

ဤသို့ကသည်မြင့် “သမိုင်း” ကဗျာမှန်းသိအောင် “သမိုင်း” ဆိုသည့်ပုဒ်ကို အစမှာသော်၎င်း၊ အဆုံးမှာသော်၎င်း ထည့်သွင်းပြီး-ပျို့-လင်္ကာ-ရတု-မော်ကွန်းတို့ စပ်သည့်သို့ စပ်စရာသည်။ အဆုံးမှာ “သမိုင်း” ဆိုသည့် အမည်နာမ ထည့်သွင်း စပ်ဟပ်နှံကိုလည်း ဖော် ပြုပြီး မော်ကွန်းနည်းကို နှိုင်းဆီလောက်ပါပြီ။

သမိုင်း စပ်နည်း ပြီး၏။

၂၄-သီချင်း စပ်နည်း။

သီချင်း ဆိုသည်မှာလည်း ငှူး၌ ပြုအပ်ခဲ့ပြီးသည့် အသံ ၄-ပါး၊ သို့မဟုတ်ဂဇာသံ၊ လဟာသံတို့ကို ဝိုင်းခြားကန်သတ်ပြီး ခွတ်ဆိုရသောကြောင့် “သီချင်း” ဟု ခေါ်ဆိုပြန်၏။ စပ်စပ်အားဖြင့်ကား မော်ကွန်း၊ သမိုင်း ကဗျာမျိုးပင်ဖြစ်၏။ ၎င်းကို ရေးစပ်သောအခါ-

၉၀၀။ ၁။ ရတုစပ်သကဲ့သို့ စပ်ရမည်။

၂။ အစမှာဖြစ်စေ အဆုံးမှာဖြစ်စေ “သီချင်း” ဟု ပါရှိစေရမည်။

အထက်ပါ အင်္ဂါ ၂-ခုနှင့် ပြည့်စုံ ညီညွတ်ခဲ့ပါလျှင် “သီချင်း” ကဗျာ ဖြစ်လာပါတော့၏။ ။ပုံစံကား-

ဆီးတန်းနီဆရာတော် ရေး အိမ်တော်ဗုဒ္ဓဘုရား
သံပိုင်း။

သည်းရွာချဉ်းနင်း၊ ဂုဏ်သတင်းကို၊ ခံတွင်းဆုံ၊ နေထိုင်ရာ
ဖန်ခါခါဖြင့်၊ ပယ်သာစေ၊ ခုတ်ပေါင်းအထွေထွေကို၊ သွန်သင်
တေး၊ ဆွေမျိုးရှေ့ကို၊ ငိုက်ဝေးတမ်းလောက်၊ လွှမ်းမိုးရာ
အနောင်အမယ်၊ တာသုဂ္ဂယ်ရှင်၊ တယ်မြေထွေထွေ၊ နေထိုင်
သား၊ ဂုဏ်ပေါင်းအတူလ၊ ဘုန်းဘုရားကို၊ ဒုတိယဥာသ၊
မီအောင်၊ ဝဇီရာမိ၊ ဥာဏ်ရောင်မြိုသား၊ ပဏ္ဍိတခေါင်း ဆို
ဆောင်သည်၊ နောက်နောင်သူတို့-မှတ်ရန်သော်။

ဤသို့လျှင် မော်ကွန်း၊ သမိုင်း တို့ကဲ့သို့ပင် “သီချင်း” ဆိုသည့်ပုဒ်ကိုလည်း အစ မှာသော်၎င်း၊ အဆုံးမှာသော်၎င်း ထည့်သွင်းစပ်စေအောင် ထည့်သွင်း စပ်ဆိုကြရသည်သာ သာမဟုတ်ဘဲ။ ။ ယခုပုံစံမှာ အဆုံး၌ ထည့်သွင်း စပ်ဆိုထားသည့်သို့ ဖြစ်သည်။ အစ၌ ထည့်သွင်းစပ်ဆိုထားရုံကိုလည်း ဆီလောက်မရှိပြီ။

ထို့မှတစ်ပါးလည်း “သီချင်း” ပုဒ်ကို “မော်ကွန်း” ပုဒ်နှင့်အညွှန်း ရောနှောပြီး စပ်ဆိုကြသည်လည်းရှိကြသေး၏။ ။ ပုံစံကား- မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၂၂-ခုနှစ်တွင် ဆီးတန်းသို့ ဆရာတော်ဘုရား ဟင် ရေးသားခဲ့သည့် ယော စောင်ကျောက်စာ သီချင်း၌-

မေ့မိမတ်လာ၊ ကွန်ရက်မြာလျက်၊ စက္ကဝါအရိုင်းမြေညိုလျှင်
ဆိုင်းဆိုင်းဟုတ်ပြီ [+++ စသည်ဖြင့် ရေးသားကာ အထွေ
++] ဘုရင့်ဆရာ၊ သေရပ်ဟာလျှင်၊ အတူစာ သီချင်း
မော်ကွန်းတွင်းသည်... သလင်းရှေ့စာ-သီချင်းတည်း။

ဟုရေးသား သုံးနှုန်းသည်ကိုလည်း ထောက်၌... သီချင်း

သံသိုင်း၊ သံသိုင်းထိုကား နှစ်ဦးစီတွဲ၍ ရေးစပ်နိုင်ကြောင်း
လည်း ဖွတ်ယူကြရှာသေးသည်။

ဤ သံသိုင်းကဗျာကို ရှေး အစဉ်အလာ အလေ့ အ
အားဖြင့် ဘုရားစေတီ-ကျောင်း-ကံ-ပတ္တင်၊ ဗောဓိပင်စသ
တို့ကို ပြုလုပ်ပြီးစီးရာ၌ နိဂုံးချုပ်အားဖြင့် ဖွတ်ယူကြ
ခြင်းငှါ ရေးသားကြရိုးရှိခဲ့လေသည်။

သံသိုင်း စပ်နည်း ပြီး၏။

.....၀.....

၂၅-သံချပ် စပ်နည်း။

သံချပ်ဆိုသည်မှာ ရံခါရံခါယိုဖွယ်ကား ထီးချင်းကြီးမား
အတွင်းထိုရင်း၊ ရံခါရံခါ အမည်စတုသည့်သီချင်း ၂-ခုတွဲ
အကြားသို့ရင်း ဤထိုစသည်ဖြင့် တပါးသော ထေး သီချင်း
တို့၏ အတွင်းထို (အကြားထို) ညှပ်ချပ်တွင်းပြီး တိုင်ကာ
ဖောက်ကာဖြင့် သီဆိုရသောကြောင့် “သံချပ်” ဟု ခေါ်ဆို
လေသည်။ ။ ရင်းကိုရေးစပ်သောအခါ—

- ဥပဇေ ၁။ အတိုင်း-အဖောက်ဟူ၍ ၂-ပိုင်း ထားရမည်။
- ၂။ အတိုင်းကို ၇-လုံးထားပြီး ၃-လုံးခွဲနေစေ။
- ၃။ အဖောက်ကို ၀-လုံးထားပြီး ထက်ဝက်ခွဲနေစေ။

အထက်ပါအင်္ဂါများနှင့် ပြည့်စုံအောင် စပ်ဆိုခဲ့ပါလျှင်
“သံချပ်” ကဗျာဖြစ်သာနိုင်ပါစေစွာ၏ ။ ပုံစံကား-

- (က) အတိုင်း၊ အပေါ်အောက်က-အထွေ။
အဖောက်။ ကုလားအပြန်-လိုက်ပိုင်းစေ။ ။
- (ခ) တိုင်း၊ အင်္ဂါပါးနဲ့-ခါးတထွာ၊
ဖောက်၊ ကစားစရာ- လှုပ်လှုပ်လှုပ်လှုပ်။

အထက်ပါသံချပ်ကိုကား ၁၃၀၀-ပြည့်၊ နှစ်လောက်က
အခေအနစ် ဘာသာစင် ကုလား ကပြုံး ပြုံးရွှေဖီဆိုသူ
ဆိုလေရာ၌ ပေသာဂံစာတမ်း” စာအုပ်ကို ရေးသားမိမှ
သံချပ်ကုလား-ဗမာအဓိကဂုဏ်ကြီးဖြစ်ပြီး နောက်အင်္ဂါ
ဖော်သည့်ခန်းမများကို ကဲ့ရဲ့ရှုံ့ ရွာတာတူလားနှင့်ပေးကား
အကြံပေးသော်သံချပ်များမှ ကောက်နှုတ်ချက် ဖြစ်သည်။
ရင်း၌ ပုံစံချေနှင့်လုံးချေကို သိသာပါပြီ။ ကာရန်နေနပ်မှ
ကား ပဌမအပိုင်း၌ ၅-အလုံးအက္ခရာနှင့် ဒုတိယအပိုင်း
၇-လုံးအက္ခရာအက္ခရာတို့ကို ညီညွတ်စေရသည်။

အကြောင့် ပဌမပုံစံဝယ် “ခ-ပြန်” ဟု ထားရသည်ကို
သိရှိပါ။

ဒုတိယပုံစံမှာမူ ပဌမပုံစံအတိုင်း လုံးချေနှင့်ကာရန်တို့
ညွတ်ချေခဲ့သော်လည်း ရင်းကာရန်မှာ ပဌမပုံစံကဲ့သို့
ကာရန်ရိုးရိုးချွေးမဟုတ်တော့ပေ။ ခါးတထွာ-ကစားစရာ
ခွဲစားစပ်ချွေးဖြင့် စပ်ထားလေသည်။ ထို့ကြောင့်သဘော
အတိုင်းသော်လည်း အစပ်အဟပ်စတုသဖြင့် နည်း ၂-မျိုး
အချက် ပုံစံ ၂-မျိုးကို ထုတ်ပြလိုက်ရသည်။

x x x

ထိုမှ တပါးလည်း ဒုတိယ အဖောက် ပိုင်းကို ဥပဇေ
အတိုင်း လုံးချေကို ထားခြံထားပြီးလျှင် အစပ်-အဟပ်ကိုမူ
ဒုတိယခြောက်အလုံးနှင့်လည်း ကာရန်တူယူကာ စပ်-ဟပ်
သောပြန်ပါပေသည်။ ။ ပုံစံကား—

- (က) တိုင်း၊ အင်္ဂါပါးနဲ့-စာဘော်စီ၊
ဖောက်၊ ငရွေဖီနဲ့-ပြောပီဆိုပီ။ ။

(၁) တိုင်း၊ အင်္ဂါပေါင်းနဲ့-ခုက်ထားချို့၊
 ဖောက်၊ သက်ကြားအိတောင်- မကြိုက်မကြိုက်

ဤသို့လျှင် မဂ္ဂမ အပိုင်းမှ နောက်ဆုံးအလုံးဖြစ်သော
 "ဗ"ကို ဒုတိယအပိုင်းမှ ခု-လုံးမြောက်ဖြစ်သည့် "စ"
 စပ်ဟပ်နှိုင်းပြန်ကြောင်းကို မှတ်ကြလေဦး။ ။ ၎င်းမှထွက်
 အထက်ကကဲ့သို့ နှစ်ဘက်စပ်နှိုင်းပြန်၏။ ဒုတိယတွင် "ဗ"
 ထားချို့-သက်ကြားအိ" ဟု စပ်ထားသည်ကိုသတိပြုရေ။

အဓိပ္ပာယ် စပ်နည်း။

ထိုမှထွက်ပါးလည်း အဓိပ္ပာယ်စပ် သံချစ်စပ်နည်းဟု
 လာခဲ့ပြန်သေး၏။ ၎င်းမှာ စည်းမျဉ်းအတိုင်း နေပြေပြီးသည့်
 ကာရန်ကိုကား ဖုံးဝ မယူတော့ဘဲ ဖြေက အတိုင်း
 နောက်က အဖောက်ကိုသာ အနက်အဓိပ္ပာယ် ဆီးစေ
 အောင်-စပ်ဆိုခြင်းမျိုးဖြစ်၏။ ပုံစံကား-

- (က) တိုင်း၊ အခုနေ့မှ-ပျောက်လို့နဲ့၊
 ဖောက်၊ ဧည့်ပြီ ဧည့်ပြီ-သုဘဲ သုဘဲ။ ။
- (ခ) တိုင်း၊ သူ့သို့ကို-ဟက်မိကြို၊
 ဖောက်၊ သူ့အဖေက-ကာဆီး ကာဆီး။ ။

အထက်ပါပုံစံတို့၌ လုံးချေ နေပုံ တစ်ခုကသာ ဥပဒေ
 အတိုင်းထားတော့၏။ အဂပ်-အဟပ်၊ ကာရန်ဟူ၍ လုံးချေ
 မရှိတော့ပေ။ သို့သော် အတိုင်း အဖောက် ၂- ပိုင်း ပေါင်း၍
 အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို မူလိုက်ပြန်သောအခါ၌မူ ဖြေ နောက်
 ဆီးဆိုပြီး ညှိညွတ်နေသည်ကိုကား တွေ့ရသဖြင့် ဤကဲ့သို့
 လည်း စပ်ဟပ်နှိုင်းသေးသည်ဟု မှတ်ယူရမည်။

ရယ်ရှင်ဘွယ် စပ်နည်း။

၎င်းပြင် ရယ်ရှင်ဘွယ် သံချစ်စပ်နည်း ဟူ၍လည်း ရှိ
 သေး၏။ ၎င်းမှာ လုံးချေနှင့် ကာရန်ကို ဥပဒေအတိုင်း ထ
 ထောင်လည်း အနက် အဓိပ္ပာယ်မှာ ဖြေ နောက် မဆီးဆို
 အကြောင်းယူ၍မရှိနှင့် ကဖောက်ကမဖြစ်ကာ ရယ်ရှင်
 ဘွယ်ကောင်းသည့် အချက်တချက်ကိုသာရည်ရွယ်၍ စပ်
 ရခြင်းမျိုးဖြစ်၏။ ပုံစံကား-

- (က) တိုင်း၊ ဘဲဥနှစ်လုံး-အမြိတ်ကြော်၊
 ဖောက်၊ ပျာတာကတော်-ဆောင်းတဲ ဦးထုပ်။
- (ခ) တိုင်း၊ သိကြားမင်းက-လိပ်ထောင်ဆောင်၊
 ဖောက်၊ ဆိတ်ဖို့နှစ်ကောင်-ကိုးတဲ့ ခုံညှင်း။

အထက်ပါသံချစ်မျိုး၌ လုံးချေနှင့် ကာရန်တို့မှာ ဥပဒေ
 ညှိညွတ်စွာ ရှိနေခဲ့သော်လည်း ဖြေ နောက် ၂- ပိုင်းကို ဆီး
 အဓိပ္ပာယ် ယူလိုက်သောအခါ တပိုင်းနှင့် တပိုင်းမှာ မည်သို့
 မဆက်စပ်ဘဲ နေခဲ့သဖြင့် ရယ်ရှင်ဘွယ် အရာမျိုး၌
 အသုံးပြုရတော့၏။ ။ ဤကဲ့သို့ ထားလည်း ဤသံချစ်
 ရှိခဲ့သောစပ်သာဖြစ်လေသည်။

ဤသို့လျှင် "သံချစ်" စပ်နည်းများကို မှတ်ယူကြရာထဲ
 ဤသံချစ်ကဗျာကိုရ၍ တည်တွင်ခဲ့ရာ၌က အထက်၌ နေ
 သလို တပါးသော သံချစ်တို့၏ အတွင်းသို့ ညှိညွတ်
 ထိုးကြ-ဆို ကြည့်ရှုရန်သာဖြစ်ခဲ့သောလည်း ယခုအခါ
 ဤမှကား ထိုသို့မဟုတ်တော့ဘဲ သံချစ်ချည်းသက်သာ
 သာ ထိုးကြည့်ရက် မိုးပတ်ပိုင်း၊ ဆိုးစည်းပိုင်းတို့၌
 အသုံးပြုခဲ့လောက်တော့သည်။

ကောင်းမကောင်းဟောခြင်း- ဤသို့အားဖြင့် ဤနည်းနည်းကို "ဆန်းနည်း"ဟု ခေါ်ဆိုရ၏။
ယင်းသို့ အထပ်ထပ်အတီတီ စိစစ်ရွေးချယ်ခြင်းဖြင့်သာ ရသည် တို့ကိုပင် ဖြန့်မာသို့၏ ဝေါဟာရနည်း အတွင်း၌ "သေတ္တာရသည်- ဆန်းစစ်သည်"ဟု ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

၄-ဆန်းနည်း၊ ရေခင်း၊

ဆန်း-ဟူသည့်အမည်သည် 'ဆန္ဒ' ဟူသော ပါဠိဘာသာမှ ဆင်းသက်လာခဲ့သည့် အမည်ဖြစ်၏။ စင်စစ်အားဖြင့် ရင်းပါဠိဘာသာတွင်ရှိနေသည့် ဆန်းမှာ နည်း သတ္တုဒ ဘာသာဝလာ ဆန်းကျမ်းတို့ကို အခြေသတ်များစွာ ပြုပြီးလျှင် ပါဠိဘာသာနှင့် လျော်အောင် ဆွဲယူ ထည့်သွင်းပြီး စိတိုးထားသည့် ပါဠိဂါထာနွဲ့နည်း နည်းမျှားဥပဒေသာ ဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် ရင်းဆန်း-ကိုမပြုမီ သို့မဟုတ် ရင်းဆန်းနည်း၏ ပြသဖြင့် အကျိုးရှိ-မရှိသိနိုင်ပါရန် မူရင်းသတ္တုဒကျမ်းမှ စာသည့်အတိုင်း ဆန်းသဘာဝကို အတိုချုပ်၍ ရှေးဦးစွာ ဧဝတန်ပြပါဦးအံ့။

ဆန်း-ဆိုသည်မှာ အက္ခရာများကို မကြားဖြင့် ဂဗ-လဟု ရွေးချယ်ပြီး ဂိုဏ်းပွဲကဏ္ဍဂိုဏ်း-အနိဋ္ဌဂိုဏ်း ၂-ပါးသို့ ဆွဲခြင်း၊ တဖန်ရင်းမှဂိုဏ်းယှဉ်နက္ခတ်တို့ကိုရွေးပြီး နက္ခတ်စုးရေကိုမှတ်ယူထားရေက ၂၀-မပြည့်လျှင် တမျိုး၊ ၂၀ မှ ကျော်လျှင် တမျိုးဖြင့် စာရေးသူ၏ နေ့နံအလိုက် [အချို့ဆရာတို့အလိုအားဖြင့် ပြီးရေးသည့် နေ့နံအလိုက်] ရောနှောစီရိန် ၂-ခုတ်ဖြင့် ဝရာနေ့ပြီး ၇-ဖြင့်စားကာ အကြွင်းကို

ပါဠိဘာသာနှင့်-ဆန်း။

ရင်းဆန်းနည်းသည် ပါဠိဘာသာတွင် ဂါထာများကို စီရူး ရှုမည်သည့်ဂိုဏ်းများရှိနေခဲ့၍ မည်သည့်ဂါထာဟု ခေါ်ရမည်။ မည်သို့ မည်သို့သော ဂိုဏ်းမျိုးကား ဝေါတ်စေရ။ မည်သည့်ဂိုဏ်းမျိုးနှင့် အဆုံးရှိ ဂဗ-လဟုနှင့်နေခဲ့ပြန်၍ မည်သို့အမည်မှည့် ဤသို့ကသည်ဖြင့် ဂဗ-လဟု ရွေးပုံ၊ ဂိုဏ်းပွဲပုံ၊ ဂါထာအမည်ပေးပုံမျှတို့ကိုသာ ဣန်မြထားခဲ့ပေသည်။

သို့သော် ပါဠိဘာသာရှိသည့် ဘုရားဟောဂါထာတို့မှာ ရင်းနည်းနှင့် ညီညွတ်သည်လည်း ရှိကြ၏။ မည်သို့ဆိုသည်လည်း မှီနေခဲ့ကြပြန်၏။ ယင်းသို့ မည်သို့လည်းကောင်း ရင်းဆန်းနည်းသည် မည်သို့မျှ မကတ်နိုင် ထော့ သဖြင့် "ဘုရားဟောခြင်းကို မပြင်ကောင်း- မပျက်ကောင်း မှသာ အတိုင်းထားရမည်"ဟု ဆိုကာ လက်နှိုးချေပြီး အရှုံးအလိတ်ရကော့၏။

ရင်းပြင် ဘုရားဟောမဟုတ်သည့် သိဟိန္ဒိ သဘာဝခေတ်ကောင်းစားစဉ်က ပြုရကြသော ကျမ်းတော်တို့သည်

ဆန်းကျမ်း၏စည်းမျဉ်းဥပဒေနှင့် မညီညွတ်သည့်ဂီတာတို့
ကိုတွေ့ရပြန်သေးရာ ၎င်းတို့ကိုလည်း ဆန်းတက်က ငွေနေ
ဆိုက်ကြသည့် ဆန်းငိုကာ- ဆန်းဂဏ္ဍိဆေးတို့ကပါ လက်
ဖွဲ့ခြင်းဖြင့် ညီးချင်းများကို ရေးသားပျက် အရှုံးပေးခဲ့
ကြကုန်ပြန်သည်။

ဤသို့လျှင် ဆန်းနည်းသည် ပါဠိဘာသာရှိလည်း တထပ်
ဗျူဟာ စည်းမျဉ်းကလေးနားသတ်၍ မရနိုင်ခဲ့သောကြောင့်
ရှင်းကဲ့အပင်ပန်းခံ၍ သင်ယူနေသလောက် အကျိုးမများခဲ့ကြ
ပေ။ ထိုသော် မြန်မာဘာသာအရာ၌ ပြုထားသည့် ဆန်း
နည်းနှင့် စာနာခဲ့လျှင်ကား လိုက်နာသင့်သလောက် လိုက်
နာ မှတ်ယူသင့်ပါသေးသည်။

မြန်မာဘာသာနှင့်-ဆန်း။

မြန်မာဘာသာအရာ၌မူကား အထိုချုပ်၍ ရေးပြုပါလျှင်
ဆန်းနည်းတွင်ပိုင်းခြားပုံ၊ ပိုင်းယှဉ်နက္ခတ်ခြားပြီး ၂၀-အ
စွမ်းတမျိုး ၂၀-မှကျော်လျှင် တဖုံ ဤသို့ စသည့်ဖြင့်ဖြုတ်
ရွေးချယ် စိစစ်ပုံအတိုင်းအလာတို့ကို မူ လုံးဝဂရုမပြု
သင့်ပါချေ။ အကြောင်းကား ဤသို့ဖြုတ်ပြီးသည့်အံ နောက်
ဆုံးတွင် မရေမရာ မထေရ်သည်တို့ကိုသာ တွေ့ရသော
ကြောင့်ပင်တည်း။

မြန်မာဘာသာလာကဗျာတပုဒ်ပုဒ်ကို ဆန်းနည်းဖြင့်စစ်
စေးသောအခါ မည်သည့်ကဗျာကိုမဆို အစတစ်ချိန်ကိုသာ
စစ်စေးကြရသည်။ [အချို့ကလည်းအဆုံးပိုဒ်ကိုသာ စစ်စေး
ရမည်ဟု ဆိုကြကုန်သေး၏]

ထိုထို့စစ်စေးရာ၌ ပစ္စည်းတို့ကို စစ်စေးရာ၌
ထာ ထရိုက်၊ ဖွဲ့ရသည်။ အားတို့
ဖွဲ့ခြင်းသည် ကြိယာများ
လျှင် အစကအလုံးကိုပင်ဖြင့်
ထာခဲ့ပါလျှင် ၎င်းကို ပင်စီ
ကြိယာနှစ်ထုံးပါလာခဲ့ပြန်ပါ။
ထီးဖွဲ့ ဤသို့စသည်ဖြင့် နည်း။

ဤအရာ၌ စဉ်းစားရမည်မှာ “
အရာ၌ ကြိယာတို့သည် ခွားခြား
တက်ကိစ္စပါဝင်နေခဲ့သော ကြိယာ
မကြားသော ကြိယာတို့သည်
ဆေးသဖြင့် ဤသို့လျှင် ဂရု
လှမ်းသည်လည်း နေရာမကျသော

ထို့နောက် ပိုင်းယှဉ် နက္ခတ်တို့
အထိုက် နေ့နောပေးရသည့် ကိန်း
ကိန်းနှင့်နောက် ၇-ဖြင့်ကားပြီး အ
သာရာရှိလည်း အချို့မှာ ဣဒ္ဓခေါ်သည့်
ကောင်းနှင့် ကြို၍ နေပါ တွက်နှင့်
ထိုက်ပြီး-

- (က) ဣဂိုက်နှင့် ကောင်းတို့
- (ခ) ဣဂိုက်နှင့်ထွက် မထေရ်တို့
- (ဂ) အနိဂိုက်နှင့်ထွက် ကောင်းတို့
- (ဃ) အနိဂိုက်နှင့် ကောင်းတို့

ဟု ကမောက်ကမ ဖြစ်ပြီး အခြေထွက်ပေ၍ လာနိုင်ပြန်သော
ကြောင့် ဆန်းနည်းသည် ဤသို့အားဖြင့်လည်း မရေရာ
သေးချေ။ ။

၎င်းပြင် ဂိုဏ်းစောင့်နတ်သား၊ ဂိုဏ်းစိုးနတ်ဆိုး၊ ဂိုဏ်း
ဟုညီနက္ခတ်များတက်သို့ ဝဲ၍ ကြည့်လိုက်ပြန်သောအခါ
လည်း ၎င်းတို့မှာ ထောက်ဆန်းကျမ်းအလိုမျှသာ ဖြစ်သဖြင့်
ကောသို(စာစီကုံး) သူတို့အား မည်သို့မျှကောင်းကျိုး ဆိုးပြစ်
ကို မပေးနိုင်ခဲ့ကြပါပေ။ အကျိုးရှိသည့် ဣန္ဒဂိုဏ်းကို
ကြောင့် ဧကန္တအကျိုးပေးရမည်။ အကျိုးမရှိသည့် အကျိုး
ဂိုဏ်းကိုဖွဲ့ခဲ့မှုကြောင့် အမှန်ပျက်အကျိုးမရမည်-ဟု ဤသို့
“ဆန်း”က ရဲရဲဝံ့ဆီနိုင်မည် မဟုတ်ဟု ဆိုလိုပါသည်။

ထိုပါ၍ ဤသို့သော မရေမရာ မသေချာသည့် (ဝဲ
ထိုနတ်၊ နက္ခတ်တို့ကို ယုံကြည်တိုးကား လေးစားနေခဲ့သဖြင့်
အကျိုးမရှိသောကြောင့် ၎င်းနတ်တို့ကို ၎င်းတို့၏သတ္တ
ဘာသာလာ ယုံတော့ပစ္စေသကျမ်း၌ပင်လျှင်-

နိမိတယတေ လက္ခိ-
ရက္ခလိနိ သုရဿတိ၊
အပတ္တံ ဝတေ နာနိ-
ဝိနိံ ဝထတိ ဝါလေဝေါ။ ။-

ဟုရေးသားကာ..... “ဘုန်းတန်ခိုး ကြက်သရေအပျိုးမျိုး ထို
တို့ တိုးပွားတတ်စေနိုင်သည် ဆိုသော “သိရီ” နတ်ဆိုးသည်
အောက်ဘုန်းကျကျ ယုတ်နိဗ္ဗာသော သူတို့မှ ပူးဝင်ကပ်ရစ်
မိမိတတ်၏။ စကားအရာ လက်ဖွဲ့၍ ကဗျာမှ စသည်
တို့ကို စိုးရိမ်သည် ဆိုသော “သုရဿတိ” နတ်သမီးသည်

လည်း ယုတ်မာဆိုးတောင်း မကောင်းပြစ်များ မခန့်ခြား
လောက်သောသူကိုမှ ပူးဝင်မိမိတတ်၏။ ဝိန်းမများသည်
လည်း အကျင့်ပေါက်ပြားပြီး ကြောက်ပါးလိလိ လေဝလီ
နေသူများကဲ့မှဖြစ်ကပ်နေတတ်၏။ မစွမ်းမသန်မဖွံ့ဖြိုး
သောမီးသည်လည်း တောင်စဉ့်တောင်တန်း တောင်ခါးပန်း
ထို့ကဲ့သော(လူစွာလုပ်၍)ရွာရှုတတ်၏.....”ဟု မဲ့မဲ့ ရဲ့၊ ရဲ့နှင့်
ကဲ့ရဲ့ရဲ့၊ ချပြင်တင်ပြီးထားခဲ့ဖူးပေပြီ။ ။ ကျွန်ုပ်တို့ ထုရား
ရှင်ကလည်း—

နက္ခတ္တံ ပဋိမာနေန္တံ-
အနတ္တံ ဗာလ ဗုပဗ္ဗာ။
အတ္ထော အတ္ထဿ နက္ခတ္တံ-
ကိံ ကရိယန္တိ ဘာရတာ။ ။-

ဟူ၍ မမ္မပဒပါဠိတော်၊ ဧကနိပါတ်ဇာတ်တော်များ၌ နတ်၊
နက္ခတ်တို့ကိုယုံကြည်အားကိုးပြီး မြတ်နိုးမြှောက်တင် နေခြင်း
ဖြင့်အကျိုးတကားမှ ယုတ်လျော့ခဲ့ဖူးကြောင်းကို ယုတ္တိသာဝ
ကဖြင့် ဟောတော်မူခဲ့ဖူးပေပြီ။

ဆန်းဝန်ခြင်း၏ နောက်ဆုံး အရသာ။

ထိုမှ ကပါးလည်း ဆန်းဂိုဏ်း ရွေးချယ်ပြီး ဆန်းဂစ်ကာ
အကျိုး အပြစ် တွက်ယူနေရခြင်းသည် နောက်ဆုံး၌ ပက်ပန်း
ခံရကျိုးမနပ်ကြောင်းကို အောက်ပါ ဥပမာနဖြစ် မှတ်ယူကြ
ပါလေဦး။

ရှေးအခါက နဂါးကို ဝဍ္ဎနိလိုက်၍ မိသောကြောင့် စားမည်
ပြုသောအခါ နဂါးက “အရှင်ဝဍ္ဎနိမင်း တွန့်တား အသင်၊
အဘ မှုမြစ်နေခဲ့ပါပြီ။ မီးကြောင့် တွန့်တက် ဝကန်း ရေဦးရံ

ဆိုင်ခင်တော်မူပါ။ ဂဏန်းရေးပြီးသောအခါ အရှင်ရဲ့ သဘောအတိုင်းပြုလိုရာပြုပါ။” ဟု တောင်းပန်နေပြန်သဖြင့် ဂဏန်းမင်းလည်း အခွင့်ပေးလိုက်လေသည်။

နပါးသည် ဂဏန်းမင်း၏ ရွှေမှောင် ခြေပေါ်ဝယ် ဂဏန်းတို့ကို တလုံးပြီးတလုံးရေးလျက် သမုဗ္ဗရာဇာတ်သို့ ဟပြည်ခြင်း ရွှေမှန်းမတ် ဂဏန်းရေးရင်းရွှေယွှားပြီးသော် သမုဗ္ဗရာဇာမင်းထံဆောင်ထားအခါ ဂဏန်းရေးနေရင်းမှောင် သမုဗ္ဗရာဇာထံသို့ ခုန်ချကာ ဝှစ်လှိုလှက်ပြေးသွားလေသောကြောင့်၊ ဂဏန်းမင်းမှာ နပါးကို မကားလိုက်ရသည့်ပြင်၊ ဝှစ်ကိုတစ်ယူခဲ့စဉ်က အပင်ပန်းခဲခဲ့ရသမျှတို့မှာလည်း သံသးရလောင်းသလိုဖြစ်ကြုံနေတော့သဖြင့် မေးပို့လျက် ကုန်ရန် ခဲ့ရလေတော့သည်။

အထက်ပါပြုပမာနကဲ့သို့ ဆန်းခပ်ယူနေချခြင်းမှာ အစပဋ္ဌမရှိ အပင်ပန်းခဲကာ ပြုလုပ်လာစွဲရသမျှ နေဝံဆုံး ကောင်းတိုင်း ဆိုးပြန်ဟောရာတွင် မည်သို့မျှအရေးမပါအပြုမရောက်တော့သည်သာ ဖြစ်ခဲ့ရသည်ဟု ဒီကောယပါရဂူ ဆရာတစ်ဆူ၏ထံမှ မှတ်သားခဲ့ရသွားပါသည်။

ထိုသို့သော အကြောင်းမျိုးကြောင့် ဤကျမ်းတွင် ဆန်းကျမ်း၌လာသည့် ဝိုင်းစွဲခုံ၊ ဝိုင်းယှဉ်နက္ခတ်ရွေးလို ဤသို့ စသည်ဖြင့် ကောင်းတိုင်းဆိုးပြစ်ထွက်ယူသည့် (နဂါးဂဏန်းရေးနည်း-မျိုးနှင့်သာ အသားတူသည်) “ဆန်းနည်း” ကို ပြည်ဖုံးကားရကာ ထားခဲ့ရပါကော့သည်။

၎င်းတို့ကို ဖော်ပြနေသဖြင့်လည်း ကဗျာသင်သူတို့အား ကဗျာအရာဝယ် ကျေးဇူးမပျားသည့်ပြင် စီကုံးဖွဲ့နည်းများစွာ အနာနှင့်အယှက်ပေးကာ ကဗျာ သင်လိုစိတ်ကိုပင် ဖျက်ပြီးပြီး ဆိတ်သုဉ်းသွားမည်မှာ မလွဲပင် ဖြစ်ပါကော့သတည်း။

ကဗျာအရာနှင့် ဆန်း။

ထိုသော်ကဗျာအရာ၌ ဆန်းနည်းသည် မှီသင့်သည်သာ ရှေ့ခဲ့ပြန်၏။ ထို့ မှီသင့်သော်လည်း အထက် ဖော်ပြပါ အစွဲစွဲချွေချွယ်နည်းမျိုးကား မဟုတ်ခဲ့ပါချေ။ ဤသို့ဖြစ်လျှင် ဆန်းသည် မည်သို့သော ဆန်းမျိုးပါနည်း။

ဆန်းနည်းဆိုသည်ကို ဟိုတို ဟုတ်ထုတ်နှင့် လိုရင်းမျှတစွာ ထုတ်ဆိုခဲ့ရပါလျှင် “စီကုံးဖွဲ့နည်း-စည်းမျဉ်းဥပဒေ” အဓိပ္ပါယ်ရ၏။ ထို့ကြောင့်မြန်မာဘာသာဏှိကဗျာအရာ၌ ဆန်း” ဆိုသည်မှာ ကဗျာ တပုဒ်ပုဒ်ကို (၀ါ)ကဗျာတမျိုးကို အစပ်-အဟပ်၊ အဝံဆေး၊ အဝံထား၊ ပုံစံနမူနာ ပြုလုပ်ခြင်း စီကုံး ဖွဲ့နည်း ရေးသား ရမည့် နည်းဥပဒေ တို့ကို ဤကြားလမ်းပြပေးသည့် အရာဥစ္စာနည်း (ကျမ်းမျိုး) ကိုသာ ခေါ် “ဆန်းကျမ်း” ဟု ခေါ်ဆိုရမည်ဖြစ်သောကြောင့် ယခု ကဗျာဖွဲ့နည်း နိဿည်း” ကျမ်းကိုပင် ကဗျာအရာ၌ “ဆန်းကျမ်း” ဟု ခေါ်ဆိုရသည်သာဖြစ်ပါကော့သည်။

ထို့ကြောင့် ဤကဲ့သို့သော သဘောနတ်ကျယ်ကို နည်းစပ်၍ ရှေးညွှန်ပြခဏ်းရှိ “ဆန်းကျမ်းကိုတတ်ထားခြင်း” နှင့်ညွှန်ပြခဲ့သည်မှာ ဤကဲ့သို့သော ကဗျာဖွဲ့နည်း ကမ်းမျိုးသော နားလည် ထားရမည်ဟု ရေးသား ထိုရင်း ဖြစ်ပါကော့သည်။

ဆန်း အကြောင်း ပြီး၏

ဆိုလိုပြီး နှစ်သက်တွယ်ကပြန်ပြန်နှင့် ဖြစ်လာ နိုင်ပါသောအခါ

ထို့ကြောင့် ဤနေရာမှာလည်း ကဗျာအား အဝတ်ပုဆိုးထူးဆောင်ထုံးစံ ပေးပုံတို့ကို ပြသလိုပင် ဖြစ်ပါ၏။ ထို့သော် ကဗျာနှင့်အညီ သောဓမ္မာကိုယ်ပင် မကြီး၍ ဂုဏ်၊ ရတနာ၊ တာဝနှင့် တူသော အလင်္ကာခေါ် တန်းဆရာပလာ ခွါနုပေအထူးတို့ကို မည်သို့ပင် ဝင်ယူနိုင် ထုံး၍ ပေးထားခဲ့သော်လည်း နေဝါနှင့် တူသည့် ဝတ်ဖြူ စသော အပြစ် အဆာအနာများ မှီနေခဲ့ပါလျှင် တန်းဆရာပလာ ခွါ နုပေဆင်ရကုန်း မနပ်နိုင်သေးသောကြောင့် အပြစ်အဆာအနာနှင့် တူသော နေဝါထို့ ပျောက်ကင်း၍ သွားမိခဲ့သောဤ ၎င်းတို့ကိုပင် ရှေးဦးစွာ ပြောပေတော့မူ။

ခေါင် နှင့် ထခြေ။

ထုတို့၏ ရုပ်ကာယအဆင်းတို့ ဝတ်ဖြူ၊ ဖွဲ့၊ ညှင်း၊ ကင်းတိတ်သော အပြစ်အဆာအနာတို့က ပျက်ဆီး၍ ပစ်သကဲ့သို့ ကဗျာအရသာ၊ ကဗျာဂုဏ်၊ ကဗျာအဆင်းတန်းဆရာတို့ကို မထုတ်ဖန်အောင် ပျက်ဆီးတတ်သော အပြစ်တို့ကား - “ခေါင်” ထို့ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုထို့ပျက်ဆီးတတ်သော အပြစ် အဆာ အနာအပေါက်ခေါ် သည့် ခေါင်တို့မှာ -

- ၁။ ပအပေါင် = ပုည်သင့်သော အပြစ် ၀-ပါ။
- ၂။ ဝါကျခေါင် = ဝါကျသင့်သော အပြစ် ၉-ပါ။
- ၃။ ဝါကျထွခေါင် = ဝါကျအဆက်၌ သင့်သော အပြစ် ၆-ပါ။

အု၍ ၃-မျိုး ၃-စား ရှိခဲ့လေသည်။ ၎င်းတို့၏ (၎င်းတို့ကြောင့်) အပြစ် ခေါင် သင့်ပုံ၊ တို့အပြစ်ခေါင်တို့ကို ဖြေပျောက်ပုံတို့ကို ခုနကပုံစံ ပြုဖျက်နှင့် တကွ အစဉ်အတိုင်း ပြပါမူ။

၅-အလင်္ကာနည်း အခဏ်း။

အလင်္ကာ ဆိုသည်မှာ “အလင်္ကာရ” ဟူသော ဝေါဟာရမှ ဆင်းသက်လာခဲ့သည့် အမည်ဖြစ်၍ ၎င်း၏ အဓိပ္ပါယ်မှာ ဓမ္မာကိုယ်ကို ဆင်ယင် ဝတ်စားကြောင်း ဖြစ်သော လင်္ကာကောတ်၊ လက်ကြပ်၊ ပုတီး၊ နားချောင်း စသော တန်းဆရာပလာအထူးကို ခေါ် ၎င်း ထို့ကြောင့် ဤကဗျာ အရာ၌လည်း အလင်္ကာဆိုသည်မှာ “ကဗျာ၏ အဝတ်ပုဆိုး အထူး-ကဗျာအထူးဆရာပလာအထူး” ဟု ဆိုလိုလေသည်။

လောက၌ ထုတို့မှာ ပေါ် ပြပါ တန်းဆရာပလာအထူးတို့နှင့် ဆင်ယင် ဝတ်စား ပေးမှပါလျှင် “ထုမှာ အဝတ်-တောင်းမှာ အကွပ်” ဆိုသလို လှပတင့်တယ် ရှုရှင်စတွယ် ဖြစ်လာနိုင်သကဲ့သို့..... ကဗျာလင်္ကာတို့ကို ဖွဲ့စွဲ မိကုံးရှု၍ ထည်းကဗျာ၏ အဝတ်ပုဆိုး အထူးခေါ် အဆင် တန်းဆရာ ခွါနုပေ များနှင့် ဆင်ယင် ဖွဲ့ကုံးကာ သုံးနှုန်းပေးမှသာလျှင် သုတိသာရ နားဝ

ပဒဒေါသ ၈-ပါး။

ပဒဒေါသ ဆိုသည်မှာ ပုဒ်တစ်ခုခု၌ သင့်နှင့် မျှော်ထင်
ဖြစ်နိုင်သည့် အပြစ်အဆာအနာအပေါက်အပြစ်ကို ခေါ်
၎င်းသည်အမျိုးအမည်အားဖြင့် ၈-ပါးရှိခဲ့လေသည်။ ၈-
ဆိုသည်မှာ—

၁။ ဝိရုဒ္ဓတ္တန္တရ...	၅။ နေယျ...
၂။ အဓမ္မတ္ထ	၆။ ဝိသေသနာလက္ခဏေ
၃။ ကိလိဋ္ဌ	၇။ ဟိန္ဒတ္ထ
၄။ ဝိရောဓိ	၈။ ဇနက္ခတ္ထ...

ဟူ၍ဖြစ်၏။ [၎င်းရှစ်ပါးတို့၏ အမည်နာမများကို ထွက်ထွက်
နှုတ်ထွက် ထောက်ထားလိုပါက အောက်ပါကဗျာကို ကြည့်
မှတ် ထားကြလော့။]

ပဒဒေါသ ၈-ပါးကဗျာစွဲနည်း။

ဝိရုဒ္ဓိခေါ်မှတ်	အဓမ္မတ္ထာ။
ကိလိဋ္ဌခေါ်	ဝိရောဓိပါ။
နေယျ တလတ္ထ	ဝိသေသနာ။
ဟိန္ဒတ္ထ	မှတ်ကြ၊ အနက္ခတ္ထ။

၁-ဝိရုဒ္ဓတ္တန္တရ-ဒေါသ။

[ဝိရုဒ္ဓ- ဆန့်ကျင်သော + တတ္ထ = အနက် + အန္တရ = တပါး။]
ဆန့်ကျင်သက် အနက်တပါးရှိသော အပြစ်။

ထိုထွက်ဝိရုဒ္ဓတ္တန္တရ-ဒေါသ ဆိုသည်ကား ကဗျာတစ်ပု
သို့မဟုတ် တောင်းဝါကျ တစ်ခုခု၌ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်သည့်
အနက် အဓိပ္ပါယ်ကိုပါ ဟောနိုင် ယူနိုင်သည့် အဓိပ္ပာယ်
ပါနေသည်ကို "ဝိရုဒ္ဓတ္တန္တရဒေါသ" သင့်သည်။ (ဝါ

န္တရ ဒေါသတည်းဟူသော အပြစ် အဆာ အနာ အ
ပေါက် ကျရောက်နေထောင့်ဖြစ်ဟု ဆိုလိုသည်။ ။ ပုံစံကား-

“ယုန်နန်းရွှေစမ်း၊ မွှေကြိမ်ကြိမ်လျှင်၊ တိမ်နှင့်ကြက်ကြိ၊
မမြင်တု၌၊ ဣဆံ့မျက်နှာ၊ ကြယ်တာရာတို၊ နှုတ်ဝေး.....”

ပထမညွှန်းဖြစ်၏။ ဤ၌..... ‘ရွှေလမ်းကို အကြိမ်ကြိမ်မွှေ
ကြည့်ရာ ‘တိမ်’နှင့် ကြိမ်နုသဖြင့် မမြင်ရ၍ ကြယ်တာရာများ
ကိုသာကြည့်ရထောင့်သည်.....’ ဟုဆိုလိုရင်းဖြစ်၏။ ထိုသော်
‘တိမ်’သမ္ဗူ၊ သက်သက်သည် မိုးတိမ်၊ မျက်စိမှာစွဲသောတိမ်
စု၍ အနက် ၂-မျိုးထွက်နိုင်လေရာ..... မိုးတိမ်-ကြောင့်လူကို
မမြင်ရ၍ ကြယ်များကိုကြည့်ရသည်..... ဟု ယူဆသင့်မြစ်
သော်လည်း..... မျက်စိတိမ်-ကြောင့် လူကို မမြင်ရ၍ ကြယ်
များကိုသာကြည့်ရသည်..... ဟု ယူဆခဲ့ပါလျှင် မူကား ကြီး
မားယှသည့် လဝန်းကိုပင် မြင်နိုင်ပါစေလျက် သေးငယ်
လှသည့် ကြယ်များကျမှ မြင်နိုင်ဘိရန် ယုတ္တ မရှိခဲ့လေသော
အကြောင်း၊ အနက် ၂-ပါးတွင် ‘မျက်စိတိမ်’ ဟူ၍လည်း ဆန့်
ကျင်ဘက် အနက်တရက် ထွက်နိုင်သည့် အဓိပ္ပါယ် မိသော
‘တိမ်’သမ္ဗူနှင့် စိမ်းမိသော ဤကဗျာသည် ‘ဝိရုဒ္ဓတ္တန္တရ-
ဒေါသ’ သင့်သည်မည်လေ၏။ ။ ထိုမှတစ်ပါးလည်း ဤနည်းတူ
အသုံးအနှုန်း အဖွဲ့အဖွဲ့ တို့ကိုကြိမ်ကြိမ်

ဝိရုဒ္ဓတ္တန္တရ ဒေါသ-အခြေ

အခြေဆိုသည်မှာ အထက်ပါ ကဗျာစွဲနည်း ခေါ်ဒေါသ
သည့် အနာအပေါက် ကျရောက်နေသည့်အခါ တစ်စုံစုံ
ပျောက်သွားလေအောင် ပြုပြင်ခြင်းဟူ၍ ရလေ သေးခြင်း၊

ကိုခေါ်ဆိုရ၏။ ထို့ကြောင့်အထက်ပါ "ဘိဝံ" သန္ဓေက
ဒေါသမသင့်အောင်ပြုပြင်ဖြေဆိုပေးလိုပါလျှင်-

"ထိမ်လည်းလိမ်းကျ၊ ယုန်နန်းပုံကို၊ ခုခံမျက်စိနား၊
မမြင်တုံ့၍လွဲဆိုမျက်နှာ၊ ကြယ်တာရာကို၊ ရှုကာစဲဝေး...."

ဟုမြောင်းထဲ၍ စိတ်ပေးရပေမည်။ ဤနို့-တိမ်လုံးနေသော လူ့
မမြင်၍ ကြယ်တာရာများကိုသာ ကြည့်ရတော့သည်....ဟု
ပြိတ်သားပွာ ဆိုထားပြီးဖြစ်ရကား "မျက်စိတိမ်ကြောင့်" ဟု
သော ဆန်ကျင်တတ်အနတ်တမ်းကို မည်သည့်နည်းနှင့်
မယူနိုင်ဘော့ပြီဖြစ်၍ "ဝိရုဒ္ဓတ္တဇာတိဒေါသ" မှ လွတ်ကင်း
ထွေးပါတော့သည်။

၂-အဗျတ္တ ဒေါသ။

[အစိ=လွန်ကဲသော + အတ္တ=အနက်- + ဧဝံ-အဖြစ်၊]
လွန်လွန်းသော အနက် ခိုသော အဖြစ်။

အဗျတ္တ-ဒေါသ ဆိုသည်မှာ ထိုက်တန်သမျှသော ဂုဏ်
ထက် ပိုမိုလွန်ကဲလျက် ဂုဏ်အထွန်အမင်းကပ်ပြီး ချီးကျူး
ပွဲပွဲစိတ်ပေးထားသည်ကို "အဗျတ္တ ဒေါသ" သင့်သည်ဟု
ခေါ်ရ၏။ ၊ ပုံစံကား-

"ရွှေဝတ်ရွှေဆင်း၊ မြောင်မြောင်ဝင်းသာ။
နောင်မင်းသက်ချ နတ်ထက်လှ၏...."

စသည်မျိုးဖြစ်၏။ ။ ဤလိုစင်စစ် ဖြစ်နေခဲ့ပါလျက် နတ်
ထက်ပင် ပိုထွန်ပြီး လှသည်.....ဟု ဂုဏ်ပုဒ် ကြီးမားစွာဖြင့်
ထွန်ထွန်ထဲထဲ ကဲကဲမောက်မောက် အမျိုးအပွား၊ ထွန်ထွန်း
သောကြောင့် "အဗျတ္တ-ဒေါသ" သင့်သည်မည်၏။

အဗျတ္တ ဒေါသ-အားဖြူ။

"ရွှေဝတ်ရွှေဆင်း၊ မြောင်မြောင်ဝင်းသာ။ နောင်မင်းသက်ချ
နတ်ထက်လှ၏၊ လောကလုလွင်၊ ဘယ်မှာထပ်လိမ့်-"

ဟု ဤထို့မြောင်းလို့ပါစေး၍.... လူ့စင်စစ်က နတ်ထက်လှ
အ-ဟုဆိုသည့်မှာ သောကာတွင် ဘယ်မှာပိုပါလိမ့် မည်နည်းဟု
စိတ်ပေး ပွဲပွဲ ဆိုက်ပါလျှင် "အဗျတ္တ ဒေါသ" မှ လွတ်ကင်း၍ ထွေး
ပွဲပွဲပါထော့၏။ ။ ဤနည်းတူ..... အရှင်မျက်နှာ အားလုံးကို
ထွန်လှမ်းကောက်ပေးရုံပဲ သေချမ်းစုန်းကြူး....ဟုဆိုလိုက်
သေပြင် ခေ့ဝေ ဝေငုံရာတွင်လည်း.... အရှင် x x လမ်း x x
ဟု မြောင်း၍ ဆိုဆိုက်ပါလျှင် "ဒေါသ" မှ လွတ်ကင်း ထွေးပါ
ဘော့သည်။

၃-ကိလိန္ဒ ဒေါသ။

[ကိလိန္ဒ=ရှင်ထွေးသော = အသိခက်သော + ဧဝံ-အဖြစ်၊]
အသိခက်၊ ရှင်ထွေးသော အဖြစ်။

ကိလိန္ဒ-ဒေါသ ဆိုသည်မှာ ခေတ်ကာလအတော်အမျှ
လူဝါသုံးစွဲမျိုး ဖြစ်သည့် ဝေါဟာရကို အသုံးမပြုဘဲ လူထု
ရှက် ဝါလိမ့်ခြင်းရှိနေသော အသိခက်လှသည့် ဝေါဟာရထွက်
ထည့်ထွေး၍ ပွဲဆိုထားသည်ကို "ကိလိန္ဒ-ဒေါသ" သင့်သည်
ဟု ခေါ်၏။ ၊ ပုံစံကား-

"သတ်နှံ့နက်-ရှင်၊ မယုတ်စောက်
သက္ကရာဇ်-"

စသည်မျိုးဖြစ်၏။ ။ အထက်ပါ ပလိပ်စာ အထွတ် "နှံ့"
သန္ဓေလည်ဝင်-ပါးသော ဂဏန်းအောင်အထွတ်ပွဲပွဲဝင်-ဟု

ရသည့်-သတ္တုတောသာသာ "ရှုဒ္ဓ" ပုန်ပျက်ခြင်၍ သတ္တုအုတ်
၁၁၁၇-ခုနှစ် ဟုဆိုလို၏။ ထိုသော် ယခုရသည့် အနုတ်တို့
အလွန် အလွန် အထိခက်လေအောင် ရှုပ်ထွေး ခန့်ခွဲ သော
ပြောဆို-ကိလိဋ္ဌ-ဒေါသ" သင့်လေတော့၏။

ကိလိဋ္ဌဒေါသ-အဖြေ။

"သတ်ဇော် ဇက် ဇက်၊ မလစ်ရောက်၏။
သတ္တုအုတ်တွင်—"

ဟု ဤသို့ပီကုံးခဲ့ပါလျှင် ထိုခေတ် ထိုကာလက လူပုဂံး-
ကြောင်းတွက်နည်းကို သင်ကြားရသောကြောင့် "သတ်ဇက်
ဇက်ဇက်" ကား ၁၁၁၇-ခုနှစ်ဟု ဆိုလိုသည်ကို သိထွယ်
တော့ပြန်ခြင်၍ ကိလိဋ္ဌ-ဒေါသမှလွတ်ကင်းသွားပါတော့သည်။

အထူး ဗွာထားချက်။

ဤကိလိဋ္ဌ-ဒေါသနှင့်ပတ်သက်၍ အချို့သော ဆရာတို့က
စစ်ကိုင်း ရွှေဥမင်ဆရာထော်၏ အထူးပါးအနောက်သို့ လိုက်၍
မျိုးကဗျာ လင်္ကာစသည်တို့၌ ပါစင်နေသည့် ပေါ့ချာ စာခေါ်
တေးတေးဟောင်း- (ရှေးအသုံးအစွဲ) တို့ကို မိမိတို့ ခေတ်တွင်
ပွယ်တူစွာ မထိခတ်ဘဲ အထိခတ်သည်ဟုဆိုကာ ဤ-ကိလိဋ္ဌ
ဒေါသတို့သို့ ထွတ်သွင်းကာ ပြန်ထပ် တဲ့ခဲ့ကြကုန်၏။ ၎င်း
အားဖြင့်-

- (၁) ၁၁၂၅-၁၂၅၀ ကို နတ်မင်းတို့ဝတ်၊ ရှင်ရှင်၊ မထိ၍....
- (၂) ဆင်ပျောင်းကိုပင်၊ တွယ်ဝက်ကုန်၍၊ မြိုင်ခင်လှည့်၊
မန်းဖိုးအိသို့....
- (၃) မညာမဲ့တွန်း၊ လူပုန်ကုန်ကို၊ နိဗ္ဗာန်တရားဟောလှည့်ပြီး
လည်း၊ နား၊ မနဝသီး၊ သုတ်ခင် ကြီးလွင်—

သည်မျိုးသို့ဖြစ်၍ ၎င်းတို့တွင် စတယ်ထွင်း-ပုန်သည် "ဆင်
ပျောင်း"ကို မန်း-ပုန်သည် "ခေကာ"ကို သုတ်နုဋ်-ပုန်သည်
ရှေးနှင့်သည်၊ နားပိတ်၍ ထားချစ်မတတ်ခြင်သည်-ကံ တော
သည်ဖြစ်၍ အထိခက်သည်ဟု ဆိုကာ ဒေါသ သင့်သည်ဟု
ဆရာကြီးဆိုသည်။

အထက်ပါကောင်းချင်များကို စဉ်းကားခဲ့သော် ထိုခေတ်-
ထိုကာလက ထိုမျိုး လင်္ကာစသည်တို့၌ အလင်္ကာအပါသ
ကို မထိကြဟုမဆိုနိုင်ချေ- ထိုပါးလွတ်နှင့် ယခုကဲ့သို့ ရေးခဲ့
ကြသည်မှာ ထိုခေတ်ကာလက ပုဂံပြုစီမံများသည့် စတယ်ထွင်း
ပေါ့၊ မန်း-ပုန်၊ သုတ်နုဋ်-ပုန်တို့၏ အနုတ်အနိမ့်ပိုက်ကို သိပြီး
ထားလည်ပြီးမင်ခြင်၍ ရေးခဲ့ဟန်တူနေသည်။

ထို့ကြောင့် ရှေးခေတ်က ရှေးအသုံးအစွဲနှင့်ခြင် ရေးသား
ထားသည့်ကဗျာအစွဲများကို ယခုခေတ်လူများ မထိကြဲမပြား
ကိလိဋ္ဌ-ဒေါသတို့ကို ရွှေ့၍ အထူး မထွင်းသင့်ချေ။ ဤသို့
ပြုကြစေမိ-ဆိုခဲ့လျှင် ယခုခေတ် ယခုအသုံးအစွဲနှင့်ခြင်
ရေးသား စီကုံးထားသည့် ဖာပေများသည်လည်း ခေတ်
တခေတ်တွင် ပေါ့ချာစာပေဖြစ်ကာ အထိခက်သည့် အပြစ်
တို့သို့ ပျက်ဆုံးယိုကြပေမိမ့်စိုးမည်။

ထို့ပါ၍ ယခုခေတ် ယခုလူများအတွက် ကဗျာအစွဲနှင့်
ဖာပေများ၌ ယခုခေတ်အသုံးမဟုတ်သည့် သို့မဟုတ်
ခေတ် လူများနားလေ ညှိနိုင်သည့် အထူးအစွဲနှင့်ခြင်
ကြမှသာ ကိလိဋ္ဌ-ဒေါသ သင့်သည်ဟု ဆရာကြီးဆိုသည်။
ထို့ပင်ကိလိဋ္ဌ-ဒေါသတို့

ထိုမှတစ်ပါးလည်း တစ်သက်သက် အထိခက်လေးအထိ ရေးသားကြသည့် စကားထာ၊ စကားစုတ်၊ ညွှန်စာပိုဒ်၊ ဝေပေါဋီ၊ ချုံးတို့သည် ရှိနေသေးသဖြင့် အပြစ်တင် မဟုတ်ကြချေ။ ၎င်းစကားထာသည်မှာ အထိ မခက်ခက်အောင် တစ်သက်သက် ဖြစ်ပန်၍ ရေးသားကြရသည့် အရွာနုချီးသာဖြစ်၏။

၄-ဝိစရာမိ ဝေါသ။

[ဝိစရာမိ=ဆန်ကျင်သော+ ဝေါသ=အပြစ်] ဝေါသ=ဝေသည်ကိုနှင့် ဆန်ကျင်သော အပြစ်ဝေါသ။

ဝိစရာမိ-ဝေါသ-ဆိုသည်မှာ အချစ်အခင်၊ အချစ်အခင်တို့နှင့် ဖြောင့်ဖြောင့် ဆန်ကျင်တက် ဖြစ်လေအောင် စိတ်သုံးနှုန်းပြောဆိုထားသည်ကို "ဝိစရာမိ-ဝေါသ" သင့်သည်ဟုခေါ်ဆိုခြင်း ဖြစ်၏။ ၎င်းသည် အချုံးအမည်အားဖြင့် မ-ဝါးအပြားရှိနေသဖြင့် အကည့်အတိုင်းထုတ်ပြောရ။

(က) ဝေသ ဝိစရာမိ-ဝေါသ

“တောင်ထိပ်၌ ကြာပေါက်၏၊ ရေထဲ၌ နေထိုင်၊ ရွယ်သား၊ မလေးပွားကို ပေါက်တုန့်၏...”

အထက်ပါ အသုံးအမည်မျိုး၌ တော့ထိထိပ်၌ ကြာပေါက်ခြင်း၊ ရေထဲ၌ ကုန်း၊ နိုးခေါ်သည့် ဝေါသ ဝေသည့်မျိုး ပေါက်ခြင်း ဆိုသည်တို့ကား မဖြစ်နိုင်ဘဲဖြစ်သဖြင့် အချစ်အခင်နှင့် ဆန်ကျင်တက် ဖြစ်သောကြောင့် ဤစကားရပ်သည် “ဝေသ ဝိစရာမိ-ဝေါသ” သင့်သေး၏။

၎င်း၏ အဖြေ

“ဝါယီတုအားဖြင့် ဝိစရာမိစကားပုံပထမအပို ရှိသည့် အထုံးနည်းမှာ ပန်းချီးဆွဲသည့် ကြက်တီးကုန်းဖြင့်လည်း စူးစူးကြဲကြဲ ကုန်း၏...”

၅-ဤထို့ထိုခွဲ စိကုံးခွဲပါကျင်မှုကား ဖြစ်ရိုးဖြစ်ရည် မဟုတ်ခဲ့သော်လည်း တူရားလောင်း ဤကုန်းတော်ကြောင့် အမှန်ဖြစ်သေးရကား “ဝေသ ဝိစရာမိ-ဝေါသ” မှ ကင်းထွက်ထွားနိုင်ပါတော့၏။

(ခ) ကာလ ဝိစရာမိ-ဝေါသ

“တောင်အစွဲ၌ တောင်လေသာ၏၊ မိုးအစွဲ၌ မြောက်လေ လာ၏...”

အထက်ပါ စကားရပ်၌ သေတိုက်ခတ်ခြင်း တို့သည် လောကဝယ် ဖြစ်ရိုးဖြစ်ရည် ရှိနေခဲ့သည့် အချိန် ကာလနှင့် ဆန်ကျင် နေခဲ့ရကား ဤအစိအကုံးမျိုးသည် “ကာလ ဝိစရာမိ-ဝေါသ” သင့်သည်မည်၏။

၎င်း၏ အဖြေ

“ထုစမော ချစ်ရသေ့သည် နိယတ များစိတ်ကိုခံယူပြီးသည်နှင့် တပြိုင်နက်၊ အရပ်လေးမျက်နှာတို့မှ လေအမျိုးမျိုးတို့သည် ထိုက်ခတ်လာကြပြီးလျှင် အထူးပွင့်နေသည့် ပန်းရနံ့တို့ကို စုဖောင်းကပ်လှပေ၏...”

၆-ဤစိကုံးခွဲပါကျင် ဖြစ်ရိုးဖြစ်ရည် အရည်အလာ မရှိသော်လည်း နိယတမျက်နှာတို့၏ တံခါးတော်ကြောင့် ဖြစ်ကောင်းရကောင်း ဖွင့်သေးရကား “ကာလ ဝိစရာမိ-ဝေါသ” မှ ထွက်ကင်းထွားနိုင်ပါတော့သည်။

(၀)ကလေး ဝိဇ္ဇာပိ-ခေါင်း

“ပဉ္စသီတော်သားသည် မိမိစောင်းကို ခုနှစ်သံသီဆို တီးရက
ရာဉ်နေရာ၌ ၅-ပေါက်သံ၊ ၅-ပေါက်သံနေရာ၌ ခုနှစ်သံတီး
လေ၏...”

အထက်ပါကားချစ်၍လှည့်သည်ကို နှိပ်သုံးဝိမှာခုနှစ်
နေရာ၌ ခုနှစ်သံ ၅-ပေါက်သံနေရာ၌ ၅-ပေါက်သံ ဤသို့
သေည့်ဖြင့် တီးမှုတ် ဩရဂိုဗိုဟိကျက်သော ဘာဝဉ္စလကလ
ခေါ်သည့် သဘင်သည်ကို၏ ထုံးတမ်းနှင့် ဆန္ဒကျက်
တီးမှုတ်မှုတ် ချွတ်ချွတ် ခွင်းခွင်း စီကုံးထားလေ သော
ကြောင့် “လောကဝိဇ္ဇာပိခေါင်း” သင့်လေ၏။

၇၄၂ နိ ဝိဇ္ဇာပိ

“ပဉ္စသီတော်သားသည် ဘုရားရှင်အား စောင်းသံဖြင့် တီးခ
ပူဇော်ရာတွင် အပြည်အညီ လှုပ်ကပူကြောင့် ခုနှစ်သံကို ၅-
၅-သံကို ခုနှစ်သံ ဤသို့သေည့်ဖြင့် အညွတ်ချွတ်အယွတ်ယွတ် ဝိ
မှုတ် ခတ်မိလေ၏...”

ဟု ဖွဲ့ဆိုခဲ့ပါလျှင် မူကား သဘင်သည်ဆို၏ စည်းကမ်း
ဆန္ဒကျင့်နေရာတစ်ခု “ထူးများ၍ ဩဇာရှိသည့်အပြင်
ဟူသော ဘုရားဝိတ် ဝိက္ခမ္ဘာကြောင့် ဤ အယွတ်အယွတ်
“လောကဝိဇ္ဇာပိခေါင်း” မသင့်နိုင်ပါဘောဟေ့

(က)လောက ဝိဇ္ဇာပိ-ခေါင်း

“ကမ္ဘာပီးကြီးသည် သလွန် သေး၏...”

ဤသို့သေည့်ဖြင့် မြောက်ပို စီကုံးခြင်းပြုခဲ့ပါလျှင် ဤအ
အားကိုး အသုံးအနှုန်းမျိုးသည် လောကဝိဇ္ဇာပိ သဘာဝနှင့်

အယွတ်အယွတ်ကျင့်ရကား “လောကဝိဇ္ဇာပိခေါင်း” သင့်လေ
တော့၏။

၇၄၃ နိ ဝိဇ္ဇာပိ

“သဗ္ဗညု က ဉာဏ်တော်ကို အလွန် ကောင်းစွာထောင်ပူသော
ဘုရားလောင်းသည် ရန်ကြီး နေသည့် ကမ္ဘာပီးကိုပင် ရှေးမက
အေးမြလှသည်မျှ၍ မှတ်ထုကာ နေထိုင်တင့်ကြဲသော်မူ၏...”

ဟု ဤသို့စီကုံးပေးလိုက်ပါလျှင် လောကဝိဇ္ဇာပိနှင့် ဆန္ဒ
ကျင့်၍နေသော်လည်း သဗ္ဗညု ဉာဏ်တော်ကို ရှာဖွေသော
ဘုရားလောင်း၏ ဆန္ဒကြီးမားစွာရှာဖွေကို ပြဆိုထိုရင်းဖြစ်၍
“လောကဝိဇ္ဇာပိ ခေါင်း” မှ ထွက်ကင်း သွားနိုင်ပါ
လော့သည်။

(၀)ပညာပိဇ္ဇာပိ-ခေါင်း

“ပညာပိဇ္ဇာပိသော ထူးများစွာ လောကီ
လောကုတ္တရာ ပညာများကို သင်ပေးနိုင်၏...”

အထက်ပါကားချစ်၍ အဘတ်ပညာ မရှိသောသူက
သူတပဒ်အား ပညာသင်ပေးနိုင်သည်ဟုဆိုသည့်မှာ အသင့်
ယုံကြည်ခံနိုင်သောကြောင့် ဤအပိအကုံးမျိုးသည် “ဉာဏ
ပိဇ္ဇာပိ-ခေါင်း” သင့်လေ၏။

၇၄၄ နိ ဝိဇ္ဇာပိ

“ထူးများ၍ သည့် မဂ္ဂတိ ထုဂတိ အပတ္တိကို ခွင့်ပစ် ပယ်ထားပြီး
ဖြစ်ပါလျက် သတ္တဝါ ထူးအား ထုဂတိအပတ္တိ ပိုအောင်ပေးတော်
မူပြန်၏...”

ဟု စီကုံးခဲ့ပါလျှင် သုဂတိဘဝကိုပယ်ထားပြီးဖြစ်လျက်နှင့်
၇၄၅ နိ ဝိဇ္ဇာပိ-ခေါင်း

မုပြန်သည်ဟု ဆိုသည်မှာ အသင့်ထုတ္တိမရှိခဲ့သည် နှစ်သေ
လည်း။ မဟာကရုဏာတော်၏ အကျကြီး၍ “ဥပယုဂ်ပျော်
ခေါ်သ” မှ ထွက်ကင်းသွားပါတော့၏။

(၅) အာဂမ ဝိဂရေဓိ ဝေါသး

“ရတနိသော်များသည် တဦးတယောက်နှင့်မျှ ကောမဂ္ဂေါဘိ
လျက် နှုတ်ကြောင့်ဖြစ်သော အာပတ်သင့်ရသေး၏....”

အသက်ပါ စကားရပ်၌ စကားကိုမျှ မပြောခဲ့ပါလျှင်
အာပတ်သင့်တတ်ပေမည်တော့ပြီဖြစ်နေပါလျက် နှုတ်ကြောင့်ပင်
အာပတ်သင့်ပြန်သည်ဟု ဆိုသည်မှာ ဘုရားစသော ပညာရှိ
တို့၏နှုတ်တော်ထွက်စကားဖြင့် ဝေဒနာကျင့်ခဲ့လေသောကြောင့်-
“အာဂမ ဝိဂရေဓိ ဝေါသး” သင့်သည်မည်၏။

၄၆။၏ အဖြေ

“မဟန်းတို့သည် စကားကိုမျှ မပြောဘဲနေခဲ့လျှင် အပြစ်ကင်း
နိုင်သော်လည်း၊ ဥပယုဂ်ပြုရာ၌ကား တစ်ရှိနေခဲ့သည့်အပြစ်ကို ထိုထို
ပင် စကားမပြောဘဲနေခဲ့မိသောကြောင့် အာပတ်သင့်လေ၏....”

ဟု မြဲပြင်၍ စိကုံးလိုက်ပါလျှင် ဥပယုဂ်ပြုရာ၌ အပြစ်ရှိလျှင်
ဖွင့်ဟ၍ပြောရသည်၊ မပြောခဲ့လျှင် အာပတ် သင့်သည်သာ
ဖြစ်၏.....ဟု ပါနည်းတော်၌ ဟောထားသောကြောင့် ဤအဖွဲ့
အကျသည့်အာဂမိဝိဂရေဓိနှင့်မဆင်တူသဖြင့် “အာဂမ ဝိဂရေဓိ
ခေါ်သ” မှ ထွက်ကင်းသွားပါတော့၏။

၅-နေယျ ဝေါသး။

[နေယျ = ဆောင်ယူခြင်း၊ ဝေါသး = အပြစ်။]
ဆောင်ယူ၍ပေးရသည့် ပုဒ်ရှိသော အပြစ်ခေါ်သး။

နေယျခေါ်သခပ်သည်မှာ လောက၌ အကျိုး အကြောင်း
မရှိသည့် ဝတ္တုတစ်ခုမျှ ၂-ပါးရှိခဲ့ရာ အကျိုးမှာမူ မဆုံးသော်
မည် ဖြစ်နိုင်သေး၏။ အကြောင်းကိုကား မဆိုခဲ့လျှင် မည်
သည့် နည်းနှင့်မျှ ဖြစ်နိုင်သည့်အရာ မဟုတ်တော့ပေ။ ထို့ပါ
လျက် အကျိုးကဲ့သို့ပင် ပြုပြီး အကြောင်းကို မဖော်ပြဘဲ
ပျောက်၍ ထားသည်ကို “နေယျခေါ်သ” သင့်သည်ဟု
ခေါ်၏။ ။ပုံစံကား—

“တေဇာတန်ပြင်း၊ အိမ်ရွှေခင်းလျှင်၊ ထွန်းစင်းထွက်ထွက်၊
ရှိန်းရှိန်းလတ်သား၊ မိုးနတ်ကုန်းဝင်၊ သက်တူကြွင်းနှင့်၊ ထူးပင်
လျက်၊ စောင်ထိပ်ထက်စမ်း၊ စုံကော်မကွာ၊ အိမ်သောခေါ်လျှင်၊
ဆောင်ရာလက်နက်၊ ယုဂ္ဂတ်တပါး၊ နှောင့်ချိုင့်ထားသော်....”

စသည်မျိုးဖြစ်၏။ ဤ၌....စောင်သည်လက်နက်ကိုပွက်ထား
သည်ဟု အကျိုးကိုသာ ဖော်ပြခဲ့၏။ မည်သူမည်ဝါ ပွက်ထား
သည်ဟု အကြောင်းရင်း လက်သည်ကို မဖော်ပြရကား
ဆိုသင့်သေးသည့် အကြောင်း ကျန်ရှိနေသေးသောကြောင့်-
“နေယျခေါ်သ” သင့်လေတော့သည်။

နေယျ-ခေါ်သအဖြေ။

“+ + + အိမ်သောခေါ်လျှင်၊ ယုဂ္ဂတ်တပါး၊ အထူးစုံဖော်၊
ယုဂ္ဂတ်နက်ကို၊ မိုးပွက်ယုဂ္ဂတ်၊ နှောင့်ချိုင့်ထားသော်....”

ဟု မြဲပြင်စိကုံးလိုက်ပါလေ လက်နက်ကိုမိုးယုဂ္ဂတ်ထားသော
သူမှာ ဘိုးလူးလက်မာဖြစ်သည်ဟု အကြောင်းရင်း တစ်ခုချင်း
ကုန်ပါ သိနိုင်ရလေသောကြောင့် “နေယျခေါ်သ” မှ ကင်းလွတ်
သွားနိုင်ပါတော့သည်။

၆-ဝိသေသနာပေက္ခ-ခေါ်သ။

[ဝိသေသနာ=ဝိသေသနပုဒ်+ပေက္ခာ=ဝေသည်။]
ဝိသေသနပုဒ်ကို ဝေသည်ဟု ခေါ်သည်။

ဝိသေသနပေက္ခာခေါ်သ ဆိုသည်မှာ အဝေပုဒ်ဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည့် ဝိသေသနပုဒ်ပါသည့် ပါဠိတို့ကို မပါဘဲ ချန်ထားခဲ့သဖြင့် ဆိုလိုရင်း အဓိပ္ပါယ်ကို အထိခတ်စေသောကြောင့် "ဝိသေသနပေက္ခာခေါ်သ" ဝေသည်ဟု ခေါ်ရ၏။ ဝေခံထား—

"ထိုသည် မျက်စိဖြင့် အထိခတ် ကြည့်သည်...."

ထိုသည်မျိုး ဖြစ်၏။ မျက်စိ....ထိုသည် အထိခတ် ကြည့်သည်ဟု ဆိုရာ၌ မြားစကားပါရာကို "မျက်စိဖြင့်" ဟု ထည့်ကာ ဆိုထားခြင်းသည် "နား" စသည်ဖြင့် ထည့်ကြည့်နိုင်သေးသလို ဆိုရာမှာ အနာရပ်ဖြစ်သဖြင့် ထို "မျက်စိ" ပုဒ် ထည့်စကား မနှံ့ချေ။ အကောင်းရှိစေရန်အတွက် မျက်စိကို ထည့်သည့် ရှုရှုကြည့်ရာ ဖြစ်ကြည့်မြဲ၊ မျက်စိကြည့်ရာ ဣစ္စန္ဒါမြဲ၊ နှိမြဲ၊ သဘောတိုက်စား ရင်း၏ ရှေ့မှ "ပြုသော-နိသော" စသည့် ဝိသေသန တရုဒ်ပါရှိမူ ဖြစ်စေမည်။ အထက်ပါစကား ရှုရှု ထားသို့ မပါရှိခဲ့သောကြောင့် "မျက်စိဖြင့်" ဟု သေသပုဒ်သည် "ဝိသေသနပေက္ခာခေါ်သ" သင့်သည် ဖြစ်၏။

ဝိသေသနာပေက္ခာ ခေါ်သ-အဖြေ။

"ထိုသည် ကြည့်နိုင် စောကစသော မျက်စိဖြင့် အထိခတ် ကြည့်သည်...."

ဟု ဤသို့ စာညွှတ်သည့် ဝိသေသနပုဒ်ပါ ထည့်ကာ ပြုပြင်စီကုံးလိုက်ပါလျှင် ဝိသေသနပုဒ်မပါခြင်းကြောင့် သင့်သည်- "ဝိသေသနာပေက္ခာ-ခေါ်သ" မှ ထွက်ကင်းသွားနိုင်ပါစေပေ၏။

၇-ဟိနတ္ထက-ခေါ်သ။

[ဟိန-ယုတ်သော + အတ္ထက-နိသောအနက်။]
နိသေသည့်အောက် ယုတ်၍ အနက်ရှိသော အတ္ထကခေါ်သ။

ဟိနတ္ထက-ခေါ်သ-ဆိုသည်မှာ ဝိသေသပုဒ်က အတ္ထကကြီးကျယ်စွာ ပြီးစေသောပုဒ်မှာ မှာမှ သေးစွတ်တိမ်ငယ်စွာ ဖြစ်၍ စီးပွားထားသောကြောင့်၊ တရုည်းအားဖြင့် ၎င်းနှင့် ဝေလေဝက်မျိုးပွန်းမူ၍ ယုတ်၍ အောက်ကျ သေးငယ်သူ စွာ ဝေဆိုထားသောကြောင့် "ဟိနတ္ထက-ခေါ်သ" သင့်ရခြင်း ဖြစ်၏။ ဝေခံထား—

အရယ်-ယုန်ကြောင်၊ ရွှေတိုင်းအောင်ထည့်
စောစောကံသနား၊ ရသေ့ပေးယုတ်...."

ထိုသည်မျိုး ဖြစ်၏။ မျက်စိနှင့် အကားပွန်းပကားကြီးမားသည့် သင်္ချေပါကြီးများကပ်စွာ ဖမ်းစားနိုင်သည့် ရွှေတိုင်း ဖြစ်ပါလျက် ထိခတ်သောစကား ဖြစ်သည့် ယုန် အရယ် တို့ထို သည့်ဝါ ကာလကများကို အောင်နိုင်သည့် ဖမ်းနိုင်သည့်ဟု သေးငယ်တိမ်ငယ်စွာ မဟုတ်သည့် ဝိသေသဖြင့် များကျားပွန်း ခုံသောကြောင့် "ဟိနတ္ထက-ခေါ်သ" သင့်စေစေတော်မူ၏။ [ဤ အဆုံးအနှုန်း၊ ဂျူးကား၊ ဂျူးပွန်း၊ မရောက်ဘဲ ကဲ့ရဲ့ရာသာ ရောက်သည့် အပြစ်မျိုးပင်ထည်း။

ဟိနတ္ထကခေါ်သ-အဖြေ။

"ဆင်ပြောင်စားမား၊ ကြီးထွားထွားကို၊ ဖမ်းစားရွက်ရိုင်း၊
သတ်ပုတ်နိုင်သား၊ ပျိုနိုင်ပျော်ပျော်၊ ရွှေချယ်၊ ယုတ်...."

ဟု ဤသို့ စာညွှတ်ခြင်းဖြင့် က...နွန်အား ကြီးမားပွန်းပကား နိသေသ ဝေခြင်းကြားကိုပင် ဖမ်းစားနိုင်သည့် ရွှေချေတော်

မင်း...ဟူ၍ ထိုက်တန်သည် ရုတ်ခြင်္ဂို ဂုဏ်ရှိသလောက် ချီးမွမ်းပေးခဲ့ပါလျှင် မူကား "ထိနက္ကက-ခေါသ" မှ ထွက်တင်း ထွေးပါတော့၏။

- မူကား (က) ဝိသေသန ကြီးလွန်နေခဲ့လျှင် "အမတ္တပေါသ"
- (ခ) ဝိသေသ ခြားလွန်ပြန်လျှင် "ထိနက္ကက-ခေါသ"

ဂ-အနတ္တက-ခေါသ။

[အနတ္တက=အနက်အဓိပ္ပာယ်မရှိသော+ခေါသ=အပြစ်။
အဓိပ္ပာယ်မရှိသော ပုဒ်အဖြစ်။

အနတ္တက-ခေါသ-ဆိုသည်မှာ တပုံတရသော အနက်ကိုမူ မဟောနိုင်ပါဘဲထုတ် ကားရန်ညံ့ညွတ်ရုံ ပုဒ်ပြည့်ရုံမျှ ထည့် ထွေးထားလိုက်ရသည့် ပုဒ် အက္ခရာ ပါရှိနေသည့်ကု- "အနတ္တက-ခေါသ" သင့်သည်ဟု ခေါ်ဆိုရ၏။ "ပိုင်ကား

"ရှိုးမြင့်ရှက်ရှေ့၊ ဝိုးဆင့် တင်နေ၊
ရှိုးဆင့် ရွက်ရွေ့...."

စသည်မျိုးဖြစ်၏။ ။ ဤနို့ခနက် ဆုံးအပိုင်းမှာ အနက် အဓိပ္ပာယ်တာမျှမရှိ ထင်သာထင်ရှား မပျက်ရုံနှင့် ပုဒ်ပြည့်ရုံမျှသာထည့်ထွင်း စပ်ဆိုထား ရလေသောကြောင့် "အနတ္တက-ခေါသ" သင့်ခြင်းဖြစ်သည်။

အနတ္တက-ခေါသ-အဖြေ။

"ရှိုးမြင့် ရှက်ရှေ့၊ ဝိုးဆင့် တင်နေ၊
ရှိုးဆင့် ရွက်ရွေ့...."

ဟု ရသည့်ဖြင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲ၍ အနက်အဓိပ္ပာယ် ရှိသော အောက်စပ်တစ်စကားပေးလိုက်ပါလျှင် မူကား "အနတ္တက-ခေါသ" မှ ထွက်တင်းထွေး နှိုင်းပါတော့၏။

ပဒခေါသ ဂ-ပါး ပြီး၏။

ဝါကျခေါသ ၉-ပါး။

ဝါကျခေါသ-ဆိုသည်မှာ ဝါကျတစ်ခုတွင် (ဝါ) တေးကုသိုလ်တို့မှာ သင့်အောက်နှင့် သည့် အပြစ်အဝေ အနာ အပေါက်တို့ကို ခေါ်ဆိုလေသည်။ ၎င်းမှာလည်း အမျိုးအစားအားဖြင့် ၉-ပါး ပြားခဲ့၏။ ၎င်း ၉-ပါးဆိုသည်မှာ—

- ၀။ တေတ္တ ခေါသ ၅။ ယထိဟိန ခေါသ
 - ၁။ တဂ္ဂိတိ ၆။ ကမ္မဗျာ ။
 - ၂။ ဗျာဏိတ္တိ ၇။ အတိဝုတ္တ ။
 - ၃။ ဂိဗ္ဗ ၈။ အပေတတ္တ ။
- ၉။ သမန္တမူသ ခေါသ....

ဟူ၍ဖြစ်၏ [ထို ၉-ပါးတို့ကမူ သင့်ရုံသာပြောပေတော့အံ့။] ၎င်းတို့ဆိုသည်မှာ အကျဉ်းချုပ် ဖွတ်သားထိုပါက အောက်ပါ မြန်မာကဗျာကို နှုတ်သတ်စေတင်ထားကြလေ။

ဝါကျခေါသ ၉-ပါး ကဏ္ဍဦးချွန်း။

- ကေတ်, တဂ္ဂ ဂိဗ္ဗ, ပေတိ။
- ဗျာဏိတ်, ယထိ အတိဝုတ္တ
- ဗုဒ္ဓမူ ကမ္မဗျာ
- မြစ် "ဝါကျ" ကိုး-မှတ်ကြရန် ။

၁-ကေတ္တု ခေါ်သ။

[ကက-ဟဒေသာ+အတ္ထ=အနက်အဓိပ္ပါယ်]

ကဗျာနည်းသော အနက်ကို ထပ်ကာထပ်ကာ ဆိုလိုသောအခြေ။

ထို ဇ-ပါးတို့တွင် ကေတ္တုခေါ်သ ဆိုသည်မှာဝါထုကဗျာတွင် သန္ဓါဘုသသို့ ပုန်တိုက်ခြင်းစေ အနက်အဓိပ္ပါယ်တူသည့် ပုန်တိုက်ခြင်းစေ အကြွင်းထူး မရှိဘဲနှင့် အထူးအထူးထပ်ထပ်ဆိုထားသည့်ကို 'ကေတ္တု-ခေါ်သ' သင့်သည်ဟုခေါ်၏။ ပုံစံကား—

“ဓမ္မာဏသဒင်၊ ဝိဟာရင်ကို၊ အဝင်မမြား
စိတ်တော်များအောင်၊ မမှားဘောင်ပေဟု....”

သသည်မျိုးဖြစ်၏။ ဤနွဲ့-နွဲ့ဘာသာဆိုသည့် “အဘ” ဝိဘာသာလည်း “အဘ” ပြစ်နေသည့် ယုံကုသိုလောဝ အနက်တူသည့် ပုန်တိုက် အကြောင်းထူး မရှိပါဘဲနှင့် ထပ်၍ ဆိုသောကြောင့် “ကေတ္တု-ခေါ်သ” သင့်သည်မည်၏။ [သန္ဓါထုကိုမှ-မန္တီမန္တီ-ခေါ်-ကေတ္တု-ခေါ်သည့်ဟိုဖြစ်၍ သိရှိစိတ်လောက်ပါပြီ။]

ကေတ္တုခေါ်သ - အခြေ။

“ဓမ္မာဏသဒင်၊ ကေတ္တုနုရင်ကို၊ အဝင်မမြား....”

ဟု ဤသို့သည်ဖြင့် မြို့မြို့မြေမြေသို့၍ စပ်ဟပ် လေးလိုက်ပါလျှင် “အဘ-အဘ” ဟူသည့် အနက်တူ မထွက်နိုင်ဘဲတူပြီဖြစ်၍ “ကေတ္တု-ခေါ်သ” မှ ထွက်ကင်းလွှားတော့၏။

၂-ဘဂ္ဂရိတိ ခေါ်သ။

[ဘဂ္ဂ=ချိုးချက်သော + ရိတိ=အစဉ်အလာ]

အစဉ်အလာ ထပ်လမ်းစဉ်ကို ချိုးချက်သီးသော အခြေ။

ဘဂ္ဂရိတိ-ခေါ်သ-ဆိုသည်မှာ မြန်မာစာပေတွင် ထို-ဤ အဘယ်စသောသဗ္ဗနာမ်ပုံနှိ (အထူးပုံတို့နှင့်ဆက်စပ်နိုင်သောပုံနှိ) တို့၏ အစဉ်အလာ ထူးစံ ဥပစာကဲ့ စဉ်းလျက်အောင် စပ်ဆိုထားသည်ကို “ဘဂ္ဂရိတိ-ခေါ်သ” သင့်သည်ဟုခေါ်ဆိုရ၏။ ပုံစံကား—

“ဤက စဉ်၊ ဤမျှ စေတုက၊
ထည့် အသက်ကို....”

သသည်မျိုး ဖြစ်၏။ ဤသို့..... “ဤကစဉ်၊ ဤမျှစေတုက၊ ဤအသက်ကို” ဟူ၍ “ဤ” သန္ဓါကို ပြည့်စုံအောင် ဆိုသင့်ပါကောက် မဆိုဘဲ “ထည့်အသက်ကို” ဟု အစဉ်အလာ အထူးကို မျိုးပျက်၍ စပ်ဆိုထားသောကြောင့် “ဘဂ္ဂရိတိ-ခေါ်သ” သင့်သည် မည်၏။ ။ ၎င်း၏ အခြေကား.... “အပတ်အဘတ်-တဟတ်ကမ်း၊ အပတ်အမီးမဆတ် တဟတ်မြေနှိမျှ” ဟုစပ်ဆိုရမည် ဖြစ်၍ တိသာသနီပေါ်တော့ပြီ။

၃-ဗျာကိတ္တု ခေါ်သ။

[ဗျာကိတ္တု=ရောနှောရှင်းလွှာသော + ဗျာသ=အခြေ။]

ရှင်းလွှာ၊ ပြေလီ ရှင်းသော အခြေ။

ဗျာကိတ္တု-ခေါ်သ-ဆိုသည်မှာ အနက် အဓိပ္ပါယ်စပ်ဟပ် သူရမည့်ပုန်တိုက် နိုးနိုးနိုးနိုးနားမထေးဘဲ ရှုပ်ရှုပ်လွှာလွှာနှင့်

ရောက်တတ်ရာမှာ ရှေ့နောက် ထားသဖြင့် အနက် အပ်ပျက်
အယူရခက်သောကြောင့် “ဗျာကိဏ္ဍ-ဒေါသ” သင့်သည်ဟု
ခေါ်ဆိုရ၏။ ၎င်းကား-

ရက်စက် တရား	မှတ်ထား ခွဲဝေ၊
ကြည့်ညို ဝတ်တွာ	လှများ တတွေ၊
ဆင်ခြံထားကို	ပိပွား ထွေထွေ၊
ပြုတတ်ငြား	တုနား မြတ်နှိုက်ပေး။ ၁-

ဂဏညိုမျိုးဖြစ်၏။ ဤနည်းကား.....ဟု နည်းကို ကြည့်ညို ဝတ်
တွာ၊ ကြည့်ညို ဝတ်တွာသည် ဆင်းရဲသားတို့၏ အကျိုးကို ဆောင်
သော နည်းဖြစ်တို့ ကြည့်ညိုမျိုးကြောင့် ဟု ဆိုထား
ရကား။ ပြင်ပာဏ်ယူရမည့် ပုန်ရူးပရိယာဇ် ဖြစ်နေသဖြင့် အနက်
အဓိပ္ပါယ်ယူ၍မူ ဖြစ်နေသောကြောင့် “ဗျာကိဏ္ဍ-ဒေါသ”
သင့်လေတော့၏။

ဗျာကိဏ္ဍ-ဒေါသ-အဖြေ။

မျက်လုံးတော်မိုး	ကြည့်ညို ဝတ်ဆံ၊
နှုတ်ခမ်း နီမြိန်၊	ခေါင်ရမ်း အဟန်၊
နှာတော် ပုံညွှန်း	ရွှေရွန်း သဏ္ဍာန်၊
သပ္ပယ်လှ	သကျတော့တုန်းလှ။ ၂-

ဟု ဤသို့ဆိုရာ၌ “မျက်လုံးတော်မှာ ကြည့်ညို ဝတ်ဆံ၊ နှုတ်
ခမ်းတော်မှာ ခေါင်ရမ်းပန်း၊ နှာတော်မှာ ရွှေရွန်းလွှား
သဏ္ဍာန်ရှိတော်မူ၍ သပ္ပယ်လှတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား”
ဟု နာမိသင့်သော ပုန်ရူးပရိယာဇ် အပီအစဉ်သည်းရှင်းလင်း
လေသောကြောင့် “ဗျာကိဏ္ဍ-ဒေါသ” မသင့်ပါတော့ချေ။

[ရင်းဒေါသ ယွတ်လျှင် ရက် ၁၀-ပါးတွင် ပသာဒ ရက်
နိဗ္ဗာန်ပြုပြီးသောကြောင့် ဖြစ်သည်။]

၄-ဂါဗ္ဗ-ဒေါသ။

[ဂါဗ္ဗ-ရင်းဒေါသ-ဒေါသ-အဖြေ။]
ရင်းဒေါသ ယွတ်လျှင် ကြမ်းတမ်းလှသော အပြစ် ဒေါသ၊
ဂါဗ္ဗ-ဒေါသ-ဆိုသည်မှာ နူးညံ့သိမ်မွေ့ ရှေ့တွင် ယွတ်လျှင်
ဂဏအမှကင်းပြု၊ ကြမ်းတမ်းရိုင်းပြု ယုတ်မာသော ဂဏအ
တို့ဖြင့် ရေးသားဖွဲ့နွဲ့ထားသည့်ကဲ့ “ဂါဗ္ဗ-ဒေါသ” သင့်သည်
ဟု ခေါ်ဆိုရ၏။ ၎င်းကား-

“အသားနုလျက်၊ ညိုညိုညိုညို၊ ရက်စွဲစွဲ၊ မောင့်
ရွှေစား၊ ခဏပျိုက်၊ ကြိုက်ဖျက်ဟု၊ စိုက်ပေမှု၊ ကိလေ
ပူ၍ ကြိုက်စွဲချစ်စွဲ၊ အမှောင်လှလျက်၊ မိုဗိုဗို ကျချစ်စွဲကြောင့်-”

ဂဏညို အပ်မျိုးဖြစ်၏။ ဤနည်းကားရိုင်းပြု ယုတ်မာသ
သော ဂဏအား ယုတ်မာခြင်းနည်းသောကြောင့် “ဂါဗ္ဗ-ဒေါသ” သင့်လေ
တော့၏။

ဂါဗ္ဗ-ဒေါသ-အဖြေ။

“အသားနုလျက်၊ ကြောင့်လိုလျှင်၊ နှိုက်စင်တယ်၊ လှသက်လှယ်။
အတယ်စင်တောင့်၊ တံပေကြောင်းက၊ စိုပေါင်းစိုက်၊ အမြဲလှည့်စိုက်၊
နုယဉ်ကျေလှ၊ နှစ်နှစ်ကိုလေ၊ အဓမ္မတာ၊ လူတန်ထွာဖြင့်၊ ကြင်နာ
စိုက်၊ ချစ်နှစ်သက်ဟု၊ သိခက်သုပေ....”

ဟု ဤသို့ဆိုသော ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့လှသည့် အသုံးအနှုန်း
တို့ဖြင့် စိကူးညိုဆိုပါလျှင် “ဂါဗ္ဗ-ဒေါသ” မှ လွတ်ကင်း
သွားပါတော့၏။

၅-ယတိဟိန ခေါသ။

[ယတိ=မြတ်တော်ကံခြင်း + ဟိန=ယုတ်သည်း]

အမြတ်အတောက် အရပ်အနား မကောင်းသော အညစ်အကြေး
ယတိဟိန-ခေါသ ဆိုသည်မှာ ပုဒ်၊ ဝါကျ၊ သို့မဟုတ် ဖြတ်
သင့် ရပ်သင့်သည့်နေရာတို့၌ မမြတ်မတော်ကံ မရပ်မနားထဲ
စီကုံးထားသည်ကို “ယတိဟိန-ခေါသ” သင့်သည်ဟုခေါ်
ဆိုရ၏။ ။ပုံစံကား—

- (က) “အကြင်မြတ်စွာဘုရားမှာလျှင်၊ မေတ္တာတော်ရေး၊ လည်း
မြို့စေ့အေး၊ ရွှေညောင်တော်ပေါင်၊ ကမ္ဘာလုံး ခြေငြိမ်း...”
- (ခ) “လောဘပုဒ်စိတ် ခေးနိမ့်ယို၍၊ ခွန်းညှိနစ် ချိတ်သော်
လည်း၊ ဆိုပီစိတ်မရ၊ တကားမ စေးအံ့၊ မာမန္တ” ရှည်ပုံကို
ဟန် ကြီးမေတ္တာထူး...” (အေဝဂ္ဂနိကာ၊ ပြဒါသင်္ဂါ)

စသည်မျိုးဖြစ်၏။ ။ဤ၌.....“မေတ္တာတော်ရေးလည်း” ဟု
သောဝါဒီကို မမြတ်သင့်သည့် နေရာမှာ ဖြတ်၍ စပ်ဆိုထား
သောကြောင့် “ယတိဟိန-ခေါသ” သင့်လေတော့၏။
[ဤနည်းတူ “ဥပ္ပာဒန္တိ” ကိုလည်း အံ-ကပုဒ်၊ မာဒန္တိ-ကပုဒ်
ဟု မမြတ်သင့်ရာ၌ ဖြတ်ထားသည်ကိုလည်း ထိပါလေ။

ယတိဟိန ခေါသ-အဖြေ။

“စုမရာဇ်၏၊ ရင်နှစ်ထူပေါက်၊ ခုနစ်ယောက်တွင်၊
နှောင်းပေါက်မနော်၊ ဟန်ခေါ်ရှင်...”

ဟု စပ်ဆိုခဲ့လျှင်မူကား “မနော်ဟာရီ” သည် တပုဒ်ကည်းဖြစ်
သော်လည်း၊ မနော်-က အနက်တခု၊ ဟာရီ-ကလည်းအနက်
အနက်တခု ထွက်နိုင်သဖြင့် “ယတိဟိန ခေါသ” မသင့်

နိုင်တော့ပေ။ ဤနည်းတူ “သရေခေတ္တရာ၊ ဖြည့်အောင်ချာ၌”
စသည်ဖြင့်လည်း စပ်ကောင်းသည်ကို နားလည်ပါလေ။

၆-ကမဇ္ဈတ ခေါသ။

[ကမ=အစဉ် + ဇ္ဈာ=ရွှေ့ သည်=ပျက်သည်း]

လောကဓမ္မတာ အစဉ်အလာ ဆိုနိုး ပျက်သော အပြစ်ပေါသ။

ကမဇ္ဈတ-ခေါသဆိုသည်မှာလောက၌ အမြတ်-အလတ်
အယုတ် အကြီး-အလယ်၊ အများ-အနည်းစသည်ဖြင့် မှီခွဲရာ
ရင်းတို့ကို အစဉ် အလာ (အစဉ်အတိုင်း) မဟုတ် မှု၍
ကမောတ္တမ စီစားထားသည်ကို “ကမဇ္ဈတ-ခေါသ” သင့်
သည်ဟု ခေါ်ဆိုရ၏။ ။ပုံစံကား—

- (က) “ဘုရား သံဃာ၊ ခြိတ်ဓမ္မာကို...”
- (ခ) “ဥဿျာဇ် စည်ဆန်၊ ရင်၌နစ်သား...”
- (ဂ) “အိမ်ခြေမြားမြောက်၊ သောင်းသောင်းမက—”

စသည်မျိုးတို့ဖြစ်ကြ၏။ ဤ၌.... “ဘုရား-သံဃာ-တပျား” ဟု
အခြောက်အယုတ် အစဉ်မဟုတ် ဆိုထားခြင်း၊ ။ “ရေနှစ်ခြင်း
သည် ဦးခေါင်းမှနှစ်သည်” ဟု အစဉ်အလာမဟုတ် ဆိုထား
ခြင်း၊ ။ “သောင်းသောင်းမက” မြို့လည်း သောင်းမကလျှင်
ထိန်းသို့တက်၍ဆိုရမည်ဖြစ်လျှင်အများအနည်းမမှန်ဆိုထား
ခြင်းတို့သည် “ကမဇ္ဈတ-ခေါသ” သင့်သည် မည်ကုန်၏။

ကမဇ္ဈတ ခေါသ-အဖြေ။

- (က) “ဘုရား တပျား၊ သံဃာများကို...”
- (ခ) “ရင်သည် ဦးရစ်၊ တိုင်အောင်နစ်သား...”
- (ဂ) “သောင်းသိန်းမက၊ ရှားလှအိမ်ခြေ—”

ဟု နှိပ်ထိုသော်ဖြင့် ပြုပြင်ပြောင်းလွှဲ၍ စပ်ဟပ်စီကုံး ပေးလိုက်ပါလျှင် "ကဗျာတ နေသ" မှ ထွက်ကင်း ခိုင်ပါကော့၏။

၇-အတိရတ္တ ခေါ်သ။

[အတိရတ္တ=လွန်အင်္ဂါ + ရတ္တ=ပြောဆိုခြင်း။]
အပြောပြောသည် အပြု။

အတိရတ္တခေါ်သ ဆိုသည်မှာ လောက ခဉ်ယာ အသုံးအနှုန်းလက် ထွန်ထွန်-ကဲကဲ-သဲသဲ မမဲပိုမောက်ပြီးလေကြီးကြီးနှင့် မထန်ရာ လေထိုက်လေပျာအောင် ပြောဆိုရေးသားခဲ့သည့်အတွက် "အတိရတ္တခေါ်သ" သို့သည်ဟု ခေါ်သည်ပုံစံကား-

"ထို ကဗျာစုတ် သာမိုက် အစုံ၊
ဆွဲ၍ ခြံခြား နည်းလျှား ကျယ်စုံ၊
ဤ အကောသ ကျဉ်းလှပေတို့၊
လှသရား မှတ်သားကြလေကုန်-"

စသည်မျိုးဖြစ်သည်။ ဤ၌ "သတ္တိ"၏ သားခြစ်အစုံကို ဆွဲ၍ ခြံခြားသည်ရှိသော် ကောင်းကင်မဆံ "ဟု ပိုက်ထွန်မောက်ပြီး အပြောကြား ပြောလေသောကြောင့် "အတိရတ္တခေါ်သ" သင့်လေတော့၏။

အတိရတ္တ ခေါ်သ-အခြေ။

"မြတ်စွာ ဗုဒ္ဓ လ၊ မှတ်စပ်၊
ကျော်စော ဂုဏ်စု ငြီးထွ ရှောင်ရှား၊
ကွန်မြီး ပုံတက် ဘဝင် ဝေဟင်၊
ဘယ်မဆံ အနှံ့ ထွန်းလင်းအင်-"

ဟု နှိပ်ထိုကသည်ဖြင့် စပ်ဆို သိကုံးခဲ့ပါမူ "ဘုရားဟူသောထု မှ ဖြစ်သည်ကျော်စောခြင်း အစုဟု ဆိုအပ်သော အခေါ်အဝေါ်ထိုကို ဖြန့်သည်ရှိသော် ကောင်းကင် မဆံ...."ဟု ဆိုလေသောကြောင့် အပြော ကြီးရာ မဟုတ်ရကား "အတိရတ္တခေါ်သ" မှ ထွက်ကင်းလွှားပါကော့၏။ [ဤခေါ်သမှထွက်လျှင်လည်း "ကန္တိ ဂုဏ်မြောက်ပြီးဖြစ်တော့သည်" ၊

အထူး။

- (က) ဟုတ်သည်ထက် ပို၍ ဆိုလျှင်၊ သို့မဟုတ် ပီသေသနပုဂ္ဂိုလ်ကြီးအဖွဲ့နှစ်နေရာ၌ "အပြုထွ-ခေါ်သ"
- (ခ) ဟုတ်သလောက် ထိုထိုရာကနေရာက မဆိုနိုင်လျှင်၊ သို့မဟုတ် ပီသေသနပုဂ္ဂိုလ်နှစ်နေရာ၌ "ဟိန္ဒူက-ခေါ်သ"
- (ဂ) မြစ်ခိုင်သည်ကို ကြီးမားပြီးရေးရာ၌၊ သို့မဟုတ် ပီသေသနပုဂ္ဂိုလ်နှစ်နေရာ၌ပါ ၂-ပါးစပ်ဆိုပြီးနေရာ၌လျှင် အတိရတ္တခေါ်သ"

၈-အပေတတ္ထ ခေါ်သ။

[အပေတ-ကင်းကွာသော + အတ္ထ-အနက်။]
အပေါင်း ထွက်ကင်းသော အပြု။

အပေတတ္ထခေါ်သ ဆိုသည်မှာ ဝါကျ ထုလုလုံးမှာ ဆိုလိုရင်းကို ချုပ်၍ ထုလိုက်သော်ဘာရေးထိလို့ မထပ်မံရရစေဘဲ အရှားဟောင်းကဲ့သို့ထင်ရာ ပေါက်တန်းရေးသားထားသည်ကို "အပေတတ္ထခေါ်သ" သင့်သည်ဟုခေါ်သည်။ ပုံစံကား-

"မိုးက ထစ်ချွန်း၊ ဝါမာ ကုန်းသည်၊
သုပန်း ထောမှာ နေတကား...."

စသည်မျိုးဖြစ်၏။ ။ ဤ၌ အစိတ်စိတ် ဖြစ်သည့် သမ္မုနတ် ပုဒ်နက်ကို ထိရသော်လည်း၊ ဝါကျ တခုထုံးကို ပေါင်းချုပ်၍ ထုလိုက်သည်ရှိသော် ဘာကိုပြောမှန်း မထိနိုင်အောင် အရှုးစကားကို သို့ စပ်ဆိုထားသောကြောင့် “အပေတတ္ထ-ဒေါသ” သင့်သည်မည်၏။ ။ အပြေမှာ ဤကဲ့သို့ပစ်ကုံးလျှင် ဒေါသမှ ထွက်၏။ ။ သို့မဟုတ် ဤအပစ်ကုံးကို အရှုးရေးပါသည်ဟု ဆိုလျှင်လည်း ဤဒေါသမှ ထွက်ကင်းနိုင်ပြန်၏။

- ဇယား။ (က) တပုဒ်တည်းမှာ အဓိပ္ပာယ်ယူ၍မရလျှင် “အနတ္တက ဒေါသ”
- (ခ) ဝါကျတခုထုံးမှာ အဓိပ္ပာယ်ယူ၍ မရလျှင် “အပေ တတ္ထဒေါသ”

၉-သဗန္ဓုဖရူသ ခေါသ။

[သ=အထူထက် + ဗန္ဓု=အရှုးအကုံး + ဖရူသ=ကြမ်းသော။]
အထူထက်ကြမ်းများနှင့်တကွ စိကုံးထားသောအပြစ်။

သဗန္ဓုဖရူသ-ဒေါသဆိုသည်မှာ ဝါကျ တခုထုံးမှာ ကြမ်းတမ်း ရှန်ရင်းသည့် ဝနိတ အက္ခရာ * ထိုဖြင့်သာ စိကုံး

* ဝနိတအက္ခရာဆိုသည်မှာ ခ-ယ, ခ-ဇ, ဇ-ဝ, ဇ-ဇ, ဝ-ခ, ဝ-အ-ဏှသည် ဝ-ဝ-လုံးဖြစ်၏။ ၎င်းထိုသည်ဖြင့် ထန်နွာ ရွတ်ဆင်သောကြောင့် “အက္ခရာကြမ်း” ထိုမည်ကုန်၏။
ထိုထိုသို့ အက္ခရာမှာ ကား က-ဂ, ဝ-စ, ဇ-ည, တ-ဒ, ဝ-ပ—ဟူ၍ ဝ-ဝ-လုံးဖြစ်၏။ ၎င်းထိုကား မြည်းမြည်းညှင်းညှင်း ရွတ်ဆင်သောကြောင့် “အက္ခရာနု” ထိုမည်ကုန်၏။
ထူးမှတ်ချက်။ ။ မြန်မာဘာသာ၌ ဝနိတအက္ခရာထိုထို ပါရှိ

ဝေးသောကြောင့် “သဗန္ဓုဖရူသ-ဒေါသ” သင့်သည်မည်။ ။ ပုံစံကား-

“မိုးလှို၊ ခုလှ	ခုလှ ခါခါ။
ဒေါ်ခေါ် အသံ	ဖန်ဖန် မက္ကော။
ဆိုဆို ဆဲဆဲ	ခဲခဲ ထုမှော။
အသတ်ဖြစ်	ရွတ်နှစ် လှင်တော့မှာ—”

သည်မျိုးဖြစ်၏။ ။ ဤ၌ ခ-ခ-ဖ-အက္ခရာတို့ကား ဝနိတ အက္ခရာများဖြစ်ကြသဖြင့် ၎င်းတို့ကို များများထည့်၍ စိကုံးထားသောကြောင့် “သဗန္ဓုဖရူသ-ဒေါသ” သင့်သည်မည်၏။

သဗန္ဓုဖရူသ ခေါသ-အပြေ။

“ဘုရားလှူတာ၊ ပုဒ်နှုတ်၊ မိန်းမယောက်ျား၊ လူ့စကားဖြင့်၊ မကြားကောင်းမဆိုထားတိုး၊ အကြောင်းဆောင်သွားဆိုတဲ့သေ့ရှင်....”

ခု စပ်ဆိုပစ်ကုံးခဲ့ပါလျှင် ကြမ်းထမ်းသုသည့် ဝနိတအက္ခရာကား နည်းနည်းပါးပါးမျှသာ ပါလာတော့ သောကြောင့် သဗန္ဓု-ဖရူသ-ဒေါသမှ ထွက်ကင်းသွားနိုင်ပါ တော့၏။ ဤဒေါသ ကင်းထွက်လျှင်လည်း ထိလေသ-ဂုဏ်, သုရမာတာဂုဏ်တို့ မြင့်ကဲနိုင်တော့သည်သာဖြစ်၏။

၁။ ထို ကြမ်းကြမ်းရှုတ်လေ့ရှိ၊ ကြမ်းသည်တုလည်းမမှတ်၊ ၎င်းထို ကိုင်း ခေါသ သင်သည်ဟု ထုရလျှင်လည်း မြန်မာဘာသာ၌ ဂုဏ်မြတ်သော အဖွဲ့များ ရှိရှိရန် မထွယ်တူတော့ချေ။ ။ ထို့ကြောင့် ဤနေရာ၌ မြန်မာဘာသာအဖို့ မိုးမိုးမိန်းမိန်း၊ ဂျိုးဂျိုး၊ ဂျိုးဂျိုး၊ ဂျောင်းဂျောင်း၊ ဝေသာ အက္ခရာကြမ်း အစိအကုံးမျိုးကိုသာ ယူဆသင့်တော့သည်။ (ဗဒ္ဒရေးဆူ)

ပုထိုးချက်

ဤသို့ သိထိလအက္ခရာနှင့်အညီ ဖွဲ့နွဲ့ပြုစုပုံစံ ရက် ၁၀-ပါး
“သိလေသရက်” နှင့်ဆန့်ကျင်၍ ပြုစုပုံစံ။ အနိတအက္ခရာနှင့်
ဖွဲ့နွဲ့ပြုစုပုံစံသည် “သမန္တစုဉ်း-ခေါ်ယ” သက်ဆိုင်ပြီး ခါးကြောင့်
သိထိလအက္ခရာကို များများ ပါဝင်ပြီး ခေါ်ယ အက္ခရာကိုမူ နည်း
နည်းပါးပါးမှသာ ပါဝင်အောင် ဖွဲ့နွဲ့ ပြုစုကြကုန်ရာသည်။

- အဏှ။ (က) အနက်အဓိပ္ပါယ်ကြမ်းလှပ် “ဗျ-ခေါ်ယ”
- (ခ) အက္ခရာစာလုံးကြမ်းလှပ် “သမန္တစုဉ်း-ခေါ်ယ”

ဝါကျအခေါ်ယ ၅-ပါးပြုစု၏။

....၀....

ဝါကျအခေါ်ယ ၆-ပါး။

ဝါကျအခေါ်ယ ဆိုသည်မှာ ဝါကျထုတ် (လေး-အက္ခရာ) နှစ်
အနက် အဓိပ္ပါယ် အပေါ်မှာ ကျားချက် ပေါ်ပေါက်လာ
နိုင်သည့် အပြစ်အနာချို့ကို ခေါ် ဖျက်ရသည့် ရှင်းပျို့မှာ
သည်း အချိုးအစားအားဖြင့် ၆-ပါး ပြုစုပြုစု၏။ ၆-ပါး
ဟူသည်ကား-

၁။ အပတ္တမ-ခေါ်ယ	၄။ သင်္သကထာ-ခေါ်ယ
၂။ ဩစိကျမီနီ	၅။ ဝါန
၃။ ဘဂ္ဂ ခိုတ်	၆။ ခုဉ်းလက်-ခေါ်ယ-

ပစ္စုပ္ပန်စံ၏ ရှင်းပျို့ကို သင့်ရဲ့သောဗြဟ္မ ခေါ် ဖျက်ပျက်မှတ်
ထားလိုပါက အောက်ပါ အချက်ကို ကျင့်စွဲ ထားကြ
ပါကုန်။

ဝါကျအခေါ်ယ ၆-ပါး အကျဉ်းချုပ်

အပတ္တမ	ဂါဗ္ဗ တတန်၊
သ-သသဟ	ဘဂ္ဂ ခိုတ်၊
ဩစိကျ	ခုဉ်းလက်၊
“ဝါကျအ”	ခေါ်ယ-ခြောက်ပါး ဖွဲ့နွဲ့ ။

၁-အပတ္တမ ခေါ်ယ။

[အပ=ကလံသော + တမ=အစဉ် + ခေါ်ယ=ခေါ်ပျက်]
ဧည့်နောက် တပ်စဉ် တစ်သောအပြစ်။

အပတ္တမ ခေါ်ယ-ဆိုသည်မှာ အကျိုးနှင့် အကြောင်း
အကျဉ်းနှင့်အကျယ် ဤသို့ ဝေသည်၌ ဧည့်နောက်မညီ အပီ
အစဉ်ချက်ထွက်ကား ဝီကျ : ထားသောကြောင့် “အပတ္တမ-
ခေါ်ယ” သင့်သည်ဟုခေါ်၏။ ပုံစံကား-

“နောက်ကျိုးဥတ္တရ၊ ဧည့်စစ်မှား ခုနစ်စာတော်၊
ဝါး၊ အခေါ်ယ၊ ယခေါ်ယ၊ ချည်းပျက်သည်....”

ဝေသည်၌ ပြစ်၏။ ဤ၌ ကျိုး၊ ဤ၌ အသတ် ဤ၌ စစ်တပ်
ကျိုး၊ ဤ၌ ဝါး၊ ။ အခေါ် ကျိုးမှ အသတ် ဟု ကပ်တပ်
ထုထားသောကြောင့် “အပတ္တမခေါ်ယ” သင့်လေ၏။

အပတ္တမ ခေါ်ယ-အဖြေ

“အခေါ် ဥတ္တရ၊ နောက်ဧည့်စစ်၊ ခုနစ်စာတော်၊
ဝါး၊ အခေါ်ယ၊ ယခေါ်ယ၊ ချည်းပျက်သည်....”

ဟု မြို့မြို့ ၍ စိတ်ထုတ်ပါချွန် အခေါ် ကျိုးနှင့် အသတ် ကျိုး
ခုနစ်စာ၊ ခြောက်ကျိုးနှင့် တစ်စာတော်၊ အသတ် ကျိုးနှင့်
ဝါး- ဤသို့ အစဉ်အလိုပါး စိတ်ထုတ် ဖွဲ့စိမတ်ကြောင့်-
“အပတ္တမခေါ်ယ” မှ ထွက်ကား ထွားသော၏။

- အထူး။ (က) အမြတ်-အယုတ်, အကြီး-အငယ်သော လောကဝေါဟာရအတိုင်းမစီစဉ်လျှင် "ကဗျာထင်ပါ"။
- (ခ) ရှေ့နောက်စကား ကျိုး-ကြောင်း အစဉ်အတိုင်း ကျေနပ်လျှင် "အဗျာထင်ပါ"။

၂-ဩဇာတုဟိနု ဝေါသ။

[ဩဇာ=အထင်ယူခြင်း + တုဟိ=ဟုတ်သော + ဝေါသ=အပြစ်။]
ယုတ္တိသည့် ပြောဆို လုပ်ကိုင်ခြင်း အပြစ်။

ဩဇာတုဟိနု ဝေါသ-ဆိုသည်မှာ ပြောဆိုပုံ၊ လုပ်ကိုင်ပုံ၊ ကျင့်ကြံပုံ၊ စိတ်ထားပုံ၊ ကိုယ်အမူအရာစသည်တို့ကို ရှေ့ဆိုနောက်ပျက် ပြုခြင်း၊ မိမိကိုယ်ကို ထွန်စွာမျှ ခြောက်၍ ဆိုခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်သော ဝေါသ ဖြစ်၏။ ။ဤတွင် ရှေ့ ဆိုနောက်ပျက် ပုံစံကား-

"ဝေယုဒ္ဓရာ မင်းကြီးသည် အကယ်၍ စာဗျား စာယောက်က သောင်းလာသည်ရှိသော် အသားဟိုဖြစ်စေ၊ မျက်စိကိုဖြစ်စေ၊ နှစ်လုံးကိုဖြစ်စေ သေးလှပါစေ ဟု ကြံစည်ထားပြီးလျှင် သားသွေးကို ဇုတကာပုဏ္ဏားအား လှူပြီးသောအခါ သစ်မီး ကျောင်းသို့ ဝင်၍ သနုသစဘယ် ပုဂံဆိုကြွေးတော်မူ၏-"

ကသည့်ဖြစ်၏။ ။ဤအစီအကုံးမျိုး၌ အသားအသွေးတို့ကိုပင် ဣန္ဒြိယပါသည်ဟု ဆိုထားပြီးဖြစ်ပါလျက် သားသွေးလောက်မျှကို ဣဒါန်းပြီးသောအခါ မိုကြွေးပြန်သည်ဟု ဆိုခြင်းသည် ရှေ့ပါးစပ်ပြောနှင့် နောက်ကိုယ်လုပ် မညီညွတ် ရကား- "ဩဇာတုဟိနု ဝေါသ" သင့်သည်မည်၏။ ။ရင်း၏အကြောင်းကို ထိခိုက်လောက်ပါပြီ။ ။ဤကြောက်ထွန်းသော ပုံစံကား-
"ငါနှင့် ငါသာ၊ နှိုင်းလှေ ဟု-"

သည်မျိုးဖြစ်၏။ ။ဤ၌ မိမိနှင့် နှိုင်းမြိုင်နိုင်မည့်သူကို မြိုင်ခြင်းဆိုလျှင် မိမိနှင့်သာ မိမိကို နှိုင်းနှိုင်းရတော့မည် ဟု ရိုထားရကား မိမိကိုယ်ကိုမိမိပင်လျှင် ချိုးမြှောက်ထွန်းသောကြောင့် "ဩဇာတုဟိနု ဝေါသ" သင့်လေ၏။

ဩဇာတုဟိနု ဝေါသ-အဖြေ။

"မြောက်စွန်ကြိုတမ်း၊ ခုနစ်လမ်းစေ၊ လှမ်း၍အဆုံး၊ လက်ရိုးတန်းကား၊ ငါနှင့် ငါသာ-ပမာစရာဟော၊ တုခဲသောဟု-"

သည့်ဖြင့် စိတ်ကူးသည့်အရာမျိုး၌ကား ဘုရားလောင်းဖွားမြင်၍ ကအခြင်းအရာဖြစ်၍ အမှန်အတိုင်းကိုသာ ဆိုထားသောကြောင့် ဤဝေါသ မသင့်နိုင်တော့ချေ။

အထူး ဗုတ်ချက်။

ထိုမှတစ်ပါးလည်း မိမိကိုယ်တိုင် ဟုတ်မှန်သလောက် ပြောသင့်သည့်အရာ၌ကား ဩဇာတုဟိနု ဝေါသ မသင့်ပေ။ စံကား..... "ဤ ဒီပတ်ချာ ဘုရားခြေရင်း၌ မထင်ရှားသော ဝထွင်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ထို ကုသဖြင့် ငါ့အား ဘယ်အထိုး ရှိပါနဲ့လည်း....." စသည်ဖြစ်၏။ ။ဤသို့ ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်း မိမိ၏ ခရုမီးသတ္တိကို ကြိုးဝါးပြောဆိုရာ၌ အပြစ်မရှိ။ ။ဂုဏ်သတ္တိရှိကို ပြောသောအခါ ပြပေးမှလှရိသေ၍ အကျိုးပြီးနိုင်သဖြင့် ပြဆိုသောအရာမျိုး၌ အပြစ်မရှိဟု ဆိုလိုပါသည်။

- အထူး။
- (က) သူတစ်ပါးကို အလွန်အကြူးမျိုးစွမ်းလျှင် "အတိဝတ္ထ ဝေါသ"။
- (ခ) မိမိကိုယ်ကို အလွန်ကြားဝါပြောလျှင် "ဩဇာတုဟိနု ဝေါသ"။

၃-တဂ္ဂရီတိ ခေါသ။

တဂ္ဂရီတိခေါသ-ဆိုသည်မှာ ဝိဘတ်၊ ကာရန်၊ အဂ္ဂိအဗျ
ပျက်ထွက် စွာဖြင့် ဝိဘတ်ထားသည် ဟိုကို ခေါ်ဆိုရလေ
သည်။ ။ပုံစံကား-

“မိန်းမ ဝိုင်းဝိုင်း၊ သူ့ယုတ်ဝိုင်းဝိုင်း အကွမ်း ဝင်ခြင်းသည်
မထင်တယ်။ အဆိပ်ခြင်း၊ ဦးချိန်သော ထတ္တဝါခြင်း အကွမ်း
ဝင်ခြင်းသည် မထင်တယ်။”

စသည်မျိုးဖြစ်၏။ ဤသို့ဆိုလျှင် “ဝိ” ချင်း၊ နှို၊ ထိုလျှင်
“နှို”-ချင်း မဆိုခြင်းသည် ဝိဘတ် အကွပ် ပျက်သောကြောင့်
“တဂ္ဂရီတိ ခေါသ” သင့်၏။ ။ကာရန်ပျက်ပုံကား-

“ဂေါဝင်ပေးရည်၊ သင်းတော့ဆည်၊ တိရိစ္ဆာန်...”

စသည်မျိုးဖြစ်၏။ ဤသို့ ဣန္ဒြေသက် နှင့် လုံးဝိုင်းတပ်
ဆံ့တတ်ရာ စပ်ဆိုထားသောကြောင့် “တဂ္ဂရီတိ ခေါသ” သင့်
သည် မည်၏။ ဤသို့ ကာရန်၊ အဆိပ်၊ အကပ်အပတ် အကွပ်
ပျက်သမျှကို “တဂ္ဂရီတိ” “ခေါသ” ချည်းဖတ်ဟု ဣစ္စမင်
ဝေချာအောင်မိန့်တော်မူခဲ့သည်။ အခြေကား ဝိဘတ်အပတ်
ပါပြီ။

- အထူး ။ (က) ထို-ဂေါဝင်ပေးရည် သို့မဟုတ် တိရိစ္ဆာန်ပျက်လျှင်
“ဝါကု တဂ္ဂရီတိ-ခေါသ”
- (ခ) ဝိဘတ်၊ ကာရန်၊ အဆိပ်အဗျ ပျက်လျှင်-“ဝါကုတ္တ-
တဂ္ဂရီတိ ခေါသ”
- (ဂ) အခြေတိ-မထင် အကွပ်ပျက်လျှင် “ကဗျေတခေါသ”

၄-သ၊ သံသယ ခေါသ။

[သ=ထက္ခ + သံသယ=ယုံမှားတွယ်]
[ယုံမှားတွယ် နှိုသော အခြင်း]

သ-သံသယခေါသ-ဆိုသည်မှာ အနက်အဓိပ္ပါယ် အမျိုး
မျိုး ယုံမှားရနိုင်သဖြင့် ယုံမှားတွေးတောစရာ ဖြစ်အောင် (မဆုံး
ဖြတ်နိုင်အောင်) ရေးသား သုံးနှုန်း ဝိဘတ် ထားသည်ကို ခေါ်
ရသည်။ ။ပုံစံကား-

“ဆင်းရဲ ယောက်ျား၊ လှေသမားလည်း၊ ဇားဇားမထွက်၊
ကျွန်းခြင်ဆုတ်၊ မိုးချုပ်လှိုင်း၊ နေဝင်ပြီးမှ၊ သီးသီး နှော့ခြား၊
ဧည့်ခြင်းခြားစွယ်။”

စသည်မျိုးဖြစ်၏။ ဤသို့ ရေးသည်မှာ ပေါ်ထွန်းနေသော
ကျွန်းခြေလေလော? ကမ်းပေါ်မှာ ပေါက်ရောက်နေသော
ဟွန်းသစ်တောလေလော? ဟု ဆိုသော ထိုသော တွေးတော
ယုံမှားတွယ်အနက်ပါရှိသောကြောင့် “သ-သံသယ-ခေါသ”
သင့်သည်မည်၏။

သ သံသယ ခေါသ-အဖြေ။

x x x ဇားဇားပေါ်တွင်၊ ကျွန်းခြေပြင်ကို၊ နေဝင်လှိုင်း၊
မိုးချုပ်ပြီးမှ x x x

ဟု ဖြိုခြင်၍ စပ်ဆိုလိုက်ပါလျှင် “ကျွန်းခြေ” ဆိုသည်မှာ-
ရှေ့ထဲက ကျွန်းခြေပင်တည်း...ဟု လှုံ့ပြားစွာ သိရလေသော
ကြောင့် “သ-သံသယ-ခေါသ” မှ ထွက်တင်း သွားပါတော့၏။

- အထူး ။ (က) ယုံမှားအရာ အနက်ပါလာသောကြောင့် ဆန့်ကျင်ဘက်
ဖြစ်လျှင် “ဝိဗ္ဗန္တန္တရ ခေါသ”
- (ခ) ယုံမှားတွယ်အနက် ပါနေသော်လည်း ဆန့်ကျင်ဘက်
မထွက်လျှင် (ယုံမှားရုံမျှဖြစ်လျှင်) သ-သံသယခေါသ”

၅-ဂါဗ္ဗ ဧဝါသ။

ဂါဗ္ဗဧဝါသ-ဆိုသည်မှာ တစ်ကျဉ်း (စကားတစ်စုံတစ်ရာ) ၏ အနက်ကို ချုပ်၍ ယူလိုက်ပါလျှင် ရိုင်းရိုင်းလူတ်မာသော အနက် အသိခက်သော အနက်များ ပါရှိနေသည်ကို “ဂါဗ္ဗ-ဧဝါသ” ဆိုသည်ဟုခေါ်ဆိုရ၏။ ဖုန်ကား—

“ယောက်ျားတို့အား၊ စွမ်းကောင်းနှင့်၊
မယားအတွက်၊ လှုပ်နိုင်လှုပ်သား.....”

စသည်မျိုးဖြစ်၏။ ဤ၌ ပကတိသော အင်အားကိုယူလျှင် သင့်၏။ ကာမ၌ ဖွမ်းနိုင်သည့်အားကိုယူခဲ့လျှင်မသင့်- ဤတို့ လျှင် တစ်ကျဉ်း၏အနက်ကို သင့်အောင်ယူလျှင် သင့်နိုင် သော်လည်း၊ ပညာရှင်များ နားမရမ်းသာတွယ် အနက် သဘောအောင်းခဲ့လျှင်ရှိနေသောကြောင့် “ဂါဗ္ဗဧဝါသ” ဆို သည် မည်၏။

ဂါဗ္ဗ ဧဝါသ-အဖြေ။

နှစ်မ သက်လယ် တင့်တယ် တင်ဆုံး
နိုးမွမ်း သောပ မပြင်ဖြ မကုန်-

ဟု မင်ဆိုခဲ့ပါက ဤ၌ “တင့်တယ်တင်ဆုံး” ဆိုသည်မှာ- တင့်တယ်သော မင်၊ ရှိသော (အင်္ဂါ၊ ဇာတ်ရှိသော) နှစ်မ ဟု ဆိုလိုရင်းကို ရှေးမြေ ယဉ်ကျေးအောင်မြင်၍ စပ်ဆိုထား ရကား “ဂါဗ္ဗဧဝါသ” မှ ထွတ်စေတော့၏။

မ ထူး (က) ရိုင်းသောဖုန်ကြောင့် ရိုင်းရိုင်းလူတ်ဆောင် “ဂါဗ္ဗဂါဗ္ဗ”
(ခ) ကောင်းဆိုး ၂-ဘက်ယူနိုင်သဖြင့် နားမသာယာတွယ် ဖြစ်လျှင် “ဂါဗ္ဗတ္ထ ဂါဗ္ဗ”

၆-ဒုဋ္ဌာလင်္ကာရ ဧဝါသ။

[ဒုဋ္ဌ-ပျက်ဆီးခြင်း + အလင်္ကာရ=တန်းဆာအထူး၊
အလင်္ကာရဖွဲ့နည်းကို ဖုန်ဆီးသော ဧဝါသ။

ဒုဋ္ဌာလင်္ကာရ-ဆိုသည်မှာ.....နောက်၌ ပြုလုပ် သော အလင်္ကာရတို့ကို ပျက်ဆီးတတ်သော ဧဝါသဖြစ်၍ ၎င်းတို့ကို မထိသေးလျှင် ပြုရန်မထွယ်၊ ၎င်းတို့ကိုပြုသောအခါ အလိုလို ထိလာနိုင်မည်ဖြစ်၍ ဤ၌ ချုပ်ထားခဲ့ရပါကော့၏။ «လိုရင်း မှာကား ပြုလုပ်သော အလင်္ကာရတို့ဖြင့် တန်းဆာဆင် မှာ၌ စည်းမျဉ်းအသီးထီးရှိခဲ့လေရာ ၎င်းစည်းမျဉ်းတို့ကို မျိုး ဖောက်ပျက်ဆီးခဲ့လျှင် “ဒုဋ္ဌာလင်္ကာရဧဝါသ” မှည်း ဆင့် သည် မည်လေတော့၏။

အလင်္ကာ။

လူတို့၏ကိုယ်ကို တန်းဆာပလာအထူးဆင်လင် ပေးရာ၌ ပဋ္ဌမရှေးဦးစွာ မှ-ဝက်မြစ်သော အပြစ်အနာတို့ကို ပြုပြင် ဆုတ်သင်ပေးရသကဲ့သို့ ကဗျာလင်္ကာရတို့ကို ကဗျာတန်းဆာ ထူး ဆင်ရာ၌လည်း အပြစ်အနာနှင့် တူသည့် ဧဝါသတို့ကို ရှေးဦးစွာဆုတ်သင်ခြင်းဆင်၍ ပေးခဲ့လေပြီး

ယခုအခါ ထိုမှ-ဝက်မြစ်သော အပြစ်တို့မှ ကင်းထွတ်ပြီး သည့် ဒုဋ္ဌာကိုယ်ကို တန်းဆာအထူး ဆင်လင်ပေးသကဲ့သို့ အပြစ်တည်းယူသော ဧဝါသမှ ကင်းထွတ်ပြီးသည့် ကဗျာ လင်္ကာရတို့ကိုလည်း တန်းဆာထူး (ကဗျာ အဝတ်စုံဆိုးထူး)

ဆင်ယင် ထုံးစံ ပေးပုံ နည်းကို မြန်မာ ကဗျာပွဲနှင့် နှိုင်း
အောင် ပြဆိုပေအံ့။ ဆင်ယင်ထုံးစံမြန်မာ ကဗျာ၏အစဉ်ပုဒ်
တန်းသားပေး အသုံးအစဉ်မှာ—

- (က) သဒ္ဓါလင်္ကာရ... (သဒ္ဓါ၏ အစဉ်ပုဒ်ထုံး)
- (ခ) အတ္ထာလင်္ကာရ... (အနက်၏အစဉ်ပုဒ်ထုံး)။

ဟူ၍ ၂-ပါးရှိသေးသော်လည်း သဒ္ဓါ၏(သဒ္ဓါရေး၏)အစဉ်
ထုံးစံတည်းပူသော အစဉ်ပုဒ်ထုံးထုံး ဆင်ယင်ထုံးစံ
ပေးပုံနည်းကဲ့သို့ ရှေးဦးစွာ ပေါ်ပြပေတော့အံ့။ ၎င်း
သည်လည်း ကျမ်းအစားအစားဖြစ်—

သဒ္ဓါလင်္ကာရ-၁၀ပါး။

၀။ သီလေသ	အလင်္ကာ	၆။ ပထမ	အလင်္ကာ
၂။ မရုတာ	။	၇။ အတ္ထာရထီ	။
၃။ သလော	။	၈။ ခြံ	။
၄။ သုရမသတာ	။	၉။ ဥဒါရတာ	။
၅။ ကန္တ	။	၁၀။ သမာဓိအလင်္ကာ	—

ဟူ၍ ၁၀-ပါး အပြားရှိခဲ့ပြန်၏။ [၎င်းတို့ကိုပင် ကဗျာဂုဏ်
ဖြစ်သောကြောင့် “ဂုဏ် ၁၀-ပါး” ဟူ၍လည်း ခေါ်ဆိုကြ
သေးသည်။] ထို ၁၀-ပါးတို့အနက်—

၁-သီလေသ အလင်္ကာ။

[သီလေသ=တွဲမည်၊ ကပ်မည်+အလင်္ကာ=တန်း၊ စာစူး]

သီလေသ-အလင်္ကာ ဆိုသည်မှာ အချင်းချင်း တူသည့်
အက္ခရာတို့ကို ဆင်ကပ်ပေးထွဲ ယှဉ်တက် စပ်ဟပ်၍ စီရုံး
ထားသည်ကို ခေါ်ဆိုရ၏။ ပုံစံကား-

“ရှုရှင်ပျံ ကက သီသီ၊ ချိုချိုကျားကျား။
ထူးထူးဆန်းဆန်း၊ ရှမ်းရှမ်း ပြုံးပြုံး...”

စသည်မျိုးဖြစ်၏။ “ဤ၌” “ရှင်” “ရှင်” “ဟူ၍၎င်း” “ပျံ” “ဟူ၍၎င်း”
ဤတို့စသည်ဖြင့် အချင်းချင်း တူသည့် အက္ခရာတို့များ ယှဉ်ထွဲ
ပေးကပ်၍ အထပ်ထပ် စပ်ဆိုနိုင်သောကြောင့် “သီလေသ-
အလင်္ကာ” ခေါ် သီလေသ-အစဉ်ပုဒ်ထုံးထုံး ဆင်ယင် ထုံးစံ
ပေးထားသည်မည်၏။ ထိုမဟုတ် “သီလေသဂုဏ်” ခြောက်
သည်မည်၏။ [နောက်၌လည်း ဤနည်းတူသိလော့။]

၂ မရုတာ-အလင်္ကာ။

[မရုတာ = များအရသာကို သို့ ချီးမြှင့်သော + + +]

မရုတာ အလင်္ကာဆိုသည်မှာ အက္ခရာ တမျိုးထည်းကို
ချည်း ထပ်ကာထပ်ကာ ပါရှိသော အောင်စီကုံး စပ်ဟပ်ရသည်
ကို ခေါ်၏။ ပုံစံကား-

“ရွှေကျောင်းစင်ကြို၊ ရွှေကပ်ယံပွဲ၊ ရွှေခုံရံဝန်း။
ရွှေပပ်ပန်းကို၊ ရွှေကွန်းငွာန၊ ရွှေဝင်းနေ...”

စသည်မျိုးဖြစ်၏။ “ဤ၌” “ရွှေ” ဟူသည့် အက္ခရာ တထုံး
တည်းကို ချည်း အထပ်ထပ် စပ်ဆို ထားသည်ကို သီပါလေး
ထိုမှတစ်ပါးလည်း “မြတ်မျိုးမြင့်မှန်၊ ကျင့်ထိုက်တန်၍၊ ရလ်
ရန်ရည်ရှင်၊ ဆပ်တိုင်းတင့်သာ၊ နတ်နှင့်နှိုင်းနှိုင်း” ဟု စပ်ဆို
ရာ၌လည်း မ-ရ-န အက္ခရာများ အထပ်ထပ် ပါသော
ကြောင့် “မရုတာ အလင်္ကာ” ပင်မည်၏။ (၁) မရုတာ
အလင်္ကာဂုဏ်ခြောက်သည်မည်၏။

၃ သမတာ-အလင်္ကာ။

[သမတာ = ညီမျှစွာရှိသော + အလင်္ကာ = တန်းဆာထူး။]

သမတာအလင်္ကာဆိုသည်မှာ အက္ခရာတို့ကို ကာရန် ဘုတုညီညီမျှစွာ စပ်ဆိုရသည်ကိုခေါ်၏။ ပုံစံကား-

“လောင်းနတ် ခေါ်... ကောင်းမြတ် ထွေရာ...”

ဤသို့စသည်ဖြင့် စပ်ဟပ်ခြင်းမျိုးနှင့်-

“ရှုမှ မြတ်တော့ သည် ဘုရား၊
ကူးမှ ခတ်တော့ သည် ဘုရား၊
ထူးမှ တတ်တော့ သည် ဘုရား...”

စသည်မျိုးဖြစ်၏။ ဤသို့အက္ခရာလည်း ညီညီ၊ ကာရန်လည်း မျှမျှစပ်ဆိုထားသည်ကို သိပါလေ။

၄-သုခုမ လတာ-အလင်္ကာ။

[သုခုမ = နူးညံ့သိမ်မွေ့သော + လတာ = အစဉ်။]

သုခုမလတာ အလင်္ကာဆိုသည်မှာ ရှုန်ရင်း ကြမ်းထမ်း သော အသံထွက်သည့် အက္ခရာတို့ကို မသုံးစွဲမူ၍ နူးညံ့သိမ်မွေ့သော အသံထွက်သည့် အက္ခရာတို့ဖြင့်သာ စီကုံးရသည်ကို ခေါ်ဆိုသည်။ ပုံစံမှာ...ရှေး၌ ပြခဲ့ပြီးသည့် သဗန္ဓု ဖရူသ-ဗေဒီသ ပုံစံမျိုးမှ ကင်းထွက်အောင် စီကုံးရမည်ဖြစ်၍ ၎င်းမှာပင် ပြန်ကြည့်ပါလေ။

၅-ကန္တိ-အလင်္ကာ။

[ကန္တိ = နှစ်သက်တွယ်သော + အလင်္ကာ = တန်းဆာထူး။]

ကန္တိအလင်္ကာဆိုသည်မှာ ထွန်ထွန်မင်းမင်း ပြောဆိုရေး ရေးသတ်သည်း ကြွားရာမရောက်ရအောင် ဟုတ်မှန်သည့် ဝိုင်း ရေးခြင်းဖြင့် နှစ်သက်တွယ်ရှိစေသည့် အစီအကုံး ချခေါ်ဆိုရသည်။ ပုံစံမှာ...ဆိုခဲ့ပြီးသည့် အတိတ်တ္ထဝမှ ထွက်အောင်ရေးလျှင် “ကန္တိအလင်္ကာ” ပုံစံဖြစ် ပါတော့သည်။

၆-ပသာဒ-အလင်္ကာ။

ပသာဒ = ကြည်လင်သိမြင်တွယ်သော + အလင်္ကာ = တန်းဆာထူး။]

ပသာဒ-အလင်္ကာဆိုသည်မှာ သိထွယ်နိုင်သည့် စကား ချိဖြင့်ရေး၍ အဓိပ္ပာယ်စပ်ဟပ်ယုရမည့် ပုဒ်တို့ကိုလည်း ထားကာ စပ်ဆိုခဲ့သော အဖွဲ့ကိုခေါ်သည်။ ပုံစံကား-

“ရွှေရောင် ထွန်းပ... မြတ်စွာ မှက်နှာ၊
တန်ဆာ ဆင်ခြန်း... နှုတ်ခမ်း နိဗ္ဗာ-”

ဤသို့ စကားအဆက်နီးပြီး သိထွယ်သည့် စကားလုံးတို့ဖြင့် စီကုံးထားသည်ကို ဆိုလိုပါသည်။ ပုံစံမှာ ကိလိဋ္ဌနှင့် ဖျာက်ဏ္ဍ-ဒေါသတို့မှ ဆွတ်ခဲ့ပါလျှင် “ပသာဒ အလင်္ကာ” ဖြစ်တော့သည်သာ။

၇-အတ္ထဗျတ္တိ-အလင်္ကာ။

[အတ္ထ = အနက်အဓိပ္ပါယ်+ဗျတ္တိ = ထင်ရှားလော့+ +]

အတ္ထဗျတ္တိအလင်္ကာဆိုသည်မှာ ဆိုလိုရင်းကို ပေ
လွင်လွင် ပြည့်ပြည့် ရံရံ စိကူး ရသည်ကို ခေါ်သည်။
ပုံစံမှာနေထုဒေါသမှ လွတ်အောင်စိကူးဆွဲ၍ ထင်ရှား
ပါလိမ့်မည်။

၈-ဩဇာ-အလင်္ကာ။

[ဩဇာ = အနက်ဩဇာ+အလင်္ကာ = တန်းဆာထူး]

ဩဇာ အလင်္ကာဆိုသည်မှာ အကျယ်ကို အကျဉ်း
ရေးသားခြင်း၊ အကျဉ်းကိုလည်း အကျယ်ချဲ့၍ ရေးသ
နိုင်ခြင်းတို့ကို ခေါ်ဆိုရသည်။ အကျယ်ကို အကျဉ်း
သည့်ပုံစံကား—

“ဝါ လေးဆယ်ငါး... မြတ်ဗျား စိန္တ၊
တရား ဟောချွတ်... လူနတ် ကုန်လှေ၊
နိဗ္ဗာန် ထောင်မြို့... ဆောင်ပို့ ပြီးလျှင်၊
မိမိလား... ကူးထွား နိဗ္ဗာန်ခွင်-”

စသည်မျိုးဖြစ်၏။ ဤနိဗ္ဗာန်ရှင်သည် ၄၅-ဝါတို့က
ပတ်လုံး တရား ဟောသည်မှ နိဗ္ဗာန် ကြည့်သွားခံတော်မူသ
တိုင်အောင် ဗုဒ္ဓဝင်ဇာတ်လမ်းရှည်ကြီးကို အကျဉ်းချ
စပ်ဆိုထားလေသောကြောင့် “ဩဇာအလင်္ကာ” မည်
၏နည်းကိုမှီ၍ အကျဉ်းကို အကျယ်ချဲ့ပုံကိုလည်း ထိခိုက်
တော့ပြီ။

၉-ဥဒါရ-အလင်္ကာ။

[ဥဒါရ = အလွန်နိုးကျူးအပ်သော+အလင်္ကာ = တန်းဆာထူး]

ဥဒါရအလင်္ကာဆိုသည်မှာ အံ့ဩလွန်ကဲပြီးထက်ပျောက်
စီးတီးနှင့် ချီးမွမ်းသောက်အောင် ရေးသားထားသည်
ခေါ်သည်။ ပုံစံကား—

“ဆို... မြတ်စွာဘုရား! အရှင်ဘုရား၏ ခြေမှန်တော်တည်း
ဟူသောအညစ်အကြေးတို့ဖြင့် လိမ်းကျံခြင်းခံရသည့်သတ္တဝါတို့မှာ
ကိလေသာမြဲကင်းကြပြန်သည်မှ အံ့ဩတွယ်ရှိပေစွ-”

ဤနိဗ္ဗာန်အလင်္ကာအကြီး လိမ်းကျံ၍ နေခဲ့
ချိပြီးညစ်ကြေးမြဲဖြစ်ပါလျက်မိမိနိဗ္ဗာန်နေသည့်ကိလေသာ
ပစ်အကြေး ပင် ကင်းစင်းချပြန်သည် ဟု ဆိုသည်မှာ
ဝဘ၏ ဖြစ်မြောက်ကားကို လွန်နေသော်လည်း အဟုတ်
နိဗ္ဗာန်ဖြစ်နေပြန်သောကြောင့် “ဥဒါရ-အလင်္ကာ” ခေါ်သည်။

၁၀-သမာဓိ-အလင်္ကာ။

[သမာဓိ = စည်ကြည်-တင်စားသော + အလင်္ကာ = တန်းဆာထူး]

သမာဓိအလင်္ကာဆိုသည်မှာ တစုံတခုသော ဝတ္ထု၌
အဟုတ်သည့် သဘောကို ရှိလေယောင်ယောင် ပြောဆို
ထား ခဲ့၍ မြှင့်ကို ခေါ်ရသည်။ ၎င်းသည် အမျိုး
အားဖြင့် ၆-ပါးရှိခဲ့၏။ ၆-ပါးဆိုသည်မှာ-
က) သက်ခဲကို သက်ရှိလေဟန် တင်စားခြင်း (အပ၊ပါဏ)
ခ) အဆင်းခဲကို အဆင်းရှိလေဟန် တင်စားခြင်း (နိဗ္ဗပ)
ဂ) အရသာခဲကို အရသာရှိလေဟန် တင်စားခြင်း (နိရုသ)
ဃ) အရေမဟုတ်သည့်ကို အရေလို တင်စားခြင်း (အပြဝါ)

- (င) ကတ္တိဝေ ဟေတ်သည် ကို ကတ္တိဝေဟန် တင်စားခြင်း (အ,ကတ္တိ)
- (စ) အစိုင်းအစဲ မဟုတ်သည်ကို အစိုင်းအစဲဖြစ် ဟန် တင်စားခြင်း (အ,သနိရ)

ဟူ၍ဖြစ်၏။ ။ ၎င်းတို့ကို အစဉ် အစတိုင်း ပြုယုတ် ဝုံစီ တကွပေါ်ပြပါ။

(က) အ,ပါဏ သမာဓိ-အလင်္ကာ။

အ,ပါဏ သမာဓိ အလင်္ကာ ဆိုသည်မှာ သက်ရှိတို့ ထို့၌ ဖြစ်စကောင်းရစကောင်းသော သဘောကို သက်တင်စား၍ပြောဆိုရေးသားခြင်းကိုခေါ်သည်။ ။ပုံစံကား-

“ချေထွေ-မီးသွေးငိုတယ်၊
ဣဗ္ဗိဗ္ဗိကို နှုတ်ဖူးထား-” (ဦးဖုည)

စသည်မျိုးဖြစ်၏။ ။ ဤ၌ “ငိုခြင်း” သဘောသည် သေသည် သတ္တဝါတို့၌သာ ဖြစ်ကောင်းပေလျက် သတ်မှတ်မိသွေးအပေါ်၌ တင်စား၍ ဖွဲ့၍ ထားလေသောကြောင့် အလင်္ကာ သည် (ဤ တန်းစားပထာ သည်) “အ,ပါဏ သမာဓိ” တည်းဟူသော အဝတ်တန်းစားထူး ဆင်ယင်ထားသည်မည်၏။ ။နောက်၌လည်း ဤနည်းတူမှတ်ပေ

(ခ) နိရူပ သမာဓိ-အလင်္ကာ။

နိရူပသမာဓိအလင်္ကာဆိုသည်မှာအဆင်းသဏ္ဍာန်ရှိဝ သဘောကို အဆင်းသဏ္ဍာန် မရှိရာ၌ တင်းစား၍ ပြောရေးသားခြင်းကို ခေါ်သည်။ ။ပုံစံကား-

“မည်တော်တူနှင်း၊ မိထွေးရင်းကို၊ လေးစင်းသမုန်း၊
တဝရက်မှ ကယ်ထုတ်ဆောင်ယူ....” (ဇော်တမိအပေါင်း)

စသည်မျိုးဖြစ်၏။ ။ဤ၌ အဆင်းသဏ္ဍာန် ရစကောင်းသည့် သမုဒြား၏ သဘောကို အဆင်းသဏ္ဍာန်မရနိုင်သည့် တဝရံ တင်းစားပြီးဖွဲ့၍ ထားလေသည်။

(ဂ) နိရသ သမာဓိ-အလင်္ကာ။

နိရသ-သမာဓိအလင်္ကာဆိုသည်မှာ အရသာရှိသည့်ဝတ္ထု ထို့၌သဘောကို အရသာမဲ့၌ တင်စား၍ ရေးသားခြင်းကို ခေါ်သည်။ ။ပုံစံကား-

“မွေထုံနံ့သာ၊ အေးမေတ္တာဟူရသာ ယတန၊
ချိုမြိန်ဆီ၌၊ တဝင် ငြိမ့်လျက်....”

စသည်မျိုးဖြစ်၏။ ။ဤ၌ ချိုဆီ၌သော အရသာမှာ သရက် ဝိနွဲစသည်တို့၌ ရစကောင်းပါလျက် ထိုထိုမရကောင်းသည့် မေတ္တာအပေါ်မှာ တင်စား၍ဖွဲ့၍ ထားလေသည်။

(ဃ) အခြေဝ သမာဓိ-အလင်္ကာ။

အခြေဝသမာဓိ-အလင်္ကာဆိုသည်မှာ အရည်သဘောကို အရည်မဟုတ်သည့် အရာ၌ တင်စား၍ ပြောဆိုရေးသားခြင်းကိုခေါ်သည်။ ။ပုံစံကား-

“နှစ်ပေါင်းရှည်ကြာ၊ ပညာရင်နိုး၊ သောက်စို့မကုန်း၊
ဆရာဂုဏ်ကို....”

စသည်မျိုးဖြစ်၏။ ။ဤ၌သောက်မျှ၍ရစကောင်းသည့်နို့ ရည်

သဘောကို မရကောင်းသည့်ပညာအပေါ်၌ တစ်စားဖွဲ့၌၍ ထားလေသည်ကိုသိလေ။

(င) အ,ကတ္တု သမာဓိ-အလင်္ကာ။

အ, ကတ္တုသမာဓိ အလင်္ကာဆိုသည်မှာ လူစသည်တို့၌ ရနိုင်သည့် ပြုခြင်း၊ ပြောခြင်း၊ စသောကတ္တုသဘောကို ကတ္တုမဟုတ်သည့်အရာ၌ တစ်စား၍ရေးသားခြင်းကိုခေါ်သည်။ ပုံစံကား-

“မာရ်စင်သည်များ ပစ်သား များမြင့်၊
ထက်နက် အားလုံး လွန်တုံး ရှက်အောင်၊
သတ္တန် ဆုံးပျောက် ပန်းပေါက် အဖွင့်၊
မြတ်-မြေရင်း ခွေစင်း ဦးညွှတ်အင်-”

စသည်မျိုးဖြစ်၏။ ဤ၌...မာရ်စင်စင်သားတို့၏ ထက်နက်များသည်ဘုရားအနီးသို့ရောက်သောအခါရှက်သဖြင့် အထူးထုံးပြီးလျှင် ထက်နက်အသွင်ပျောက်ကာ ပန်းပေါက်ထွင်မြင့်မြေကော်ရင်းမှာ ဦးညွှတ်ကြတုန်၏...ဟုဆိုရာ ရှက်ခြင်း၊ ကြောက်ခြင်း၊ အစွမ်းဘုံးခြင်း စသော ကတ္တုအတိုင်းသဘောမှာလူစသည်တို့၌သာ ရကောင်းပါလျက် ကတ္တုမဟုတ်သည့် ထက်နက်တို့၌ တစ်စား၍ ဖွဲ့ဆိုထားသည်ကိုသိလေ။

(စ) အ,သရီရ သမာဓိ-အလင်္ကာ။

အသရီရ သမာဓိ အလင်္ကာ ဆိုသည်မှာ အဆိုဝိ-အခဲ ရစကောင်းသည့် ဝတ္ထုကို မရကောင်းသည့်အရာ၌ တစ်စားရေးသားထားသည်ကိုခေါ်သည်။ ပုံစံကား-

“သံသရာစက်၊ ကန်အတွက်ကို၊ ခုတ်ဖျက်ချိမြတ် မဂ္ဂဉာဏ်မြတ်မြင့်...”

စသည်မျိုးဖြစ်၏။ ဤ၌ ခုတ်ခြင်း၊ ချိုးခြင်း၊ ဖြတ်ခြင်းတို့သည် အဆိုဝိအခဲဖြစ်သည့် အထည်ခြိမ်ဘို့၌သာ ရကောင်းပါလျက် မရနိုင်သည့် သံသရာစက်၌ တစ်စား၍ ရေးသားထားသည်ကို “အ,သရီရသမာဓိ-အလင်္ကာ” ဟု ခေါ်ဆိုရ၏။ (ဝါ) အ, သရီရဟူသော တန်းသာအထူးဖြင့် ဆင်ယင်ထူးမွဲပေးထားသည်မည်၏။

အထက်ပါ သဒ္ဓါသင်္ကာအရ (သဒ္ဓါ၏အဝတ်ဝတ်ထူး) ၁၀-ပါးတို့ကား ပါဠိဘာသာ အလင်္ကာ ကျမ်းမှ လာသည်တို့ကို မြန်မာမှုနှင့်လျော်ညီအောင် ပေါ်ပြလိုက်ရခြင်းဖြစ်၏။ ထိုမှ တပါးလည်း လောက၌ တစ်စား ပြောဆို နိုင်သည့် ထိုလည်း ရှိကောင်းသေးသဖြင့် ဤနည်းကိုပြုပြီး အကျယ်ချဲ့၍ သိကြပါကုန်။

ဤသို့လျှင် သဒ္ဓါသင်္ကာရ ၁၀-ပါးခေါ် ဂုဏ်၁၀-ပါးကို မှတ်ယူကြပြီးလျှင် မိမိတို့၏ကဗျာကို ဂုဏ်ရှိအောင်ဖွဲ့ဆိုရေးသားကြရာလည်း ပြုမိဟုဂုဏ်အားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်တဦးဦးမှာ ရဲရင့်ခြင်း၊ စွန့်စားခြားတည်မတ်ခြင်းစသော ဂုဏ်များရှိပါမှ လောက ထုတ်တတ်နိုင်လေသကဲ့သို့ ကဗျာ လင်္ကာတို့၌လည်း ခေါ်ပြပါ များလင်္ကာရ ခေါ် ဂုဏ်များပါရှိနိုင်သောမှ ပညာရှိတို့၏ ဖိတ်နှလုံးကို ယူကြီးပေးလျော် စေနိုင်ပါကော့သည်။

အထူးမှာ ကဗျာ အရာ၌ ကြိမ်-အသင်္ကာ ကိုဖြစ်စေ၊ သမာဓိအလင်္ကာကိုဖြစ်စေ-ပါဝင်အောင်ရေးသားဖွဲ့ဆိုနိုင်မှ

“အသက်ရှိသည့်ကဗျာ-အသက်ဝင်သည့်ကဗျာ” ဟု ခေါ်ဆိုနိုင်လေသည်။ အသက်ရှိသည့်ကဗျာဖြစ်ခဲ့လျှင်လည်း မည်သည့်အခါမှ ရိုးသားသွားသည့်မရှိ၊ ကြာလေ ကောင်းလေ ဟောင်းလေ-သစ်လေသာဖြစ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့်အသက်ဝင်ခေါ် တန်းသာပလာ ရှိရာထူး ဆင်ယင် ထုံးစံ ပေးပို့နည်းကို ထေးနက်စွာ ထိုက်နာကြပါကုန်။

---XOX---

အတ္ထာ လင်္ကာရ။

အတ္ထာ လင်္ကာရ-ဆိုသည်မှာ အနက် အဓိပ္ပါယ် တို့ကို တန်းသားထူး ဆင်ယင်ထုံးစံခြင်းဖြစ်၍ “အနက်၏ အဝတ်ပုဆိုးထူး” ဟုဆိုလိုပါသည်။ ၎င်းသည်လည်း အကျဉ်းအားဖြင့် (က) သဘာဝဂုဏ္ဏိ-အလင်္ကာ၊ (ခ) ဝတ်ဂုဏ္ဏိ-အလင်္ကာဟူ၍ ၂-ပါးသာ ရှိနေခဲ့သော်လည်း ၎င်းတို့ကို ရနိုင်သမျှ အမျိုးမျိုး အထွေထွေတို့ဖြင့် ဆက်စပ်၍ ယူလိုက်ပြန်သောအခါ ဝတ်ဂုဏ္ဏိ-အလင်္ကာ မှာ ၃၅-ပါး ပင် ရှိနေခဲ့ ပြန်လေသည်။

၎င်းတို့ကိုအခြေရာ၌ထုတ်ပြန်ခဲ့ပါက ဤ“ကဗျာဖွဲ့နည်း-နိဿယ” ကျမ်းလောက် ပင် ကျယ်ဝန်းပြီး ကျမ်းလေး၍ ထွားပေတော့မည်။ ၎င်းဖြစ်တကားသာမှ တကားသလို ပြန်ဆိုရေးသားရရာ၌ တကားသာ၌ရနိုင် ဖြစ်နိုင်သည့်အလင်္ကာတို့မှာ တကားသာမှ ရနိုင် ဖြစ်နိုင်တို့ရန် မထွယ်ကျ၊ ထိုထို့သောအကြောင်းများ ကြောင့် ဤကျမ်းလယ်တွင် ထိုအတ္ထာ

လင်္ကာရ များကို ဝမ်းနည်းစွာ နှင့်ပင် မျက်နှာ ထွေထွေပေးပေးတော့သည်။

ထိုမှတစ်ပါးလည်း ၎င်းအတ္ထာလင်္ကာရ သဘောမျိုးသည် ဖော်ပြပါ သဒ္ဓါလင်္ကာရတို့၌လည်း အကျုံး ဝင်ထန်သရွေ့ ဝင်နေခဲ့ ပြီးသည့်ပြင်၊ အတ္ထာလင်္ကာရထက် သဒ္ဓါလင်္ကာရကသာ ပိုမိုပြီး အရေးပါ အရာရောက်နိုင်သဖြင့် ပြန်ပြီးသည့် သဒ္ဓါလင်္ကာရ များနှင့်သာ ပြည့်စုံ ညီညွတ်တို့ရန် အထူးလိုထားအပ်ပါတော့သည်။

အချုပ်အားဖြင့်ကား....ကဗျာအရာ၌အရေးကြီးသည်မှာ ခေါ်သ နှင့် ဂုဏ် (သဒ္ဓါလင်္ကာရ) တို့သာဖြစ်၏။ ၎င်းတို့

တွင်လည်း ခေါ်သ တွတ်တိုင်းကား ရချဂုဏ်မြောက်နိုင်၍ ဂုဏ်မြောက်တိုင်းမှာမူ ခေါ်သမထွတ်နိုင် ဖြစ်နေတတ်ကား။ ခေါ်သ သည်သာ ဂုဏ်ထက် ပိုထွန်ပြီး အရေးကြီးကြောင်း ထင်ရှားလာပြန်ပါသည်။ ။ထို့ကြောင့် ကဗျာ စပ်သောသူသည် ပဌမရှေးဦးစွာမိမိကဗျာ၌ ရှေး၌ဖော် ပြန်ပြီးသည့် ခေါ်သတို့မှထွတ်မြောက်တို့ရန်ကိုသာ ဤလင်္ကာအရာ၌ လိုရင် အဓိကပစာရ အချုပ်အခြာ ဖြစ်ပါတော့သတည်း။

အလင်္ကာ အခဏ်းပြီး၏။

ကဗျာဖွဲ့နည်း-နိဿယ :
ပြီးပါပြီ။

“ကဗျာဘာဝရတီ”

“ကဗျာဘာဝရတီ” စာအုပ်ကို လေ့လာသူများသည် ကိုယ်တိုင်ကဗျာ
ဒွန်ကတ်ရုံသာ မဟုတ်သေးဘဲ၊ ကိုယ်တိုင် စာရာအဖြစ်ဖြင့် အခြားသူများကို
သင်ကြားပေးနိုင်သည်အထိ စိစစ်ထားသော စာအုပ်ဖြစ်သဖြင့် “သမ္မာဒြစ်
ကဗျာဒွန်နည်း” ဟုပင် ခေါ်ဆိုလိုက်သော စာအုပ်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်
လည်း အောက်ပါ ကဗျာဒွန်နည်းအစုံတို့ကို “ကဗျာဘာဝရတီ” စာအုပ်
စာအုပ်ထည့်၍ ပင် စုံစုံလင်လင် လေ့လာကြရပေမည်။

စာမျက်နှာနံပါတ်-၆၄၊ ကြောင်းရေး-၄-အဆုံး၌
ထည့်သွင်းကြည့်ပေးရန်။

ပုံစံတို့ကား-

(က) ချေးပေါ်တာရှာပေါ်ရာကနွင်း၊ (ချီချမမှား၊ စပ်ခြောက်ပါး၊ ခွဲထား သတ်စုံပါ။)	} ၂-ပိုဒ်ထပ်
(ခ) ရန်သူပိုင်းထား၊ ထိုယောက်ျားကား၊ ပြေး သွားတို့ရာ၊ (သစ်ပေါက်သာလျက်၊ ပြေး မတွက်၊ လမ်းတွက်ရှေ့ပေး။)	
(ဂ) ကျွေးမွေးမပျက်၊ ဆောင်ရွက်စီခံ၊ ရွှေခံထိုက် စေးလျှံမြူပေ၏၊ (စောင့်လေမျိုးမွှယ်၊ ဝတ် ငါးသွယ်၊ ကျင့်ဘွယ် သားကိုကား။)	} ၄-ပိုဒ်ထပ်

ပါဝင်သည့် ကဗျာဒွန်နည်းများ။

၁။ သံပေါက်။	၂၀။ လေးချိုးကြီး။
၂။ သံတောက်။	၂၁။ လေးချိုးပုလဲ။
၃။ တေးထပ်။	၂၂။ လေးချိုးတောလယ်။
၄။ သုံးချက်ညီ တေးထပ်။	၂၃။ စာတောက်လေးချိုး။
၅။ တေးထပ်ကြီး။	၂၄။ လေးချိုးထပ်တွင်း။
၆။ ဝဝ-ပေါ် တေးထပ်။	၂၅။ လေးချိုးသဖြန်း။
၇။ လှေတာညှပ်ဝ ပေါ်တေးထပ်	၂၆။ ရှေးလေးချိုး။
၈။ ပြန်ဝဟတ်ဝဝ ပေါ်တေးထပ်။	၂၇။ သံချိုး။
၉။ တေးရိုးငယ်။	၂၈။ လေးချိုး သံချိုး။
၁၀။ တေးရိုးကြီး။	၂၉။ ရတု။
၁၁။ တေးတွဲ။	၃၀။ ကေဂိုဏ်းရတု။
၁၂။ ရွှေချိုး။	၃၁။ သုံးချက်ညီကေဂိုဏ်းရတု။
၁၃။ ရွှေချိုး ဝိုင်း။	၃၂။ ကြောလည် ကေဂိုဏ်းရတု။
၁၄။ ရွှေချိုးကြီး။	၃၃။ အပြည့်ခံ သုံးချက်ညီရတု။
၁၅။ သဖြန်း။	၃၄။ ဘတ်စေ့နှက် သုံးချက်ညီ အပြည့်ခံ ရတု။
၁၆။ ကြံချိုး။	
၁၇။ လေးချိုး။	၃၅။ ကြောလည် အပြည့်ခံရတု။
၁၈။ လေးချိုးဝမ်း။	၃၆။ သုံးချက်ညီ ပိုင်းရတု။
၁၉။ လေးချိုးခမ်း။	

၁၇။ သတ်စေ့နှက် သုံးချက်ညီ
 ပိုင်စုံရတု။
 ၁၈။ ကိုယ်တွင်းပြည့် ပိုင်စုံရတု။
 ၁၉။ ဟောလိုက် သွန်သိုက် ရတု။
 ၂၀။ ဘုရားတိုင် ရတု။
 ၂၁။ ကျေးဇူး ရတု။
 ၂၂။ ရတု။
 ၂၃။ ရှိုးလိုက် ရတု။
 ၂၄။ နတ်သံ။
 ၂၅။ အေးချမ်း။
 ၂၆။ အခိုင်ချမ်း။
 ၂၇။ အိုင်ချမ်း။
 ၂၈။ ဇမ္ဗူ။
 ၂၉။ မေတ္တု။
 ၃၀။ သံပိုင်။
 ၃၁။ သမိုင်။
 ၃၂။ လှေးဘား။
 ၃၃။ သာချမ်း။
 ၃၄။ ကာချမ်း။
 ၃၅။ တွာချမ်း။
 ၃၆။ လွှမ်းချမ်း။
 ၃၇။ တမ်းချမ်း။
 ၃၈။ ခုန်ချမ်း။
 ၃၉။ ညည်းချမ်း။
 ၄၀။ ဟန်ချမ်း။
 ၄၁။ သိင်္ဂါသံ။
 ၄၂။ ပုံကြီးသံ။
 ၄၃။ မုံဆောင်သံ။
 ၄၄။ ကောင်းကင်ကြိုး။
 ၄၅။ စည်တော်သံ။

၆၇။ ခေတုတော်သံ။
 ၆၈။ ဘောလိယံ။
 ၆၉။ သံညည်း။
 ၇၀။ ပတ်တိုက်။
 ၇၁။ ရဲတင်းသံတိုင်း။
 ၇၂။ သံချပ်ငယ်။
 ၇၃။ သံချပ်ကြီး။
 ၇၄။ မေတ္တာစား။
 ၇၅။ လှူးမျိုး-အမျိုး မေတ္တာစား။
 ၇၆။ ခေတ် လှူးမျိုး-အမျိုး မေတ္တာစား။
 ၇၇။ ဗွာတစ်။
 ၇၈။ စာတစ်။
 ၇၉။ ဩဘာစား။
 ၈၀။ သီတစာ-ပင့်စား။
 ၈၁။ ဘုရားကိုးဆူစား၊ နတ်စား။
 ၈၂။ စကားပြေ။
 ၈၃။ စကားပြေ လက်ဘ။
 ၈၄။ လက်ဘ။
 ၈၅။ ခုတ်တုန်း။
 ၈၆။ ပြေခိုင်။
 ၈၇။ ဝိုင်းချည်။
 ၈၈။ ဝိုင်းချည်။
 ၈၉။ အိုင်ချမ်း။
 ၉၀။ ယိုးဒယား။
 ၉၁။ ကြိုး။
 ၉၂။ ပတ်ပျိုး။
 ၉၃။ သံချပ်ကြိုး။
 ၉၄။ သီချမ်း။
 ၉၅။ ဘွဲ့သီချမ်း။
 ၉၆။ ခေတ်သီချမ်း။
 ၉၇။ ပြတော်စကား။

၉၈။ ကလောင်စကား။
 ၉၉။ အပြိုင်စကား။
 ၁၀၀။ အမျှက်မင်းအူသံ။
 ၁၀၁။ ကရင်ညီသံ။
 ၁၀၂။ တလိုင်းသံ။

၁၀၃။ မြန်မာဝါထား။
 ၁၀၄။ ရွှေခေတ်- ခုခေတ် စာရေးဆရာ၊ ကဗျာဆရာ၊ သီချင်းရေးဆရာများ စာချင်း.....

ဤ ကဗျာခွဲ နည်းမျိုးစုံများသာ မဟုတ်သေးဘဲ နည်းတနည်း-တနည်း၏ အပြားတွင် "လော့ကျင့်ခေတ်-မေးခွန်းများ" ကိုလည်း ထည့်သွင်းထားသေးသည်။

ရှမ်းထူး-ခန့်ချပ်ဖြင့် ထွက်လာစေပေမည်။

တအုပ်-၁၈။

မြန်မာပြည်စာအုပ်တိုက်၊ ၁၅၀၊ မောင်ရီမာဂ္ဂိုလမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။

ကမ္ဘာ့နိတိ

(ငါးအုပ်တွဲ)

ပစ္စမိုင်းမှ-ပစ္စမိုင်းအထိ၊ ငါးတွဲကို တွဲထည်း ရှမ်းထူးခန့်ချပ်ဖြင့် ခိုင်ခန့်ထပ်ရစ်စွာ ချပ်စားပါသည်။

ထွတ်တေ့မည်။

တအုပ် ၅-ကျပ်။

မြန်မာပြည်စာအုပ်တိုက်၊ ရန်ကုန်မြို့။

ယုဝကီမာဏ်မုန့်စာ တိက္ခာန်စာ

၁။ အပျိုစင်ပိုင်။	၇။ မယာဝပိုင်။
၂။ ရည်းစားပိုင်။	၈။ ကုဋ်ဝတ်ပိုင်။
၃။ ဗျာဓိပိုင်။	၉။ အချစ်ပိုင်။
၄။ မိခင်ထောင်ပိုင်။	၁၀။ ပဋိလက္ခေပိုင်။
၅။ မိခင်စားပိုင်။	၁၁။ သားသွေးပိုင်။
၆။ ထိမ်းမြားပိုင်။	၁၂။ မိန်းမပိုင်။

ထို့ပြင် ဣတ္ထိဘဝဝ မ၊ ဧယာကနှင့် ပတ်သက်ပြီး
ထိမှတ်တွယ်ရာများ ပါရှိသည့် ယုဝကီတို့ ထက်စွာမည့်
စာအုပ်ထူး၊ ရရှိစေသေးသည်။ စာအုပ် ၂-ကျပ်။

“ဆဟာယ-စာပေ ရိပ်သာ”

ရိပ်သာ စာပေနှင့် - စာပေလမ်းထိပ်၊ ရန်ကင်းမြို့။

“ဇေယျ” ဟု ခေါ်ဆိုထားခြင်းဖြစ်သည်။ ။ ၎င်းကိုရေးစစ်
သောအခါ-

- ၉၀၀၀။ ၁။ ရတုကဲ့သို့ စိကုံးစပ်ဟပ်ရမည်။
- ၂။ အချက်ကို ၀-၉-လုံး စသည်အားပြီး နောက်ဆုံး ၃-လုံး
ကိုသာ တဝက်ခွဲလျက် ကာရန်ညီဆင်ရမည်။

အထက်ပါအတိုင်း လက္ခဏာများနှင့် ပြည့်စုံညီညွတ်စွာ စပ်
ဆိုခဲ့ပါလျှင် “ဇေယျ” ခေါ် သည့် “ဇေယျ” ကဗျာမျိုး
ဖြစ်လာပါကေ့၍ ပုံစံကား—

လျှောက်ကား သုံးဆောင်မျိုး ဆို တပင်ရွှေထီး ခွဲ
၁။ ရှင်း။

ဝရခမဿျံ ပြောင်၊ စက်ဖုံးရောင်ဖြင့်၊ အခေါင်တူလွှတ်၊ ဇာတိ
မြတ်၍၊ လူနတ်အပုံ၊ မေတ္တာ ချစ်က၊ ကြင်စွဲမက်မော၊ မျက်ရည်ပြောမျှ
မြို့စောသတ္တယ်၊ ကမ္ဘာယ်ဆောင်ဆင်၊ နှင်ဖမ်းကို သနင်းစောစီး၊ ရှင်
သားကြီးနှင့်၊ ဝေးနီးကြညာ၊ သင်္ခယာဟု၊ မည်သာကော်တိုး၊ ရှင်ချစ်
တိုးလည်း၊ တန်ဖိုးကြီးဝ၊ တမ္ဘတ်ထားလျက်၊ ငါ့သားရန်ငှား၊ တန်ဖိုး
မြီးဟု၊ ကျေးဇူးခိုးဖြင့်၊ မြင့်မိရဆင့်သို့၊ တိုးပွင့်မျိုးစုံ၊ စံထုံရမည်၊ မှတ်
တော်စည်ရှင်၊ စံလည်ပုံသွေး၊ တိုးသောမူလ၊ ကျင့်စာရနှင့်၊ ထွန်းပ
လက်စူး၊ အောင်မျှ၊ ကျွဲ၊ မြည်လုံးတောင်ငူ၊ တ၊ ရာယူသည်...
ထိန်ဆုတည့်နီးဝေး-၀၊ တင်ကြွေး။ ။

အထက်ပါ ဇေယျကဗျာ၌ အစစ်အဟပ်တို့မှာ ရတုတို့ကဲ့
သို့ပင်ဖြစ်၍ ရှင်းလင်းပြရန် မလိုဘာပေ။ ။ အချက်ကိုသာ
အနည်းဆုံး ၀-လုံးမှစ၍ ချခိုင်သည်၊ သို့သော် ယခုပုံစံပြထား
သည့်အတိုင်း နောက်ဆုံး ၃-လုံးကို တဝက်ခွဲပြီး “ထိန်ဆု
တည့်နီးဝေး-၀၊ တင်ကြွေး” ဟု “ဝေး” နှင့် “ကြွေး” ကို

ညှင်းတဝက်ခွဲလျက် ညီစေကာ “အေး” ကာရန်နှင့် အပြီရလိုက်
သည်။ ။ တိုမှတစ်ပါးသည်-

- က။ x x ရှေ့ပြင်နီးဝေး-ပန်းနှယ်ရွေး။ ။
(တပင်ရွှေထီး ဇေယျ)
- ခ။ xxx မပြတ်တည့် ဆက်ရွေး-သားကားရွေး။ ။
-လေညှင်းယဉ်ယဉ်၏။ ။ (ရခိုင်မင်းသို့ ဇေယျ)
- ဂ။ xxx သင်တည့် စိရွေး-နာတိုသေး။ ။ လေညှင်းယဉ်ယဉ်
ဇေ ။ ဇေပျံပျံ၊ သံညှင်းကျသည့်၊ ရန်သူ စက်တော်
ခေါ်တိုသေး။ ။ (မဟာဥပရာဇာ ဇေယျ)

ဤသို့ စသည်ဖြင့်လည်း ၇-လုံးချ “အေး” ကာရန်နှင့် တမျိုး
၀-လုံး ၅-လုံး ၂-ပတ်ချ “ဇေ” သဒ္ဒါ (ကြိယာ) သက်သက်
နှင့်တမျိုး ၎င်းကိုပင် ၁၅-လုံး ထပ်ပြီး ချပြန်သည်ကား တမျိုး
တို့လည်း ရှိကြသေးသည်ဖြစ်၍ ၎င်းကုန်ညှင်းများကိုလည်း
မှတ်ယူကြလေ။ အခြားအခြားသော ဇေယျမျိုးကိုလည်း
ဤညီညွတ်စွာ လေ့လာကြကုန်။

အချို့ပိုက်ကိုမူ “မင်္ဂလာညွန့်ရှင်” ဟူ၍ ၎င်း “မန်အောင်
မင်္ဂလာ” ဟူ၍ ၎င်း “ရတနာမြတ်ခေါင်” ဟူ၍ ၎င်း “တပူတီ
ရတနာ” ဟူ၍ ၎င်း ဤသို့ စသည်ဖြင့် အမှတ်မထင် ချိခဲ့ စေခဲ့နိုင်
ကြသည့် မြင် ဇေယျ ဝိပိ(ဝါ) ဇေယျဆိုသည့် အတိုင်း-

- ဇေ လျက်ပျံပျံ- ဟူ၍ ၎င်း။
- ဇေ ပေါန်ရွေး- ဟူ၍ ၎င်း။
- ဇေ စေညှင်ယဉ်ယဉ်- ဟူ၍ ၎င်း။
- ဇေ ပေါန်နှယ်ထိန် - ဟူ၍ ၎င်း။

ဤသို့ စသည်ဖြင့် “ဇေ” သဒ္ဒါ (ကြိယာ) နှင့်လည်း ဝေးသို့
ခွဲသေးသည်ဖြစ်၍ ၎င်းကိုလည်း မှတ်ယူထားကြပါသည်။

ဆန်းကျမ်း၏စည်းမျဉ်းဥပဒေနှင့် မညီညွတ်သည့်ဂီတတို့ကို တွေ့ရပြန်သေး ၉ ၎င်းတို့ကိုလည်း ဆန်းဘက်က ရှေ့နေလိုက်ကြသည့် ဆန်းဂီတ- ဆန်းဂဏ္ဍီစေ့စေ့တို့ကပါ လက်ဖွဲ့ခြင်းဖြင့် ပြန်လည် စည်းချင်းများကို ရေးသားချောက် အရှုပေးခဲ့ကြရကုန်ပြန်သည်။

ဤသို့လျှင် ဆန်းနည်းသည် ဟိန္ဒူဘာသာရှိလည်း တထပ်မျှမူသေ စည်းမျဉ်းကထာဆန်းသတ်၍ မရနိုင်ခဲ့သောကြောင့် ၎င်းကို အပင်ပန်းခံ၍ သစ်ယူနေသလောက် အကျိုးမများခဲ့ကြပေ။ ထို့သော် မြန်မာဘာသာအရပ်၌ ပြထားသည့် ဆန်းနည်းနှင့် စာနာခဲ့လျှင်ကား လိုက်နာသင့်သလောက် လိုက်နာ ဖွတ်ယူသင့်ပါသေးသည်။

မြန်မာဘာသာနှင့် - ဆန်း။

မြန်မာဘာသာအရပ်၌မူကား အတိုချုပ်၍ ရေးပြရပါလျှင် ဆန်းနည်းတွင် ဂိုဏ်းရွေးပုံ၊ ဂိုဏ်းယှဉ်နက္ခတ်ရွေးပြီး ၂၀-၃၀ စွမ်းတမျိုး ၂၀-၄၀ ကျော်လျှင် တစ် ဤသို့ စသည်ဖြင့်ဖြုတ် ရွေးချယ် စိစစ်ပုံအလီလီအလာလာတို့ကိုမူ လုံးဝဂဏ္ဍမပြုသင့်ပါချေ။ အကြောင်းကား ဤသို့ပြုလုပ်ပြီးသည့်အံ့ နောက်ဆုံးတွင် မရေမရာ မသေချာသည်တို့ကိုသာ တွေ့ရသောကြောင့်ပင်တည်း။

မြန်မာဘာသာထာဝရကဗျာတပုဒ်ပုဒ်ကို ဆန်းနည်းဖြင့်စစ်ဆေးသောအခါ မည်သည့်ကဗျာကိုမဆို အစတုဒ်ကိုသာ စစ်ဆေးကြရသည်။ [အချို့ကလည်း အဆုံးပိုဒ်ကိုသာ စစ်ဆေးရမည်ဟု ဆိုကြကုန်သေး၏။]

ထိုထိုစစ်ဆေးရာ၌ ပဌမရှေးဦးစွာ အက္ခရာ ၃-လုံးရှိနေသော ထိုဂိုဏ်းရွဲရသည်။ အကယ်၍ -၄-လုံးရှိနေပြန်ပါက နှစ်ပြိုင်သည့် ကြိယာများအနက်မှ တလုံးလုံးမပါလာခဲ့လျှင် အကတအလုံးကိုပယ်ပြီး ဂိုဏ်းရွဲအကယ်၍ ကြိယာသာပဲပါလျှင် ၎င်းကို ပယ်နှုတ်၍ ဂိုဏ်းရွဲ။ အကယ်၍ ကြိယာနှစ်လုံးပါလာခဲ့ပြန်ပါမူ နောက်ဆုံးကြိယာကိုပယ်၍ ဂိုဏ်းရွဲ ဤသို့ကသည်ဖြင့် နည်းနားရှိနေခဲ့၏။

ဤအရာ၌ စဉ်းစားရမည်မှာ "ကြိယာများပါလာခဲ့လျှင်" ရှေ့၌ ကြိယာတို့သည် ရှေး၌ပြုခဲ့သည့် "မဉ္ဇူတုန်းမော်" ယုတ်ကံပွဲပါဝင်နေခဲ့သော ကြိယာ (၀-တို့မှတစ်ပါး အခြားအခြားသော ကြိယာတို့လည်း မြန်မာဘာသာဝယ် ရှိနေခဲ့သေးသဖြင့် ဤသို့လျှင် ဂရုလဟု-ရွေးကာ ဂိုဏ်းရွဲယူနေခြင်းသည်လည်း နေ့စဉ်မကျလှသေးချေ။ ။ ရှိစေဦး။

ထို့နောက် ဂိုဏ်းယှဉ် နက္ခတ်ကိုရွေးပြီး နက္ခတ်လုံးရေအလိုက် နေရာနေရာပေးရသည့် ကိန်းနှစ်ကိန်းအနက် တကိန်းကိန်းနှင့်ရှေ့ကော ၇-ဖြင့်စားပြီး အကြောင်းကို "ကောင်းဆိုး" ဟောရာ၌လည်း အချို့မှာ ဣစ္ဆာဓါသည့် အခြေခံဂိုဏ်းရင်းကောင်းနှင့် ကြို၍ နေပါ လျှောက်နှင့် စာရေး သူ၏ နေ့နံဂီုဆိုက်ပြီး-

- (က) ဣဂိုဏ်းနှင့် ကောင်းကျိုးချစ်သာ။
- (ခ) ဣဂိုဏ်းဖြစ်လျက် မကောင်းကျိုးဥပုဒ်။
- (ဂ) သန့်ရှင်းဂိုဏ်းဖြစ်လျက် ကောင်းကျိုးချစ်သာ။
- (ဃ) အနိစ္စဂိုဏ်းနှင့် မကောင်းကျိုးဥပုဒ်။

ကဗျာစွဲနည်းနိသျည်း

ဦးတင်ဆွေ-မြို့ရသည်။

ပြန်တည်းကအုပ်တိုက်

၀၅၀၊ ဓမ္မဝင်္ဂါမဂ္ဂ၊ ရန်ကင်းမြို့။

(၁) အခဲ ၃-ပိုင်း-အဆင့် ၄ ပိုင်းရှိ ခွေးချိုးများ။

က။ ချစ်မညီ၊ ကသီလင်တနှင့်၊ ပူပမငြိမ်း။ ။ တသက်လှ တမျက်နှာလယ်တံ၊ ခေတ်တွင်မှ၊ အချစ်ကို ဝေလာဝေ လိုက်လျှင်၊ ဆွေးစ၊ မသိမ်း။ ။

ခ။ နေ့မှိုနှိုနှို၊ ဆင်မောင်းတော၊ ရွှေ-ပုသိန်နှင့်၊ ထာချို ထန်ခေါ့။ ။ ထပ်ထပ်ကယ်မြှော်၊ မြာသာန်ရတ ဆောင်ဘုံပေါက်၊ အကြံတော်-သည်မယ် ထောက် ရကယ်—ကိုးခေါက်ပြန်ပေါ့။ ။

အထက်ပါ ဦးစံသူနှင့် အနောက်နန်းတော် မမြေဝေ ထို့၏ ခွေးချိုးတို့မှာ အခဲကို ၃-ပိုင်းစီထားကြပြီး အဆင့်ကို မှ ၄-ပိုင်းစီထား၍ စပ်ဆိုကြပြန်ခြင်းဖြစ်သည်။

(၂) အခဲ ၁-အဆင့် ၄-ပိုင်းရှိအညီ ခွေးချိုးများ။

က။ နှစ်သွယ်ကံ၊ တကယ်ကြံ-အိုပျက်ပါဘု၊ ညိုရက်မယ် ထောင်ကြပါနှင့်၊ ယဉ်လှ-ထသိုက်။ ။ ခွေစက်ရာ၊ ခွေ မျက်နှာ မြင်လွန်းထို၊ သဝင်ကျွမ်းချီ-ထကိုယ်ထူးမှာ ဖြင့်၊ အတော့မဟိုင်း။ ။

ခ။ စံပသိန်၊ ဥာဏ်ကလိန် ဝေဂုန်နှင့်၊ ရွှေရုပ်ကယ် စုံ ဆောင်လို့၊ သူပူပဆောင်မှန်။ ။ တနေ့ရွှေ၊ တနေ့ငွေ- တစ်ခိုင်ကောင်းဆရာ၊ တသောင်း၊ သပြေနယ်မှာဖြင့်၊ ပိုင်းပယ်တံ့တုန်း။ ။

အထက်ပါ ဘိုးဝဒီ-ရာ မှာကမ်းနှင့် ဦးစံသူတို့၏ ခွေးချိုး တို့မှာ အခဲချိုးကို ၄ပိုင်း-စီနှင့် အဆင့်ချိုးကိုလည်း ၄-ပိုင်းစီ ပင် စပ်ဆိုကြပြန်ခြင်းဖြစ်သည်။

ဤထိုမျှင် ခွေးချိုးကဗျာများတို့သည် အခဲပိုင်းနှင့်အဆင့် ညီမျှသည်က ထူးချွန်၊ အခဲပိုင်းထက်အဆင့်ပိုင်းက များနေ သည့်ကထာမျိုး၊ တခါတရံ အခဲပိုင်းကများပြီး အဆင့်ပိုင်းက

များနေခဲ့သည်ကထာမျိုးအားဖြင့် အထွန်များပြားစွာ ရှိခဲ့ကြ သည်။

အထက်ပါခွေးချိုးမျိုးတို့ကား လုံးရေနှင့်ပိုင်းရေကို ပမာန အတားဘဲ ကာရန်၊ အဓိပ္ပါယ်၊ အမျိုးတို့ကိုသာ ပမာနထား ညွတ်စပ်ဆိုကြသည်သာဖြစ်၏။ ထို့ပါလျက်နှင့် ဖေ ၂ ပြည့် နှစ်သည် ဥပဒေ၌ လုံးရေနှင့်ပိုင်း ရေကို ကန့်သတ်ပြီးထား ထက်ခုသည်မှာ အဆုံးများပညာသို့လိုက်၍ ပြုထုပ်ရခြင်းဖြစ်၏။ အကြောင့် ၎င်းမူလနည်းဥပဒေကိုသာအထူးလေ့ လာကြပါ သန့်။ အဆန်းထွင်ချင်လျှင် အချိုးကန်မူလ ကြော့ကြော့ဖြစ်နိုင်ကြ သည်ဟူလို။

ဆိုရာတပါးလည်း ခွေးချိုး၏ရတီယအမျိုးမှာ ဂရုဖြစ်စေ၊ စဟုဖြစ်စေ ချီခဲ့ရမည်ဟု ဥပဒေထုတ်ထားခဲ့သည်ကို သတိ ရခဲ့ကြပေလိမ့်ဦးမည်။ ၎င်း ၂-ပါးတို့အနက် ဂရုဖြင့်ချီရာကို ရှေ့၌ ထုတ်ပြခဲ့ပြီးပြီဖြစ်၍ ဤနေရာ၌ လဟုဖြင့် ချီရာကိုသာ ထုတ်ပြသင့်သော်လည်း ဝန်ရီရှားပါစေရန် ၂-ပါးစလုံးကိုပင် ထုတ်ပြပါဦးအံ့။

အဆင့်ပိုင်း-ဂရုချီ ထိပ်စရာ၊ လိပ်ပြာတုန်လှလို့၊ လိုမ မှာပန်။ ။
ပုံစံ။ နန်းရိပ်ကေညာ၊ စမ်းပိတ် ငွေလွှာလို့၊
မြေမသာ-သူဆုဇာယည်နှယ်၊ မီးထ ခေန်း။ ။

အထက်ပါမန္တလေးတော် ဘိုးချင်၏ မှာတမ်းခွေးချိုးတွင် ရတီယ အဆင့်ပိုင်း “နန်းရိပ်ကေညာ” နှင့် “ညာ” ဟု ဂရု ကာရန်ဖြင့်ရှိလေသည်။ အကြောင်းကား ရှေးနည်းနှင့်တူပြီး ဖြစ်၍ ရှားပြာပွယ်မရှိတော့ပြီ။